

ΠΡΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

εἰς τὸν

Ἑρμῆλον ἢ Δημοκριθηνάκλειτον

ΜΙΧΑΗΛΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΑΡΙ ΙΑΤΡΟΥ

περιέχουσα

τὴν Ἀπολογία τοῦ Ποιητοῦ, τὴν Ἀλληγορίαν
τοῦ Ποιήματος καὶ τὴν Εἰδήσιν διὰ τὴν
ἄτακτον ἔκδοσιν τοῦ Ἑρμῆλου.

Οὔτε τὴν ἀρετὴν ἐπαίνων χωρὶς, οὔτε τὴν
κακίαν ἐξω φόβου προσήκει καταλιπεῖν, ὅτι καὶ δι
ἀμφοτέρων ἐγκαταλείπεται κέρδος, ἐπαινεμένων
μὲν ἀγαθῶν, κακιζομένων δὲ πονηρῶν.

* Ἀφθον. Σοφιστ. Προγυμν.

Ω' Φιλανθρωπότατοι φιλογενεῖς καὶ
οὕτως φιλέλληνες!

Γδοῦ καὶ ὁ Ἑρμῆλος προβαίνει τέλος πάντων εἰς
φῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁμιλεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐλέγχει
τὸ ψεῦδος, φοβεῖται ὁ δυστυχὴς νὰ προκύψῃ οὕτως
ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. Διὸ καὶ εὐλόγως ἐπιποθεῖ κα-
τὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην συνήθειαν νὰ συζητῆ εἰς
κάνενα προσάτην· ἀλλ' εἰς ποῖον ἀράγ' ἐμπορεῖ
νὰ συζητῆ, καὶ ν' ἀξιώθῃ προσασίας; εἰς ἀρχου-
τας; ἀλλ' ἴσως πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς δὲν θέλει τὸν
ἀξιώσουν κατὰ τὴν συνήθειάν των οὐδὲ τῆς σοβα-
ρῆς θεωρίας των· εἰς ἀρχιερεῖς; ἀλλ' ἴσως καὶ
ἀπ' αὐτοὺς περισσοὶ θέλει τὸν σοχασθοῦν ὡς ἀσε-
βῆ καὶ τρισαλιτήριον, διατὶ διδάσκει τοῦ ἱεροῦ Εὐ-
αγγελίου τὴν ἀπλουστάτην ἀλήθειαν· εἰς ἰατροὺς;
ἀλλ' αὐτοὶ ὅλοι θέλει ὀρμήσουν νὰ τὸν ξεσχίσωσι,

διότι παριστάνει τῆς ἐλευσίνης τῶν τέχνης τὰς σκο-
τεινὰς καὶ ἀμφιβόλους ἀρχὰς, καὶ τῶν οὐτιδα-
κῶν διδασκάλων τῶν τὰ χαμερπῆ καὶ ἀχρεῖα συ-
σῆματα εἰς διδασκάλους; ἀλλ' αὐτοὶ πῶς κατα-
δέχονται νὰ καταβοῦν ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς θεωρίας
τοῦ Καρτεσιῶν καὶ Νεύτωνος, διὰ νὰ εὐχασθοῦν ἓνα
Ἑρμῆλου εἰς φράσιν ἀπλήν, καὶ μάλιστα ποίημα;
εἰς πραγματευτὰς; ἀλλ' αὐτοὶ πότε θέλει εὐκαι-
ρήσουν ἀπὸ τῶν βαμπακίων τοὺς λογαριασμοὺς
ν' ἀκούσωσι τοῦ Ἑρμῆλου τὴν ἀκερδῆ καὶ ἀσύμφω-
ρον ἰσορίαν; Ὅθεν εὐλογον εἶναι καὶ πρέπον καὶ
δίκαιον ν' ἀφιερῶθῃ εἰς Ἑσῶς, ὧ φιλόφθωποι καὶ
φιλέλληνες Ἥρωες! ὅπου εἴσθε, καὶ ὅποιοι εἴσθε,
ἢ ἀρχιερεῖς, ἢ ἄρχοντες, ἢ ἰατροί, ἢ διδάσκα-

λοι, ἢ πραγματευταί, ἢ τεχνίται. Ἐσείς βίβαια, καθὼ αἰσθάνεσθε τὸν εὐγενῆ τῆς φιλογενείας ἐνλουσιασμόν, θέλει τὸν ἀποδεχθῆτε, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, μὲ εὐμίνοιαν, καὶ θέλει γνωρίσατε τὸν σκοπὸν του, εἰς ὃς αὐτὸς ὀμιλεῖ κατ' ἀλήθειαν. Εἰς τρόπον ὅπου καὶ ἂν τυχὸν οἱ μισάνθρωποι φιλοκερδοεῖς ἐκεῖνοι καὶ φίλαυτοι ἤθελε τὸν διαβάλλου εἰς τοὺς πολλοὺς ὡς ἓνα κάκιστον μῶμον καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀνάξιον, θέλει τοὺς πληροφωρήσητε ἀληθῶς, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ διακωμωδήσῃ ὀνομασί τοὺς πολλοὺς καὶ μάλις ἄνδρας ἀξιολόγους, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ ἐλέγξῃ τὰ πολιτικὰ ἐλαττώματα, ἕσα καὶ κατ' ἀρχὰς ἔδρασαν τῶν Ἑλλήνων τὸ γένος, καὶ τὸ ἔρριψαν εἰς τοι-

κώτην ἀθλίαν κατάσασω, καὶ σήμερον ὄχι μόνου τὸ
ἐμποδίζουσι ἀπὸ τὰς ἀληθεῖς καὶ βεβαίας προόδους
του, ἀλλὰ τὸ ἐπαπειλοῦν πῶς θέλει τὸ φέρουσι
εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπώλειαν. Διὸ δὲν ἐλέγχει μόνου
τὴν κακίαν, ἀλλ' ἐπαινεῖ καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ δια-
ζωγραφίζει τὸν κόσμον ὡς ἓνας σημερινὸς Δημο-
κρητράκλειτος. Μὲ τοιαύτην λοιπὸν ἐλπίδα τοῦ
ἀφιερῶναι εἰς τὴν φιλογενῆ Σας διάθεσιν, καὶ μένω
τῆς φιλανθρώπου ἐπιεικείας Σας

Εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα συναθλητῆς

Μιχαῆλος ὁ Περδικάρης.

ΠΡΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ.

ΠΡΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ.

1. Ἀπολογία τοῦ Ποιητοῦ

Δὲν ἀμφιδάλλω, ὅτι ὅσις ἀναγνώσει τὸ παρὸν τοῦτο Ποίημα, θέλει μ' ὑπολάβῃ ἢ τόσον ἀνόητου, ἢ τόσον κακόβουλου, διότι ἀνθαδιάσα νὰ ἐλέγξω Ἀρχιερεῖς, Μοναχοὺς, Ἀρχοντας, Ἀρχόντισσας, ἰατροὺς, φιλοσόφους, κ' ἓνα Βολταῖρου μαλις, ἓνα Ρουσσόν, ἓνα Μιράβόν, τοὺς ὁποίους σέβονται καὶ τιμῶσι πολλοὶ ὡς μεγάλους καὶ δευοὺς φιλοσόφους, καθὼ αὐτοὶ μὲ τὰ ὑψηλά τινι συγγράμματα ἔσυραν τὸν κόσμον, ὡς λέγουσιν, ἀπὸ τῆ σκοτός τῆς δυσειδαιμηνίας, ὅπου τὸν εἶχε ῥίψῃ προηγήτερα, καὶ τὸν ἐκρατοῦσεν ἴσκοτισμένον ὁ καλογερισμὸς δι' αἰώνων. Ἄν ὁμως εἰς ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶχα κ' ἐγὼ κάποια δίκαια, ἢ δὲν ἤθελον ἀνθαδιάσω βίβαια εἰς τόσον, ἢ ἤθελε δώσω κατ' ἑμαυτοῦ τὴν ψῆφον νὰ γένω αὐτοκατάκριτος. Ο.

θεῦ ἐσοχάσθην νὰ προβάλλω πρῶτον ἐν γένει τὰ
 δίκαιά μου, κ' ἔπειτα νὰ κάμω κ' ἐν μέρει εἰς
 κάθε τάξιν κ' ἐπάγγελμα τὴν ἀπολογία μου, τὰ
 ὅποι', ἀφ' οὗ ἀνακρίνη καλῶς κάθε φρόνιμος καὶ
 βουνεχῆς καὶ ὄντως φιλογενής, ἢ θελεῖ μ' ἀθωώσει
 τελείως, ἢ καὶν θελεῖ γνωρίσει, ὅτι δὲν ἔχω σκοπὸν
 νὰ διακωμωδῆσω τοὺς πολλοὺς, οὐδὲ νὰ περιπαί-
 ξω τοῦ κοινοῦ βίου τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα, ἀλλὰ
 νὰ ἐπαυείσω τὴν ἀρετὴν εἰς καθ' ἐπάγγελμα βίου,
 καὶ νὰ ἐλέγξω τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀσίθειαν, καὶ ὡς
 ἔντως φιλογενής καὶ φιλέλλην νὰ προσκαλέσω τοὺς
 ὁμογενεῖς Ἑλλήνας εἰς ἓνα ἤθος πλεον ὀρθότερον ἀπ'
 ὅ, τι τοὺς ἐνέσταξαν τὰ περιστατικά τοῦ αἰῶνος, καὶ
 πλεον ἀσφαλέστερον ἀπ' ὅ, τι ἐπεχείρησαν νὰ
 διδάξουν οἱ διεφθαρμένοι τῆς Γαλλίας φιλόσοφοι,
 οἵτινες θελοντες τάχα νὰ σύρουν τὸν ταλαίπωρον
 ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ σκοτὸς τῆς δυσειδαιμονίας, τὴν
 ἔρριψαν χειρότερα εἰς τὸ χάος τῆς ἀσεθείας. Προ-
 βάλλω λοιπὸν πρῶτον ἐν γένει τὰ δίκαιά μου, τὰ
 ὅποια καὶ εἶναι αὐτά.

Τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων (τῶν ὁποίων ἡμεῖς τολ-
 μῶμεν νὰ καυχθῶμεν δυσυχεῖς ἀπόγονοι), ἀνω-
 θεν κ' ἐξ ἀρχῆς, ὡς φαίνεται φανερὰ εἰς τὴν ἱστορίαν,
 διέπρεψεν εἰς τοῦτο τοῦ κόσμου τὸ θεατρὸν ὡς ἐν
 ἔθνος λαμπρὸν καὶ περιδοξὸν ὄχι μόνον διὰ τὰ
 ἥρωικά του καὶ ἀξιάγασ' ἀνδραγαθήματα, ἀλλὰ καὶ

πολλῶ πλείον διὰ τὰ χρῆσά του ἦθη καὶ τὰς ὑψηλὰς καὶ βαθεῖας μαθήσεις του. Κατ' ἀρχάς, πρὶν ἔλθῃ ὁ Κέκροψ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁ Κάδμος εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὁ Πέλοψ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅσοι κατοίκησαν ἀπ' ἀρχαιότερον καιροῦ, καὶ ἦσαν ἰθαγενεῖς Ἑλληνες, ἐξοῦσαν ὡς ἄγριοι εἰς τὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰ σπήλαια· οὐδ' εἶχαν ἄλλο σημεῖον ἀνθρωπισμοῦ, εἰ μὴ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν τῶν διαλέκτων, διὰ τῆς ὁποίας ἐσημαίναν ἀναμεταξὺ τῶν τῆς ψυχῆς τὰ βουλευόμενα, καὶ μίαν μυθώδη θρησκείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδόξαζαν τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπότητος ὡς Θεοῦς, κ' ἓνα ὑψιστον Δία, πατέρ' ἀνδρῶν τε Θεῶν τε, ὡς κυριάρχην τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις ἀφ' οὗ κατέβρεψε τὸν πατέρα του Κρόνον, κατεδύκασε καὶ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐπίπουρον τεύτην ζωὴν καὶ ταλαίπωρον δὲ ἓνα σφάλμα τοῦ Προμηθέως, ὅστις ἐτόλμησε νὰ κλέψῃ τὸ πῦρ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ το φέρῃ εἰς τὴν γῆν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐδόξαζαν ἀκόμη καὶ τὸν Θεὸν Ποσειδῶνα ὡς κυριάρχην τῆς θαλάσσης· καθὼς καὶ τὸν Πλούτωνα ὡς κυριάρχην τοῦ ἄδου, ὅπου ἤλπιζαν, πῶς θείλει λάσθῃ κάθε ψυχὴ μετὰ θάνατον ἢ μίαν μακαριότητ' ἀθάνατον εἰς τὰ Ἡλύσια, ἢ μίαν αἰῶνιου τιμωρίαν εἰς τὸν Πυριφλεγέθοντα. Εἰς μερικὰ μέρη ὀπωσοῦν ἀνθρωπικώτερα τῆς Ἑλλάδος εἶχαν καὶ μίαν ἐγκύκλιον μάθησιν, τὴν ὁποίαν, καθὼς διηγείται Κλήμης ὁ Στρω-

ματεύς, και μαρτυρεῖ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος εἰς τὸν βίβ-
 ου Μωσέως, ἐδίδασκαι και εἰς τὴν Αἴγυπτον, κ'
 ἐδίδαξαν και αὐτὸν τὸν ἴδιον Μωϋσῆν, ὅστις ἡμᾶς
 πολλαῖς γενεαῖς προτιτὲρ ἀπὸ τὴν ἀποικίαν τοῦ Κέ-
 κροπος. Ἀφ' οὗ ὅμως μὲ τὸν ἐρχομὸν τῶν πεπο-
 λιτευμένων ἐκείνων ἀποικῶν Κάδμου και Κέκροπος
 ἄρχισαν νὰ πολιτευθοῦν, και νὰ συγκοινωνοῦν με
 τὰ ἄλλα Ἔθνη, ἠσθάνθησαν τὴν ὑπεροχὴν τῆς μαθη-
 σεως κ' ἐτρέξαν εἰς ὅλα τὰ μέρη παντοῦ νὰ συνά-
 ξωσιν ἀπ' ὅλου τὸν κόσμον τὰς ἐπισήμας, αἱ ὁποῖαι
 τότε κατ' ἀρχὰς εὐρίσκοντο ὡς ἀρχαὶ και σοφεία
 ἔνθα κἀκείσε εἰς διάφορα ἔθνη διεσπαρμέναι ἀτελεῖς
 και ἀσύζατοι. Καὶ οὕτως, ἀφ' οὗ τὰς παρελάσαν,
 τὰς ἐξηκρίθωσαν μ' ἐκείνην τὴν Ἑλληνικὴν τῶν ἀγ-
 γύνοιαν, κ' ἐσάθησαν ἀρκετοὶ νὰ τὰς φέρωσιν εἰς
 μίαν τοιαύτην τελειότητα, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἡμ-
 ποροῦσε ποτὲ, καθὼς δὲν ἠμπόρεσε και μετέπειτα
 μέχρι τῆς σήμερον, νὰ τὰς φέρῃ κἀνὲν ἄλλο Ἔθνος
 τοῦ κόσμου, εἰς τρόπον ὅπου δὲν εἶναι κἀμμὶ ἀμφι-
 βολία, ὅτι αὐτοὶ ἐσάθησαν τῆς φιλοσοφίας πατέρες
 σχεδὸν και διδάσκαλοι. Μὲ ολου τοῦτο, μήτε πρό-
 τερον μήτε ὑστερον ἐφαίνη τινας, ἢ νομυθετῆς, ἢ
 ποιητῆς, ἢ φιλόσοφος, νὰ ἐλέγξῃ ὡς μίαν πλάνην
 ψευδῆ ἐκείνην τῶν πραγμάτων τὴν ψευδοθρησκείαν,
 ἣτις ἦτον προφανῆς μυθολογία, και καθ' ἑαυτὴν ἀτο-
 πος, και ὡς πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον ἀδύνατος, ἀλλ'

ὡς νουνεχῆς κ' ἐπιεικῆς Ἕλληνα σοχαζόμενος καθεῖς, ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι βᾶσις τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος θεμελίον, ἠγωνίζετο, ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀτοπίαν τῆς, καὶ νὰ τὴν παραστήσῃ μ' ἐκεῖνα τὰ ζωηρὰ χρώματα τῆς Ποιητικῆς ὡς θεῖαν καὶ ὑψηλὴν, εἰς τρόπον νὰ κινήσῃ εἰς τοῖς πολλοὺς τὴν εὐγενῆ ὄρεξιν καὶ μιᾶς φυσικῆς ἀρετῆς ἐνταῦθα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ μιᾶς αἰωνίου μακαριότητος μετὰ θάνατον. Οὕτως οἱ Ἕλληνες τότε ἀπέκτησαν ἐκεῖνον τὸν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὸν χαρακτῆρα, ὥστε εἰς κάθε περίστασιν ἔδειξαν τόσα ἔργα μεγάλα καὶ θαυμασὰ, ὅλα φυσικῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα, εἰς τὰ ὅποι' ἀπόρησαν καὶ ἀποροῦν οἱ αἰῶνες, καὶ θέλει ἀποροῦν ἴσως, ἐν ὧσιν διαμένει ὁ κόσμος.

Ἐν ὅμως τοῦτο ἐσάθη εἰς τὸ μέγα κ' ἐνδοξοῦ γένος αὐτὸ ὡς ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον ἠμαύρωσε καὶ τὴν δόξαν του, καὶ τὸ ἐκρέμνισε πολλάκις εἰς παρακμῆν, ἢ κατηραμένη δικιχόνοια, εἰς τρόπον αὖ δὲν εἶχε τοῦτο μόνου τὸ σφάλμα, κατὰ τὸν ἔμφυτον του ἠρωϊσμόν καὶ ὅλα τὰλλα τὰ ὑψηλὰ κ' ἐνδοξὰ του ὑπερτερήματα, ἠμποροῦσε νὰ συστήσῃ ἢ εἰς τὴν Σπάρτην, ἢ εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν κραταίαν Μοναρχίαν, ἣτις εὐτὸς ὀλίγου ἠθελεν ἐκτείνεῖ τὴν ἐξουσίαν τῆς εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν τετραπέρατον κόσμον. Διὰ τοῦτο ὁ μέγας ποιητῆς Ὅμηρος καὶ τῆς ποιη-

τικῆς τέχνης πατήρ, ὡς εἶδε τὴν Ἑλλάδα εἰς μερικὰς πολιτείας διηρημένην νὰ συντρέβῃ τὰς ἀνικήτους δυνάμεις τῆς μετὰ τοὺς συνεχεῖς καὶ ματαιοὺς ἐμφυλίου πολέμου, προησθάνθη, πόσον ἤμποροῦσαν νὰ κατορθώσουν οἱ Ἕλληνας, ἂν ἦσαν ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν ὁμοῦ ἡνωμένοι. Βέβαια ἤθελ' ἦτον εὐκόλου εἰς αὐτοὺς νὰ κυριεύσουν ὅλου τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον οὕτω διηρημένοι, δὲν ἤθελ' ἤμπορέσαν νὰ κατορθώσουν ποτέ, καθὼς διὰ τὰς ἀλληλομαχίας τῶν οὔτε κατώρθωσαν. Ὅθεν διὰ νὰ τοὺς παρακινήσῃ εἰς μίαν τοιαύτην ἀναγκαιοτάτην ἕνωσιν ὁ φρόνιμος Ποιητὴς τί ἐσοχάσθη; Πρῶτον περιγράφει τὸν πόλεμον τῆς Τριῆδος, ὅπου εἰς ἑννέα χρόνους οἱ Ἕλληνας δὲν ἐτελεσφόρησαν τίποτε, οὔτ' ἤθελε τελεσφορήσουν ποτέ, ἂν δὲν ἤθελε σοχασθῶν νὰ ἐκλέξουν κοινῇ γνώμη ὅλ' οἱ στρατηγοὶ ὡς Μουάρχη τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ οὕτως εἰς ἑνὸς χρόνου διάστημα ἐκρέμνισαν τὰ ὑπερήφανα ἐκεῖνα τείχη, τὰ ὅποια τόσους χρόνους προτῆτερα καταφρουοῦσαν τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχύν τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ τοιοῦτον σκοπὸν ἀρχίζει τὴν Ποίησίν του ἀπὸ τὴν οὐλομένην μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἀφ' οὗ παραστήσῃ ὅλα τὰ ὀλέθρια κακὰ, ὅσα προξενεῖ εἰς τὸ πολιτικὸν ἢ πολυαρχία καὶ ἡ δεχόνοια, ἔρχεται νὰ φωνάξῃ τὴν φρόνιμον γνώμην του.

„ Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἰς κοίρανος ἔσσι,
 „ εἰς βασιλεύς.“

Ἰσσερου συνέγραψε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καὶ περιγράφει τὴν πλάνην τοῦ Ὀδυσσεύως, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἐπρόκρινεν ἀπ' ὅλους τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τὴν ἡρωϊκὴν του ἀνδρείαν καὶ διὰ τὴν βαθείαν του φρόνησιν, καὶ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν εἰς ὅλον τοῦτο τὸ ποίημα, εἰ μὴ νὰ διδάξῃ τοὺς Ἕλληνας, ἂν τυχὸν καταπεισθῶσι ποτὲ, νὰ δεχθῶσι τὴν γνώμην του, καὶ νὰ συστήσωσι μίαν Μοναρχίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁποῖον πρέπει νὰ ἐκλέξωσιν ὡς Μονάρχην, ὅστις, ἀφ' οὗ ἦναι Μονάρχης τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἤθελεν ἀργύστη νὰ γένη Μονάρχης καὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης. Αὐτὴ ἡ γνώμη τοῦ Ὀμήρου ἦτον ἀρίστη, ἀλλὰ πῶς νὰ καταπεισθῶσιν οἱ Ἕλληνες ν' ἀφήσουν τὰ πάθη καὶ νὰ παύσουν τοὺς ἐμφυλίους πολέμους διὰ Χρυσίδας καὶ Βρυσηίδας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ψύλλων πηδῆματα, ὥστε νὰ συστήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν ἀρχὴν, κ' ἐντὸς ὀλίγου νὰ γένωσι κοσμοκράτορες; Ἀνεγίνωσκαν τὰ ὑψηλὰ καὶ φιλογενῆ τοῦ Ὀμήρου ποσάματα ὡς μίαν τερπνὴν Ἰστορίαν, καὶ ὡς Ἕλληνες ἀκολουθοῦσαν νὰ μάχωνται. Οὕτω διεμάχοντο ἀνάμεσόν των, κ' εὗρέθησαν ἀδύνατοι ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τὸ κράτος του. Οὕτω διεμάχοντο καὶ μετὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, κ' ἐδουλώθησαν εἰς τοὺς

Ῥωμαίους, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς εἰς τὴν ἱστορίαν του. „ Ἀρχαίου τοῦτο πάθος Ἑλλήνων, οἷ
 „ πρὸς ἀλλήλους ρασιάζοντες αἰεὶ, καὶ τοὺς ὑπε-
 „ ρέχειν δοκοῦντας καθαιρεῖν θέλουτες, ἐτρύχω-
 „ σαν τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνου γηρά-
 „ σαντα καὶ παρ' ἀλλήλοις συντριβέντα, Μακεδόν-
 „ σιν εὐάλωτα καὶ Ῥωμαίοις δούλα γεγένηται. “

Πλὴν ἀλλ' αὐτὸ τὸ δυσύχημα δὲν ἐξάθη εἰς
 μόνους τοὺς Ἕλληνας ἐξ αἰτίας τῆς διγμοσίας,
 ἀλλ' ὡς βλέπομεν εἰς τὰς ἱστορίας τῶν διαφόρων
 ἔθνων, συνέθη πολλάκις καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη πολ-
 λά καὶ ἀρχαιότερα καὶ μεταγενέστερα, τὰ ὅποι'
 ἀφ' οὗ ἀρχισαν ν' αὐξήσουν, ἐφθασαν εἰς μίαν
 ἄκμην, καὶ πάλιν ἀπ' ἀλλ' ἀλλεπάλληλα περιστα-
 τικά παρήκμασαν κ' ἐδουλώθησαν. Οὐτ' ἐξάθη
 ἔθνος ποτέ, τὸ ὅποσον, ἀφ' οὗ ἤκμασε, δὲν παρ-
 ἤκμασε, καὶ δὲν ὑπετάχθη εἰς ἄλλα. Διὸ ἢ καθ'
 αὐτὸ εὐγένεια ἐνὸς ἔθνους λαμπροῦ δὲν θεωρεῖται
 εἰς μόνην τὴν ἐξωτερικὴν ἐξουσίαν καὶ τυχηρὰν
 αὐτεξουσιότητα, ἀλλ' εἰς τὰς ἐπωφελεῖς ἐπισήμας
 καὶ εἰς τὰ χαρακτηριστικά του τίμια ἦθη, εἰς τὰ
 ὅποια συνίσταται καὶ ἀπλῶς ἡ τελειότης τῆς ἀνθρω-
 πότητος· ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, ἂν κ' ἐξέπεσαν
 ἀπὸ τὴν πρώτην των ἐλευθερίαν, τολμῶν νὰ εἰπῶς
 ὅτι καὶ εἰς τὴν δυσυχίαν των αὐτοὶ ἐξάθησαν ἐπαι-
 νητοὶ καὶ ἀξιοθαύμασοι· ὅτι ὄχι μόνον δὲν διέφθει-

ραν μὲ τὴν δουλείαν τὰ Ἑλληνικά τῶν ὑπερτερή-
 ματα, ἀλλ' ἐφώτισαν ἢ μᾶλλον ἀνθρώπισαν καὶ
 τοὺς κυριάρχας τῶν. Ὅτε ὑπετάχθησαν πρότερον εἰς
 τοὺς Μακεδόνας, δὲν παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς Μα-
 κεδόνας τὴν βαρβαρότητα, ἀλλὰ μετέδωκαν καὶ
 εἰς ἐκείνους τὴν Ἑλληνικὴν τῶν εἰγένειαν, καὶ οὕ-
 τως, ἠνωμένοι ὑπὸ μίαν ὄρχην, αὐτοὶ κατώρ-
 θωσαν τὸ πᾶν, καὶ ὑπέταξαν τόσα ἔθνη καὶ τόσα
 βασίλεια εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πα-
 ρομοίως καὶ ὕστερον, ὅτ' ἐδουλώθησαν πάλιν εἰς τοὺς
 Ῥωμαίους, αὐτοὶ ἐσώθησαν πρώτη αἰτία νὰ φω-
 τισθοῦν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ νὰ λάβουν τὸ φῶς τῆς
 Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῆς μαθήσεως ὡς ἀχά-
 ριστε Ῥώμη! πόσα καλὰ καὶ μεγάλα εἶδες ἀπὸ τὴν
 Ἑλλάδα τὴν δυστυχῆ; καὶ ὡς ἀντίζηλος φθνευρὰ,
 εἰς ὅλα ἀγνώμων καὶ ἀχάριστος τάλησμούνητες;
 Τότε ὅμως εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ Ῥωμαῖοι, ἂν καὶ
 τῆς Ἑλλάδος εὐτυχεῖς κυριάρχαι, βλέποντες τὴν
 ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰ ψυχικά τῶν ὑπερ-
 τερήματα, αὐτοὺς ἐπροτίμησαν ἀπ' ὅλα τᾶλλα
 ὑποχείρια ἔθνη, καὶ δὲν τοὺς ἐσοχάσθησαν ὡς
 ὑπηκόους καὶ δούλους, ἀλλ' ὡς διδασκάλους καὶ
 ἀδελφοὺς, εἰς τρόπον, ἐν ᾧ ἦσαν εἰς τὸν θρόνον
 τῆς Ῥώμης οἱ Ἕλληνες ὑποκείμενοι, συνεβασίλευ-
 σαν μὲ τοὺς Ῥωμαίους, κ' ἐν ᾧ οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν
 τῆς Ἑλλάδος εὐτυχεῖς κυριόρχαι, ἤσθάνοντο μίαν

ἑσωτερικὴν κλίσει καὶ ἄμιλλαν ἢ ἀποκτήσωσι τὴν
 προκοπὴν καὶ τὴν μάθησιν τῶν Ἑλλήνων, ἕως οὗ
 ἐπὶ Αὐγούστου Καίσαρος ἔφθασαν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι
 εἰς ἀκμὴν, ὡς κατα τὰς μαθήσεις νὰ συμπαρα-
 βάλλωνται ὁπωσοῦν μὲ τοὺς Ἕλληνας. Καὶ τότε
 ἐφάνη, ὅτι ἦλθεν ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ ἄκρον τῆς
 τελειότητος· τότε ἦτον ὁ πλεον πεφωτισμένος αἰὼν,
 τότε ἀνθούσαν καὶ εἰς ἄλλα γένη πολλὰ, καὶ ἐξό-
 χως εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους αἱ ἐπιστήμαι καὶ
 τέχναι· τότε ἤκμαζαν ἄριστοι ποιηταί, μεγάλοι
 φιλόσοφοι, βαθεῖς πολιτικοί, ἔντεχνοι ῥήτορες,
 ἔμπειροι στρατηγοί. Διὰ τότε ἦλθε καὶ ὁ διὰ τε-
 σοῦτων αἰώνων προκαταγγελλόμενος ἀληθὴς τοῦ
 ἀνθρωπίνου γένους Σωτὴρ, καὶ εἰς ἓνα τοιοῦτον
 αἰῶνα λαμπρὸν ἄρχισε νὰ διακηρυχθῇ τὸ ὑψηλόν
 του καὶ σωτήριον κήρυγμα. Καὶ τότε τὰ δύο αἰ-
 τὰ γένη Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι οὕτω συνεκωμίνα
 καὶ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος καὶ τὰ δύο καὶ
 κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν μάθησιν καὶ κατὰ τὴν πο-
 λτικὴν σύνθεσιν, ὅχι μόνου ἐνύησαν τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ ἱεροῦ Ευαγγελίου καὶ ἐδέχθησαν μετὰ πόθου
 τὴν οὐράνου καὶ θείαν διδασκαλίαν τοῦ ἐσαυρω-
 μένου Θεοῦ, ἀλλ' ἐδείξαν καὶ ἓνα ἔνθερον ζῆλον
 διὰ τῆς ἐνομαίαν τοῦ ἁγίου, καὶ ἔνθερον ἡρωϊσμόν
 πλεον ἐνδοξότερον καὶ θαυμασιώτερον ἀπὸ τὸν
 θηριώδη ἐκείνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐνθουσιασμοῦ

τῶν προγόνων των. Εἰς δέκα φοδρωτάτους καὶ τρε-
 μερούς δαυγμούς ἄπειροι Λειωνῶσαι καὶ ἄπειροι
 Κάτωες ἀντεστάθησαν καὶ ἐπολέμησαν ὡς εὐθεοὶ
 ἦρωες, καὶ ἐδεβαίωσαν μὲ τὸ αἷμα των τὴν ἀλή-
 θειαν τοῦ Θεοῦ κηρύγματος, ἕως οὗ κατὰ Θεῖαν
 οἰκονομίαν φητιζεται καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώ-
 μης, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, καὶ ἐρχόμενος ἐν ἄπε-
 ράσῃ εἰς τὸ Βυζάντιον, σοχάζεται τὴν τοποθεσίαν
 τοῦ Βυζαντίου πλέον ἀπ' ἐκείνην τῆς Ῥώμης ἀρ-
 μοδιωτέραν εἰς ἓνα μονάρχην τῆς Ἀνατολῆς καὶ
 τῆς Δύσεως· ὅθεν κτιζει ἐκεῖσε τὴν περίφημόν του
 Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ μεταφέρει τὸν θρόνον
 τῆς Ῥώμης, καὶ τότε πάλιν οἱ Ἕλληνες οὕτω συσ-
 σωματωμένοι μὲ τοὺς Ῥωμαίους λαμβάνουν καὶ
 τὴν μετωνομίαν τῶν νέων Ῥωμαίων, καὶ μίαν βα-
 σιλείαν ὡς ἔρμαιον, ἣτις διάρκεσε χρόνους χιλίους
 διακοσίους. Εἰς ὅλου ὅμως αὐτὸ τὸ μακρὸ τῶν
 χρόνων διάστημα, ἀπὸ τοῦ πρώτου Κωνσταντίου τοῦ
 μεγάλου ἕως τοῦ ἐσχάτου Κωνσταντίου τοῦ Παλαιολόγου,
 οἱ Ἕλληνες δὲν ἐφάνησαν ὀλιγώτερον Ἕλ-
 ληνες καὶ κατὰ τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα καὶ κατὰ τὴν
 μάθησιν. Παντοῦ, ὅπου κατοικοῦσαν Ἕλληνες,
 ἤχημαζαν Ἀκαδημίας, καὶ ἐξόχως εἰς Ἀλεξάνδρειαν,
 εἰς Βηρυτὸν καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἣτις καὶ ἕως
 ἀλώσεως ἦτον ὡς καθέδρα τῶν ἐπιστημῶν, καὶ
 ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ἔτρεχε καθεὶς ἐν ἄπαρ-

τισθῆ εἰς αὐτὴν ὡς εἰς τῆς φιλοσοφίας τἀνάκτο-
 ρα. Ὅλον τὸ ἔθνος ἐν γένει ἐφύλαξεν ἀδιάρθορα
 τὰ Ἑλληνικὰ τίμια ἦθη, καθὼς καὶ ἡ Ἐκκλησία
 διειτρήσεν ἀνόθευτα τὰ καθολικὰ δόγματα τῶν
 ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τὴν παράδοσιν· καὶ ὅλος ὁ
 ἱερός καὶ σεβάσμιος κλήρος ἔδειξεν εἰς κάθε περι-
 ρασιν ἀρετὰς ὑπὲρ ἀνθρώπου. Καὶ ἡ βασιλεία, ἐν
 ὅσῳ ἦσαν τὰ πράγματα εἰς ἀκμὴν, δὲν ἔτρεχεν
 εἴθε κάκεισε νὰ ὑποτάτῃ ξένους τόπους ἀδίκως,
 ἢ νὰ γυμνώῃ παρανόμως τὰ ἔθνη, ἀλλὰ με-
 τεχειρίζετο τὰ νικηφόρα καὶ φιλόθροπα ὄπλα της
 μόνου εἰς τὸ νὰ προσατεύῃ τὰ περρωτισμένα γένη,
 καθὼς ἐπροσάτευσε πολλάκις καὶ Ῥώμην καὶ Ἀλε-
 ξάνδρειαν καὶ Σελευκίαν καὶ Καπαδοκίαν καὶ μι-
 κράν Ἀσίαν, καὶ ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν
 βαρβάρων. Τοιοῦτου πνεύμα φιλοσοφικὸν καὶ εὐγενῆ
 χαρακτήρα ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸν κόσμον καὶ
 ἐν ὅσῳ ἐπολιτεύοντο κατ' ἀρχὰς αὐτοδέσποτοι εἰς
 μερικὰς πολιτείας, καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτῶν ὑπετάχθησαν
 πρῶτον εἰς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, καὶ ὕστερον εἰς
 τοὺς Ῥωμαίους, καὶ παρέλαβαν ἀπ' αὐτοὺς καὶ
 μίαν βασιλείαν ὡς ἑρμαίου.

Καθὼς ὅμως εἶνας μέγας καὶ λαμπρὸς ἦρως
 δὲν ἐμπορεῖ νὰ δείξῃ τὴν ἡρωϊκὴν του ψυχὴν καὶ
 τὸ γενναῖον του φρόνημα εἰς τὰς εὐτυχίας καὶ ἀνα-
 καύσεις, ἀλλ' εἰς τοὺς καυδύνους καὶ τὰ θειῶν, οὐ-

τῷ καὶ ἓνα ἔθνος φύσει εὐγενὲς καὶ φιλόκαλον οὐδὲν
 ἔμπορεῖ ν' ἀποδείξῃ βεβαίως τὴν ἔμφυτον του εἰς
 τὰ καλὰ ἐπιμονὴν καὶ τὴν γεφυραῖαν του καρτερίαν,
 ν' ὅσω ζῆ αὐτοδέσποτον εἰς μίαν δημοκρατικὴν
 Πολιτείαν, ἢ ἐν ὅσω πολιτεύεται ὑποκάτω εἰς
 μίαν ὁμογενῆ καὶ ὁμόθρησκον Μοναρχίαν, ἀλλ'
 ἀφ' οὗ ὑποπέσῃ καὶ εἰς ἓνα ζυγὸν μιᾶς ἀλλογενούς
 βασιλείας καὶ ἑτεροθρήσκου, καὶ διαφυλάξῃ αἰῶνας
 τὰ χαρακτηριστικὰ του ὑπερτερήματα. Διὰ τοῦτο
 ἐκείνη ἡ Εἰμαρμένη, ὅποια καὶ ὄν ἦναι, θείουσα
 ἐξ ἀρχῆς νὰ γήσῃ ἔμπροσθεν εἰς ὅλου τοῦ κόσμου
 τὰ ὄμματα τὰς μεγαλοφυεῖς τῶν Ἑλλήνων ἀρετὰς
 ὡς τόσα ἄνωγες πρωτότυπα, ἀφ' οὗ τοὺς ἄφρονες
 δι' αἰῶνων ἐλευθέρους, καὶ εἰς ὅλου τὸ διάστημα
 τῆς ἐλευθερίας ἐσάθησαν αὐτοὶ φιλοσοφίας δι-
 δάσκαλοι, καὶ εὐγενεῶν ἡρωϊσμοῦ παραδείγματα,
 τοὺς ἔφερε παρ' ἐλπίδα καὶ μίαν βασιλείαν ὡς ἔρ-
 μαιον, ὑποκάτω εἰς τὴν ὁποίαν, ὅφ' οὗ αὐτοὶ
 διὰ χιλίων διακοσίων χρόνων κατὰ συνέθειαν ἐσάθη-
 σαν πάλιν, ὡς Ἕλληνας, τῶν βαρβάρων οἱ νικη-
 ταί, τῶν πεφωτισμένων γενῶν οἱ προσάται, καὶ
 τῆς θείας καὶ ἀληθοῦς θρησκείας ὑπέρμαχοι, εὖρεν
 εὐλογον νὰ τοὺς προσκαλέσῃ καὶ εἰς μεγαλητέ-
 ρας δοκιμασίας, νὰ ἐπιβεβαιώσωσι καὶ ὑποκάτω
 εἰς μίαν ἀλλογενῆ καὶ ἑτεροθρήσκον βασιλείαν αἰχ-
 μάλωτοι τὴν φιλόκαλόν των ἐπιμονὴν καὶ ἀδιάσει-

του καρτερίαν δια μεγαλητέραν των δόξαν και
 καύχημα, ὡς να ἰδῆ ὁ Κόσμος μὲ θάμβος και
 μὲ ἐκπληξιν, πῶς και εἰς τὰς δυσκολίας οἱ Ἕλλη-
 νες, καθὼς και εἰς τὰς ευκολίας, ἐσάθησαν πάντο-
 τε ἀρετῆς ὑποδείγματα. Τρεῖς ἡμῶν ἤδη αἰ-
 ῶνες ἀπέρασαν και τι πρὸς, ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες
 ὑπετάχθησαν εἰς τὴν κραταιὰν τῶν Ὀθωμανῶν βα-
 σιλείαν, και μὲ ὅλου τοῦτο ἐκ πρώτης ἀλώσεως
 ἰδοῦ εἰσέτι και νῦν διαμένουσιν Ἕλληνες. Ἐφύ-
 λαξαν ἀδιάφθορα τὰ δόγματα τῶν ἱερῶν Ἀποστό-
 λων και τῆς Καθολικῆς και Ἀποστολικῆς Ἐκκλησί-
 ας τὰ ἔθιμα, καθὼς τὰ παρέλασαν ἀπὸ τοῦς θε-
 σφόρους ἀγίους Πατέρας. Ἐδείξαν ἕνα ἔμφυτον
 οἰσρον πρὸς τὰς μαθήσεις, εἰς τρόπον δὲν ἔλει-
 ψαν ποτὲ ἀπὸ τῆν Ἑλλάδα κατὰ διαφόρους και-
 ροὺς και τόπους ἄνδρες πεφωτισμένοι και ἐλλόγι-
 μοι, οἵτινες ἤκμαζαν, ὡς ἀκμάζουσι και μέχρι τῆς
 σήμερον, εἰς κάθε εἶδος φιλοσοφίας. Εἰς ὅλην τὴν
 Ἑλλάδα παντοῦ, καθὼς εἶχαν οἱ πολῖται προθυ-
 μίαν και πόθον να συστήσωσι εἰς τὰς πολιτείας
 σχολεῖα, και να φέρωσι διδασκάλους ἀξίους, οὐ-
 τως εἶχαν φροντίδα και οἱ Μοναχοὶ εἰς τὰ μονα-
 στήρια, ὡς εἰς κάθε μοναστήριον ἦτον σχεδὸν ἕν θεῖον
 σχολεῖον και ἅγιον. Πολλοὶ πατριάρχαι και ἄπει-
 ροι ἀπὸ τοῦς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖς ἐχρημάτισαν
 φιλόσοφοι και ἐπισήμονες, και ἐπισημονικῶν βί-

Ἑλλῶν μάλιστα συγγραφεῖς, καὶ ἄλλοι προσήρχοντο
 εἰς τὸ μέγ' αὐτὸ καὶ τρομερῶν τῆς ἀρχιερωσύνης
 ἀξίωμα ἢ ἐκλελεγμένοι ἀπὸ τῆν ἐκκλησίαν ἢ ἀ-
 πὸ τὸν λαὸν ζητημένοι μετὰ δακρύων, κ' ἐζούσαν
 μίαν ζωὴν ἀσκητικὴν ὡς ποιμένες, ὡς διαδοχοὶ
 τῶν τερῶν Ἀποστόλων, ὡς μαθηταὶ τοῦ Θεοῦ-
 πού Σωτῆρος κ' ἐπίτροποι. Ὅλ' οἱ Μοναχοὶ τα-
 ξιδιώται, ὅσοι ἤρχοντο εἰς τὸν κόσμον χάρις ἐλε-
 ους καὶ βοήθειας, ἦσαν σεβάσμιοι καὶ ἀσκητικοὶ οἱ πε-
 ρισσότεροι καὶ πεπαιδευμένοι, μαθηταὶ ἢ τῆς Πάτμου
 ἢ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἢ τῆς Σκύρου ἢ οὕτως ἄλλου
 σχολείου. Κατὰ καιροὺς δὲν εἶλεπε νὰ ἐξέρχεται
 καὶ ἀπὸ κανένας ἀσκητικὸς ἐρημίτης διὰ τὴν ἀγά-
 πην τοῦ ἐσαυρωμένου, νὰ κηρύττῃ εἰς κάθε πό-
 λιν καὶ χώραν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, μὲ σκοπὸν
 νὰ ξερεῖν τὸν λαὸν εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ἀρε-
 τὰς καὶ εἰς τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τὰ δόγματα.
 Οὕτως ἐθάσαξαν διὰ τεσσάρων σχεδὸν αἰώνων οἱ
 Ἕλληνες καὶ ὑπὸ ζυγὸν τῆν φιλοσοφίαν καὶ τὰς μα-
 θήσεις, κ' ἐφύλαξαν ἀδιάφθορα καὶ τῆς Ἀποστο-
 λικῆς ἐκκλησίας τὰ δόγματα, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ
 τῶν τίμια ἦθη, τὰ ὅποια καὶ φυσικῶς καὶ πολιτι-
 κῶς εἰς καθ' ἔθνος εἶναι ἡ βᾶσις τῆς πολιτικῆς
 κωνωνίας καὶ τὸ θεμέλιον.

Ἄλλ' ἂν ἐφάνη περὶ τοὺς ἐσχάτους τοῦτους
 καιροὺς ν' ἀδυνατῇ καὶ νὰ σαλεύῃ ἐκεῖν' ἡ φιλόκα-

λος Ἑλληνικὴ καρτερία, καὶ κατ' ὀλίγον οἱ Ἕλληνες
 νὰ ἐκκλίνουσιν ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῶν καὶ νὰ δια-
 φθείρωται, δὲν εἶαι ἰσῶς παράδοξον. Ἄνωθεν
 κ' ἐξ ἀρχῆς εἰς καθ' ἕθνος ἐστάθη μία φθουρὰ καὶ
 βάσκανος τύχη, ἣτις καὶ εἰς ἀκμὴν καὶ εἰς παρακ-
 μὴν καὶ εἰς καθὲ τοῦ ἔθνους περίσασιν ἐφθουροῦσε
 πάντοτε κ' ἐμπόδιζε τὰ καλὰ, κ' εὐκόλυε τὰ
 κακὰ καὶ τὰς δυστυχίας. Πλὴν τί νὰ κατηγορῶμεν
 τὴν τύχην; καὶ νὰ μὴ σοφάζομεθα τὴν πρώτην
 ἀρχὴν, ὅθεν προήλθεν εἰς ἡμᾶς ἡ παρούσα δια-
 φθορὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἡ ἀχρεϊότης; Ἰδοὺ εἰς ὅλα
 αὐτὰ τὰ κακὰ εἰν' αἰτία ἡ ἰδίᾳ τῶν Ἑλλήνων ἀμε-
 λεια. Ὡς πῶς ἀχρεϊοῦνται, φεῦ! καὶ διαφθεύονται
 οἱ ταλαίπωροι ἄνθρωποι, ἀφ' οὗ παραμελήσουσιν
 τὰ μέσα τῆς τελειοποιήσεως τῶν καὶ βελτιώσεως;
 χωρὶς νὰ τοὺς βλάβῃ παντελῶς ἡ ταλαίπωρος
 τύχη. Ἀναντίρρητον εἶναι, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκου-
 ράσθησαν νὰ ἐπιμελῶνται πλεον καὶ νὰ φροντίζουσι
 ἐκεῖνα τὰ μέσα, τὰ ὅποια ἤμποροῦσαν νὰ τοὺς
 ὀδηγήσουσι ποτὲ εἰς μίαν ὀπωσοῦν τελειότητα, καὶ
 νὰ τοὺς φέρουσι μίαν ἀθάνατον εὐκλείαν ἀπ' ὅλα
 τὰ πεφωτισμένα γένη, ὅτι εἰς καθὲ περίσασιν ἐφά-
 νησαν Ἕλληνες. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, ἀφ' οὗ
 αὐτοὶ ἄρχισαν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος νὰ παραμελοῦν τὰ
 σχολεῖα καὶ τὴν σπουδὴν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν δι-
 δασκαλίαν τῆς θείας θρησκείας τῶν, εἰς τρόπον

οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν φοβερῶν φιλοσόφων, οἵ-
 ταιες ἐσθήθησαν πάλαι ποτὲ τῆς φιλοσοφίας πατέρες,
 καὶ καθεξῆς εἰς ὅλα τὰ ἔθνη διδάσκαλοι, ἐμβαίνουν
 τὴν σήμερον εἰς τὰ σχολεῖα, ὅχι τόσον μὲ σκοπὸν νὰ
 σπουδάσου, ὅσον νὰ χρησιμεύσου ὡς γραμμα-
 τικοὶ εἰς κἀνενα ἐμπόριον· διὸ μήτε οἱ διδάσκα-
 λοι ἔχουν ἐκείνου τὸν ζήλον πρὸς τοὺς μαθητὰς,
 μήτε οἱ πολῖται, πρὸς τὰ σχολεῖα. Οἱ διδά-
 χοι ἐκείνων τῶν φαιωῶν τῆς ἐκκλησίας φωστῆρων,
 οἵτινες πάλαι ποτὲ διεσκίδασαν ὅλαις ταῖς σκοτει-
 ναῖς ὁμίχλαις τῶν ψυχοφθόρων αἱρέσεων, δὲν ἐπι-
 μελήθησαν εἰς τὴν νεαράν των ἡλικίαν ν' ἀπαρτι-
 σθῶσι εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ νὰ σπουδάσου τὰς
 ἱερὰς γραφὰς, διὰ νὰ βάλωσι αὐτοὶ πρῶτοι εἰς
 πρᾶξιν ζωῆς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Θεοφθώρου Σωτῆρος
 προστάγματα, καὶ νὰ παρακινήσου εἰς τοῦτο καὶ
 τοὺς πολλοὺς μὲ τὸ ἱερόν των παράδειγμα. Διὸ
 καὶ οἱ περισσότεροι σχεδὸν μισοῦν κ' ἐπιβουλεύου-
 νται τὰ σχολεῖα, καταφρονοῦν τοὺς μαθητὰς, κ'
 ἐχθρεύονται τοὺς σοφοὺς διδασκάλους, διὰ νὰ μὴ
 ἐλέγχεται ἡ ἰδική των πανιερωτάτη ἀμάθεια. Οἱ
 ὀπαδοὶ τῶν ὀσσωτάτων ἐκείνων ἀναχωρητῶν, οἵτι-
 νες πάλαι ποτὲ ἐσχόλαζαν εἰς τὰς ἱερὰς μελέτας
 τῶν ἁγίων γραφῶν, κ' ἐσπούδαζαν τὴν ὑψηλὴν καὶ Θεο-
 φιλοσοφίαν, νὰ νεκρώσου τὰ πάθη τῆς σαρκὸς,
 καὶ ν' ἀντισταθοῦν εἰς τὰς νεορὰς μεθόδους τοῦ

διαβόλου, ἀμέλησαν τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μάθη-
 σιν, καὶ ἐπομένως τὴν ἱερὰν μελέτην τῶν ἁγίων
 γραφῶν, καὶ ἔπεσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς βιωτικὰς
 φροντίδας, καθὼς καὶ οἱ κοσμικοὶ, ὃ ἀποκτῆσθαι
 ἰδίῳ ψαλτικῷ διὰ τῆς εὐλογημένης ζητείας, νὰ
 ἐνδυσθῶν μαλακὰ καὶ πολυτελῆ, διὰ νὰ ζήσουν
 ὁπωσοῦν μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸν κόσμον, ἢ εἰς
 τὰ μοναστήρια, καὶ ὅχι ὡς ἀνήκει εἰς τοὺς πιστοὺς
 τοῦ παμδασιλέως Χριστοῦ κρατικώτας. Διὸ ὅχι μό-
 νου δὲν ἔλαβαν φροντίδα νὰ συζητήσουν εἰς κάθε μο-
 ναστήριον ἱερὸν σχολεῖον, νὰ φωτισθῶν, καὶ ὅσον
 νὰ ἐννοοῦν τὰς ἁγίας γραφὰς, καὶ τοῦ ἱεροῦ τόγ-
 ματος τὰ καθήκοντα, ἀλλ' ἐσχόλασαν ἀκόμη,
 καὶ ἂν εὗρηκαν κανένα συζητήσαν ἀπὸ τοὺς
 παλαιότερους των. Ποῖος λοιπὸν εἶναι τόσων
 ἀπάνθρωπος καὶ σκληρὸς; ὥστε δὲν ἠθέλε χύση
 ποταμῆδον τὰ δάκρυα, ὅταν μὲ ἄκραν του ἀθυμίας
 θεωρῶσῃ, πῶς εἰς τῆς δυσυχοῦς Ἑλλάδος τὰς πε-
 ρισσοτέρας πολιτείας καὶ εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια πα-
 ραμελοῦνται τὰ ἱερὰ σχολεῖα ὡς περιττά, καὶ ἀπο-
 σωπάται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς ἐκκλησίας ὡς
 πάρεργον. Βαβαί! ἀφ' οὗ ἀμεληθῶν τὰ σχολεῖα,
 καὶ ἐπομένως ἡ διδασκαλία τῆς θειοτάτης θρησκείας,
 ποῦ ἔμενε πλεον ἐλπίς τῆς μετὰ θάνατον μακαρι-
 ὄτητος; ποῦ φόβος Θεοῦ; ποῦ κόσμου ἐντροπῆς;
 ποῦ πέθος ἀρετῆς; ποῦ λόγος ὀρθός; ποῦ κρίσις

εὐλογοφανής; ποῦ ἔργου ἀγαθόν; ποῦ τίμιος χαρακτήρ; ποῦ ἠθος ἐπεικές; ποῦ ἔχους ἀνθρώπου; Βέβαια! κάθε πεπολιτευμένου γένους, διὰ τὰ ζῆ μ' εὐταξίαν, χρειάζεται ἓνα νόμον· καὶ κάθε νόμος διὰ τὰ φυλαχθῆ μ' ἐπεικίαν, χρειάζεται μίαν θρησκείαν, καθὼς καὶ κάθε θρησκεία διὰ τὰ ἐμφυτευθῆ καὶ τὰ ῥιζώσῃ καλῶς εἰς τῶν πολλῶν τὰς καρδίας, χρειάζεται διδασκαλίαν καὶ μάθησιν· ὡς ἀφ' οὗ ἀμειλήθουν τὰ σχολεῖα, καὶ λείψῃ ἀπὸ τοῦ γένους ἡ μάθησις, μήτε ἡ θρησκεία ἐμπορεῖ νὰ διδασθῆ, καθὼς πρέπει, μήτε ἂν τυχὸν διδασθῆ ἀπὸ αἰμαθῆς, ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ ἐπεικῆς τοὺς πολλοὺς, εἰς τρόπον καὶ ἀφ' ἑαυτῶν νὰ εὐλαδῶνται τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὰ δίκαια, καθὼς διορίζει ὁ νόμος. Διὸ εἰς ἓνα τοιοῦτου δυσεδαίμου γένους καὶ βάρβαρον, ὁ μὲν νόμος δὲν χρησιμεύει, εἰ μὴ ὡς εὐλογος πρόφασις εἰς τὰς ἀδικίας· ἡ δὲ θρησκεία, ὡς μία ἐλπίς καὶ παρηγορία εἰς τὰ παρανομήματα. Ἄν ὅμως τιμῶνται τὰ σχολεῖα, καὶ ὅλα τὰ διάφορα μέλη τοῦ γένους εἶναι πεφωτισμένα, καὶ διδάσκεται καλῶς ἡ θρησκεία, καὶ ἀνατρέφεται καθεὶς εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἐλπίδα μιᾶς μετὰ θάνατον ἀθανάτου μακαριότητος, καὶ εἰς τὴν καταφρόνησιν τῶν προσκαίρων αὐτῶν ἀγαθῶν, τότε γίνονται σχεδὸν οἱ πάντες ἐπεικῆς, καὶ τὸ γένος εἶναι πεφωτισμένον, καὶ ζῆ μὲ πολιτικὴν εὐταξίαν

καὶ ἂν τύχη φύσει φιλόκαλον κ' εὐγενῆς, ἐμπροσὶ νὰ φθάσῃ μὲ τὸν καιρὸν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐπιεικείας, ὡς δὲν χρειάζεται πλέον οὐδὲ πολιτικούς νόμους νὰ διοικῆται. Διατί, ὅ, τι δὲν τολμᾷ διὰ τὸν φόβον τῶν νόμων νὰ κάμῃ, ἀφ' οὗ δὲν ἔχει τὴν εὐκαιρίαν, ἕνας βάρβαρος δυσειδαίμων, δὲν καταδέχεται νὰ κάμῃ, ἂν κ' ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν, ἕνας σπουδαῖος ἀναθρεμμένος καλῶς εἰς τὸ φῶς τῆς θρησκείας του, ὅστις σοχάζεται καὶ τὴν παραμικρὰν ἀδικίαν ὡς ἐν ἔργον ἀνάξιον τῆς ἰδίας ἐπιεικείας του καὶ χρηστότητος. Διὰ τοῦτο οἱ παλαιοὶ μας προπάτορες, ἂν καὶ γεννημένοι εἰς μίαν θρησκείαν ψευδῆ, ἀφ' οὗ ἐφωτισθήσαν μὲ τὰς μαθήσεις, κ' ἐσύστησαν νόμους, δὲν κατεφρόνησαν καὶ τὴν ψευδῆ ἐκείνην θρησκείαν, ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατόν, ἠγωνίζοντο νὰ τὴν καλλωπίσουν, καὶ νὰ τὴν διδάξουν εἰς τοὺς πολλοὺς, μὲ σκοπὸν νὰ ἐμπνεύσουν εἰς ὅλους τὴν πίσω, ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Θεῶν, καὶ πρέπει νὰ κάμουν ἔργα μεγάλα καὶ ἄξια τῶν προγόνων τῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ν' ἀποθεωθοῦν ἢ κἄν νὰ μείνουν ἀθάνατοι εἰς αἰῶνας. Οὕτως ἐμόρφωσαν ἐκείνα τὰ ἦθη, κ' ἐπραξάν ἐκείνα τὰ θαυμάσι' ἀνδραγαθήματα, τὰ ὁποῖα ὡς ὀληθῶς ἐσάθησαν, καὶ θείλ' ἴσως σαθοῦν ὁ θαυμασμὸς τῶν αἰώνων. Ἄλλ' ἡμεῖς, ἀφ' οὗ εἴμεθα ἐκείνων ἀπόγονοι, κ' εὐρέθημεν, δόξα τῷ ἀγίῳ Θεῷ· εἰς μίαν τοιαύτην ἀληθεςάτην καὶ ὑψη-

λοτάτην Φρησκείαν, ἥτις μᾶς προσκαλεῖ εἰς τὴν ἀληθῆ ἀποθέωσιν, διατι δὲν ἐπιμελούμεθα τὰς μαθήσεις; καὶ δὲν ἀγωνιζόμεθα ὄχι μόνου νὰ διδαχθῆ εἰς τοὺς πολλοὺς ἢ οὐράνιος καὶ θεία διδασκαλία τῆς ἁγίας Φρησκείας μας; ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατόν, νὰ βάλωμεν καὶ εἰς πράξιν ζωῆς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος προσάγματα; ὡς μὲ τὸν καιρὸν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐπιεικειᾶς, νὰ μὴ μᾶς χρειάζονται μῖτε πολιτικοὶ νόμοι εἰς σύστασιν; καθὼς μᾶς τὸ λέγει ῥητῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, „ὅτι τῶ „δικαίῳ νόμῳ οὐκ ἔστι.“ Τί ἀποροῦμεν λοιπὸν; πόθεν μᾶς ἦλθε τῶν ἡθῶν ἢ παροῦσα διαφθορά καὶ ἡ ἀχρειότης; ἰδοὺ προφανῶς ἡ αἰτία· τὰ σχολεῖα παραμελήθησαν, οἱ ἱεροὶ τῆς ἐκκλησίας ὄμβιωνες ἔπαυσαν, αἱ ἐπισήμαι νομιζοῦνται περιτταί, καὶ ἡ Πίστις ἐνεργεῖται ἀπλῶς ὡς ἔθιμον. Ὅθεν τὴν σήμερον, ἂν ὄχι ὅλοι, ἀλλὰ πολλοὶ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς ἀλησμένησαν, ὅτι εἰν' ἐπίτροποι καὶ μαθηταὶ τοῦ ἐσαυρωμένου, κ' ἐφραυτάσθησαν, πῶς εἶναι ὄρχουτες λαῶν καὶ δυναταί, εἰς τρόπον δὲν ἀφοροῦσιν εἰς ἄλλο, εἰμὴ πῶς νὰ γυμνώσουσι δυναστικῶς τὸ ταλαίπωρον ποίμνιον, καὶ νὰ θησαυρίσουσι ἀνοσιῶς ἀργύρια, τὰ ὅποι' ἀποθησκουτες, ἀφίνουσι εἰς τοὺς κρατοῦντας ὡς μίαν κληρονομίαν δικαίως εἰς ἐκεῖνους ἀνήκουσαν. Ὅθεν ὄλ' οἱ μοναχοὶ ἀμαθέστατοι ἔρχονται παρὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς ἐκκλησίας κανόνας εἰς

τὸν κόσμον, ὄχι διὰ νὰ κάμωσι κάμμίαν διδαχὴν εἰς τοὺς ἀλλότους Χριστιανοὺς, ὄχι διὰ νὰ δώσωσι κἄν ἀρετῆς κάμμίας παρῶδεγμα, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν νὰ λεηλατήσωσι μὲ τὸνομα κἄνευδός ὀγίου καὶ πόλεις καὶ χῶρας τῆς δυσυχτοῦς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ζῶσι αὐτοὶ μὲ κάθε τρυφήν καὶ ἀνάπαυσιν. Ὁθεν κοινῶς ὄλ' εἰ Χριστιανοί, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ νέεσι καὶ γέροντες, καὶ πλούσιοι καὶ πτωχοί, καὶ ἰδιῶται καὶ ἄρχοντες, κατὰ τὰ κακὰ παραδείγματα τῶν Ἀρχιερέων καὶ Μοναχῶν, φτυτάζονται, διότι ὄνομαζονται Χριστιανοί, καὶ καυχῶνται ὀρθόδοξοι, καὶ φυλάττουσι ἀκόμη ἐξ συνηθείας τῆς ἐκκλησίας τὰ ἔθιμα, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι τόσον εὐσπλαγγνος εἰς τὰ κακὰ τῶν καὶ συγκαταβατικός, ὡς εὐκόλως τοὺς συγχωρεῖ, ὅ, τι ἂν κάμωσι, καὶ οὕτως ἀποτολμοῦσι τὰ πλέον φροδερὰ ἀδικήματα, ὡς ἂν (ἄπαγε τῆς βλασφημίας!) δὲν ἤθελεν ἦναι παντελῶς Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἢ κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις. Ὁθεν ἐξέπεσαν εἰς μίαν ματαίαν καὶ περιττὴν πολυτέλειαν, ἣτις εἰς κάθε γένος ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν ἐξάβη πρώτη αἰτία καταστροφῆς, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ ἐκπέσωσι τόσαι οἰκίαι πλουσιώταται, ὡς ἀφανισθῶσι τόσαι πολιτεῖαι περίφημοι καὶ λαμπραί. Ὁθεν παντοῦ εἰς κάθε πόλιν καὶ χῶραν πλέον παρὰ τὸ πάλαι δὲν παύουσι αἱ ἀλληλομαχίαι καὶ αἱ ἐριδες, διὰ τὰς ὁποίας παντοῦ ταραχαί, παν-

τοῦ σκάνδαλα, παντοῦ προδοσίαι, καὶ πανταχόθεν φθορά, καὶ πανταχόθεν ἀφανισμὸς, καὶ πανταχόθεν τῶν δυστυχῶν Ἑλλήνων ὁ ἀφρευκτὸς ὄλεθρος. Κατὰ δυσυχίαν ὁμῶς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔφθαναν αὐταὶ μόνον αἱ δυσυχίαι, ἀλλ' ἄρχισε νὰ εἰσχωρῇ καὶ μὴ ἄλλη συμφορὰ, μὴ ἄλλη λοιμικὴ νόστις κλέου ἀξιοδάκρυτος. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πεπαιδευμένους τοῦ γένους μας, οἵτινες θέλουν νὰ φανῶσι φιλογενεῖς, καὶ καυχῶνται φιλέλληνες· ἐν μὲν πολιτισμένοι ἀπὸ τὰ θολερὰ νάματα τοῦ Ἑλβετίου καὶ Μιραβῶν, ἄλλο δὲ κ' ἐρεθισμένοι ἀπὸ τὰς ἀντιθέτους αὐτὰς μερικῶν ἀναξίων Ἀρχιερέων καὶ Μοναχῶν καταχρήσεις, τροχάζονται οἱ ἀνόητοι ὡς ἔργου φιλόφθρου νὰ διδάξουν τὴν βδελυρὰν ξυλοσοφίαν τῶν Ἑλβετίων καὶ Μιραβῶν καὶ ἄλλων πολλῶν ἀνθρωπομόρφων Θεϊσῶν, ἢ ἀθίων Ἐπικουρείων, καὶ θαρρόων τὰ χαμερπύσατα ξύανα, πῶς οἱ Ἕλληες, ἀφ' οὗ ὑπολάβωσι τὴν ἠθικωτάτην αὐτὴν καὶ ἀγαωτάτην θρησκείαν ὡς μίαν δυσειδαιμονίαν καὶ πλάνην ἀπλῶς, θέλει φωτισθοῦν, καὶ θέλει ζῶσιν ἀνάμεσόν των μὲ χρηστότητα κ' ἐπιείκειαν. Διὸ εἰς μίαν τοιαύτην ἐλευσὴν τοῦ γένους διαφθορὰν, ἔρχονται καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν κτηνώδη των ξυλοσοφίαν, καὶ ὡς ἂν ἤθελε χάμουν κανένα μέγα κατόρθωμα, ἀγωνίζονται μὲ κάθε ζήλου καὶ προθυμίαν, οἱ μιαιοὶ, νὰ διδάξωσι τοὺς πολλοὺς τὴν ἀθείαν καὶ

τὴν ἀσέβειαν. Εἰς ἄλλους διαβάλλουσι τὸ ἱερατεῖον ἀπλῶς χωρὶς κήμμιαν ἐξαιρέσειν, εἰς ἄλλους κατηγοροῦσι τὴν θρησκείαν ὡς μίαν ὀυσειδαίμοιαν, εἰς ἄλλους περιπαίξουσι τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀγίας μας ἐκκλησίας μυστήρια. Καὶ μὲν αὐτὰ τί θέλουσι ν' ἀποδείξουσι οἱ χαμερπέστατοι; ὅτι δὲν εἶναι Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι λογικὴ ψυχὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον; ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἐν θρησκείᾳ καθὼς τὰ λοιπὰ; καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὅποια καὶ εἰς κάθε λογικὴν ἐν μέρει εἶναι πάντῃ ἀνόμοια, καὶ εἰς τὸ πολιτικὸν ἐν γένει ἐπιβλαστὴ καὶ ὀλέθρια. Ὅθεν πολλοὶ διεφθαρμένοι καὶ αἰσχρονηθεῖς ἀκούοντες ἀπ' αὐτοῦ τοιαύτας βδελυρὰς καὶ ἀχρείας ἀδολεσχίας, εὐθύς καὶ ἐναγκαλιζόμενοι ὡς μίαν νέαν φιλοσοφίαν τὴν ἀθείαν, καὶ οὕτως, ὡς εἶναι ἀμαθεῖς καὶ χυδαῖοι ἀρχίζουσι καὶ αὐτοὶ οἱ χουτρογομοροειδέστατοι νὰ ξυλοσοφοῦν, νὰ δείξουσι τάχα, πῶς κάτι ἐνόησαν ἄλλοι ὅμως χρησθήσει καὶ νουνεχεῖς, ὅχι μόνον τοὺς μισοῦσι καὶ τοὺς ἀπεκρέφονται διὰ τὰς ἀπανθρώπους τῶν βλασφημίας, ἀλλ' ἐμποδίζουσι καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀπὸ τὸ νὰ μαθητευθῶσι καὶ νὰ σπουδάσουσι πολλὰ, μήπως διαφθαροῦσι ἀπ' ἐκείνους, καὶ τυχὸν ἀθείσωσι. Οὕτω τάχιστα καὶ χαμερπῆ ξυλοσοφίᾳ αὐτὰ, ἀντὶ νὰ προξενήτουσι μὲ τὴν σπουδὴν τῶν εἰς τὸ γένος κήμμιαν ὠφέλειαν, ἐμπνέουσι θάρρος εἰς τοὺς διεφθαρμένους διὰ τὴν ἀ-

χρειότητα· ἀχρειώουσι πολλοὺς ἀσκητικούς με-
 τὴν ἀσέβειαν, κ' ἐμποδίζουν πολλοὺς χρησθήβεις
 ἀπὸ τὴν μάθηται. Ἀλλοίμουσι! τί μεγάλη συμ-
 φροά! τί ἀπαρηγόρητος δυστυχία εἰς τὸ ταλαίπωρον
 αὐτὸ τῶν Ἑλλήνων γένος! ἀπὸ τὸ ἐν μέρος αἱ
 καταχρήσεις τῶν Ἀρχηγῶν δείχνουσι, πῶς θέλει
 τὸ καταυτήσουσι εἰς μίαν ἐλεεινὴν δυσειδαιμονίαν,
 ἀπὸ τὸ ἄλλο ἢ μυσαρὰ διδασκαλία τῶν ξυλοσόφων
 ἐπαπειλεῖ, πῶς θέλει τὸ κρεμνίσει εἰς τὴν ἀθείαν,
 κακὰ καὶ τὰ δύο ἐξ ἴσου ὀλεθρῶτάτα· ἀλλ' ὁ
 Θεὸς ἴλεως γένοιτο!

Φεῦ! δι' ὅλ' αὐτὰ ἐφθάσαμεν εἰς μίαν τοιαύ-
 την ἐλεεινὴν καὶ ἀθλίαν κατάστασιν, ὥστε διὰ νὰ
 προφυλαχθῇ τὸ γένος, ἢ ἀπὸ τοῦ βυθὸν τῆς δυσει-
 δαιμονίας, εἰς τὸν ὁποῖον θέλει τὸ καταυτήσουσι
 αἱ παράνομοι αὐταὶ τῶν ἀρχηγῶν καταχρήσεις, ἢ
 ἀπὸ τὸ χάος τῆς ἀσθεΐας, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει τὸ
 κρεμνίσει ἢ ἀντιθετος αὐτῇ τῶν ξυλοσόφων διδασ-
 καλία, χρειάζεται πάλιν ἕνας Μωσῆς, νὰ φωνάξῃ
 πρὸς τοὺς Λευίτας του· ὃ, τὰδε λέγει κύριος ὁ Θεὸς
 ὃ Ἰσραὴλ, θέσθε ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ῥομφαίαν
 ὃ ἐπὶ τὸν μηρὸν, καὶ διέλθετε καὶ ἀνακάμψετε
 ὃ ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην διὰ τῆς παρεμβολῆς,
 ὃ καὶ ἀποκτείνετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ
 ὃ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἑγ-
 ὃ γουσα αὐτοῦ. “ Μωσῆς ἐπ' ἀληθείας χρειάζεται!

δέσπομος ρομφαία χροιάζεται! και να παίξη χωρίς
 κανένα σπλόγγος, χωρίς κάμμίαν συμπάθειαν και
 εις φιλοζόφους Μιραβολάτρας, και εις αρχιερείς
 άναξίους, και εις μοναχούς φαυλοδίους, και εις
 ιατρούς κακοίθεις, και εις ὄρχουτας πλεουέκτας,
 και εις διεφθαρμένους αρχόντισσας, και εις ὄλους σχε-
 δὸν ἐκείνους, ὅσοι ἢ με λόγου ἢ με ἔργου δίδου αιτίαν
 εις τὸ γένος να ἐκπέση ἢ εις δυσειδαιμονίαν ἢ
 εις ἀσέβειαν. Βέβαι ἂν ἕνας κλέπτης παιδεύεται
 ἀπὸ τοῦ νόμου με τιμωρίαν κεφαλικὴν, διότι
 κλέπτει ἀργύρια, και ἀδικεῖ ἐν ἄνθρωπον κατὰ μέ-
 ρος, πολλῆ μάλλον πρέπει να ἐξολοθρευθοῦν τε-
 λείως ἀπὸ τὸν κόσμον, καθὼς κ' ἐξ ἅπαντος θελ' ἐξο-
 λοθρευθοῦν, ὅσοι ἀδικοῦν ἕνα γένος ὀλόκληρον,
 καθὼς ἢ με τὸ κακὸν των παράδειγμα, ἢ με τὴν
 ἀντιθεῖον των διδασκαλίαν τὸ διαφθεῖρουν τὰ
 χρησά του ἦθη και τὴν εὐσέβειαν. Δὲν εἶναι,
 ὄχι! ὁ κόσμος αὐτὸς ἕνα κοινὸν κατηλείον ἀδέσπο-
 του, να ἔμβη καθεῖς, να κάμη ὅ, τι τοῦ θελεῖ
 ἢ ἄλογος ὄρεξις, ἀλλ' εἶναι, ἂν σοχασθῆ καθεῖς,
 ἕνα σάδιου μυστηριῶδες, ἕνα μεγαλοπρεπέστατον
 θεάτρον, κ' ἐνὸς μεγάλου δεσπότη, τοῦ δημιουργοῦ
 και πλάσου τῆς φύσεως, ὅπου ἐμβαίνουσι οἱ
 δυσυχεῖς ὀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ, ὕ ἀγωνισθῶσι,
 και να ὑποτάξωσι τὰς ἐμπαθεῖς και ἀλόγους ὄρε-
 ξεις τοῦ σώματος εις τὸν ὀρθὸν λόγον τοῦ εὐλογο-

φανούς και δικαίου, δια να λάβωσι μετα θάνα-
του εις αντιμισθίαν μίαν μακαριότητα, τῆς ὁποίας
ὡς ὑπερημένη δια τὴν ἀρχαίαν παράδασιν ἐνταῦθα
εἰς τὴν ζωνὴν, φυσικὰ ἢ ἀνθρωπότης ἐλπίζει κ'
ἐπίσταται μετὰ θάνατον. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὴν σή-
μερον μίαν τοιαύτη εὐλογημένη ῥομφαία; ποῦ εἶν'
ἕνας τοιοῦτος Θεὸς Μωσῆς; ποῦ εἶναι καὶ τοιοῦ-
τοι Λευῖται Θεσπίσιοι; νὰ ἐκτελέσουν μίαν τοιαύ-
την σωτήριον προσαγὴν ἐκ μέσεως Θεοῦ, νὰ λυ-
τρωθῆ ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ τέρατα; φεῦ! τὴν σή-
μερον εὐρον εὐκαιρίαν οἱ ἄθεοι διὰ τὰς ἀντιθέους
καταχρήσεις τῶν ἁρχιερέων καὶ μοναχῶν νὰ σύρουν
πολλοὺς εἰς ἀσέβειαν, εὐρον εὐκαιρίαν καὶ ὅσοι
ἀναξιοὶ μοναχοὶ καὶ ἁρχιερεῖς διὰ τὰς τρομερὰς
βλασφημίας τῶν κτηνωδεσάτων Θεῶν, ἢ ἀθέων
νὰ κρεμνίσουν πολλοὺς εἰς ἀμάθειαν καὶ εἰς ἐλεει-
νὴν δυσειδοαίμουίαν. Διὰ τοῦτο οἱ οὕτως φιλέθεοι
καὶ φιλέλληνες καὶ μάλιστα σεβασμικότατοι ἁρχιε-
ρεῖς καὶ πανοσιώτατοι μοναχοὶ ἀγωνίζονται, ὅσον
τὸ δυνατόν, νὰ ἐξυπνίσουν τὸ γένος εἰς τἀληθῆ του
συμφέροντα, καὶ ὡς βλέπομεν καθ' ἡμέραν, ἄλλοι
ἐπιχειροῦσι νὰ ἐνθυμίσουν τοὺς ἀναξίους ἐκείνους
συναδελφοὺς τὰ ὑψηλὰ τοῦ δεσπότη Χριστοῦ παραγ-
γέλματα καὶ τοὺς ἱεροὺς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας κα-
νόνας, κ' ἐλέγχουσαν αὐστηρῶς ὅλας αὐτὰς τὰς ἀν-
τιθέους τῶν καταχρήσεις, μ' ἐλπίδα τάχα, πῶς

ἀφ' οὗ παύσονται αὐτοὶ ἀπὸ τὸ νὰ καταπατοῦν οὕτως ἀσεβῶς τοῦ Θεοῦ Σωτῆρος τὰς προσαγὰς, ἵσως θέλει παύσονται καὶ ἐκεῖνοι ἀπὸ τὸ νὰ βλασφημοῦν οὕτως ἀφρόνως τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον. Ἄλλοι συγγραφῶν, ἢ μεταφράζουσι βιβλία διάφορα κατ' ἀθέων, καὶ ἐλέγχουσι τὴν ἀφροσύνην τῆς ὁυσεβείας τῶν, μὲ σκοπὸν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τὰ ὀλίγη ἀυτὰ καὶ κτηνώδη τῆς Γαλιλαϊκῆς ξυλοσοφίας φρονήματα. Καὶ ἄλλοι μὲ τροχασμὸν νὰ διεγείρουν τοὺς πολλοὺς εἰς τῶν μαθημάτων τὴν ὄρεξιν, συγγραφῶν ἢ καὶ ἀπ' ἄλλας διαλέκτους μεταφράζουσι Ἀλγέβρας, Γεωμετρίας, Φυσικῆς, Χημικῆς καὶ ἄλλας διαφόρων ἐπιστημῶν πραγματείας. Καὶ ἅμποτε, Θεοῦ βοηθοῦντος, νὰ δυναθῶσιν αὐτοὶ οἱ ἔνθεοι καὶ φιλογενέστατοί. Ἦρωες νὰ διασκεδάσωσιν ὅλ' αὐτὰ τὰ σκοτεινά καὶ ψυχοφθόρα νέφη, ἀπὸ τὰ ὅποια περικυκλωμένου τὸ γένος κινδυνεύει νὰ πέσῃ ἢ εἰς ἐλεεινὴν ὁυσεϊδαίμοσαν, ἢ εἰς κτηνωδεσάτην ἀσέβειαν.

Ἀπ' αὐτοῦς, ὁμολογῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐκινήθη καὶ ἐγὼ νὰ ἔμβω εἰς ἕνα τοιοῦτον ἀγῶνα. Καταδικασμένος ὁμῶς ἀπὸ τὴν τύχην ὁ ὁυσευχῆς εἰς τὸ πολύμοχθον αὐτὸ τῆς ἱατρικῆς τέχνης ἐπάγγελμα, καὶ ἀπὸ τὰ περιστατικὰ ἠναγκασμένος ἢ μᾶλλον ἐπ' ἄλλων τραγοκεφάλῳ ἐπιβουλήν νὰ πέσω εἰς τοὺς πλείου βαρβάρους τόπους ἐξόριστος, ὅπου νὰ

ζῶ πάντοτε ὑποκείμενος εἰς συνεχεῖς καὶ ταλαι-
 πώρους ὁδοπορείας, καὶ μὲ διαφόρους κινδύνους
 μάλιστα τῆς ζωῆς, ποῦ εὐρίσκω καιρὸν; ποῦ ἔγω
 τὴν ἴσυχίαν; νὰ ἐπιχειρηθῶ μίαν ὕλην ἐπισημο-
 νικῆν, ἢ μίαν θεωρίαν φιλόσοφου; Ὅθεν κατὰ τὸ
 παρὸν εὐχαριστήτην νὰ πραγματευθῶ μίαν ὑπόθεσιν
 καὶ ὡς πρὸς τὰ περιστατικά μου εὐκολον καὶ ὡς πρὸς
 τοὺς Ἕλληνας χρήσιμον, νὰ παραστήσω δηλαδὴ
 τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου τὴν ἀπλουςάτην ἀλήθειαν,
 καὶ εἰς αὐτὴν νὰ προσκαλέσω καὶ τοὺς ἀθέους, ἢ Θεῖ-
 ζας, οἵτινες καυχῶνται ὡς τάχα φιλόθρωποι,
 πῶς σέβονται τὸ ἠθικὸν τῆς ἠθικωτάτης αὐτῆς θρη-
 σκείας, ὡς ὅρους τῆς φύσεως, ὅτι ἂν ἦναι ὄντως
 φιλόθρωποι, πρέπει νὰ σεβασθῶσι καὶ τὸ δογματι-
 κόν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βάσις μιᾶς τοιαύτης ὑψη-
 λωτάτης ἠθικῆς καὶ θεμέλιον· νὰ προσκαλέσω
 καὶ τοὺς λεγομένους Χριστιανούς, οἵτινες καυ-
 χῶνται ὡς τάχα φιλόχριστοι, πῶς πιστεύουν τὸ δογ-
 ματικόν ὡς Θεόπνευστον, ὅτι ἂν ἦναι ὄντως φιλόχριστοι,
 πρέπει νὰ βάλωσι καὶ αὐτοὶ εἰς πράξιν ζωῆς τὰ
 ὑψηλὰ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ παραγγέλματα, τὰ
 ὁποῖα ἐσάθησαν ὁ καθ' αὐτὸ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος
 τῆς Θείας ἐνσάρκου οἰκονομίας διὰ τὸν ἄνθρωπον,
 ὄχι μ' ἐλπίδα τάχα, πῶς νὰ ἐφελκύσω ἐγὼ εἰς
 τὴν εὐαγγελικὴν τελειότητα τοὺς διεφθαρμένους
 Χριστιανούς, ἢ νὰ φέρω τοὺς Μιραβολότρας φιλο-

ζόφους εἰς τὴν εὐσέβειαν. Εἰς τοῦτο ὁ Θεὸς ἄς φω-
 τίσῃ καὶ ἐκείνους καὶ αὐτοὺς, ὅπως βούλεται, ἀλλ'
 ἔσου νὰ προβάλλω τὴν γνώμην μου εἰς τοὺς ὁμο-
 γυνεῖς, καὶ ὡς φιλογενεῖς καὶ φιλέλληνας νὰ κάμω
 τὸ χρέος μου. Μὲ τοιοῦτον λοιποῦ σκοπὸν ἔγραψα
 πρῶτον τὸν νοητὸν μου Διάκοσμον, εἰς τὸν ὁποῖον,
 κατ' ἀθίων, κατὰ Θεϊσῶν, κατὰ Ἑβραίων καὶ κατὰ
 πασῶν τῶν αἱρέσεων (καθ' ὅσον ἐπιδέχεται μία
 τοιαύτη ὕλη ἀπόδειξιν), ἀπέδειξα μὲ κάθε σα-
 φήνειαν διδασκαλικῶς, εἰς ποίαν κατάστασιν ἐπλάσθη
 ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχῆς, καὶ ἀφ' οὗ οὐδὲ ἁμαρτίαν κα-
 τεκρήθη εἰς θάνατον, διὰ ποῖα μεγάλα καὶ οὐσιώ-
 δη δίκαια εὗρεν εὐλογου ὁ πλάστης Θεὸς καὶ ποῖα
 μέσα μετεχειρίσθη νὰ τὸν ἀναβιδιάσῃ πάλιν εἰς ἀφ-
 θαρσίαν καὶ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς Θεότη-
 τος, καὶ πῶς ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐστάθη εἰς τὸν
 ἄνθρωπον μία ἐχθρὰ καὶ ἐπίδουλος δύναμις,
 ἥτις πάντοτε ἠγωνίσθη νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ
 τοῦ σκοποῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν κρεμνίσῃ εἰς τὴν
 διαφθορὰν καὶ τὴν ἀχρεϊότητα. Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ
 τὸ παρὸν τὸ ἦθος τῶν πολλῶν διεφθάρη, καὶ ὅλοι
 σχεδὸν δὲν εὐρίσκουν τὴν σήμερον τίσιν εὐχα-
 ρίτησιν εἰς ταῖς διδασκαλαῖς θεωρίαις, ὅσην εὐρί-
 σκουν εἰς μίαν ἀνάγνωσιν ἁσίαν καὶ γλαφυρὰν,
 ἐσοχάσθη νὰ παραστήσω μ' ἕνα τρόπον ἁσίου καὶ
 γελοιώδη τὴν παρουσίαν τοῦ γένους ἀθλίου κατάστα-

ων και των ηθων την διαφθοράν· και ανάμεσα εις
 τοιαύτας ασείας και ηδονικὰς περιστάσεις να δείξω
 τὸ μάταιον τῆς προσκαιροῦ ζωῆς, τὰ καθήκοντα
 τοῦ ἀνθρώπου, και τὸ τέλος, εις τὸ ὅποιον ἀφορᾷ
 ἡ φύσις τῆς ἀνθρωπότητος, και τὴν χάριν, εις
 τὴν ὁποίαν μᾶς προσκαλεῖ ὁ πλάστης Θεὸς μετὰ
 μέγα και ὑψηλὸν τῆς Θείας ἐνσάρκου οἰκονομίας
 μυστήριον. Ὅθεν ὡς ἐν μυθιστορικὸν ἔπλασα τὴν
 μυθώδη αὐτὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑρμήλου, και χωρὶς
 ν' ἀποβλέψω εις βαθμὸν, ἢ εις πρόσωπον, ὠρ-
 μησα να ἐλέγξω ἀποτόμως και Μιραβολάτρας φι-
 λосоφους, και ὀνομασίους Ἀρχιερεῖς, και ἀχρεῖους
 Μοναχοὺς, και ἰατροὺς κακὴθεις, και ἄρ-
 χοντας πλεονέκτας, και διεφθαρμένους ἀρχόντισσας,
 καθὸ ἢ ἄφρονες βλασφημοῦν, ἢ κακώτροποι ὀλι-
 γωροῦν τὸ ὑψηλὸν τῆς Θείας ἐνσάρκου οἰκονομίας
 μυστήριον, κ' ἔπεσαν ὡς σάρκες να θεραπεύσουν
 τὰ πάθη. Ἀλλ' ἐν ταύτῳ ὅσους πάλιν ἢ εἶδα, ἢ
 ἤκουσα μετὰ φανερά σημεῖα εὐσεβεῖς κ' ἐναρέτους,
 δὲν λείπω ἀπὸ τὸ να τοὺς προβάλλω εις τὸν αἰῶνα ὡς
 εὐσεβείας και ἀρετῆς παραδείγματα, εις τρόπον
 να μὴ προφασίζονται οἱ φαῦλοι και μοχθηροὶ εις τὰ
 περιστατικὰ τοῦ αἰῶνος, ἀφ' οὗ βλέπουσι, πῶς
 εις τὰ ἴδι αὐτὰ περιστατικὰ δὲν ἐκλείπουν πάλιν
 ἀπὸ καθ' ἐπάγγελμα βίου και ὑποκείμεν' ἀξιόλογα
 και ἀξιοσεβασα. Ἐκ τῶν ὁποίων ἐμπροσὶ να συμ-

περάνῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ καθείς, ὅτι δὲν ἔχω σκοπὸν
 νὰ διακωμωδῶ τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ νὰ ἐλίξω
 τοῦ αἰῶνος μίον τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ἀθείαν,
 καὶ νὰ ἐπαείσω τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιείκειαν,
 ὡς εἶναι χάρις ἐνὸς φιλογενοῦς ποιητοῦ κ' ἐνὸς τι-
 μίου πολίτου. Ἄυτὰ εἰν' ἐν γένει τὰ δίκαια μου, τὰ
 ἔποι', ἂν δὲν ᾔναι ἱκανὰ νὰ μὲ δ' καιολογήσουν,
 ἴδού ἐγὼ ἀπολογοῦμαι καὶ κατὰ μέρος εἰς κάθε
 τάξιν κ' ἐπάγγελμα.

ὦ Μιραβυλάτρα φιλόσοφε; τί παραξενεύε-
 σαι; ὅτι ἐλέγχω τὸν μέγαν Μιραβύ σου, ἢ τὸν
 Ἐλδέτιον; καθὼ ἐπεχείρησαν νὰ διδάξουν ἕνα σύ-
 στημα βδελυρῶν, τὸ ὁποῖον ἐμπνέει τὸν ταλαίπωρον
 ἄνθρωπον ἤθη χαμερπῆ καὶ κτηνώδη φρονήματα;
 Καὶ δὲν εἶναι τοιοῦτον; εἶπέ τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ'
 ἐσύ, ὦ ταλαίπωρε! διαβάλλεις καὶ πολεμεῖς μίαν
 θρησκείαν ἠθικωτάτην, τὴν ὁποίαν, ἂν ἦσου φι-
 λέλλην ὡς ὀληθῶς καὶ ὄντως φιλόανθρωπος, ἔπρε-
 πεν ἐσύ μάλις νὰ σεβασθῆς περισσότερον ἀπὸ κά-
 θε ἄλλον. Ἴδού αὐτὴ ἡ Θειοτάτη Θρησκεία δὲν
 σὲ προβάλλει ὡς σωτῆρα ἕνα Δία αἰσχρὸν, οὐδ'
 ἕνα κλέπτην Ἑρμῆν, οὐδ' ἐν' Ἄρκην ἀπάνθρωπον
 καὶ φονέα, ἀλλ' ὡς ὄντως Θειοτάτη καὶ ὑψηλὴ σὲ
 παριστάνει ἕνα συνάναρχου λόγου τοῦ ἀνάρχου Πα-
 τρός, πῶς διὰ νὰ λυτρώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν
 φθορὰν, ἀσπόρως ἔγενεν ὄνθρωπος, κ' ἐσαυρώθη.

κ' ἔλαβε θάνατον, καὶ ἀφ' οὗ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, προσκαλεῖ τοὺς δυσυχεῖς τοῦ Ἀδάμ ἀπογόνους εἰς μίαν ἀπαθῆ καὶ τελειοτάτην ζωὴν, νὰ ζῶσιν ἀπαθείς εἰς τὸν κόσμον διὰ μᾶς πίστεως ἀδιστάκτου, πῶς μετὰ θάνατον θέλει ἀξικωθῆν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς Θεότητος. Ἐπ' ἀληθείας μίαν τοιαύτην θρησκείαν, καὶ ψεῦδος ἂν ἦτον καὶ ἀπλῶς ἓνα πλάσμα, μὴ ἀνθρωπίνη ἐφευρέσις, κάθε φρόνιμος καὶ τίμιος ἄνθρωπος πρέπει νὰ τὴν σεβασθῆ καὶ νὰ τὴν τιμῆσῃ, διὰ νὰ ζῆ μίαν ζωὴν τελείαν καὶ ἀπαθῆ κατ' αὐτὴν καὶ νὰ τρέφῃ μίαν τοιαύτην ὑψηλὴν ἐλπίδα τῆς μελλούσης μακροϊότητος, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ λάσῃ κἀμμίαν βλάβην παρὰ βεβαίαν καὶ μεγαλωτάτην ὠφέλειαν. Πολλῶ μᾶλλον, ἀφ' οὗ ἐμαρτυρήθη μὲ τόσα αἵματα, ἀπεδείχθη μὲ τόσας βεβαίας καὶ προφανεῖς ἀποδείξεις, ἐβεβαιώθη μὲ τὸς ἀρετῆς παραδείγματα, κ' ἐδοξάσθη ἀπὸ τῶσους ἀξιολογωτάτους καὶ σοφοὺς ἄνδρας, τῶν ὁποίων τὴν προκοπὴν καὶ τὴν μάθησιν εἶναι περιστὸν νὰ ἐκθειάσω ἐγὼ ἀφ' οὗ τὴν μαρτυροῦν τὰ ὑψηλά των συγγράματα. Ποῖος λοιπὸν εἶναι πλέον παραξενώτερος; ἐγὼ; ὅτι ἐλέγχω ἓνα Βολταῖρον, ἢ Μιραβὸν, ἢ Ρουσσὸν, τῶν ὁποίων ἢ βδελυρὰ διδασκαλία, ἰδομεν, ὅποια ἦθη ἐμπνέει εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ ὅποια ἐπροξένησεν εἰς τὸν κόσμον ὀλέθρ' ἀποτελέσματα· ἢ ἐσύ; ὅτι δι-

αβάλλεις και πολεμεῖς μίαν τοιαύτην ἠθικωτάτην
 θρησκείαν και διαφθείρεις πολλοὺς ἀσηρικούς με-
 τὴν ἀσέβειαν, και δίδεις εἰς πολλοὺς γονεῖς ἀφορμὴν
 νὰ ἐμποδίσουν ἀπὸ τὰς μαθήσεις τὰ τέκνα των,
 και καυχᾶσαι ἀκόμη πῶς εἶσαι φιλέλληνα, και μὲ
 τοῦτο θέλεις νὰ δεῖξῃς τάχα, πῶς εἶσαι φιλόσο-
 φος. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ φιλόσοφοι! τοιοῦτοι εἶναι
 οἱ φιλογονεῖς! τοιοῦτοι εἶναι οἱ ὄντως φιλάνθρω-
 ποι! Και τί σοχάζεσαι; ὦ ἀνόητε! εἰς μίαν
 τοιαύτην τῶν ἀνθρώπων διαφθοράν, ἀφ' οἷο εἰς
 τοὺς πολλοὺς διδάξῃς ἀκόμη τῶν ἀνθρωπομόρφων
 σου ξυλοζόφου τὴν ἀθείαν και τὴν ἀσέβειαν, πῶς
 θέλει τοὺς διορθώσεις, και θέλει τοὺς φέρεις εἰς
 χρησότητα κ' ἐπεικείαν; ὦ πόσον εἶσαι, φεῦ!
 ἠπατημένος, ταλαίπωρε! καθὼς και οἱ πρῶτοι
 ἐκεῖνοι τῆς βδελυρᾶς αὐτῆς διδασκαλίας αἰρεσιάρ-
 χαι. Ἄλλ' ἡ θρησκεία, ὅποια και ἂν ᾖναι, καθὼς
 θρησκεία, εἶν' ἓνα ζερέωμα τῶν χρησῶν ἠθῶν εἰς
 τὸν ἄνθρωπον, ὅστις φυσικᾶ ἐφίεται κ' ἐνταῦθα
 εἰς τὴν ζωὴν μίαν εὐδαιμονίαν, και μετὰ θάνατον
 μίαν μακαριότητ' ἀθάνατον, τῆς ὁποίας ἐκ πρώτης
 τοῦ κόσμου καταβολῆς ἔμειπεν ἡ ἐλπίς εἰς τὸ ἀνθρώ-
 πων γένος, κ' ἐσύσῃσε τὴν θρησκείαν. Ὅθεν ἄνω-
 θεν κ' ἐξ ἀρχῆς ὅλ' οἱ νομοθεταί, ὅλ' οἱ ποιηταί
 και φιλόσοφοι ὅχι μόνου δὲν ἐπολέμησαν τὴν θρη-
 σκείαν τοῦ γένους των, ἀλλ' αὐτοὶ πρὸ πάντων

μάλις α τὴν ἐδόξασαν, καὶ τὴν ἐτίμησαν καὶ τὴν ἐξεθείασαν, καὶ παντοίως ἠγωνίζοντο νὰ τὴν ἐμπνεύσωσι καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς. Λοιπὸν εἰσὺ, ἀφ' οὗ πολεμῆς μίαν τοιαύτην ἠθικωτάτην θρησκείαν, ἐξ ἀνάγκης θεῖλ' εἶσαι ἢ κάκιος ἄνθρωπος, σωτῆρ ἔκτρομα καὶ τέρας τῆς φύσεως, ἢ ἂν ἦσαι χρηστοθήης καὶ ἀγαθός, θεῖλ' εἶσαι ἠρεθισμένος ἀπὸ τὰς καταχρήσεις μερικῶν ἀναξίων ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν, διὸ καὶ ὑπατήτης ἀπὸ τὴν ψευδοφιλανθρωπίαν τῶν διδασκάλων σου. Ἄλλ' εἰμὲν εἶσαι κάκιος ἄνθρωπος, καὶ ὡς κτήνος δὲν θελεῖς νὰ ὁμολογῆς ἓνα θεὸν ὡς δημιουργὸν καὶ πλάστην τῆς φύσεως, πῶς ἔκαμε μίαν τοιαύτην ὑπερφυῆ καὶ παράδοξον οἰκονομίαν διὰ τὸ πλάσμα του, ποῖος σὲ κρατεῖ μὲ τὴν βίαν Χριστιανῶν; ἰδοὺ ὁ Μωαμεθανισμὸς, γένου Μωαμετάνος. Ἄν δὲν εὐχαριστῆσαι εἰς τὸν Μωαμεθανισμὸν, ἰδοὺ ὁ Ἑβραϊσμὸς, γένου Ἑβραϊῶς. Ἄν δὲν πείθῃσαι καὶ εἰς τὸν Ἑβραϊσμὸν, πῆγασε εἰς τὰνάθεμα νὰ εὐρῆς ἓν γένος κατὰ τὴν ὀρεξίαν σου, ἢ νὰ ἔδεχθῇ τὴν θρησκείαν σου, ἢ νὰ δεχθῆς τὴν θρησκείαν του, καὶ νὰ ἠσυχάσῃς, καὶ μὴ φλυαρῆς, ἢ ὡς ὀνομάζεσαι Κώστας, ἢ Παῦλος, ὁ, τι φθάσεις, καὶ διδάσκεις τοὺς πολλοὺς τὴν ἀσέβειαν, καὶ γίνεσαι ὀφορμὴ νὰ μείνουν πολλοὶ εἰς ἀμάθειαν. Εἰ δὲ εἶσαι χρηστοθήης κ' ἐπεικῆς, ἀλλ' ἠρεθισμένος

ἀπὸ τὰς ἀντιθέους καταχρήσεις μερικῶν ἀναξίων ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν, ἡπατήθης καὶ εἰς τὴν ψευδοφιλανθρωπίαν τῶν διδασκάλων σου, κ' ἐσοχάσθης ὡς μίαν οὐσειδαίμουσαν τὴν ἀπλουςάτην αὐτὴν καὶ ἠθικωτάτην Θρησκείαν, μὲ κακοφαινεται, ἀδελφε! ὅτι εἶσαι πλανημένος, καὶ δὲν σοχάζεσαι ὡς φρόνιμος μίαν φορὰν, ὅτι ἄλλο εἶναι Θρησκεία, καὶ ἄλλο Θρησκείας κατάχρησις. Ἄλλὰ τί σ' ἔκαμθ' ἢ εὐλογημένη Θρησκεία, ἂν ἔπαισεν εἰς χεῖρας κακῆς, καὶ τὴν κακομεταχειρίζονται ἀσεβῶς, καὶ τὴν καταπατοῦν παρανόμως; ὄχι! ὄχι! φίλε! ἰδοὺ αἱ καταχρήσεις φαίνονται φανερά, πῶς ἀντίκεινται εἰς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Θεανθρώπου Σωτήρος προσάγματα. Λαιπὸν τί πολυεμεῖς τὴν Θρησκείαν; ἔλεγγε τῶν ἀντιθέων καταχρήσεων τὴν ἀσέβειαν, καὶ σέβου μίαν τοιαύτην ἀληθესτάτην Θρησκείαν, ἣτις προβάλλει τὸ πλεον ὑψηλότερον δογματικῶν, διδάσκει τὸ πλεον τελειότερου ἠθικῶν, κ' εὐλόγως ἀνήκει εἰς ἓνα μέγαν φιλόσοφον.

ὦ Πανιερώτατε αἰθέντα καὶ δέσποτα! ἀδίκως παραπονεῖσαι, ὅτι κατηγορῶ τοὺς ἁγίους Ἀρχιερεῖς, ἐν ᾧ μάλιστα τοὺς Ἀρχιερεῖς ἐγὼ καὶ τιμῶ κ' εὐλαβεῖμαι καὶ σέβομαι ὡς ποιμένας, ὡς ἱεράρχας, ὡς διαδόχους τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, κ' ἐπιθυμῶ πάντοτε νὰ τοὺς βλέπω, ἢ νὰ τοὺς ἀκούω τοιοῦτους ἁγίους, σεμνοπρεπεῖς, σεβασμίους,

ταπεινούς τὴν καρδίαν, διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας, ὅποιους ἐγνώρισα καὶ εἶδα καὶ ἀκούω πολλούς κ' ἔπι-
 ακῶ κ' ἐκθειάζω, ὡς εἶναι δίκαιον· ἀλλ' ἡ Παι-
 ιροσύνη σου (*) μὲ αὐτὰ τάθιμιτα ἔργα καταπρο-
 νεῖς τὸ φρικτὸν τῆς Ἀρχιεροσύνης ἀξίωμα, δίδεις
 καὶ σκάνδαλον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, γίνεσαι καὶ
 εἰς τὰ ἔθνη αἰτία νὰ βλασφημῶσι τοῦ ἐσαυρωμέ-
 νου Σωτῆρος τὸ πανάγιον ὄνομα. Βέβαια ἡ Παι-
 ιροσύνη σου, ἀφ' οὗ μ' ἐξωτερικοὺς μεσίτας ρενο-
 χωφῆς καὶ βιάζης τὴν μητέρα καὶ τὴν ἐκκλη-
 σίαν, ν' ἀρπάξῃς τὸν θρόνον λησρικῶς ὡς βασι-
 λικὸν κανένα ὄφφικιον, ἀφ' οὗ ἦσαι μέγας ἐχθρὸς
 τοῦ καλοῦ, καὶ πολεμῆς τὴν εἰρήνην, τὴν ἡσυ-
 χίαν, τὴν προκοπὴν τῶν ἀθλείων καὶ θυρυχῶν
 ἐπαρχιωτῶν σου· ἀφ' οὗ δὲν φροντίζης, πῶς νὰ
 διδάξῃς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὐδ' ἐπιμελῆσαι

(*) Ἐκτὼν τοῦ καθηγημένου Μητροπόλεως καὶ
 ἄλλων μερικῶν παρομοίων, οἵτινες οἱ ἐξωτε-
 ρικῶν μεσίτων ἐπιχειροῦν νὰ βιάσων τὴν μη-
 τέρα καὶ τὴν ἐκκλησίαν νὰ λάβουν τὸν θρό-
 νον λησρικῶς, καὶ ἀφ' οὗ θεῖα παραχωρήσει
 ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ, δὲν φέρονται παν-
 τελῶς ἐκκλησιαστικῶς, καθὼς πρέπει, ἀλλὰ
 μάλικα γίνονται χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς
 ἔθνικους.

πῶς νὰ δώσης εἰς τὸν κόσμον ἀρετῆς καὶ μιᾶς
 παραδείγμα, ἀλλ' ἀγωνίζεσαι, ὡς ἓνας δυνάστης,
 πῶς νὰ γυμνώσης ἀδίκως καὶ παραλόγως τοὺς ἀθλί-
 οὺς Χριστιανοὺς, διὰ νὰ θησαυρίσης πουργεῖ ἀνα-
 ρηθμητὰ ἀφ' οὗ κάθεσαι εἰς τὴν μητρόπολιν σου
 λαμπροφροσμενὸς αἰσχροπρεπῶς μ' ἐκεῖνα τὰ πο-
 λιτελῆ καὶ πολυέξοδά σου χιλιάτια, καὶ πάντοτε
 μὲ τὸ πολῦτιμον τσουμποῦκι εἰς χεῖρας δὲν παύης
 ἀπὸ τὸ νὰ ἐμιλῆς ἀργολογίας κ' αἰσχρολογίας,
 ὁποίας αἰσχύνονται καὶ ἀπὸ τοὺς Ἑθνικοὺς νὰ προ-
 φέρουν οἱ πλείου αἰσχροτέροι· ἀφ' οὗ περιέρχεσαι
 τὴν δυσυχῆ Ἐπαρχίαν σου ἐνοπλισμένους μὲ πυρο-
 θύλα ὅπλ' ἀργυρὰ, μὲ ξίφος χρυσοῦ, μὲ ὀλόχου-
 σου θώρακα, ποῖου σημείου ἔχεις; εἶπέ με, πῶς
 εἶσαι ἀρχιερεὺς; πῶς εἶσαι μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ;
 πῶς εἶσαι τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων διάδοχος; ὄχι!
 ὄχι! δὲν εἶσαι ἀρχιερεὺς, ἀλλ' εἶσαι Ἀλαϊμ-
 περῆς! εἶσαι Γενίτσαρος! εἶσαι χαίτας, καθ' ὅσον
 σὲ μαρτυροῦν τὰ ἔργα καὶ τὰ κινήματα. Ἄλλ' ὦ
 πανευρίτατε ἅγιε Γενίτσαρε! δὲν σ' ἔρχεται ποτὲ
 κατὰ νοῦν; πῶς εἶναι Θεὸς, πῶς εἶναι ψυχὴ, πῶς
 εἶναι θάνατος, πῶς εἶναι κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις;
 ποτὲ! μάλικα καὶ γελᾷς ὅταν τυχόν σ' ἐνθυμῆσθ
 κόνεινας, καὶ ὡς ἓνα χαμερπέσατον κτήνος δὲν σο-
 χάζεσαι πῶς εἶσαι δι' ἄλλο ἀρχιερεὺς, παρὰ διὰ
 νὰ τρώγῃς ὡς χοῖρος, καὶ νὰ πίνῃς ὡς Βάκχος,

καὶ ὡς αἰσχροὺς Σαρδανάπαλος νὰ ἐκπληρῆς τὰ κακά σου θελήματα. Διὸ κ' ἐν ᾧ κατακυλίεσαι εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἁμαρτίας ὡς χοῖρος, καὶ ἢ ἐλπίζεις ποτὲ, ἢ δὲν ἐλπίζεις, νὰ εὕρῃς καιρὸν νὰ ἐλθῆς εἰς μετάνοιαν, ψοφᾷς ἐξαίφνης εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀνεξομολόγητος, ἀκοινωνήτος, ἀδιόρθωτος, καθὼς ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν ἄπειρα παραδείγματα. Τότε ὅλα σου αὐτὰ τὰ Σιμωνιακὰ καὶ ἀνόσια χρήματα, ᾧ ταλαίπωρε! ἐφαρπάζονται ὡς μί' ἀνήκουσα κληρονομί' ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας, καὶ ἡ ἀθλία σου ψυχὴ, φεῦ; ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἀντάρτας, ὡς δοχεῖον τῆς κακουργίας των. Πλὴν ἀλλὰ τόσου σ' ἐσκότισεν ἡ συνήθεια τοῦ κακοῦ, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ ὀλίγου σὲ μέλει· σήμερον λέγεις ν' ἀπολαύσῃς, ὅ, τι ἐπιθυμεῖς, καὶ αὔριον ἄς πάρῃ ὁ διάβολος καὶ ψυχὴν καὶ ἀργίρια. "Ὅθεν καὶ εἰς ὅ, τι καταπατεῖς τὰ ὑψηλὰ τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος προσάγματα, καὶ ἀτιμάζεις εἰς τὰ ἔθνη τὴν πίσυν τῶν Χριστιανῶν, καὶ καταφρονεῖς τὸ φρικτὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, μήτε κόσμου ἐντρέπεται, ὡς οὐτιδανὸς καὶ ἀχρεῖος, μήτε Θεὸν φοβεῖσαι, ὡς ἄθεος. "Αὐ ὅμως, ᾧ τρισάθλιε! δὲν ἐντρέπεται εἰς τὰ κακά σου τὸν κόσμον, δὲν συζέλλεται τοὺς ἁγίους συναδελφούς σου, τοὺς οὕτως ἀρχιερεῖς, ἀνάγκη νὰ φοβηθῆς τὸν Θεόν. Φοβερός Θεός! φοβερός καὶ ὅταν παιδεύῃ, φοβερώτερος

καὶ ὅταν μακροθυμῇ καὶ προσμένη διορθῶσιν. Παι-
 δεύει ἀφείκτως εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, παιδεύει
 πολλάκις καὶ εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον. Ἴδου
 ἐκεῖνος ὁ μέγας Πάπας, ὁ ὑπέρογκος δαώκτης τῆς
 ἐκκλησίας, ὁ φόβος τῶν λαῶν, ὁ τρόμος τῶν βα-
 σιλέων, πῶς ἔπασε! πῶς ἐξωστρακίσθη ἑλεεινῶς!
 καὶ τὸ θαυμασιώτερον, ἀπὸ τὰ ἴδια τέκνα του!
 Τίς ἐθάρρῳσε; τίς εἰλπίζε μίαν τοιαύτην κατα-
 στροφὴν; ἀλλ' ἰδοὺ ἔπασε, κατεστράφη, καὶ οὐχ
 εὐρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Εἰς αὐτὸν τὸν δρόμου πε-
 ρπατεῖς καὶ ἡ Πανιερότης σου. "Ὁθεν ἀδύνατον εἶ-
 ναι νὰ μὴ λάθῃς κ' ἐνταῦθα εἰς τὴν ζωὴν ταπει-
 χεира τῆς κακίας σου. Ζῆ Κύριος! „ οἱ δὲ παρά-
 „ νομοὶ ἐξολοθρευθήσονται ἐπιτροπῶν· τὰ ἐγκα-
 „ ταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.“
 Ναί! δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι θίλει γένης καὶ σὺ
 μὲ τὸν κχιρὸν ἀπὸ οὐνάτης τῆς ἐκκλησίας εἶνας ὄν-
 τως ἀπόστολος καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, καθὼς
 πρέπει νὰ γένη καὶ ὁ Πάπας τὴν σήμερον. Ἀλλὰ
 τί ὄφελος! τὸ καλὸν ἦτον νὰ γένης αὐτοπροαίρε-
 τως, πρὶν σὲ βιάσῃ ἡ σιδηρὰ ράβδος τοῦ Παντο-
 κρότορος. „ Τὰδε λέγει Κύριος Κύριος. Ἴδου ἐγὼ
 „ ἐπὶ τοὺς ποιμένιας, καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά
 „ μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀποσρέψω αὐ-
 „ τοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου, καὶ
 „ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένιας αὐτὰ, καὶ ἐξε-

„ λαῦμαι τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ ζώματος αὐτῶν,
 „ καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοῖς εἰς κατάβρωμα.“ Πρὶν
 λοιπὸν σ' ἔλθῃ ἡ φοβερά καὶ ἄφρευκτος ἐκείνη κα-
 ταστροφή, εἶθε ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίσῃ εἰς τὸ καλόν,
 νὰ ἐνθυμηθῆς, πῶς εἶσαι ἀρχιερεὺς, πῶς εἶσαι
 ἀκόλουθος τοῦ Θεοσφύτου Σωτῆρος, καὶ ἀφ' οὗ
 ἀπορρέει ὅλην αὐτὴν τὴν γαμερπὴν ἠδουπάθειαν
 καὶ αἰσχροὺς πολυτέλειαν, νὰ διδάξῃς ὡς Θεὸς τὸν
 λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς ἱεράς νὰ γένῃς εἰς ὅλους
 τῆς εὐαγγελικῆς ἀρετῆς καὶ ἐπιεικείας παράδειγμα.
 Βέβαια δὲν ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
 διὰ νὰ δώσῃ τὴν Πανιερότητά σου ἐξουσίαν πολι-
 τικὴν, νὰ δεσπόξῃς ὡς ἄρχων, καὶ νὰ γιμνῶνῃς
 ὡς τύραννος τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ νὰ εὐχαριστῇς
 τὰ κακά σου θελήματα, ἀλλ' ἦλθε νὰ σαρωθῇ,
 καὶ ἐσαυρώθῃ, καὶ εἰς τὸν σαυρὸν σὲ προσκαλεῖ, εἰ-
 μέν εἶσαι αὐτοῦ μαθητῆς καὶ οὕτως ἀκόλουθος,
 νὰ φορέσῃς τὴν μόρφωσίν του εἰς τὴν πρόσκαιρον
 ταύτην ζωὴν μὲ τὴν νέκρωσιν τοῦ παθῶν, καὶ τοῦ
 κόσμου τὴν ἄρνησιν· εἰ δ' ἐπιθυμεῖς πλοῦτον, καὶ
 προτιμᾷς κοσμικὴν ματαιότητα, φορέματα μεγα-
 λοπρεπῆ, ὄπλ' ἀργυρά, ἵππους φοβεροὺς, λεῖψαι
 μὴ ἐπαγγέλλεσαι ἀρχιερεὺς, μὴ ὀνομάζεσαι μαθη-
 τῆς τοῦ ἐσαυρωμένου, ἀλλ' ἔκλεξαι μίαν ἄλλην
 θρησκείαν κατὰ τὰ ἤθη σου, κἂν νὰ μὴ δίδῃς

αίτιαν νὰ βλασφημηῆται τοῦ Θεανθρώπου Σωτήρος
τὸ πανάγιον ὄνομα.

Ὁ πανοσιώτατε Μοναχέ! ἂν τυχὸν παραπο-
νήσαι καὶ ἡ Πανοσιότης σου, πῶς τάχα ἐλέγχω
τοὺς Μοναχοὺς, μὲ συγχωρεῖς, ἐγώ, ὄχι! δὲν
ἐλέγχω τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς τιμῶ,
τοὺς εὐλαβοῦμαι, τοὺς σέβομαι, ὡς ἀρνητὰς
τοῦ κόσμου, ὡς ἀθλητὰς τοῦ δεσπότου Χριστοῦ,
κ' ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς ἀκούω εἰς τὴν ἔρημον ἀγίους,
ἀκτῆμονας, ἀπάθεις, ἰσαγγέλους, πῶς Θεραπεύ-
ουσι χολοὺς, ἰατροῦσι ἀσθενεῖς, ἐλευθερώνουσι
δαμονιζομένους, κ' ἐκτελοῦν διάφορα θαύματα,
καθὼς πάλαι ποτὲ ὁ Θεὸς Σάββας καὶ ὁ μέγας
Ἀντώνιος. Βέβαια δὲν ἦτον τότε μόνου καλοκαίρι,
κ' ἐκαρποφόρησε τὸ μοναδικὸν σχῆμα, καὶ τώρα
ἔγινε χειμὼν, κ' ἔμεινε ἄκαρπον, ἀλλὰ καθὼς
ἐκαρποφοροῦσε τὸ πάλαι, καρποφορεῖ καὶ τὴν σή-
μερον, καὶ θέλει καρποφορεῖ, ἐν ὧσιν διδάσκεται
ἡ ἀρετὴ, καὶ σπουδάζεται ἡ ἀπάθεια. Ἐγὼ
γνωρίζω καλῶς, τί εἶναι τὸ μοναδικὸν αὐτὸ σχῆμα,
εἰς τί ἀφορᾷ, καὶ τί ἐπαγγέλλεται. Εἶναι νέκρωσις
σαρκὸς, εἶναι ἀρνήσις κόσμου, εἶναι τάγμα με-
τανοίας, εἶναι δευτέρου βάπτισμα. Πρῶτου βά-
πτισμα εἶναι τὸ ἅγιον βάπτισμα τῆς ἰσραὲς κολυμ-
βήθρας, δευτέρου βάπτισμα τὸ μοναχικὸν αὐτὸ
σχῆμα. Τὸ πρῶτον, κατὰ χάριν Θεοῦ, τὸ δεύ-

τερου, κατὰ προαίρεσιν ἀνθρώπου. Πλὴν καὶ τὸ
 πρῶτον καὶ τὸ δευτέρου εἶναι ὁμοίως νέκρωσις τῶν
 παθῶν, καὶ ὁμοίωσις τοῦ ἐσανρωμένου. Εἰς τὸν
 Θάνατον τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἐβαπτίσθημεν ὅλ-
 οὶ Χριστιανοί, καὶ ὡς Χριστιανοὶ ἔχομεν χρέος εἰς
 τὴν ὑπεύθυνον ταύτην ζωὴν, νὰ φέρωμεν πάντα
 τὴν μόρφωσιν τοῦ Θανάτου τοῦ ὡς ἀρράδῳνα τῆς
 ἀναστάσεως. Τοῦτο σημαίνουν αἱ τρεῖς καταδύσεις,
 εἰς τὰς ὁποίας ἡμεῖς βαπτίζομεθα. Βίβαι' αὐταὶ
 εἶναι σύμβολον τῶν τριῶν ἡμερῶν, κατὰ τὰς ὁπίας
 ὁ ἀναμάρτητος Ἰησοῦς ἐθάθη νεκρὸς εἰς τὸν τά-
 φον. Διὸ καὶ εἴμεθα | κατὰ τοῦτο ὑπόχροισι νὰ ζῶ-
 μεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ὡς νεκροὶ μὲ τὴν ἐλπίδα
 τῆς ἀναστάσεως, καθὼς μᾶς πληροφορεῖ εἰς τὴν
 πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴν ὁ ἀπόστολος Παῦλος,
 ὅπου λέγει· „Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰη-
 „σοῦν, εἰς τὸν Θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν·
 „συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος
 „εἰς τὸν Θάνατον, ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ
 „νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ
 „ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ
 „σύμφυτοι· γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ Θανάτου
 „αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. Μὴ
 „οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν
 „σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυ-
 „μίαις αὐτοῦ.“ Ἄλλ' ἐπειδὴ διὰ τὸ εὐόλισθον

τῆς σαρκὸς δὲν ἔμποροῦν ὅλοι νὰ φυλάξωσι τελείως ἀμόλυντον τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, κ' ἐκπίπτουν ὡς ἄνθρωποι εἰς ἁμαρτίας, καὶ καταμολύνουν τὴν Θεοῦφαντον αὐτῆν σολὴν μὲ τὴν ἀνάρμοσον πρὸς τὰ τοῦ κόσμου προσπάθειαν, δικωρίσθη ἀπὸ τοὺς ἱερομύσας τὸ μοναχικὸν αὐτὸ σχῆμα εἰς καθαρισμόν τοῦ πρώτου δευτέρου βάπτισμα, δευτέρα ὑπόσχεςις φρικτὴ πρὸς τὸν Θεόν, πῶς ὅστις προσέλθῃ εἰς αὐτὸ, νὰ ἐκπλύνῃ τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς υἱακῆς κ' ἐμπαθοῦς προσπάθειας, εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ζήσῃ μίαν ζωὴν ἀπαθῆ, ὑπερκόσμιον καὶ ἀγγελικὴν. Τοῦτο σημαίνει τὸ κούρευμα τῆς κεφαλῆς, καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ φορέματος, καθὼς μᾶς διδάσκει ὁ ἱερὸς Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἐν ᾧ λέγει· „ Ἡ δὲ τῶν τριχῶν ἀπόκαρσις
 2. ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον ζωὴν,
 3. οὐκ ἐπιπλάσεις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδές
 3. ἐπιθετικῶς καλλωπίζουσας, ἀλλ' αὐτὴν ἀφ'
 3. ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς κάλλεσιν, ἀλλ' ἐνιαίσις
 3. καὶ μοναχοῖς εἰς τὸ Θεοειδέστατον ἀναγομένην. “
 Λοιπὸν κατὰ τὰς ἱεράς γραφὰς εἰς τὸν Θεὸν πρῶτοι εἶναι οἱ Χριστιανοί. Βίβαια δὲ αὐτοὺς ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον τόσα φοβερά καὶ μεγάλα θαυμάσια· δι' αὐτοὺς κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κ' ἐσαρκώθη, κ' ἔγενεν ἄνθρωπος. Δι' αὐτοὺς ἐσαυρώθη καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη· δι' αὐτοὺς

ἔπεμψε τοὺς ἁγίους ἀποστόλους εἰς ὅλον τὸν κόσμον
 νὰ κηρύξωσι τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὥστε ὅσοι Χρι-
 στιανοὶ μέσα εἰς τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου ἠμπό-
 ρησαν νὰ νικήσουν τοῦ κόσμου τοὺς πειρασμούς,
 καὶ διετήρησαν ὡς ὄντως Χριστιανοὶ τὴν μόρφωσιν
 τοῦ ἐσαυρωμένου, κ' ἐφύλαξαν καθαρὰν τὴν χά-
 ριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· τίς ἀμφισβητεῖ; ὅτι
 αὐτοὶ εἶναι υἱοὶ Θεοῦ, εἶναι τέκνα φωτός, εἶναι
 ὄντως ἅγιοι, καθὼς μᾶς βεβαιώνει ὁ Θεὸς Ἰωάν-
 νης ὁ Ἐπισήπιος. „ Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσ-
 „ μέν, καὶ οὐ πῶ ἐφανερώθη, τί ἐσόμεθα· οἶδα-
 „ μεν δὲ, ὅτι εἰάν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσό-
 „ μεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν, καθὼς ἐστὶ.“ Μετ'
 αὐτοὺς ὅμως εἶναι δευτέροι καὶ οἱ ὄντως Μοναχοί,
 καθὸ τὸ Μοναχικὸν αὐτὸ σχῆμα δὲν ἐσάθη καθ'
 αὐτὸ ὁ σκοπὸς τῆς Θείας ἐνσάρκου οἰκονομίας διὰ
 τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀν-
 θρωπότητος ἐφάνη δεκτὸν ὡς μία μετάνοια τῶν
 ἀνθρωπίνων ἀσθενημάτων, ὡς μὴ ἀνόρθωσις καὶ
 καθαρισμὸς τοῦ πρώτου βαπτίσματος, εἰς τοῦ ὁποῦ
 τὴν χάριν ὁ ὑπεύθυνος ἄνθρωπος γίνεταί υἱὸς καὶ ὑπο-
 ψήφιός εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς Θεότητος.
 Μὲ ὅλον τοῦτο ὅσοι Χριστιανοί, ἢ κατερρύπωσαν
 τὴν Θεοῦφαντου σοφίαν τῆς Θείας υἰοθεσίας μὲ τὰς
 περιττὰς ἐπιθυμίας τῶν προσκαίρων αὐτῶν ἀγαθῶν, ἢ
 χωρὶς νὰ ἐκπέσουν, ἠθέλησαν ἀπὸ ὑπερβολῆν ἀρετῆς

νὰ ζήσουν μίαν τελειοτέραν ζωὴν ὑπερκόσμιον, διὰ
 καὶ ἄφησαν πλοῦτον, δόξαν, τρυφὴν, ἀνάπαυσιν,
 ὅ,τι εἶχαν, κ' ἐφόρεσαν τὸ μοναχικὸν αὐτὸ σχή-
 μα, κ' ἠρνήθησαν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου,
 καὶ σπουδάζουσι τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν, καὶ ἀ-
 γωνίζονται καθ' ἡμέραν νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελείαν
 ἀπάθειαν· τίς ἀμφιβολία; ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι υἱοὶ
 Θεοῦ, εἶναι τέκνα φωτὸς, εἶναι ὄντως Χριστιανοὶ
 καὶ τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ κρατιῶται, ὅποιοι
 ἐξάβησαν ἀνωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς ἀναριθμητοὶ, κ' εἰρί-
 σκονται μέχρι τῆς σήμερον, ὡς ὁ πρῶτος ἅγιος
 Τρίκκης Ἀμβρόσιος, ὁ Ζαγοραῖος Μπαΐλας, ὁ
 Νικόδημος Ναξιώτης, ὁ Θεοδώρητος, καὶ ἄλλοι
 πολλοὶ, τῶν ὁποίων εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαριθμῶ
 τὰ θεῖα ὀνόματα. Ἄλλ' ἢ Πανοσιότης σου, ἄ-
 γιε πάτερ! ὅστις περιέρχεται ὡς ἓνας Χαλκούλης
 εἰς τὸν κόσμον, καὶ γυμνάνεις ἀδίκως καὶ παρα-
 λόγως τοὺς ἀθλίους Χριστιανοὺς, εἰπέ με εἰλικρινῶς
 τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ ποίαν αἰτίαν ἐκαθήθης νὰ γένης
 καλόγερος; Ἄρά γε διὰ νὰ ζήσης μίαν τελειοτέραν
 ζωὴν ὑπερκόσμιον καὶ ἀγγελικὴν; ἢ κοσμικῶς ὦν,
 ἐξέπεσες εἰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, καὶ ἀπεφά-
 σισες νὰ κλαύσης τὰς ἀνομίας σου; βέβαια, ἂν
 ἔγινες ὄντως μοναχὸς, δὲν ἔγινες δι' ἄλλην αἰτίαν.
 Ποῦ εἶναι λοιπὸν τοῦ κόσμου ἡ ὄρνησις; ποῦ εἶναι
 ἡ νέκρωσις τῆς σαρκός; ποῦ εἶν' αἱ θεῖαι καὶ ἀσκη-

τικαὶ ἀρεταί; καὶ ὅσ' ἀπαιτεῖ τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο
 ἐπάγγελμα; Ἄπ' αὐτὰ ἡ Πανοσιότης σου δὲν
 ἔχεις σχεδὸν μίτε ἔχνος, καὶ ἂν σοχασθῶμεν
 καλῆτερα, βλέπομεν ὅλου τὸ ἐναντίου. Ἴδου,
 ἀντὶ νὰ κουρεύσῃς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, καὶ
 μὲ αὐτὰς ν' ἀπορρίψῃς καθ' ἔμπαθῆ λογισμὸν καὶ
 κάθε κοσμικὴν φροντίδα καὶ μέριμναν, πρῶτον
 παράγγελμ' αὐτὸ τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, ἡ
 Πανοσιότης σου τρέφεις μίαν μακρειᾶν κόμην, καὶ
 τὴν ἀπλώνεις θηλυπρεπῶς εἰς τοὺς ὠμούς σου, ὡς
 ἓνας αἰσχρὸς Γανυμήδης, σημεῖον βέβαια φανε-
 ρόν, πῶς δὲν ἔχεις κάμμίαν φροντίδα ψυχῆς,
 εἰ μὴ πῶς νὰ εὐχαρισήσῃς τὰς ὀρέξεις τοῦ σώμα-
 τος. Ἴδου, καθὼς ἄλλαξες τὰ φορέματα, κ' ἐν-
 δύθῃς τὰ λεγόμενα καλογερικὰ, ἀντὶ ν' ἀλλάξῃς
 τὰ ἦθη σου, καὶ νὰ ἐνδύθῃς τὸν ἀγγελικὸν χαρα-
 κτῆρα, ἡ Πανοσιότης σου ἔγινες πλέον σωματικώ-
 τερος κ' ἔμπαθίσερος, κ' ἔπεσες μὲ μίαν λύσσαν
 σχεδὸν, πῶς νὰ συνάξῃς ἀργύρια, διὰ τὰ ὀππῖα
 κ' ἐνδύθῃς μίαν ἄκραν μισανθρωπίαν, εἰς τρόπον
 σπλάγγνος πρὸς πτωχοὺς δὲν ἔχεις, ἐπιείκειαν
 πρὸς ὀρφανὰ δὲν γνωρίζεις, φόβου Θεοῦ καὶ συνεί-
 δησιν δὲν αισθάνεσαι, ἀλλ' ὡς ἓνας μαῦρος λύκος
 καὶ λυσσασμένος, χύνεσαι μέσα εἰς τὴν μάδραν
 τοῦ δεσπότη Χριστοῦ, καὶ θέλεις, εἰ δυνατόν,
 νὰ φάγῃς ὅλα τὰ δυσυχῆ πρόβατα σύσσωμα, ὡς ε

φαίνεται φανερά, πῶς ἡ Πανοσιότης σου ἔγινες μοναχός, μὴτέ μὲ σκοπὸν νὰ ἐκπλύνῃς τὰς ἀμαρτίας σου, μῆτε μὲ ἀπόφασιν νὰ ζήσῃς μίαν ζωὴν ὑπερκόσμιον, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ὀυτυχεῖς Χριστιανοὶ κυβερνοῦσι τὰ μοναστήρια, διὰ νὰ ζῆς μὲ τὴν εὐλογημένην ζητείαν χωρὶς κόπον, χωρὶς φροντίδα, καὶ περιερχόμενος εἰς τὸν κόσμον τόχα ὡς ἅγιος ὡ ἀπολαμβάνῃς λαμπρῶς καὶ πολυτελῶς κάθε τρυφήν καὶ ἀνάπαυσιν. Ἄλλ' ὦ τρισάθλιε μοναχέ! τί θαρρῆεις; πῶς εἶναι τὸ φρικτὸν αὐτὸ τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἐπόγγελμα, καὶ τὸ μεταχειρίζεσαι ὡς ἓνα τρόπον ζωῆς, ὡς ἐν ἀπλῶς τοῦ κοσμοῦ βίου ἐπόγγελμα; οὕτω περιπαίζουσι οἱ εὐσεβεῖς μὲ τὸν Θεόν; οὕτω μεταχειρίζονται οἱ κρατώται τοῦ δεσπότη Χριστοῦ τὰ ὑψηλὰ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας μυστήρια! ὦ τῆς ἀσεβείας! ὦ τῆς κακίας! ὦ τῆς ὀχρειότητος! Ἄλλὰ σὺ, ὦ ταλαίπωρε! ἔδωκες ὁμολογίαν φρικτὴν, ὄχι εἰς ἐν ἄνθρωπον ὁμοιοπαθῆ, ὄχι εἰς ἓνα βασιλεῖα τῆς γῆς, ἀλλ' εἰς τὸν πλάστην Θεόν, εἰς τὸν παμβασιλεῖα τῆς κτίσεως, πῶς νὰ ζήσῃς εἰς τὸ ἐξῆς ὡς κρατικώτης τοῦ δεσπότη Χριστοῦ, ὡς ἄσαρκος ἄγγελος, πῶς ὡ ἀρνητῆς τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου, σχεδὸν νὰ καθάρσῃς καὶ αὐτόν σου τὸν νοῦν ἀπ' ἔλα τὰ γαυῶδη καὶ ὑλικά ἐνδυμήματα, καὶ οὕτω νὰ ζήκῃς πάντα ἐνωπλισμένος μὲ τὴν παροπλίαν τοῦ ὀγίου πνεύμα-

κος, διὰ τὴν ἀντιπολεμῆς καὶ τὴν ἀνθίστασαι εἰς ὅλας τὰς νοερὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου. Καὶ ὅφ' οὐ ἔδωκες μίαν τοιαύτην ὑπόσχεσιν εἰς ἓνα Θεόν, πῶς ἀποτολμῆς; ὦ ἀσυνείδητε! νὰ περιέρχῃσαι πάλιν εἰς τὸν κόσμον; πῶς οὐν τρέμεις νὰ λαμπροφωρῆς, ὡς οἱ ἔθνη; πῶς οὐ σε εὐπτει παντελῶς ἡ συνείδησις, νὰ γίνῃσαι πρόσκομμα εἰς τοὺς ἀθλίους Χριστιανούς, νὰ φησαυρίζῃς ἀργίρια, καὶ νὰ ἐκπληρῆς ὡς χαῖρος τὰ κακά σου θελήματα; Ἀλλοίμονου! οὕτως ἐσὺ καταπατεῖς καὶ ἀτιμῶνεις δύο τρομερὰ καὶ μεγάλα βαπτίσματα; καὶ τὸ βάπτισμα τῆς Θεῆς υἱοθεσίας καὶ τὸ βάπτισμα τῆς ἱερᾶς μετανοίας, καὶ εἶσαι εἰς ἓνα μέγαν Θεόν καὶ διὰ τὰ δύο ὑπευθυνος. Αἰ! μὴ σ' ἀπατᾷ ὁ λογισμὸς σου εἰς τοῦτο, ὅτι ἐξέρχῃσαι τάχα εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν πολλὴν σου εὐλασίαν, κ' ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν φυλάξῃς ἐνὸς ἁγίου τοῦ μοναζηρίου. Αὐτὰ εἶναι προφασεῖς ἐν ἁμαρτίαις! αὐτὰ εἶναι προσδόλαι τοῦ νοεροῦ σου ἔχθρου, διὰ νὰ σὲ κοσμίσῃ, εἰς ὅσα σ' ἐκρέμισεν. Ἡ Παυσανίου σου σοφία σου κακῶς, ὅτι ελεῖνος ὁ ἅγιος οὐκ ἠγάσεν, οὐδ' ἔκτισε μοναζηριον με σκοποῦ νὰ ἦναι σήμερον τῆς ἰδικῆς σου πλεουεξίας τὸ ἐργαζηριον· οὐδὲ καταδέχεται νὰ γυμνώῃ σὸδικῶς τοὺς ἀθλίους Χριστιανούς, διὰ νὰ τριψῇ σαφελῶς καὶ ἀσώτως πέντε, ἢ δέκα ἀχρεῖους καὶ οὐτιδανούς μοναχοὺς, οἵτινες

ἀφ' οὗ δὲν ἀγωνίζονται νὰ μιμηθοῦν κἀμμίαν του ἀρετῆν, μάλιστα καὶ τὸν ἀτιμάζουν, καθὼς τὸν μεταχειρίζονται εἰς τὰς πλεονεξίας των πρόφασιν. Διὸ καὶ εὐχαριστεῖται καλῆτερα νὰ κρεμισθῆ τελείως τὸ μοναστήριόν του καὶ νὰ γένη ἐρείπιον, παρὲξ νὰ σώζεται μετὴν ζημίαν τῶν Χριστιανῶν, διὰ νὰ ᾖναι ἀσπλάγχχνων ληστῶν καταγώγιον, καὶ μοναχῶν ἀναξίων κατοικητήριον. Ὡς καὶ ἡ Πανοσιότης σου, ἂν εἶχες ὄντως εὐλάβειαν πρὸς τὸν ὅγιον τοῦ Μοναστηρίου τὸν ἔφορον, ὡς ἐπήγες εἰς τὸ μοναστήριόν του, ἔπρεπε νὰ μιμηθῆς τὰς ἀρετάς του, νὰ δουλεύσῃς τὸ ὑποσατικόν του, νὰ οἰκονομήσῃς τὸ ἐξοδόν του, νὰ τραφῆς καὶ σὺ, νὰ θρέψῃς καὶ ἄλλους ξένους διαδάτας μετὴν εὐχὴν τοῦ ἀγίου σου, χωρὶς νὰ καταδεχθῆς νὰ ζητήσῃς ἀπὸ τὸν κόσμον κἀμμίαν βοήθειαν, καθὼς εἶναι εἰς Ἐλασσῶνα τὸ μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὸ Γρεβενὰ ἐκεῖνο τοῦ ἀγίου Νικάνορος, καὶ εἰς ἄλλα μέρη πολλὰ, εἰς τὸ ὅποια κατοικοῦν μοναχοί, κατοικοῦν ἀσκηταί, κατοικοῦν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ στρατιῶται. Ἄν ὅμως δὲν ἐξαρχοῦν τὰ ὑποσατικά τοῦ μοναστηρίου εἰς τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα, καὶ ἀναγκάζεσαι νὰ πατήσῃς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν φρικτὴν σου ὁμολογίαν, διὰ νὰ ζητήσῃς ἀπὸ τὸν κόσμον βοήθειαν, ἐξ ἀνάγκης, διὰ νὰ μὴ ἐρημωθῆ, ἂν τύχῃ μάλιστα καὶ τὸ μοναστήριον βασιλικὸν καὶ με-

γάλου, πρέπει νὰ κίνδυνεύσῃς τὴν ψυχὴν σου, καὶ νὰ ἔμβῃς εἰς τοῦ κόσμου τοὺς πειρασμούς. Ἄλλὰ πῶς; Ἐνθυμήσου, ὅτι πρέπει νὰ προξενῇς καὶ εἰς τὸν κόσμον κάμμίαν ὠφέλειαν. Τί σοχάζεσαι; ἂν οἱ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ μὲ ὅλην τὴν ἐνθυμίαν παραμελοῦν τὰ χρολεῖα τῆς πατρίδος των, ἀφύουν τὰ τέκνα των εἰς ἀμάθειαν, καὶ εὐχαριστοῦνται νὰ σὲ βραδέξουν τὸ μοναστήριον, δὲν ἔχεις ἄραγε χρέος καὶ ἡ Πανοσιότης σου δι' ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ τοὺς κάμῃς μίαν διδασχὴν; καὶ νὰ τοὺς δώσῃς ἀρετῆς κάμμίας παράδειγμα; μάλιστα. Καὶ τότε ἔχεις δίκαιον καὶ ἡ Πανοσιότης σου νὰ ζητῇς ἔχουν χρέος τρόπον τινὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ σὲ κυβερνήσωσι. **Ναί!** ἂν ὅπου πηγαίνῃς νὰ ζητήσῃς βοήθειαν, ἤθελε δείχνῃς ἀληθῶς καὶ ὄχι καθ' ὑπόκρισιν, μίαν εὐλάβειαν πρὸς τὰ θεῖα, ἕνα ζῆλον διὰ τὴν πίστιν, μίαν ἀγάπην εἰς τὴν ἀρετὴν, μίαν ταπεινοφροσύνην εἰς τὰ ἥθη, μίαν λιτότητα εἰς τὰ φορέματα, μίαν φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς πτωχοὺς, οὕτω νὰ λάβῃς, καὶ λάβε διπλᾶ, διότι προξενεῖς εἰς τὸν κόσμον μίαν ὠφέλειαν· τί; καὶν δίδεις παράδειγμα ἀρετῆς εἰς τοὺς Χριστιανούς. Ἄν ὅπου περιέρχῃσαι εἰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ εἰς χωρία ἤθελε κηρύττης τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἤθελεν ἐξηγῆς τὸ ἱερόν εὐαγγέλιον, οὕτω νὰ λάβῃς, καὶ λάβε τρικλᾶ, διότι προξενεῖς εἰς τὸν κόσμον μίαν ὠφέλειαν.

αν· τίς κἄν φωτίζει τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς δι-
 δάσκεις τὴν πίσυν των. Ἄλλ' ἢ Πανοσιότης σου,
 ἅγιε πάτερ! σφ' οὐ ἔργεσαι εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ
 ἐν τόσῳ μεγάλῳ καὶ φοβερῷ μοναστήριον, θαυ-
 μάξω, πῶς δὲν ἐντόσπεσαι νὰ ἐλθῆς τόσῳ ἀμα-
 θῆς, ἀμαθέστατος, ζυλαπόρολος, ὡς ἐν τύχῃ,
 δὲν ἐξεύρεις νὰ γράψῃς οὐδὲ τῶνομά σου ὀρθά· ὅν
 ἐρωτηθῆς, δὲν γνωρίζεις οὐδ' ἐν ἄρθρον τῆς πί-
 στως. Ὅθεν ἄφησαι, ὅτι δὲν ἐμπορεῖς νὰ κάμῃς
 μίαν διδασχὴν, κἄν νὰ προξενήσῃς εἰς τὸν κόσμον κάμ-
 μίαν ὑπέλειαν, ἀλλὰ τὸ χειρότερον, δείχνεις μί-
 αν ἐνυλάθειαν πρὸς τὰ θεῖα, μίαν ψυχρότητα
 πρὸς τὴν πίσυν, μίαν ἀδιαφορίαν εἰς τὴν ἀρετὴν,
 μίαν ἀσπλαγγίαν πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς, μίαν λύσ-
 σαν εἰς τὸ ἀογύριον, καὶ μὲ τῶνομα τοῦ ἁγίου
 σου, ὡς ἐν ἤθειαν ἦταν αὐτὸς κἀνεὺς φοβερώτα-
 τος τίσανυς, βιάζεις πτωχοὺς, τρυγωχοὺς ὄρα-
 νῶ, φοβερίζεις πλουσίους, διὰ τὸ ἀπάξῃς ἀογύρια,
 κ' εὐθὺς ἀοχίζεις θροῦματα μεγαλοποσιπῶ, πολυ-
 πώκιλα φαγητῶ, δοῦλους καὶ παραδοῦλους πολλοὺς,
 ἄλογα ἐπιδεικτικῶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ, ὅλ'
 ἀπηγορευμένα εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐπάγγελμα, εἰς
 τρόπον ὅλα τῶνοσιμῶματα τῶν ἀθλήων Χριστιανῶν
 πηγαίνουν ὀνοφελῶς, ἢ ὡς ὀδρῶ ἐξοδα τῆς ἁσω-
 τίας σου, ἢ ὡς ξημίαι πολλύκις τῆς ἀσελγείας
 σου, καὶ μάλις ἐν δεκατημόριον, ὅ,τι μείνη

εἴλλεται νὰ κυβερνηθῆ τὸ φοβερὸν μοναστήριον.
 Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον τοιοῦτος,
 τί δίκαιον ἔχεις καὶ ἡ Πανοσιότης σου νὰ ζητήσῃ;
 τί χροῖός ἔχουν καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ σὲ κυβερνήσω-
 σι; Μήπως ἐσυμφώνησας μὲ τὸν κόσμον, καὶ σ'
 ὑποσχέθησαι, πῶς ἂν γένῃς καλόγερος, νὰ σὲ
 θρέψουν ὀψιλῶς, καὶ νὰ σ' ἐνδύουσι μεγαλοπρε-
 πῶς, καὶ νὰ ἐξοδεύουσι πλουσιοπαρόχως εἰς ὅλα
 τὰ κακά σου θελήματα; χωροῖς κἂν νὰ προξενῇς
 εἰς τὸν κόσμον κάμειαν ὠφέλειαν ὄχι! ὄχι! ἄλ-
 λος καιρὸς, ἄλλο σύστημα. Κατὰ τοὺς παρόντας
 δυσυχεῖς καὶ ταλαιπώρους καιροὺς, διὰ νὰ προσβλέ-
 ψῃ καθεὶς τὰ ἔξοδα εἰς τὰς χροῖάς του, πρόπε-
 νὰ χρησιμεύσῃ πολὺ, ἢ ὀλίγου τὸν ἄλλον, καὶ
 οὕτω κατὰ τὸν κόπον του νὰ λάσῃ καὶ τὸν μισθὸν ποῖος
 ράπτῃς ἐμπορεῖ νὰ ζητήσῃ ὀβολὸν χωροῖς νὰ ὀσφῆ ἐν
 φόρεμα; ποῖος ἰατρὸς ἔχει λόγον νὰ ζητήσῃ ἀργύριον,
 χωροῖς νὰ ἰατρεύσῃ ἐν ἀρόρωτον; ὡταύτως λοιπὸν κ' ἔ-
 νας ἄγως ἀπὸ ἓνα μέγα καὶ βασιλικὸν μοναστήριον μὲ
 τί δίκαιον ἐμπορεῖ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Χρι-
 στιανοὺς; ἂν δὲν παραστήσῃ τὰς ἀρετὰς του, καὶ δὲν δι-
 ορθώσῃ ψυχὰς, καὶ δὲν κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ
 ἱερὸν Εὐαγγέλιον. ὦ Μοναχοὶ! Μοναχοὶ! ἐξέφυρε-
 τε, ὅτι μὲ αὐτὰ ἐγίνεστε παίγνιον εἰς τοὺς Χριστια-
 νοὺς; κατεστῆσατε καὶ τοὺς Χριστιανοὺς παίγνιον εἰς
 τὰ ἔθνη; ὥστε εἰς τὸ ἐξῆς ἢ μᾶς ἀφύετε εἰς ἡ-

συχίαν, ἢ ζέλλετε καὶ ἀγίους καὶ πεπαιδευμένους μοναχοὺς νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ δίδουν ἀποστολακῆς ἀρετῆς παραδείγματα. Τοῦτο προσεῖζει ὁ Θεὸς, τοῦτο χρειάζεται ὁ Κόσμος, τοῦτο φρονάζουν σχεδὸν καὶ οἱ λίθοι οἱ ἄψυχοι.

Ὡ εὐγενεῖσατε ἄρχων! μὲ συγχωρεῖς, ἀνώμει-
λησά τι καὶ περὶ ἀρχόντων. Ἐπ' ἀληθείας! δὲν
ἠθέλητα νὰ ἐλέγξω τόσων τοὺς εὐγενεῖς, ὅσων νὰ
τοὺς ἐνθυμίσω, ὅποια εἶναι ἢ ὄντως εὐγένεια, καὶ
νὰ τὴν ἐπαιμίσω, ὡς δυνατὸν, ἂν τυχὸν τὴν ἐλέγ-
χη κἀμένας φιλόσοφος. Ὁ περικλεῆς ἐκεῖνος Ῥουσ-
σοῦς, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν αὐτὸς κἀένα εὐγενείας ἀ-
ξίωμα, συνέγραψε τὴν πολιτικὴν του συνθήκην,
καὶ θεμελιωμένος εἰς τὸ δίκαιον τῆς φύσεως, ἐπι-
χειρῆται μὲ κάθε τρόπον ν' ἀποδείξῃ ὅλους τοὺς
ἀνθρώπους ἀπλῶς ὡς υἱοὺς ἐξ ἴσου τῆς φύσεως,
κ' ἐξ ἴσου εὐγενεῖς κ' ἐλευθέρους, μὲ σκοπὸν ν'
ἀκυρώσῃ τελείως καὶ τοῦ Μονάρχου τὸ δίκαιον,
καὶ τῶν εὐγενῶν τὸ προνόμιον. Ἡ εὐγενεία σου πάλιν,
ἐπειδὴ κατὰ τύχην εὐρέθης εἰς βασιλικὴν
ὑπηρεσίαν κ' ἐκδοῦλευσιν, ἢ εἶσαι μέγας προεσὼς
εἰς κάμμιναν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλᾶδος, φαντάζεσαι,
πῶς εἶσαι τῶντι εὐγενῆς, καὶ ἄρχων λαμπρὸς,
ὡς σὲ ὀνομαζέουσιν αὐτοὶ οἱ χαμεροπέσατοί σου παράσι-
τοι, τοὺς ὁποίους πιστεύεις ὡς ἀληθεῖς καὶ βεβαί-
ους, καὶ θαρρῆεις, ὅτι ἢ καθ' αὐτὸ εὐγένεια δὲν

σιωπᾶται εἰς ἄλλο, εἰ μὴ εἰς τὸ νὰ ἔχῃς τὴν ἐξου-
 σίαν αὐτήν, νὰ ἀρπάξῃς ἀργύρια, νὰ φορῆς λαμ-
 πρὰ καὶ πολύτιμα, νὰ τρώῃς πλουσιοπάροχα,
 καὶ νὰ ἐκπληρῆς ἀρχοντοπρεπῶς, ὅ, τι θελεῖ ἡ
 εὐγενεσάτη σου ὄρεξις. Ὅθεν κ' ἐν ὅσῳ ἔχεις ὅλ'
 αὐτὰ, σοχαΐζεσαι μέσα εἰς τοῦτο τὸ πᾶν, πῶς
 εἶσαι μόνος ἡ εὐγενία σου μέγας καὶ πολὺς, φοβε-
 ρὸς καὶ δυνατὸς, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους κυ-
 τάξεις ὡς εὐτελεῖ καὶ χαμερπέσματα κνώδαλα. Πλὴν
 ἀλλὰ ἡ εὐγενία σου, ἂν ἦσουν ὑσερημένος ἀπ' ὅλ'
 αὐτὰ, κ' ἐβλεπες ἄλλον κἀνίνα εἰς μίαν τοιαύτην
 τύχην νὰ ἔχῃ τοιαῦτα φρονήματα, τί ἀρά γε ἤθε-
 λεν εἰπῆς δι' αὐτόν; βέβαια! πῶς εἶναι κούφος
 καὶ μάταιος. Ἴδου λοιπὸν μαρτυρεῖς, πῶς ἡ
 τοιαύτη σου εὐγένεια εἶναι μία προφανὴς ματαιό-
 της. Ἄλλ' ὁ Ῥουσσὸς, ἂν ἦτον κἀνίνας ἀρχῶν,
 κ' ἐπαγγέλλετο εὐγενῆς, ἐπολεμοῦσεν ἄραγε μὲ
 τόσον ζήλου τὸ δίκαιον τοῦ Μονάρχου, ἢ τῶν
 εὐγενῶν τὸ προνόμιον; ὄχι! βέβαια! μάλιζα ἤθε-
 λεν ἀγωνίζεσθαι νὰ τἀποδείξῃ, πῶς εἶναι οὐσανώδη
 καὶ κύρια. Ἴδου λοιπὸν καὶ τοῦ Ῥουσσου ἡ ἀναί-
 ρεσις εἶν' ἐμπαθὴς καὶ ἀμφίβολος, κ' ἐξ ἀνάγκης
 πρέπει νὰ ἦναι μία φυσικὴ εὐγένεια εἰς τὸν ἀν-
 θρωπον, τὴν ὁποίαν ἐσέδετο ἴσως καὶ ὁ Ῥουσσὸς,
 ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὴν ἐβλεπεν εἰς τοὺς τότε εὐγενε-
 στέρους τοῦ γένους του, τὴν ἠρνήθη τελείως, κ'

ἐμακάρισε τοὺς ἀγρίους ἐκείνους, ἔσοι ζῶσι θηριώδεις εἰς τὰ βουναί, ὡς ἂν ἤθελεν εἰπῆ, ὅτι καθὼς διεφθάρη τὸ πολιτικὸν ἀπὸ τῆς ἱεροκλεψείας τοῦ κλήρου καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τὰς πλεονεξίας καὶ ἀρπαγὰς, οὕτως εἶναι νὰ ζῆ πλέον ὁ ταλαιπώρος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, καὶ καλῆτερα νὰ ζῆ, ὡς ἔξουσε πάλαι ποτὲ, θηριώδης καὶ ὀρεσίτροφος. Μὲ ὅλον τοῦτο φαίνεται, πῶς εἶναι μία φυσικὴ εὐγένεια εἰς τὸν ἄνθρωπον, καθὼς καὶ εἰς τᾶλλα ζῶα. Καθε ζῶον, ὡς βλέπομεν, συνίσταται ἀπὸ σῶμα καὶ ἀπὸ μίαν οἰανδῆποτε ψυχὴν, καὶ ἔχει τὸ καθέν φυσικὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τῆ εἶδους τὸ προτερῆματα, εἰς τὰ ὅποια συνίσταται ἡ φυσικὴ τοῦ ζώου εὐγένεια. Ἐκαστος ἵππος λέγεται καὶ εἶν' εὐγενής, ὅταν ἔχῃ ὅλα τοῦ ἵππου καὶ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ προτερῆματα, ὡσαύτως καὶ ὁ ὄνος, ὅταν ἔχῃ τὰ τοῦ ὄνου, καὶ ὁ σκύλος, ὅταν ἔχῃ τὰ τοῦ σκύλου, καὶ τὰ τοῦ λέοντος ὁ λέων, καὶ καθεξῆς. Βέβαια ἡ φύσις, ἂν καὶ διοργανίζῃ εἰς καθὲ εἶδος κατὰ τὸ εἶδος καὶ τάτομα, ἄλλ' ὡς οὐκ ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ τοῦ καθενὸς τὸν διοργανισμόν εἰς τὴν αὐτὴν τελειότητα, οὐκ ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐξ ἴσου, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δίδει εἰς τὸ καθέν καὶ τὰ φυσικὰ προτερῆματα. Διὸ ἄλλα γίνονται καὶ εἶν' εὐγενέστερα, καὶ ἄλλα πάλιν ἀγενέστερα καὶ οὐτεῖσάνωτερα. Παρομοίως λοιπὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος,

ἐπειδὴ συνίσταται ἀπὸ ἐν σῶμα ὀργανικόν, καὶ ἀπὸ
 μίαν ψυχὴν λογικὴν, διὰ τὰ λέγεται κυρίως καὶ νὰ
 ἦν εὐγενής, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἔχη ὅλα τὰ
 προτερήματα τῆς λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὰ προτερή-
 ματα ὅλα τοῦ ὀργανικοῦ σώματος, εἰς τὰ ὅποια
 συνίσταται ἀπλῶς τοῦ ἀνθρώπου ἢ τελειότης καὶ ἡ
 ὄντως εὐγένεια· βίβαια ἢ φύσις, ἂν καὶ διοργα-
 νίσκη τὸν καθὲ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὡς δὲν ἔμπορεῖ νὰ
 φέρῃ τοῦ καθενὸς τὸν διοργανισμόν, εἰς τὴν αὐτὴν
 τελειότητα, δὲν ἔμπορεῖ νὰ φέρῃ καὶ τὸς περιστά-
 σεις εἰς τὸν καθένα ὁμοίως, ὡς ἀπαρτισθῆ καθεὶς,
 καθὸ ἀνθρώπος. Διὸ ἄλλοι γίνονται καὶ εἶναι φυ-
 σικῶς εὐγενέστεροι, καὶ ἄλλοι πάλιν ἀγενέστεροι καὶ
 οὐτιδανώτεροι, καθὸ ἐλλείπουσιν, ἢ ὑπερέχουσιν κατὰ
 τοῦ σώματος, ἢ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὰ ὑπερτερή-
 ματα. Δύο εἶναι τὰ φυσικὰ τῆς λογικῆς ψυχῆς
 προτερήματα εἰς τὸν ἀνθρώπου, πρῶτον ἡ ἐπιστήμη
 τῶν ὄντων, δηλαδὴ ἡ σοφία, τῆς ὁποίας ἀρχὴ
 καὶ τέλος εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, καὶ δεύτερον
 ἡ ἐπιεικῆς ἀγαθότης, τῆς ὁποίας θεμέλιον εἶναι ἡ
 φιλανθρωπία. Δύο εἶναι καὶ τοῦ ὀργανικοῦ σώμα-
 τος τὰ χαρίσματα, πρῶτον ἡ ὑγεία· καὶ δεύτερον,
 ἡ ὠραιότης. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἕνας πολιτικὸς ἀνθρώ-
 πος ἔχει καὶ ἰδίαν χρειαίαν καὶ σώματος καὶ ψυχῆς,
 χρειάζεται ἀκόμη ὁ εὐγενής νὰ ἔχη καὶ πλοῦτον
 ἀρκετὸν καὶ ἐξουσίαν πολιτικὴν, ὅχι τάχα ὅτι εἶν'

ἔλλειπής καὶ δὲν φαίνεται ἡ ἀρετὴ του χωρὶς αὐτὰ,
 ἐν ᾧ αὐτὴ μάλις ἐμπορεῖ καὶ εἰς τὰ δευὰ νὰ
 λάμψη, καὶ νὰ φανῇ περισσώτερον, ἀλλὰ διὰ
 νὰ ὠφελήσῃ ἔτι μᾶλλον καὶ πατρίδα καὶ γένος καὶ
 πολλοὺς ἄλλους ἄλλοδαπεῖς, καὶ νὰ μεταχειρι-
 σθῇ κατὰ τὴν Θεοσεβῆ του σοφίαν κ' ἐπίσεικῃ του
 χρηστότητα τὰ ἐξωτερικὰ αὐτὰ καὶ ὀργανικὰ ἀγα-
 θὰ, τὰ ὅποια ἕνας ἄλλος ἀχρεῖος καὶ ἀγενής Θε-
 λει μεταχειρισθῇ, ἢ ὡς ὄφει ἐπιβλαδῶς, ἢ ὡς
 χοῖρδς ἀνωφελῶς εἰς τὰ κακά του θελήματα. Ἴδου
 αὐτὴ εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου εὐγένεια, κ'
 ἕνα τοιοῦτου εὐγενῆ, δὲν ἀμφισβᾶλω, ὅτι τιμῶ
 κ' ἕνας Ῥουσσὸς, σίβεται δὲ καὶ ἡ εὐγενία σου. Εἰ
 μὲν λοιπὸν, ᾧ εὐγενέσατε Ἄρχον! εἶσαι καὶ ἡ
 εὐγενία σου ζουλισμένος μὲ μάθησιν, κ' ἔχεις τὴν
 φόβου τοῦ Θεοῦ, τὴν φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς ὑπο-
 δεεζέρους, καὶ συμπάσχεις εἰς τὰς συμφοράς των,
 καὶ τοὺς προσατεύεις εἰς τὰς ἀνάγκας των, καὶ
 τοὺς βοηθεῖς εἰς τὰς χρείας των, καὶ πολλάκις προ-
 κρίνεις τὴν ἰδίαν σου ζημίαν διὰ τὸ δίκαιον, δι-
 καίως εἰς τὸ ὑποκείμενόν σου ἀρμόζει ἡ Ἄρχοντία,
 ἢ τὸ προεσεῖον. Εἶσαι ὄντως ἄρχων, εἶσαι ὄντως
 εὐγενής, εἶσαι καύχημα τοῦ γένους, εἶσαι τιμῆς
 κ' εὐλαθείας ἄξιος, εἶσαι ἀληθῶς ἕνας Θεμισακλῆς,
 ἢ Περικλῆς τοῦ αἰῶνος, ὡς εἶναι πολλοὶ τοιοῦτοι
 ὄντως εὐγενεῖς καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἄρ-

χουτες, καὶ εἰς τὴν περικλεῆ καὶ Χίου καὶ Σμύρνην
 φρουριμώτατοι Δημογέροντες, ἀλλ' εἰς τὰς ἄλλας
 ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, φεῦ! πολλὰ σπανιώτατοι
 προεσῶτες. Εἰ δὲ εἶσαι, ὡς εἶναι πολλοὶ τῆς Ἑλ-
 λάδος προεσῶτες, τυφλὸς ἀπὸ μάθῃσι, βάρβαρος
 καὶ ἀπαιδευτος, καὶ τὸ χειρότερον δὲν ἔχεις καὶ
 φόβου Θεοῦ, μήτε φιλανθρωπίαν πρὸς τοὺς ὁμογε-
 νεῖς σου, καὶ κυτάξεις πῶς νὰ τοὺς γυμνώσῃς χω-
 ρὶς κἀνένια σπλάγγυος, χωρὶς κἀμμίαν συμπάθειαν,
 ὡς εἷνας ἀπάνθρωπος κλέπτης, διὰ νὰ πλουτήσῃς
 ἐσὺ, καὶ νὰ θεραπεύσῃς ὡς χοῖρος τὰς ὀρέξεις σου,
 μὴ φαντασθῆς, πῶς εἶσαι ἄρχων, ἢ εὐγενῆς,
 διότι σ' ἔφερεν ἢ τυφλὴ τύχη τὴν ἀρχοντίαν αὐ-
 τὴν, ἢ τὸ προεσεῖον. Κρίμα εἰς τὸ προεσεῖον, ἢ
 εἰς τὴν ἀρχοντίαν! ὅτι κατήντησαν εἰς ἐσένα τὸ
 βδέλυγμα, κ' ἐπαγγέλλεσαι εὐγενῆς, ἐν ᾧ εἶσαι
 φθορεὺς τῆς πατρίδος, μάσιξ τῶν ἀδελφῶν, φεῦ!
 ἀτιμία ὅλου τοῦ γένους κ' ἔκτρομα ὄντως, τῆς φύ-
 σεως.

ὦ ἐξοχώτατοι ἰατροί! κ' ἐσεῖς μάλιστα,
 ὅσους ὀνομασί ἀναφέρω, μὴ σοχασθῆτε, ὅτι ἠθέλη-
 σα τάχα, ἢ τὴν ἰατρικὴν τέχνην νὰ περιπαίξω ὡς
 ἀτελῆ, ἢ τοὺς ἰατροὺς νὰ παρασῆσω ὡς ἀμαθεῖς,
 ἢ τὰ ἐξοχά σας νὰ διασύρω καὶ πολυμαθῆ ὑποκεί-
 μενα· ἀλλ' ἐσοχάσθην νὰ ἰλέγξω τὰς ἰλεσνάς
 καταχρήσεις τῆς τέχνης, διὰ τὰς ὁποίας, ὡς ἂν

ἀμφισβῆλλον, παραποιεῖσθε καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι. Εἰς
κάθε τόπον τῆς Ἑλλάδος, ἂν παρατηρήσῃ τινας,
εὐοῖσκει ἐν ἀμαθίᾳ του Μελισῶν, ὅστις, χωρὶς κάμ-
μίαν δεδασκαλίαν καὶ μάθησιν, ἐπαγγέλλεται τὴν
ὑψηλὴν αὐτὴν τέχνην, καὶ κατὰ τύχην εὐδοκιμεῖ.
Εἰς μάλιστα ἀγωνίζονται κατ' αὐτοῦ ἱατροὶ ἀξιόλο-
γοι, κ' ἓνας κῦρ Τηπάλδος μάλισσα, ὅστις δὲν ὑ-
ποφέρει τὰς προσωρινὰς προόδους τοῦ ἀμαθοῦς, κ'
ἓνας γέρον κῦρ Φέσας, ὅστις προσμένει, ἕως νὰ
ἐλεγχθῇ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἀμάθεια. Ὁ Κόσμος, ὡς
εἶναι εἰς ὅλα πλαυσιμένος, πλαυᾶται ὁμοίως καὶ
εἰς τῶν ἱατροῦν τὴν διάκρισιν. Ἀλόγως καταφρο-
νεῖ τοὺς ὄντως ἱατροὺς, κ' ἐπιδραβῶς προσηλοῦται
εἰς ἓνα Μελισῶν ἀμαθίᾳ του. Ὅθεν αὐτὴν τὴν
ἐλευσιν τῆς τέχνης κατάχρησιν ὄρμητα ἐγὼ νὰ
ἐλέγξω εἰς τοῦτο τὸ ποίημα, καὶ διὰ νὰ γένη πλεον
ἐπιδεικτικωτέρα καὶ ἡ σκηνὴ, εὖρον εὐλογώτερον
νὰ τὴν γήσω εἰς Κωνσταντινουπόλιν κ' ἐπειδὴ
Μελισῶς δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κατ' ἀλήθειαν, δὲν ὑ-
πώπτευσα πῶς θείλει ἀγανακτήσουσι κατὰ τοῦτο
καὶ οἱ ἐκείσε εἰρισκόμενοι ἐξοχώτατοι ἱατροὶ, ἂν
εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μελισῶ ἀναφέρονται καὶ τὰ
πολυμαθῆτων ὀνόματα· ἀλλ' ἤλπισα μάλισσα, ὅτι
αὐ ἔχουσι καὶ κἀνένα πραγματικῶς Μελισῶν εἰς τὴν
τέχνην ἐφ' ἑμῶν, θείλει λάβουσα ἐκ τούτου αἰ-
τίαν νὰ ἐλέγξωσι καὶ τὸν Μελισῶν, νὰ ἐλέγξωσι

καὶ τοὺς πολλοὺς, ὅσοι τυχὸν ἀφισπύρονται τυφλῶς εἰς ἓνα Μελιρῶν τὴν ὑγείαντων. Ἄλλ' αὐτῇ, φεῦ! ἢ τόσου λαμπρᾶ, ἢ τόσου περιφανῆς κ' εὐδοξος Ἱατρικὴ τέχνη δὲν ἀδικεῖται οὕτως οἰκτρῶς ἀπὸ μόνου τὸν κοινὸν λαόν, δὲν ἀτιμᾶζεται ἀπὸ μόνου τοὺς ἀμαθεῖς καὶ ἀγύρτας, ἀλλὰ τὸ χειρότερον, καταπατεῖται ὅπ' αὐτοῦ τοὺς ἰδίους ἰατροὺς τοὺς πεπαιδευμένους· βέβαια ἢ τέχνη αὐτῇ, ὡς εἶναι πασιδῆλου, δὲν ἐσυστήθη κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ἀφρημένους καὶ γενικῶς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐφαντάσθη ἓνας σοφὸς, καθήμενος καὶ συλλογίζομενος ἡσυχῶς εἰς τὴν καθέδραν του, ἀλλ' ἀπὸ τὰ συνεχῆ καὶ ἀκριθῆ παρατηρήματα, τὰ ὅποια πολλοὶ καὶ ἀκριθεῖς παρατηροῦνται ἐσοχάσθησαν μ' ἐκεῖνο τὸ ἔμφυτον ἱατρικὸν ὄμμα εἰς τὴν κλῆνῃ τῶν ἀσθενῶν ὡσεὶ ἀφ' οὗ ἀπ' αὐτὰ ἐσυστήθη καὶ τέχνη, ὅταν θέλῃ νὰ δώσῃ ἓνα πιθανὸν λόγον εἰς τὰ παράδοξα μιᾶς ἀσθενείας φαινόμενα, ἀνάγκη νὰ τρέξῃ εἰς τὴν ἀνατομίαν καὶ χημικὴν, διὰ νὰ εὔρη εἰς αὐτὰ πλεον βεβαιωτέρας αἰτίας. Ὅταν θέλῃ νὰ κάμῃ μίαν ἀσφαλῆ πρόγνωση, ἢ διάγνωσιν ἀσθενείας, ἀνάγκη νὰ ρέψῃ τὰ ὄμματα εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα, τὰ ὅποια παρατήρησεν ὡς καλὰ, ἢ κακὰ, ὡς κρίσιμα, ἢ ὀλέθρια τῶν Ἀρχαιοτέρων ἢ ἀκριθῆς παρατήρησις. Ὅταν θέλῃ νὰ κάμῃ μίαν ἐντεχνον Θεραπείαν, ἀνάγκη νὰ βαδίσῃ ἐκεῖνη τὴν ὁδόν.

τῆς ὁποίας ἡ εὐεπύθολος δοκιμὴ ἔδειξε τὴν ἀσφάλειαν. Διὰ τοῦτο ὅσοι ἐφάνησαν εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην μεγάλοι τόσου παλαιοί, ὅσου καὶ νεώτεροι, δὲν ὑπέθεσαν καθ' ἑαυτοὺς μίαν οἰανδήποτε ὑπόθεσιν, καὶ ὕψερου ἔτρεξαν μετ' αὐτὴν εἰς τὸ κατὰ μέρος νὰ παρατηρήσωσιν, ἂν καὶ ἡ φύσις συμφωνῇ ἢ ὄχι, ἢ πῶς ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γνώμην τῶν ἄλλ' ἔτρεξαν πρῶτον εἰς τὸ κατὰ μέρος, παρατήρησαν ἀκριβῶς καὶ πολλάκις εἰς τὰ μερικὰ τοὺς ὅρους τῆς Φύσεως, καὶ ἀπ' ἐκεῖνα ὕψερου ἐσύζησαν τοὺς καθολικοὺς ὅρους τῆς τέχνης. Μίανον εἰς τὴν Γεωμετρίαν, ἀπ' οὗ τινὰς θεωρήσῃ καθόλου τὴν φύσιν, τὰς ιδιότητας καὶ τὰ πάθη κύκλου, ἢ τετραγώνου, ἢ ὀρθογωνίου τριγώνου, ἢ ὁποίου δήποτε σχήματος, ἅμα ἐμπορεῖ καὶ εἰς τὸ κατὰ μέρος, ὅπου ἰδῇ κύκλου, ἢ τετραγώνου, ἢ ὀρθογωνίου τριγώνου, ἀπὸ τὸ καθόλου νὰ γνωρίσῃ καὶ τῶν μερικῶν ἐκείνων σχημάτων τὴν φύσιν, τὰς ιδιότητας καὶ τὰ πάθη. Εἰς τὴν ἰατρικὴν ὁμῶς εἶναι ἀδύνατον, ἂν θεωρήσῃ τινὰς καθόλου τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰς ιδιότητας καὶ τὰ πάθη, νὰ ἐμπορέσῃ εὐθὺς ἀπὸ τὸ καθόλου νὰ γνωρίσῃ καὶ κατὰ μέρος τοῦ Κώσα καὶ Παίλου καὶ Λευκίππου τὴν φύσιν καὶ τὰ περὶ πολυειδῆ ἀσθενήματα. Ἄλλ' ἀνάπαλιν πρέπει πρῶτον νὰ θεωρήσῃ κατὰ μέρος πολλῶν καὶ διαφόρων Παύλων καὶ Λευκίππων τὴν

φύσιν, τὰ πάθη καὶ τὰς ἀπείρους αὐτῶν ἰδιο-
 συγκρασίας, ἕως οὗ κατ' ὀλίγου ἀπὸ τὸ κατὰ
 μέρος νὰ λάβῃ καθόλου ἰδέαν περὶ τῆς φύ-
 σεως καὶ τῶν παθῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πάλιν ἀ-
 μυδρᾶν, καὶ πάλιν ἀμφίβολον! ὅθεν δικαίως καὶ ὁ
 Θεῖος γέρων, ὁ Θεοπέσιος Ἱπποκράτης ὁμολογεῖ,
 ὅτι ὁ μὲν βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ. Ἀλλ'
 οἱ ἐξοχώτατοι Ἴατροὶ τοῦ αἰῶνος, μόλις εἰς τὴν
 Ἑλλάδα ἐνταῦθα μαθητευθῶν τὰ γραμματικὰ, καὶ
 πηγαίνουσι ἢ εἰς Ἰταλίαν ἢ εἰς Γερμανίαν, ὅπου
 ἀκούσονται, ὅτι σύστημα Ἰατρικῆς διδάσκεται κατὰ
 τύχην εἰς τὸν καιρὸν των, εὐθύς τὸ σοχάζονται ὡς
 μίαν μεγάλην φιλοσοφίαν, καὶ φαντάζονται, ὅχι
 μόνου πῶς εἶδαν τὸ μέγιστον κ' ἐλάχιστον τῆς Ἰα-
 τρικῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑψηλὰ τῆς φι-
 λσοφίας μυσηρία. Οὕτω καταφρονοῦν τῶν ἀρχαιο-
 τέρων ἰατρῶν τὰ παρατηρήματα, προσηλαῖνται
 τυφλῶς εἰς τὸ σύστημα, νομίζουσι, πῶς ὅλα τὰ πα-
 ράδοξ' ἀποτελέσματα τῆς φύσεως γίνονται, ἢ πρέ-
 πει νὰ γένουσι, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Κουλείου, ἢ
 τοῦ Βραώνου, φονεύουσι ἀπείρους ἀσθενεῖς, ἐν οἷς
 ἐκλαμβάνουσι τὴν ἀσθενίαν ὡς σθένος, καὶ τὸ σθέ-
 νος ὡς ἀσθενίαν, παραπονούμενοι, ὅτι δὲν εὐρίθη
 ἀκόμη τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀμέσου, ἢ ἐμμέσου ἀδυνα-
 μίας βαθμόμετρον, καὶ δὲν ἐγκύπτουσι εἰς τὰ κριθῆ
 τῶν ἀρχαιοτέρων παρατηρήματα, νὰ τὸ εὐροῦν,

ὡς εἶναι τέλειον. Ἀλλ' εἰς τί θείλουν νὰ κόμουν ἔλην τὴν ἰατρικὴν των ἐπίδειξιν, ὅχι εἰς κἀνενα οὐσιώδες καὶ κύριον τῆς τέχνης συστατικόν, ἀλλ' εἰς κἀποια χαμερπῆ καὶ παιδαρικῶδη παρύσημα, εἰς κἀποιας οὐτιδανῶς ματαιότητος. Ἄλλοι φυλάττουσι μὲ μέγα σέβας κ' εὐλόβειαν τὰ ἔνδοξα τῆς Ἀκαδημίας των Δοκτοράτα εἰς χουσᾱ περιφυλάκια, ὡσαύτῃ ἤθελε φυλάττουσιν ἔλην τὴν ἰατρικὴν τέχνην. Καὶ ἂν κατὰ τύχην ἀξιωθούν νὰ ἦναι ἰατροὶ κἀνευὸς μεγάλου αὐθέντου, τότε ἀποτρελαίνονται τελείως, καὶ θείλουν ἀπ' ὅλους νὰ ὀνομάζωνται μεγάλοι ἰατροὶ, ἢ κατ' ἐξοχὴν Ἐξοχώτατοι! Ἄλλοι νομιζοῦν, πῶς δὲν θείλει γνωρίζονται ὡς πεπαιδευμένοι ἰατροὶ, ἂν δὲν φορῶσι τὰ φράγκικα, κ' ἔχουσι μεγάλην φιλοτιμίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ περιπατοῦν φραγκοφορεμένοι. Ἄλλοι δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ γένους των, καὶ λαμβάνουσι ὡς ἐπώνυμον κἀνευὸς παλαιοῦ, ἢ φιλοσόφου, ἢ ἥρωος τὸ κύριον ὄνομα, σοχαζόμενοι, ὅτι καὶ χωρὶς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν μάθησιν ἐκείνων τῶν ἀσπιδίμων, μὲ μόνον τὸ ξηρὸν ὄνομα εἰν' ἐκεῖν' αἰετοῖσι· ὅθεν ἐπωνομάσθη ἄλλος Ἐμπεδокλῆς, καὶ ἄλλος Θρασύβουλος, καὶ ἄλλος Γόδαρος, καὶ ἄλλος Γόμαρος. Ἄλλοι πολλοὶ, διὰ νὰ δείξουν, ὅτι ἐξεύρουσι τόχα καὶ κἀτι ξυλοσοφίαν, ἀρχίζουσι τὰ χρεῖα τετράποδα, καθὼς εἰς Ἰωάννινα ὁ Θεοσυγῆς

ἐκείνος Κυρίτης καὶ Θεούλατος, νὰ κηρύττουν παρρησία εἰς τοὺς πολλοὺς τὴν ἀθείαν καὶ τὴν ἀσίθειαν· νὰ διαβάλλουν τὴν ἐψηλοτάτην Θρησκείαν τῶν Χριστιανῶν ὡς μίαν πλάνην ἀπλῶς, καὶ νὰ περιπαίξωσι τὰ θεῖα καὶ ὑπερφυῆ τῆς ἀγίας μας κληθῆναι μυστήριον. Ἄλλ' ὧ μάταια κ' ἐλευσινὰ ἐξοχστατῖδια? δὲν χρειάζονται θεῖων, ἢ ἀθίων φιλοζόφων φρονήματα, μήτε παράλογοι μετωνυμίαι, μήτε φορέματα φράγκικα, μήτε χρυσᾶ τῶν δοκτοράτων περιφυλάκια, νὰ σᾶς ἀποδείξουν πῶς εἶσθε ὡς ἰατροί· χρειάζονται διαγνώσεις! χρειάζονται προγνώσεις! χρειάζονται θεραπείαι! καὶ εἰς ὅλ' αὐτὰ χρειάζεται μία φυσικὴ ἐπιτηδεσιότης, χωρὶς τὴν ὁποίαν καὶ σπουδὴ κ' ἐπιμέλεια καὶ ξυλοζοφία καὶ ἀλλαγὴ τοῦ οὐράματος καὶ φορέματα φράγκικα καὶ χρυσᾶ τῶν δοκτοράτων περιφυλάκια εἶναι μηδὲν, καθὼς σᾶς τὸ λέγει ὁ σεβάσμιος Ἱπποκράτης· „*χρὴ γὰρ ὅστις μέλλει Ἱητρικῆς ζῆναι ἀτρεκέως ἀρμόζεσθαι, τῶν δὲ μιν ἐπήβολον γενέσθαι· φύσιος, διδασκαλῆς, τρόπου εὐφρέως, παιδομαθῆς, φιλοπονῆς, χρόνου·* πρῶτον μὲν „*οὖν πάντων δεῖ φύσιος, φύσιος γὰρ ἀντιπραττούσης, κενεὰ πάντα· φύσιος δὲ εἰς τὸ ἄριστον ὀδηγουσῆς, διδασκαλῆς τέχνης γίνεται.* Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν θέλουν οὐδὲ ν' ἀκούσωσιν Ἱπποκράτη· δοξάζουν ὡς θεῖν μίαν φύσιν, σίδονται κ' ἵνα Βροῦνον τῆς

φύσεως ὡς μέγαν διδάσκαλον, καὶ εἰς τοιαῦτα πα-
 ράλογα θέλουσιν εὐκάμουν ὅλην τὴν ἰατρικὴν τῶν
 ἐπίδειξιν· οὕτως ἀτιμῶζεται ἡ δυσυχῆς αὐτῆ τέχ-
 νῃ ἀπὸ ἰατροῦς πεπαιδευμένους. Καταπατεῖται ὁ-
 μως οὐδὲν ἕττω ἀπὸ τοῦς ἀδιδάκτους ἐκείνους καὶ
 ἀμαθεῖς, οἵτινες χωρὶς εὐα σπουδᾶσων, καὶ εὐ ἀ-
 κούσων τῆς τέχνης διδάσκαλον, σοχαζονται τὴν
 ἰατρικὴν τόσον εὐκόλου, ὥστε εὐ τυχὸν εὐρουσιν κά-
 νένα βιβλίον ἰατρικόν, εὐθὺς μὲ αὐτὸ γίνονται ἰα-
 τροὶ, καὶ ἐπισκίπτουσι ἀσθενεῖς, καὶ κατηγοροῦν
 τοῦς πεπαιδευμένους ἰατροῦς, καὶ καυχῶνται εἰς
 τοῦς πολλοῦς, ὅτι αὐτοὶ θεραπεύουσιν καλῶτερα.
 Πλὴν ἀλλὰ ἡ τέχνη αὐτῆ εἶναι τόσον βαθεῖα καὶ
 δύσκολος, ὥστε μόλις ἐπιθάλλουσιν καλῶς, ὅσοι κα-
 τέβαλον εἰς αὐτὴν σπουδὴν, κόπους, χρόνους καὶ
 τέσσα ἔξοδα. Ἀλλ' αὐτοὶ, χωρὶς εὐα σπουδᾶσων,
 χωρὶς εὐα μετρηθεῖσων, πῶς ἐμποροῦν μὲ εὐ βι-
 βλίον ἰατρικόν; εὐα εὐήσων τὴν κατασκευὴν τοῦ
 ἀνθρωπίνου σώματος; εὐα γνωρίσων ἀπὸ τὰ συμ-
 πτώματα ἢ τῆς ἀσθενείας τὴν φύσιν, ἢ τοῦ ἀσθε-
 νοῦς τὴν κατέσασιν; καὶ κατ' αὐτὰ εὐα σοχασθῆσαι
 καὶ τάντικουτα φάρμακα; Εἰς ὅλ' αὐτὰ οἱ τοιοῦτοι
 ἀδιαφοροῦν· καὶ ἐπειδὴ βλέπουσιν, πῶς θεραπεύου-
 νται καὶ μερικοὶ εἰς τὴν ἀτεχνὴν θεραπείαν τῶν,
 θαρρόουσιν, ὅτι τοῦς ἰατροῦσαν αὐτοὶ μὲ ἐκείνο τὸ
 ἰατροσόφον, καὶ οὐδὲν κάμνουσιν εὐα λογησιασμένον εἰς

ἔσους ἀδίκως ἐφόνευσαν, ἢ ἂν τοὺς ἐφλεβοτόμησαν, ἐν ᾧ δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς φλεβοτομήσουν, ἢ ἐν ᾧ ἤτον ἐνάγκη νὰ τοὺς φλεβοτομήσουν, δὲν τοὺς ἐφλεβοτόμησαν· ὥστε νὰ αισθανθοῦν, ὅτι καὶ ὅσοι κατὰ τύχην θεραπεύονται εἰς τὰς χεῖρας των, ἰατροῦνται ἀπὸ τῆν φύσιν, καθὼς ἰατροῦνται καὶ εἰς τὰ χωρία πολλοὶ χωρὶς ἰατροῦ, χωρὶς ἰατρικῆ, χωρὶς τίποτε· βέβαια πῶς ἐμποροῦσιν αὐτοὶ νὰ ἰατρεύσωσιν ἐνὶ ἀσθενῆ; ἀφ' οὗ προσμένου ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ, νὰ τοὺς εἰπῆ τὴν ἀσθένειαν, τί εἶναι, καὶ κυτᾶζου ἐπὶ τὸν τυφλοσύρτην, τὸ ἰατροσόφι των, νὰ εὔρου τὸ ἰατρικόν, τί χρειάζεται. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φύσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνθίσταται εἰς τὰς ἀσθενείας της, εἰμὲν κατὰ τύχην δὲν κάμου καὶ αὐτοὶ κἀνεὶα μεγάλου σφάλμα, ἰατροῦνται οἱ ἀσθενεῖς, καὶ οὕτω καυχῶνται καὶ αὐτοὶ, πῶς τάχατε ἰατρεύσωσιν· εἰ δὲ κατὰ δυσυχίαν κάμου κἀνεὶα ἐναντίου, φονεύου ἀδίκως τὸν τρισάθλιον ἀσθενῆ, καὶ τὸν σέλλου λαμπροπρεπῶς ὡς θυσίαν τῆς ἀμαθείας των. Ἀλλ' ὦ ξυλοχουτροκοπανοεἰδέσατέ Μεληρά! ἂν δὲν ἐντρέπεσαι τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους καὶ ἀπατᾶς μ' ἐκεῖνο τὸ τρανὸν σου καλπᾶκι, πῶς τάχα ἐξεύρεις μίαν τέχνην τὴν ὁποίαν δὲν ἐδιδάχθης ποτὲ, διὸ καὶ μὴτ' ἐμαθες, ἀλλὰ κἂν τὸν θεῖον δὲν φοβείσαι δι' ὅσους ἀθύους ἀσθενεῖς φονεῖεις ἀδίκως καὶ περπαλόγως

ὡς δήμιος; οἷταινες ὄχι μόνου δὲν σ' ἔβλαψαν τίποτε, ἀλλὰ καί σε πληρώουσι ἀδρόως τοῦ φόβου τὰ ἔξοδα; Μὴ ἀναπαύης τὴν συνείδησιν σου, ὧ ταλαίπωρε! μὲ τὴν πρόφασιν τάχα, ὅτι ἐσὺ ἀγωνίζεσαι διὰ καλόν· πῶς ἀγωνίζεσαι διὰ καλόν; ἐν ᾧ βλέπεις, πῶς ἡ τέχνη αὐτὴ εἶναι ἢ πλεονεψυγῆ καὶ ἀπόκρυφος, κ' ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὴν ζωὴν; δὲν εἶδες πολλάκις, πῶς αὐτὴ ἡ λεπτὴ μήτη τοῦ νυκτηρίου σου ἔσειλε τόσας ψυχὰς εἰς τὸν ἄδην, ὅσας δὲν ἔσειλεν οὐδ' ἡ φοβερὰ ἐκείνη ῥομφαία τοῦ Ἀχλλέως; λοιπὸν ἂν δὲν ἐσπούδασες, τί ἐπαγγέλλεσαι; ἂν δὲν νοῆς, τί ἐπιχειρίζεσαι; **Ναί!** ἐπιχειρίζεσαι διὰ καλόν, κ' ἐλπίζεις, πῶς θέλ' ἰατρευθῆ ὁ ἀσθενής, διὰ τὴν ἀρπάζης ἀργύρια. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐσπούδασες τὴν τέχνην, βέβαια σὺ ἐμπορεῖς καὶ νὰ σφάλῃς, καὶ τὸ σφάλμα σου δὲν συτρίβει ἐν ὑαλί, δὲν χαλᾷ, ἕνα φέρεμα, ἀλλὰ φουεῖαι ἐν ἄνθρωπον, κ' ἔχεις νὰ δώσης ἀπολογία διὰ τὴν πλεονεκτικὴν σου ψυχὴν καὶ διὰ τὴν χουτρήν σου ἀμάθειαν. Τοιαῦτα ὁμῶς αὐτοὶ δὲν θέλουσι νὰ ἐξεύρουσιν· ἀλλ' εὐρίσκου ἐν βιβλίῳ ἰατρικῶν, βάνουσι εἰς τὴν κεφαλὴν των ἐν καλπᾷ τρανῶν, ἐπαγγέλλονται ἰατροί, ἐπισκέπτονται ἀσθενεῖς· κ' ἐν ᾧ καθ' ἡμέραν αἰθροποκτουοῦσιν ὡς δήμιοι, καυχῶνται ἰατροὶ κ' ἐξοχώτατοι· οὕτω καταπατεῖται ἡ ὑψηλοτάτη τέχνη

αὐτὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἀμαθεῖς καὶ ἀγύρτας. Διὸ καταφρονεῖται καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν ὄχλου ὀκαίως· οἱ πολλοὶ, ὅσον εἶναι εἰς τὰ ἐπαισιώδη ἀκριβεῖς καὶ περιέργοι, τόσον εἶναι εἰς τὰ οὐσιώδη μωροὶ καὶ εὐαπόνητοι· ὅταν θείλουν εὐα κτίσσειν μίαν οἰκίαν καλὴν, ἐρευνοῦν, ποῦ εὐρίσκεται ὁ πλέον σοφώτερος Ἀρχιτέκτων· ὅταν θείλουν εὐα κάμειν εἶνα φέρεμα εὐμορφον, ἐξετάζουσιν, ποῦ εἶναι ὁ πλέον ἐπιτηδειότερος ῥάπτης; Ἄλλ' ὅταν ἀσθενήσουν κατὰ τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάμμιαν ψυχοφθόρου ἀσθενείαν, οὐτ' ἐρωτοῦσι τελείως, ποῦ εἶναι ὁ πλέον σοφώτερος ἰατρός τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ προσηλοῦνται εἰς ὅποιον εὐροῦσι, καὶ ἐλπίζουσιν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν. Ἄρκει εὐα φορῆ τινὰς μαῦρα ῥάσα καλὰ, εὐα ἔχη γενειάδαυ τρανήν, εὐα εἰπῆ, πῶς εἶναι πνευματικὸς, δὲν ἐξετάζουσιν περισσότερο· ὡσαύτως καὶ ὅταν ἀρρώσθησουν κατὰ τὸ σῶμα ἀπὸ κάμμιαν ἐρρωσίαν θανατηφόρου, οὐτ' ἐρευνοῦσι τελείως, ποῦ εἶναι ὁ πλέον ἐπιτηδειότερος τοῦ σώματος ἰατρός, ἀλλ' ἀπεροῦνται εἰς ὅποιον φθάσουσιν. Ἄρκει εὐα φορῆ τινὰς καλπάκι τρανὸν· εὐα ἔχη λόγους παχεῖς· εὐα εἰπῆ, πῶς εἶναι καὶ ἰατρός, δὲν ἐξετάζουσιν περισσότερο. Καὶ οὕτως, ἐν ᾧ εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς ῥάπτου ἀτίχου δὲν ἐμπιστεύονται εὐα ἀφήσουν εὐα φέρεμα, οὐδ' εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς ἀμαθοῦς ἀρχιτέκτονος ἐμπιστεύου-

ται μίαν οίκίαν· φεῦ! εἰς τὴν φιλοκερδῆ διατα-
 γὴν ἐνὸς ἀμαθοῦς καλογέρου ἐμπιστεύονται τὸ πλέ-
 ον πολυτιμώτερον, τὴν ψυχὴν, καὶ θαύρου σωτη-
 ρίαν· εἰς τὴν τυφλὴν θεραπείαν ἰνὸς ἀπαιδείτου
 Μελισσᾶ ἐμπιστεύονται τὸ πλέον ἀκριβώτερον τὴν
 ζωὴν, καὶ ἐλπίζουσι ὑγίαν. Εἰς τρόπον αὖ τινὰς
 ἐξετάσῃ καλῶς τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν τοιαύτην
 περίεσσαν, τὴν εὐρίσκει παυτελῶς ἀνόητον καὶ ἄ-
 ξιοδάκρυτον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τέχνη αὐτὴ τῆς
 ἰατρικῆς, αὖ καὶ ἀπ' ὅλας τὰς ἄλλας τέχνας
 ἦναι ἡ πλέον ἔνδοξος καὶ λαμπρὰ, ἀλλ' ἐν μὲν,
 ὅτι ὅποιος φθιάσῃ, τὴν εὐαγκαλιζέται μ' εὐκολίαν,
 ἄλλο δὲ καὶ ὅτι οἱ πολλοὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὰ
 τυφλὰ τὴν ζωὴν τῶν, εἰς ὅποιον φθιάσωσι, αὐτὴ
 ἔγνωεν ἀπ' ὅλας τὰς τέχνας ἡ πλέον καταφρονημέ-
 νη καὶ ἄδοξος. Διότι εἰς αὐτὴν μόνην εἴν' ἐν
 ἀπείρῳ πλήθος ἐξοχωτάτων, ὅλλα πολλὰ σπα-
 ναίκατοι εὐρίσκονται ὄντως ἰατροὶ καὶ πρᾶγμα καὶ
 ὄνομα, καθὼς μὲν κάθε οἰκίου δι' αὐτὸ παραπο-
 νεῖται καὶ ὁ σεβάσμιος Ἱπποκράτης, ἐν ᾧ λέγει.
 „ Ἰατρικὴ τεχνέων μὲν πασίων ἐστὶν ἐπιφανεστάτη,
 „ διὰ δὲ ἀμαθίην τῶν τε χρεωμένων αὐτῇ, καὶ
 „ εἰκὴ τοὺς τοιούσδε κρανόντιον, πολῦτι πασέων
 „ ἤδη τῶν τεχνέων ἀπολείπεται· ἢ δὲ τῶν δε
 „ ἀμαρτὰς τὰ μάλιστα μοι δοκέει ἔχειν αἰτίην τοι-
 „ κῆνδε. Πρόσιμον γὰρ ἰατρικῆς μούνης ἐν τῆσι πό

„ λίσσω οὐδὲν ὄρισαι, πλὴν ἀδοξείης· αὐτὴ δὲ
 „ οὐ τετρώσκει τοὺς ἴξ αὐτέης ουγκειμένους, ἐμοί-
 „ ὄτατοι γὰρ εἰσὶν οἱ τοιοῦδε τοῖσι παρειαγομέ-
 „ νοῖσι προσώποισιν ἐν τῆσι τραγωδίῃσιν, ὡς γὰρ
 „ ἐκεῖνοι σχῆμα μὲν καὶ ζολὴν καὶ πρίσωπον ὑπο-
 „ κριτοῦ ἔχουσιν, οὐκ εἰσὶ δὲ ὑποκριταί, οὕτω
 „ καὶ οἱ ἰητροί, φήμη μὲν πολλοί, ἔργῳ δὲ
 „ πόγγυ βαιαί.“ Ἄλλ’ ἴσως τότε εἰς τὸν καιρὸν
 τοῦ Ἰπποκράτους τὸ σφάλμ’ αὐτὸ προέρχεται μόνον ἀπὸ τῆν πολλὴν ἀυθάθειαν τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀγύρτων, οἵτινες χωρὶς τὰ μαθητευθῶν, μ’ ἓνα σχῆμα παράξενον ἐγίνοντο ἰατροί, ἢ καὶ ἀπὸ τῆν πολλὴν μωρίαν τῶν πολλῶν, οἵτινες χωρὶς τὰ ἐξετάσσει καλῶς, εἰς κάθε ἀσθίνειάν των ἐπροσκαλοῦσαν ὅποιον ἔφθαναν. Τώρα ὁμως εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους καιροὺς τὸ σφάλμ’ αὐτὸ προέρχεται καὶ ἀπὸ τῶν πεπαιδευμένων ἰατρῶν τὰς πολλὰς καταχρήσεις. Οἱ πολλοί, ἔσονται καὶ ἂν ἦναι ἀμαθεῖς, γνωρίζουσι μ’ ὅλον τοῦτο, ὅτι ἀσφαλεστέρα εἶναι ἡ ζωὴ των εἰς τῆν θεραπείαν ἑνὸς σοφοῦ ἰατροῦ, πόρεξ εἰς ἑνὸς ἀγύρτου καὶ ἀμαθοῦς τῆν ἐπίσκεψιν. Βίβαια· ὅταν ἀποθάνῃ τυχὸν ἓνας ὀρφῶς, εἶναι εἰς ὅλους γνωστον, ὅτι εἰ μὲν τὸν ἰθεράπευε φιλόσοφος ἰατρός, οἶν ἠμπόρεσε τὰ τὸν βοηθήσῃ, ὀλλ’ ὑπερίσχυαι ὡς πρὸς τοῦ ἰατροῦ τῆν τέχνην ἐκεῖν’ ἡ σάθει-

νεια, και τὸν ἐθανάτωσεν· εἰ δὲ ἀγωνίζετο νὰ τὸν
 ἰατρύσῃ ἰατρὸς ἀμάθης, ὡς ἠμποροῦσε νὰ ζή-
 σῃ ὁ ἄρρώστος, ἂν ἤθελεν ἀφεθῆ εἰς τὴν φύσιν,
 ἀλλ' ὡς ἀμάθης ὁ ἰατρὸς ἔκαμε κίνενα σφάλμα καὶ
 τὸν ἐφόνευσεν· ὅθιν εἰς κάθε ἀσθένειάν του κα-
 θεῖς προκρίνει καλῆτερα νὰ ἔχῃ σοφὸν ἰατρὸν, ὡς
 ἂν συμβῆ καὶ θάνατος, νὰ ἐξεύρῃ, ὅτι δὲν ἐφο-
 νεύθη ἀπὸ τῶν Ἰατρῶν, ἀλλ' ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν
 ἀσθένειαν, παρὰ ἐν' ἀμαθίᾳ καὶ ἀγύρτην, ὅσιν ἐμ-
 πορεῖ εὐκόλως νὰ τὸν φονεύσῃ, καὶ ἂν ἦναι τυχὸν
 ἢ ἀσθένειά του εὐίατος. Καθὼς ἐξαίρετα τὸ πα-
 ρετήρησεν ὁ Δελλαδρουέριος, καὶ λέγει εἰς τοὺς ἡ-
 θικοὺς χαρακτῆρας του· „ la témérité des char-
 „ latans et leurs tristes succès, qui en sont les
 „ suites, font valoir la médecine et les mé-
 „ decins. Si ceux-ci laissent mourir, les
 „ autres tuent.“ Πλὴν ἀλλὰ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀ-
 νύποισα τῶν Θεωρητικῶν ἰατρῶν ἐλαττώματα κα-
 ταναγκάζουσι πολλὰκις πολλοὺς νὰ προτιμοῦν τῶν
 ἀγύρτην, παρὰ τῶν πεπαιδευμένων ἰατρῶν τὴν
 ἐπίσκεψιν, κ' ἔχουσιν εἰς τοῦτο ὅλα τὰ δίκαια. Οἱ
 ἀμαθεῖς ἰκεῖνοι ἀγύρται, ἂν κατὰ τὴν τέχνην εἶναι
 ὅλοι ἐμπειρικοὶ, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὸ φρόνημα Θεο-
 σεδεῖς, κατὰ τὰ ἦθη τίμιοι, δὲν προφέρουσιν κατὰ
 τῆς θειοτάτης θρησκείας ξερὰσματα· ὅπου ἐμ-
 βαίνουσιν, ἐμβαίνουσιν μὲ σέβας καὶ συστολήν, καθὼς

ἀνῆκει εἰς ἓνα τίμιον ἰατρὸν, τοῦ ὁποίου ἂν ὕσε-
 ροῦνται τὴν προκοπὴν, ἀλλ' ἔχουν τὴν μόρφωσιν
 ἢ ἐξοχότης σου ὅμως, ὦ μεγάλ' ἐξοχώτατε! εἴ-
 σαι ὅλως τὸ ἐναντίου· ὅπου ὁμιλεῖς, δὲν ἔχεις ἄλ-
 λου σκοπὸν, εἰ μὴ νὰ κηρύξῃς ἀσέβειαν· ὅπου ἔμ-
 βῃς νὰ ἐπισκεφθῇς κἀνὲν ἀσθενῆ, δὲν ἀποβλέπεις,
 εἰ μὴ νὰ εὐχαρισήσῃς τοὺς ἀχρεῖους σου ἔρωτας,
 ὡς ἂν ἐπῆγες ἐξεπέτηδες εἰς Φραγκίαν νὰ σπουδά-
 σῃς τὴν ἀθείαν καὶ τὴν ἀσέλγειαν. Καὶ πλὴν τῆς
 ἀχρειότητός σου καὶ ἀθείας ἢ θεωρητικῆ σου Ἰα-
 τρικῆ δὲν διαφέρει τελείως ἀπὸ τὴν ἐμπειρικὴν ἐ-
 κείνην τοῦ ἀμαθοῦς καὶ ἀγύρτου, εἰμὴ ὅτι ὁ ἀγύρ-
 τῆς βιάζεται νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τὰ συμπτώματα τοῦ
 ἀσθενοῦς, ἂν αὐτὴ ἢ ἀσθένεια ὁμοιάζῃ μ' ἐκείνην,
 τὴν ὁποίαν ὁ διδάσκαλός του πάλαι ποτὲ ἐθεράπευ-
 σεν, ἢ δὲ ἐξοχότης σου ἀγωνίζεσαι νὰ συμπερά-
 νῃς ἀπὸ τὰς προηγουμένας αἰτίας τῆς ἀσθενείας,
 εἴν ἢ ἀρρώστια ἦναι ἀπ' ἀσθενίαν ἢ ἀπὸ σθένος. Καὶ
 καθὼς ὁ ἀγύρτης τὴν παρομοιάζει κατὰ τύχην, καὶ
 ἀκολουθεῖ τὴν πείραν εἰς τὰ τυφλὰ, οὕτω καὶ ἡ
 ἐξοχότης σου τὴν συμπεραίνεις κατὰ τύχην, καὶ ἀ-
 κολουθεῖς τὸ σύστημά σου εἰς τὰ τυφλότερα· ὅθεν
 καθὼς τῆς τυφλῆς πείρας, οὕτω καὶ τοῦ τυφλοῦ
 συστήματος τὰποτελέσματα εἶναι τὰ ἴδια, τόφοι
 συχοί! μεγάλα μνημόσυνα! καὶ ὅλ' ἀποδείξεις,
 ὅτι καὶ τῆς ἐξοχότητός σου ἢ θεωρίας δὲν διαφέρει

τελείως ἀπὸ τῆς ἐξοχότητός του τὴν ἐμπειρίαν, καὶ εἰς μάτην κατηγορεῖ τὴν ἐξοχότητά σου ὁ ἀγύρτης, ὅτι σε λείπει ἢ πρᾶξις, εἰς μάτην κατηγορεῖς τοῦ ἀγύρτην ἢ ἐξοχότης σου, ὅτι τὸν λείπει ἢ θεωρία. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἰατρείας σας εἶσθ' ἐπ' ἀληθείας καὶ οἱ ὄντες, οἱ ἴδιοι ὅπως ἰατρύει, ἢ θανατώνει ὁ ἓνας, οὕτως ἰατρύει, ἢ θανατώνει καὶ ὁ ἄλλος. Καθ' ἐν τούτῳ μόνον ὑπερβαίνει ἢ ἐξοχότης σου τὸν ἀγύρτην, καθὼ ἀνέγνωσες τὸν Μιραδὸν κ' ἐφωτίσθης, καὶ μὲ τούτῳ βλάπτεις πλέον, παρὰ προξενεῖς εἰς τὸν ἄλλον κάμμίαν ὠφέλειαν. Ἀλλ' ὁ ἀγύρτης ὑπερβαίνει τὴν ἐξοχότητά σου κατὰ τὰ σεμνὰ ἦθη, καὶ τὴν εὐσέδειαν, καὶ ἂν δὲν ᾔηται ὄντως ἰατρὸς, ὡς δὲν εἶσαι μήτε ἢ ἐξοχότης σου, ἀλλὰ φαίνεται καὶ ἄνθρωπος ἀγαθός, καὶ εἶναι εἰς τοὺς πολλοὺς πλέον ἀπὸ τὴν ἐξοχότητά σου, ἂν σοχασθῆς, προτιμώτερος ὥσε ποῖος κατηγορεῖ τοὺς πολλοὺς; διότι εἰς τὴν ἀσθιενείωντων παραβλέπουν ἓνα θεωρητικὸν ἰατρὸν, καὶ προσκαλοῦν ἐν' ἀγύρτην; Κάθε Θεοσεδῆς καὶ τίμιος ἄνθρωπος προκρίνει βέβαια νὰ κινδυνεύῃ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ἑνὸς ἀμαθοῦς, ἀλλὰ τιμίου κ' εὐσεβοῦς ἰατροῦ, παρὰ νὰ θεραπεύεται κατὰ τέχνην ἀπὸ ἐν' ἀχρείου καὶ ἄθεου, ὅστις θέλει τὸν ἐπιβουλεύεται τὴν τιμὴν, ἐν ᾧ τὸν προξενεῖ τὴν υἰείαν, κ' ἐν ᾧ τὸν θεραπεύει τὸ σῶμ' ἀπὸ τὰς νοσώδεις ἐ-

κεινας κακοχυμίας, θίλει τὸν μολύνει τὴν ψυχὴν
 μὲ τὰς ἀθείας του. Διὰ ταῦτα λοιπὸν, ὦ ἐξοχώτα-
 τοι ἰατροί! ἔπλασα ἐγὼ τὴν μυθώδη αὐτὴν τοῦ
 Μελιρᾶ ἱστορίαν, ὄχι μὲ σκοπὸν, μὰ τὴν ἀλήθειαν!
 ἢ τὴν ἰατρικὴν τέχνην ὡς ἀποδείξω ὡς ἀτελῆ, ἢ
 τοὺς ἰατροὺς νὰ περιπαιξω ὡς ἀμαθεῖς, ἢ τὰ ἐξο-
 χόσας νὰ διακωμωδήσω ὀνόματα, ἀλλὰ νὰ παρα-
 τήσω, πόσον ἀδαιεῖται ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ κ' εὐδοξος
 τέχνη καὶ ἀπὸ τὸν κοινὸν λαὸν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀ-
 γύρτας αὐτοὺς καὶ τὸ χειρότερον ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς
 τοὺς πεπαιδευμένους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους, ὡς δὲν
 ἀμφισβῆλω, παραπονεῖσθε κ' ἐσεῖς οἱ ἴδιοι, ὅσοι
 εἴσθε ὄντως ἰατροὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα.

Ἦ χρησιμώτατε πραγματευτά! κ' ἐντιμώτατε
 μεγαλέμπορε! μὲ συγχωρεῖς, ἂν ἐλέγχω καὶ με-
 ρικῶν ἀναξίων πραγματευτῶν τὰς διαφθορὰς καὶ
 καταχρήσεις. Ἡ ἐντιμότης σου ἐνθυμᾶσαι ἴσως
 πολὺ καλᾶ, καὶ δὲν σ' εἶναι κἀμμία ἐντροπὴ, ἂν
 εἰπῆς τὴν ἀλήθειαν, τί ἦσουν ποτὲ κατ' ἀρχὰς;
 ὅτι ἦσουν παιδάκι πτωχὸν καὶ ὕστερον κατ' ὀλέγου
 ἔγνωε πραγματευτὴς καὶ ὑπέρπλουτος μεγαλέμπο-
 ρος. Ἄλλ' ὅν σ' ἦλθε ποτὲ κατὰ νοῦν νὰ περιερ-
 γασθῆς, πόθεν σ' ἔγινε μία τοιαύτη παρ' ἐλπίδα
 μεταβολὴ; τίς ἐσάθη αἰτία τῆς ἐντίμου σου αὐτῆς
 κατασάσεως; τί ἐσοχάσθη; ἄραγε ὅτι ἐσάθη ἡ με-
 γάλῃ σου φρόνησις! φεῦ! ἠπατήθης! Ἰδοὺ εἶναι

ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆν ἐντιμότητά σου πλέον καὶ φρο-
 νιμώτεροι, καὶ ἀγχινοῦςεροι καὶ ἐπιτηδειότεροι, καὶ μὲ
 ἔλout οὔτο εὐρίσκονται πάμπτωχοι. Ἄραγε ἦτον ἡ
 τύχη σουτόσον λαμπρά! φεῦ! καὶ εἰς τοῦτο ἐψεύσ-
 θης. Τύχη καὶ εἰμαρμένη εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶναι.
 Οὐ Κόσμος δὲν ἔγνωε κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ταύτομάτου, ὡ-
 σε νὰ εἰπῆς πῶς διοικεῖται καὶ κατὰ τύχην, ἀλλ' ἐκ-
 τίσθη ἀπὸ ἓνα πάνσοφου καὶ παντοδύναμου Νοῦν, διὸ
 καὶ εὐλόγως διοικεῖται ἀπὸ τούτου τοῦ ὑπερτάτου
 Νοῦς τῆν πάνσοφον πρόνοιαν. Ἴδου λοιπὸν ὡς
 ἀληθῶς, τίς σ' ἔδωκε τὸν πλοῦτον αὐτόν; τίς σ'
 ἔκαμεν ἀπὸ παιδάκι πτωχὸν ὑπέρπλουτον μεγα-
 λέμπορον, καὶ ἂν φανῆ πάλιν εὐλογον, εἰς μίαν
 στιγμήν ἐμπηρεῖ νὰ σὲ κρεμνίσῃ εἰς ἐλεεινὸν καὶ ἀ-
 θλίαν κατάστασιν. Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἓνας μέγας Θεός,
 ἓνας τοιοῦτος πάνσοφος κυριάρχης τῆς φύσεως, ὅ-
 ρις πανσόφως διοικεῖ καὶ διέπει τὰ ζῦμπαντα, σ'
 ἔδωκε τὸ δῶρον αὐτό, βέβαια δὲν σε τὸ ἔδωκεν
 ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἢ νὰ τὸ χρηστῆς κλεισμένου ἀ-
 κωφελῶς, ἢ νὰ τὸ ῥίπτῃς εὐθα κἀκείσε ἀσόχα-
 ρα. Ἄλλ' ἔχει μεγάλου σκοπὸν, καὶ σὲ κατέση-
 σεν εἰς αὐτὸ ὡς ἓνα καλὸν ἐπιστάτην, νὰ τὸ με-
 ταχειρισθῆς κατὰ τὸν ὑψηλὸν ἐκείνου σκοπὸν τῆς
 Θείας προνοίας του, ὡς δῶρον Θεοῦ, ὡς φρόνιμος
 καὶ πιστὸς οἰκονόμος μὲ μίαν βαθυτάτην φρόνησιν,
 καὶ ἔχεις νὰ δώσης ἀκριβῆ λογαριασμὸν σχεδὸν καὶ

εἰς τὸ λεπτόν, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς τὸ ἐξώδευ-
 σεις· ὅθεν, ἀφ' οὗ ἦσαι βεβαυωμένος καλῶς, ὅτι
 ὁ μέγας Θεὸς σ' ἔδωκε τοῦτο τὸ δῶρον, καὶ ὄχι
 μία τύχη τυφλή, καὶ ὄχι μία φρόνησις ἀτελής,
 ἀνάγκη πρὸ πάντων νὰ σοχασθῆς, ὁποῖον σκοπὸν
 ἔχει ὁ Θεός, καί σε κατέστησε εἰς τὸν πλοῦτον αὐ-
 τὸν ἐπισάτην, ὡς νὰ μὴ τὸν μεταχειρισθῆς πα-
 ραλόγως, καθὼς ἐκεῖνοι οἱ ἄφρονες, καὶ φανῆς εἰς
 ἕνα τοιοῦτου μέγαν δεσπότην κακός, εἰς ἕνα τοι-
 οῦτου μέγαν εὐεργέτην, ἀχάριστος. Ἀλλ' ὅσον εἰς
 αὐτὸ, ἄς σ' εἰπῆ, ὅτι σ' εἰπῆ ἡ φιλαυτία σου,
 ἢ ἡ διαφθορὰ τοῦ αἵματος, ἢ ἐντιμότης σου μὴ πι-
 σεύσης! Τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν
 ὁποῖον σ' ἔχάρισε τὸ δῶρον αὐτὸ, σὲ διδάσκει
 φανερά, ἀπὸ τῶ ἐν μέρος ἢ σύσασις τοῦ παντός,
 καὶ ἀπὸ τῆ ἀλλοῦ ἢ θειοτάτη θρησκεία σου. Εἰς τρῶ-
 πον ἂν θέλῃς νὰ τὸ βεβαυωθῆς καλῶς, ρίψαι πρῶ-
 του ἕνα περίεργον ὄμμα εἰς τοῦτο τοῦ κόσμου τὸ με-
 γαλοπρεπέστατον θέατρον. Ἴδου ἐδῶ βλέπεις εἰς
 ὅλα τὰ διάφορᾶ αὐτὰ καὶ πολυειδῆ ὄντα τῆς φύσε-
 ως μίαν παράδοξον εὐταξίαν, ἕν' ἀλληλένδετον
 σύνδεσμον, μίαν θαυμάσιον ἁρμονίαν, μίαν προσ-
 ἀλληλου συνδρομὴν, ἣτις μαρτυρεῖ ἀριθῆλως,
 πῶς ὅλ' αὐτὰ τὰ πολυειδῆ καὶ ἀπειρα ὄντα συνερ-
 γούσι εἰς ἕνα κοινὸν τῆς ὅλης διακοσμῆσεως ἀγα-
 θόν, καὶ οὕτως ὑπηρετοῦν εἰς μίαν ὑψηλὴν προ-

σαγήν ἐνὸς ὑπερτάτου δεσπότης καὶ κυριάρχου τῆς
 κτίσεως· ὅθεν ἐμπορεῖς βεβαίως νὰ σοφασθῆς, ἂν
 ἔδωκε κ' ἐσεῖνα τὸν πλοῦτον αὐτὸν καθὼς καὶ τὸ
 εἶναι, μὲ σκοπὸν νὰ τὰ μεταχειρισθῆς ἢ κακῶς εἰς
 βλάβην τῶν ἄλλων, ἢ ἀνωφελῶς εἰς ἀισχροῦς ἡδον-
 νὰς καὶ ἀλόγους ὀρέξεις σου· βέβαια δὲν σ' ἔκα-
 μεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν μῆτε κἀνένα αἰμοδόρον
 θηρίου καὶ ἄγριον, ὥστε νὰ ὀρμᾷς εἰς τᾶλλα καὶ νὰ
 τὰ σχιζῆς ἀνηλεῶς, μῆτε κἀνένα χαμερπέσατον
 κτῆνος, ὥστε ἀλόγως νὰ ἐκπληρῆς τὰς ἀλόγους ἐ-
 πιθυμίας σου· σ' ἔπλασεν ἄνθρωπον λογικόν, σ' ἐ-
 δημιούργησε κατ' εἰκόνα του καὶ ὁμοίωσιν· νοεῖς
 τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρέπον, κ' αἰσθάνεσαι μίαν κλί-
 σιν πρὸς τοὺς ὁμοίους σου καὶ συμπάθειαν. Διὸ εἶ-
 ναι πρέπον καὶ δίκαιον, καθὼς ἄνθρωπος λογικὸς,
 νὰ μεταχειρισθῆς κάθε δῶρον Θεοῦ εἰς τὰ δίκαια καὶ
 τὰ πρέποντα, καὶ τὸν πλοῦτον μάλιστα εἰς τὴν δικαιο-
 τάτην κ' εὐλογωτάτην εὐποιίαν τῶν ἄλλων ὁμοίων
 σου, ἧτις εἶναι ὁ καθ' αὐτὸ σκοπὸς τῆς Θεῆας πρυ-
 νοίας, ὅταν χαρίζῃ κἀνένα δῶρον καὶ μάλιστα πλοῦ-
 τον τὸν ἄνθρωπον. Ἄλλ' ὑψώσαι ὕψερρον καὶ τὸν
 νοῦν σου εἰς τὸ ὑψηλὸν τῆς Θεῆας οἰκονομίας μυστή-
 ριον, τὸ ὁποῖον σὲ παρισύνει ὡς ἐν' ἄλλου νοητὸν
 διάκροσμον ἢ Θειοτάτη θρησκεία σου, ἔπου θεωροῦν-
 ται τὰ ὑπερφῆ καὶ μεγάλα θαυμάσια, ὅσα ἔκαμεν
 ὁ πλάστης Θεὸς, διὰ νὰ μεταβιδάσῃ τὸν ἄνθρωπον

ἀπὸ τῆς φθορᾶς τὴν ὀργὴν εἰς τῆς ἀφθαρσίας
 τὴν χάριν καὶ εἰς τῆς θεότητος τὴν μακαριότητα.
 Ἰδοὺ κ' εἶδὼ θεωρεῖς εἰς ὅλα τὰ ὑπερφυῆ καὶ φρικτὰ
 τῆς θείας αὐτῆς οἰκονομίας θαυμάσια μίαν ὑψηλὴν
 σοφίαν, μίαν πανάγαθον πρόνοιαν, ἣτις φανερὰ
 παριστάνει, ὅτι ἐμέλλε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν γῆν ὁ συ-
 νάναρχος λόγος τοῦ ἀνάρχου θεοῦ καὶ πατρὸς κα-
 θὼς ἦλθε, καὶ ὑπερφυῶς ἔγενεν ἄνθρωπος καὶ κατε-
 κρίθη ἀδίκως ν' ἀποθάνῃ ὡς κακοῦργος ἐπάνω εἰς
 τὸν σταυρὸν, καὶ οὕτως ἀφ' οὗ ἐπρόσφερε τὴν ἀνα-
 μάρτητόν του ζωὴν ὡς θυσίαν καὶ ἀντίλυτρον
 δι' ὅλον τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνέστη τριήμε-
 ρος ἐκ νεκρῶν, καὶ προσκαλεῖ ὅλους τοὺς δυσυχεῖς
 τοῦ Ἀδάμ ἀπογόνους εἰς τὴν ὑπερφυῆ αὐτὴν καὶ
 μυστηριώδη ἀνάπλασιν, μὲ ἀψευδῆ καὶ θεῖαν ὑπό-
 σχεσιν, ὅτι ἂν ζήσουν ἐνταῦθα εἰς τὸν ὑπεύθυνου
 βίου κατὰ τὸ ὑψηλόν του παράδειγμα μίαν ζωὴν
 τελείαν καὶ ἀπαθῆ, ν' ἀξιωθῶσι μετὰ θάνατον
 εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς θεότητος. Ὅθεν
 ἐμπορεῖς κ' ἐκ τούτου νὰ τροχασθῆς, ἂν σ' ἔδωκε
 τὸν πλοῦτον αὐτὸν ὁ θεὸς μὲ σκοπὸν νὰ τὸν μετα-
 χειρισθῆς, ὅπως φθᾶσῃς, ἢ κακῶς εἰς βλάβην τῶν
 ἄλλων, ἢ ἀνωφελῶς εἰς τὰς ἀχρεΐας ὀρέξεις σου.
 Βέβαια δὲν λατρεύεις ὡς θεὸν ἐν' ἀπάθρωπον Ἄ-
 ρην καὶ φουουργὸν, ὥστε νὰ θυσιάσῃς εἰς τὸν θυ-
 μόν σου θηρικῶδῶς τοὺς ἀνθρώπους· οὔτε μίαν αἰ-

χράν Ἀφροδίτην καὶ ἄσεμνον, ὡς ἐὰν Θεραπεύης
 κτηνωδῶς τὰς γόδους καὶ τὰ πάθη, ὡς ἕνας αἰσχροῦς
 Σαρδανάπαλος, ἀλλὰ προσκυνεῖς τὸν ὄντως Θεόν,
 τὸν δημιουργὸν καὶ πλάστην τῆς φύσεως· εἶσαι ἀναγεν-
 νημένος εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεανθρώπου
 Σωτῆρος· ἐμυσαγωγῆθης τῆς Θείας του ἱερουργίας τὸ
 μέγα μυστήριον, ἐγνώρισες τοῦ κόσμου τὸ μάταιον,
 ἐβεβαιώθης τὴν οὐράνιον βασιλείαν, κ' αἰσθάνεσαι
 διὰ τῆς χάριτος τοῦ υἱοῦ καὶ Θεοῦ μίαν καταφρό-
 νησιν πρὸς ὅλα τὰ γήινα κ' ἐμπαθῆν, κ' ἐξ ἐναντίας
 ἐν ἀπαθῆ καὶ Θεῶν ἐνθερμον ἔρωτα πρὸς τὸν ἀρ-
 χίφωτον πατέρα καὶ πλάστην. Διὸ εἶναι πρέπειον
 καὶ δίκαιον, καθὸ Θεῖος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ἐὰν
 μεταχειρισθῆς κάθε δῶρον Θεοῦ εἰς Θεῖα καὶ εἰς οὐρά-
 νια, καὶ τὸν πλοῦτον μάλιστα ὡς ἐν χῶμα εὐτελεῖς,
 ἀλλὰ χρήσιμον εἰς τὴν Θειοτάτην εὐποιίαν τῶν ἄλ-
 λων ὁμοίων σου, ἥτις εἶναι ὁ καθ' αὐτὸ σκοπὸς
 τῆς Θείας Προνοίας, ὅταν χαρίζῃ κἀνείνα δῶρον
 καὶ μάλιστα πλοῦτον εἰς ἕνα ὄπαδόν τοῦ Θεανθρώ-
 που Σωτῆρος. Οὕτω λοιπὸν πληροσφορημένος καλῶς
 εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν ἔποίησεν σ' ἔδωκε
 τὸν πλοῦτον αὐτὸν, τί σοχάζεσαι; ἐμπορεῖς ἄραγε
 ἐὰν βλέπῃς τοὺς ἀδελφούς σου γυμνοὺς καὶ τετρα-
 χηλισμένους ἐλεεσάως, καὶ ἡ ἐντιμότης σου ἐὰν λαμπρο-
 φορῆς καὶ ἐὰν ἔχῃς εἰς τὸ κιβώτιον τόσα φαρίματα;
 ἐμπορεῖς ἢ ἀκούῃς τοὺς ἀδελφούς σου εἰς φυλακὴν

πῶς κινδυνεύουν τῆς πείρας; καὶ ἡ ἐντιμότης σου
 νὰ ἐτοιμάξῃς εὐωχίας λαμπράς, νὰ φιλεύσῃς τοὺς
 ψευδοφίλους σου; ἔμπορεῖς νὰ βλέπῃς τὴν πατρί-
 δα ὑπερημένην ἐπὶ σχολεῖον; καὶ ἡ ἐντιμότης σου
 νὰ κτίζῃς παλάτια μεγαλοπρεπῆ καὶ λαμπρότατα;
 ἔμπορεῖς νὰ ἐξεύρῃς ἓνα χρήσιμον ἀδελφόν, ὅτι
 κινδυνεύει καὶ κυματίζεται ἀδοθήητος εἰς μίαν με-
 γαλωτάτην ἀνάγκην, καὶ ἡ ἐντιμότης σου νὰ ἐξο-
 δεύῃς ἀμέτρητα εἰς μίαν πόρνην αἰσχρὰν, μὲ σκο-
 πὸν νὰ τὴν ἐφελκύσῃς εἰς τὴν ἀγάπην σου; ὄχι,
 βέβαια! Αὐτὰ εἶναι ἀνάρμοστα εἰς κάθε ἄνθρωπον
 λογικόν, καὶ παντελῶς ἀπηγορευμένα εἰς ἓνα πι-
 ρὸν λατρευτὴν τοῦ Θεοῦ Σωτῆρος· ὅθεν σο-
 χάσου, ὦ ἐντιμότητα φίλε! καλῶ. Εἰ μὲν σαθῆς,
 καθὼς πρέπει, καὶ ὡς πιστὸς καὶ φρόνιμος τοῦ Θεοῦ
 ἐπιστάτης οἰκονομήσεις τὸ δῶρον τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν
 ὑψηλὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, θάρρει βέβαια, πῶς ὁ
 Θεὸς, ἀφ' οὗ εἰς τὰ ὀλίγ' αὐτὰ σὲ θέλῃ εὐρηπι-
 ρόν, θέλει σε καταστήσει εἰς μεγαλήτερα· καὶ ὁ
 ὅλος ὁ Κόσμος θέλει σε τιμῶσι παντοῦ ὡς ἓνα ἐν-
 τιμον καὶ Θεοδώρητον ἄνθρωπον· ὡς εἶναι καὶ τιμῶν-
 ται πολλοὶ τοιοῦτοι τὴν σήμερον καὶ εἰς Κωνσταν-
 τινούπολιν καὶ εἰς Χίον καὶ εἰς Σμύρνην, καὶ εἰς
 Κυθωνιαῖς, καὶ εἰς Σιῆρας, καὶ εἰς Φιλιππούπο-
 λιν, καὶ εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Ἰωάννινα καὶ παντοῦ.
 Εἰ δὲ φαντασθῆς, πῶς ὁ πλοῦτος εἰν' εὐρημα τῆς

ἐγγυνοίας σου, ἢ ἀπόκτημα τῶν κόπων σου, ἢ δῶ-
 ρου τῆς τύχης σου, καὶ τὸν μεταχειρίζεσαι παρὰ
 τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, ἢ κακῶς εἰς βλάβην τῶν ἄλ-
 λων, ἢ ἀνωφελῶς εἰς τὰς αἰσχράς σου ὀρέξεις,
 πρόσμενε ἀφευκτως σήμερον, ἢ αὔριον τὴν τρο-
 μερόν σου καταστροφὴν, ὡς ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν
 ἄπειρα παραδείγματα, καὶ μὴ ἀμφισβάλλῃς ὅτι
 καὶ μετὰ θάνατον σὲ προσμένει μὴ ἀτελείτητος κ'
 αἰώνιος κόλασις, ὡς πλάσμι ἀνόσιον καὶ τῆς φύσε-
 ως καὶ τῆς χάριτος.

Ὡ εὐγενεσάτη Ἀρχόντισσα! μή σε κακοφανῇ,
 ὅτι ἐλέγχω τὴν πολυτέλειαν, καὶ μὴ ὀργισθῆς καὶ
 κακίσῃς, ὅτι ἐτέλμησα νὰ προσάλλω ἓνα τοιοῦτον
 ἀνάρμοσον πρόβλημα· ὄχι! ὄχι! Κυρία μου! Ἐγὼ
 μάλις προσάλλω, καὶ θέλω νὰ σολισθῆς καὶ ἀπ'
 ὅ,τι σολίζεσαι ἀκόμη καλλίτερα. Εἰς' εὐγενῆς, καὶ
 πρέπει νὰ σολισθῆς· εἶσαι ὠραία, καὶ πρέπει νὰ
 φορέσῃς λαμπρότατα. Τὸ ἀπαιτεῖ τοῦ γένους σου
 ἢ λαμπρότης· οὕτως ἀρμόζει εἰς μίαν εὐγενεσάτην
 Ἀρχόντισσαν. Ἄλλως πῶς θέλει φανῆς εὐγενῆς;
 πῶς θέλει διαφέρειεις ἀπὸ ταῖς οὐτιδαναῖς καὶ ἀ-
 χρεῖαις; ἂν δὲν φορέσῃς λαμπρὰ, ὅποι' ἀνήκου
 εἰς τὰ ἔξοχα κάλλη σου; Ἴδου τὰ κάλλη σου σὲ
 δεῖχνουν μίαν βασίλισσαν· ποῖος, ἂν σε ἴδῃ, δὲν
 θέλει ὁμολογήσει; πῶς εἶσαι τοῦ κάλλους πρωτό-
 τυπον, εἶσαι τέρας τῆς εὐμορφίας· πῶς εἶσαι μία

Θεά; Κ' ἐπ' ἀληθείας! ἄν μ' ἐκείνο τὸ ἱλαρὸν σου
βλέμμα ἤθελε δώσης τὴν ᾠδὴν εἰς εἷα ποιητῆν,
νὰ σ' εἰπῆ, τί αἰσθάνεται ἡ καρδιά του, ὅταν σε
βλέπῃ, τοιουτρόπως ἤθελε φωνάξῃ ὁ δυσυχῆς μὲ
μέγα σέβας κ' εὐλάθειαν.

Εἶσαι ὄντως ἓνα τέρας! ἓνα κάλλος θεϊκόν!

Τῷ φωστῆρος τῆς ἡμέρας μία ἐμψυχος εἰκὼν!

Εἶν' ὁ ἥλιος εἰς τὴν σφαίραν τῆς λαμπρότητος φωστῆρ,

Εἰς' ἐσὺ τῆς εὐμορφίας φαιινότατος ἀστῆρ.

Τὸ λαμπρότατόν σε κάλλος μόλις ἤθελε φανῆ,

*Ὅπν λάμπυν κί ἄλλα κάλλη, ὅλα μένυν ἀφανῆ.

Καθὼς ὅταν ἀνατέλλῃ ἥλιος ὁ φλογερός,

Χάνεται, δὲν στράπτει πλεόντων ἀστέρων ὁ χορός.

*Ἐνα φῶς ὁ ἥλιος χύνει εἰς τὸν κόσμον ζωηρόν,

Κ' ἐξυπνᾷ καρπὸς καὶ ἄνθη, νὰ στολίσυν τὸν καιρόν.

Καὶ σὺ ρίπτεις ἓνα βλέμμα καὶ ψυχὰς ζωογονεῖς,

Θέλγεις ὄμματα, καρδίας, ἔρωτας παντῆ κινεῖς.

Εἶν' ὁ ἔρωσ εἰς τὰ σπλάγγνα ριζωμένος φυσικᾷ,

Καὶ σὺ μόλις ἀνατείλῃς, τὰς ἀκτῖνας σε ἴγροικᾷ.

Κ' ἐν ταύτῳ, καθὼς τὸ ρόδον, ὅταν ἔαρ αἰσθανθῆ,

Εἰς τὰ σπλάγγν' αὐτὸς φυτρώνει, κίμνει φύλλα καὶ
ἀνθεῖ.

*Ὡς λοιπὸν ἡλιολάτραι εἶν', καὶ ἥλιον προσκυνῶν,

λάτρεις εἶμ' ἐγὼ δικός σε μὲ καρδίαν καὶ μὲ νῦν.

Τοιαῦτα ψιθυρίζει καὶ καθενὸς ἡ καρδιά ὅταν
κινάξῃ τῆς εὐμορφίας σου τὴν λαμπρότητα. Ἀλλ'
ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, ἐγὼ παρατηρῶ εἰς τὴν εὐγενί-

αυ σου κ' ἐν ἄλλο πλείον λαμπρότερον; τὸ ὅποιον
 συναρπαγμένος καθείς ἀπὸ τῆς ὠραιότητός σου τὸν
 θαυμασμὸν βλέπει, ἀλλὰ δὲν παρατηρεῖ, καθὼς
 πρέπει. Ἡ εὐγενία σου, Κυρία! δὲν εἶσαι μόνον
 ἓνα ὠραιότατον σῶμα· οὕτως ἤθελεν ἦσαι ἀληθι-
 νᾶ ἐν εὐμορφου ἄγαλμα· ἀλλ' εἶσαι καὶ μία Θεο-
 ειδεσάτη ψυχὴ, διὸ καὶ εἶσαι μία εὐγενεσάτη κυ-
 ρία· βέβαι' αὐτό σου τὸ ὠραιότατον σῶμα δὲν εἶ-
 ναι ἄλλο, εἰμὴ ἓνα κατοικητήριον, μία εὐμορφος
 καθέδρα, ἓνα ὠραῖον παλάτιον, εἰς τὸ ὅποιον κα-
 τοικεῖ καὶ βασιλεύει ἐκείνη σου ἡ Θεοειδεσάτη ψυ-
 χή, ἐκεῖν' ἡ λαμπροτάτη βασίλισσα· ὥς ἂν τὰ
 κάλλη τοῦ σώματός σου ἦναι τοιαῦτα, εἰς τρόπον
 παρακινουῦσι καθένα εἰς τὸ νὰ σε λατρεύῃ ὡς ἐν
 ἀληθῶς τοῦ κάλλους πρωτότυπον, ὅποι' ἀράγε θέλ'
 εἶναι τὰ κάλλη τῆς Θεοειδεσάτης ψυχῆς σου; ἀρ'
 οὐ ἔμπορουῦν νὰ κινήσουν ἓνα Θεὸν πάντοκράτορα,
 νὰ σὲ προτίμησῃ ἀπ' ὅλα του τὰ ὠραῖα δημιουρ-
 γήματα, ὡς μίαν ἰδικήν του εἰκόνα, ὡς ἐν ἰδικόν
 του ὁμοίωμα; Αὐτὰ βέβαια θέλ' εἶναι ἀσυγκρίτως
 κ' εὐγενέστερα κ' ἐνδοξότερα καὶ λαμπρότερα, καὶ
 τόσο μάλισα, ὅτι εἶναι καὶ ἀφθαρτα καὶ ἀθάνα-
 τα. Ἴδου τὰ κάλλη τοῦ σώματός σου, Κυρία! κα-
 τὰ τὸ παρὸν εἶναι θαυμασὰ καὶ μεγάλα, εἰς τρό-
 πον ὅποιος σὲ βλέπει, θαρροῖ, πῶς βλέπει μίαν
 Θεάν. Ἀλλὰ τί ὄφελος; εἶναι πρόσκαιρα! σήμε-

ρον εἶσαι θεὰ, μία Ἥρα, μί' Ἀφροδίτη, μί' Ἄρτεμις. Ἄλλ' αὔριου; (μὴ σὲ κακοφανῆ, ἄν σ' εἰ-
 πῶ, τὸ ἐξεύρεις πολλὰ καλᾶ καὶ ἡ εὐγενία σου*)
 αὔριου γηράσκεις, καὶ μεταβάλλονται· ὁ καιρὸς
 τρέχει, πετᾶ· ἰδοὺ πῶς ἀδισκόπως νικτῶναι κ' ἐ-
 ξημερώνει· καὶ ἡ εὐγενία σου ἐν ᾧ σήμερον κυτά-
 ζεσαι εἰς τὸν καθρέπτην ὠραία καὶ τρυφερά, αὔ-
 ριον θέλ' ἰδῆς, πῶς εἶσαι γραία καὶ ἄσχημος.
 Τὰ ὠραία σου ὄμματα θέλει δακρῦζουσι! αἱ ῥόδο-
 εἰδεῖς σου παρειαὶ θέλει ῥυτιδωθοῦν! τὰ μαργαρι-
 τάρηνια σου ὀδόντια θέλει πέσουν! ἡ χρυσόξανθος
 καὶ χαριτόμορφος κόμη τῆς κεφαλῆς σου θέλει ἀ-
 σπρίσει! καὶ ὅλου σου αὐτὸ τὸ εὐμορφότατον σῶμα
 θέλει παραλλάξει, εἰς τρόπον νὰ φαίνεσαι εἰς τὰ
 ὄμματα τῶν πολλῶν ἀπὸ πρωτότυπον τοῦ κάλλους
 ἓνα ἐλευθῆν καὶ δυσειδέστατον θέαμα! Τότε σο-
 λίσου, ὅπως θέλεις· φάρισαι τὰ πλείον λαμπρὰ,
 ἐνδύσου τὰ πλείον πολῦτιμα, βάλε τοῦ κόσμου ὅ-
 λα τὰ πλούτη, δὲν εἶσαι πλείον ὠραία, δὲν ἀ-
 εράπτου πλείον τὰ κάλλη σου. Τότε, ὅπου ἀνιῆ
 γαίνης, καὶ ὅπου σαβῆς, θέλει σὲ βλέπουσι οἱ πάν-
 τες ὡς πρόσκομμα, ἢ μᾶλλον ὡς μίαν Γοργόνην
 συγχαμερὰν, καὶ θέλει λέγουσι μὲ δυσσφρέσκισαν,
 πῶς μᾶς ἦλθεν αἰτὴ ἡ ἀνυπόφορος Γραία; Καὶ
 ὅλοι αὐτοὶ οἱ ψευδεῖς καὶ μάταιοι τοῦ κάλλους σου
 λατρευταί, ὅσοι σήμερον ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὸ

πάθος δὲν σ' ἀγαποῦν, ἀλλ' ὅσου διὰ τὴν ἐκπληρώ-
 σου τὴν αἰσχροῦτων ἐπιθυμίαν μὲ τὴν παντοτατὴν
 ἀτιμίαν τοῦ κάλλους σου σὲ κολακεύουσι καὶ σὲ γε-
 λουῦν, πῶς τάχ' ἀσράπτεις, ὡς ἄσρου, πῶς τά-
 χα λάμπεις, ὡς ἥλιος, θέλει σε κυτάξουσι ὡς βδέ-
 λυγμα, καὶ θέλει σε καταφρονοῦν ὡς μίαν χαμερ-
 πῆ καὶ ὀχρεῖαν. Καὶ τέλος, ὅταν ἔλθῃ ἡ ἐσχάτη
 καὶ τρομερὸν ἐκείνην ἐργασίαν, ἡ ἀρπάξουσι τὴν ἀθλίαν
 σου ψυχὴν ἐκεῖν' οἱ φοβερώτατοι δαίμονες, (ἀφί-
 κω τὰ μετὰ θάνατον) ὅλος ὁ κόσμος τότε θέλει
 φωνάζουσι μὲ καταφροῖνισαν· ἀπέθανεν ἐκεῖν' ἡ ἐν
 κακοῖς γηράσασα ἐρύλλα! ἐλυτρώθη ἡ πόλις ἀπὸ
 ἐν ὀχρεῖον κακογραϊδίου. Τὰ ὑπέρλαμπρα ὅμως
 κάλλη τῆς θεοειδούς σου ψυχῆς σου διαμένουσι πάν-
 τοτε ἀμετάβλητα, δὲν γηράσκουσι ποτέ. Ἀλλ' ὅσου
 μαραίνονται τὰ κάλλη τοῦ σώματος, τόσου μάλισ'
 ἀκμάζουσι αὐτὰ καὶ λαμπρύνονται, καὶ ὅσου πλέον
 γηράσκουσι, τόσου πλέον φωτοβουλοῦσι καὶ ἀσράπ-
 τουν. Εἰς τρόπον, ὅταν φθάσῃς εἰς ἔσχατον γῆρας,
 καὶ μαρανθοῦσι καὶ παρακμάσουσι τοῦ σώματός σου
 αἱ ὠραιότητες, τότε θέλ' εἶσαι πλέον ἀκόμη ὀ-
 ξείρατος καὶ ἀξιοσέβαστος. Καὶ ὅπου ἂν πηγαίνῃς,
 καὶ ὅπου σταθῇς, θέλει σε τιμοῦσι οἱ πάντες, καὶ
 θέλει σε βλέπουσι ὡς ἄγγελου. Καὶ ὅλοι ἀκόμη οἱ
 εἰλικρινεῖς τῆς ψυχικῆς σου ὠραιότητος λατρευταί,
 ὅσοι πληροφορημένοι καλῶς εἰς τὴν λαμπρότητα

τῆς ψυχῆς σου ἐπέσπεραν ἓνα καθαρὸν σέβας καὶ εἰς τοῦ σώματός σου τὰ κάλλη, θέλει σὲ λατρεύουσαν πλέον εὐλακρῶς, καὶ θέλει σε λέγουσαν μ' εὐλάβειαν, πῶς τότε ἀσράπτεις ὄντως ὡς ἄστρον· πῶς λάμπεις ὄντως ὡς ἥλιος. Καὶ τέλος, ὅταν ἔλθῃ ἢ ἀφευκτος ἐκείνη στιγμή, νὰ σὲ προσκαλέσῃ ἡ πλάσις εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς, ὅλος ὁ Κόσμος τότε θέλει θρηνηθεῖ τὴν ὑσέρησίν σου ὡς μίαν μεγάλην του συμφορὰν. Ἀλλ' ἡ μακαρία καὶ ἀθάνατος σου ψυχὴ ἐξολισμένη μ' ἐκεῖνα τὰ ὑπέρλαμπρα κάλλη θέλει παρρησιασθῆ ἔμπροσθεν εἰς τὸν πλάσῃν Θεὸν, εἰς τὸν παμβασιλεῖα τῆς κτίσεως ἢ ἀξιοθῆ εἰς τὴν ἀθάνατον δόξαν, εἰς τὴν οὐρανίαν μακαριότητα, νὰ γένη ὄντως Θεὰ, ὡς εἶναι μία ὄντως βασίλισσα. Διὰ τοῦτο σήμερον, ὦ εὐγενεστάτη Ἀρχόντισσα! ἐν ᾧ εἶσαι ἀκόμη εἰς τῆς ἡλικίας σου τὴν ἀκμὴν, εὐρίσκεισαι καὶ εἰς περίρασιν, ἐξ ἀνάγκης, νὰ κάμῃς εἰς ἓν ἀπὸ τὰ δύο οὕτως, ἢ ἄλλως μίαν γενναίαν ἀπόφασιν. Καὶ ἂν ἦσαι φρόνιμη, πρέπει νὰ σοχασθῆς, ποῖον σὲ συμφέρει νὰ σολίσῃς καλῆτερα; τὴν ψυχὴν, ἢ τὸ σῶμα; ποῖον προτιμᾷς ἢ ἀρέσῃς καλῆτερα; τὸν πλάσῃν Θεὸν, ἢ τὸν κόσμον; Ἴδου ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ὁ πανάγαθος τῶν ἀπάντων δημιουργὸς κατὰ τὸν ὑπερφυῖ καὶ παράδοξον τρόπον τῆς Θείας του οἰκονομίας διὰ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀνακαίνισιν σὲ προσκαλεῖ εἰς

τὸν οὐρανὸν, σὲ προσέζει ἢ ἀρνήθῃς τὸ σῶμα,
 τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἢ ἀποβλέψῃς
 εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ εἰς τῆς ψυχῆς τὴν ἀποκατάστα-
 σιν, ἢ θελήσῃς νὰ ζήσῃς αἰωνίως εἰς μίαν ἀθάνατον
 δόξαν. Ἴδού πάλιν ἀπὸ τόλλο μέρος ὁ Κόσμος
 κατὰ τὴν ἐλεεινὴν ἀδυναμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐ-
 κρήμνισεν ἡ ἁμαρτία κατ' ἀρχὰς τὴν φύσιν τῆς ἀν-
 θρωπότητος, σὲ σύρει εἰς τὴν γῆν, σὲ ἀπατᾷ με-
 τὰς ἡδονὰς, σὲ σκοτίζει μετὰς φροντίδας, νὰ
 μὴ ἐνθυμηθῇς οὐρανοῦ, ἢ ἀλησμονήσῃς ψυχῆν,
 ἢ ἀμελήσῃς εἰς τοῦ πλάστου τὴν φιλόανθρωπον πρόσ-
 κλησιν, καὶ νὰ ζήσῃς ὡς κτήνος μίαν ἀχορείαν ζω-
 ῆν, λατρεύουσα τὸ σῶμα, καὶ θεραπεύουσα τὰς
 ὀρμὰς· κ' ἐν ᾧ εἰς κάμμιναν δὲν ἐμπορεῖς νὰ εὕρῃς
 μίαν ἐντελὴ εὐχαρίστησιν, νὰ σοχαῖξῃσαι, πῶς χαί-
 ρουσαι τάχα τὸν κόσμον καὶ κατὰ ἀπολαμβάνεις ἀ-
 πὸ τὰ πρόσκαιρ' αὐτὰ ἀγαθὰ καὶ χαμαίκιλλα. Ἀ-
 ποφάσισαι λοιπὸν, κ' ἐκλεξαι, ποῖον σὲ φαίνεται
 συμφερώτερον; Ἀλλ' ἢ προτιμήσῃς τὸν κόσμον,
 καὶ προκρίνῃς τὸ σῶμα, καὶ ἀρνήθῃς τὴν ψυχὴν,
 σοχάσου καλᾶ, ὅτι εἶσαι ἡπατημένη· ὁ κόσμος
 εἶναι πλάνος, σὲ παριστάνει, πῶς τάχα εἰς αὐτὸν
 θελεῖ σαθῆς χρόνους, καιροὺς, αἰωνίως· ἀλλ' ὅ-
 ταν ἕξαφνα βλέπῃς, εἰς μίαν στιγμὴν ἔρχεσαι εἰς
 τὰ γηρατεῖα, κ' εὐθὺς καταυτᾷς εἰς τὸν θάνατον·
 φεῦ! δὲν σε κακοφαίνεται; ὅταν σοχασθῇς, πῶς

Θέλει γηράσεις; δὲν δυσφορεῖς; ὅταν ἐνθυμηθῆς, πῶς θέλει ἀποθάνης; Μάλισ' ἀναστυφίσεις καὶ σ' ἔρχεται θλίψις. Ἀλλὰ τί νὰ κάμης; Ἄν ἔξυρρες, πῶς ἕτου ἰατρικὸν νὰ μὴ ἀποθνήσκῃ, ἢ κἄν νὰ μὴ γηράσκῃ ὁ ταλαίπωρος ὄνθρωπος, ἢ εὐγενία σου ἕσου ἐυχαριστημένη νὰ δώσῃς ὅλα σου τὰ διαμαντικά, ὅλα τὰ πλεόν πολύτιμά σου φορέματα, πουγγεῖ' ἀναριθμητά, ὅ,τι ἔχεις, ὅ,τι δὲν ἔχεις, μόνου νὰ εὖρῃς ἓνα τοιοῦτου ἰατρικὸν, νὰ μὴ ἀποθάνης, ἢ κἄν νὰ μὴ δοκιμάσῃς τοῦ γγρατείου τὴν θλίψιν καὶ τὰ δευά· πλὴν εἶναι ἀμετάθετος ἢ φοβερὰ ἐκείνη τοῦ πλάσου ἀπόφασις, ἣτις σὲ καταδικάζει ὡς πταίσην νὰ ταφῆς εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κ' ἐπλάσθης· καὶ ὅ,τι ἂν κάμης, εἶναι ἀδύνατον. Ἦλθες εἰς τὸν κόσμον; θέλει ἀποθάνης ἀφείκτως· ὡσεὶ ἰδοὺ πάλιν ὅλα τὰ πολύτιμά σου φορέματα, ὅλα τὰ διαμαντικά, ὅλα τὰ ἀναριθμητά σου πουγγεῖα· ὅ,τ' ἔχεις, ὅ,τι δὲν ἔχεις· ὅ,τι ἀπῆλαυσε, τᾶφῃς εἰς τὴν γῆν, ὡς ἂν δὲν ἤθελε τὰ ἔγῃς ποτέ. Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἀφήσῃς τὰ πάντα, τί σὲ μένει; οὐδέν! παρὰ μόνου μία ψυχὴ· πρὶν λοιπὸν φθάσῃς εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην ρογμὴν, δὲν σὲ φαίνεται φρονιμώτερον νὰ θυσιάσῃς τὴν φυσικὴν αὐτὴν πρὸς τὸν κόσμον ἐπιθυμίαν εἰς τὴν φιλόθροπον τοῦ πλάσου σου προσογνῆν; καὶ νὰ σοχασθῆς ὅλ' αὐτὰ τὰ τοῦ κόσμου ὡς πάρεργα, καὶ

νὰ παραβλέψῃς ὡς ἀνωφελεῖς τοῦ σώματος τοὺς
 περιττοὺς αὐτοὺς ρολισμοὺς, καὶ νὰ βάλῃς ὅλην
 τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ ρολίσῃς τὴν ἀθάνατόν σου
 ψυχὴν, καὶ, ἀφ' οὗ ἀποθνήσκῃς, ὡς εἶναι ἀφεικ-
 τόν, ν' ἀξιώθῃς εἰς ἑκείνην τὴν ἀθάνατον δόξαν,
 εἰς τὴν ἵποῖάν εἶπεν εὐλογου ὁ πλάσης Θεὸς νὰ σὲ
 ἀξιώσῃ, καὶ σ' ἐπρασκάλεσῃ; Καθὼς ἐσάθησαν
 ἀνωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς τοιαῦται ἀρχόντισσαι φρόνι-
 μοι, κ' εὐρίσκονται μέχρι τῆς σήμερον εἰς κάθε
 μέρος τῆς Ἑλλάδος πολλαί, κ' ἐξόχως, ὡς λέ-
 γουσι, εἰς τὴν περέφῃμου Χίου, αἱ ὁποῖαι μέσα
 εἰς τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου ροχαῖζονται τον κόσ-
 μον ὡς πρόσκαιρον, καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ τοῦ κόσμου
 ὡς πάρεργα, κ' ἐπιμελοῦνται πάντοτε, πῶς νὰ
 ρολίσουν τὴν Θεοειδεσάτην ψυχὴν των, καὶ δὲν κα-
 ταγίνονται νὰ ἐφεύρουν ποικίλους καὶ πολυτελεῖς ρο-
 λισμοὺς, νὰ κεντοῦσι ψυχὰς, νὰ θείλγουσιν ὄμμα-
 τα, ἀλλὰ φοροῦσι μέτρια, λιτὰ καὶ νόσιμ' ἀπλᾶ
 φορέματα, ὡς εἶναι πρέπον εἰς εὐγενεῖς καὶ φρονί-
 μους Κυρίας. Ἡ εὐγενεία σου ὅμως, ἀφ' οὗ κατα-
 γίνεσαι ὅπως δι' ὅλου εἰς τὸ νὰ ρολίσῃς τὸ ὥραϊόν
 σου σῶμα μὲ τόσους ὑπερμέτρος καλλωπισμοὺς,
 μὲ τόσα πολυῖξοδα ὑπὲρ τὸ μέτρον φορέματα, καὶ
 πάντοτε ἀγωνίζεσαι νὰ ἐφεύρῃς νέους τρόπους, τὰ
 τὰ φέρῃς τάχα εἰς τὸ εὐγενικώτερον, καὶ τὰ φέρεις
 εἰς τὸ διεγερτικώτερον, μὲ σκοπὸν νὰ πληγῶνῃς

ψυχᾶς, ἢ ἀρπάξης καρδίας, ἢ ἀνάπτυξιν εἰς κάθε
 τῆθος τὰς φθοροποιᾶς φλόγας τοῦ ἔρωτος· καὶ δὲν
 σὲ μέλλῃ τελείως, ἂν ἐξοδευθοῦν τόσα, ἢ τόσα,
 ἀλλὰ νὰ γένουσι κατὰ τὴν ὀρεξίν σου, νὰ ζολισθῆς,
 νὰ φαντάξῃς εἰς ἄλλους ὡς μεγάλη ὀρχόντισσα,
 καὶ εἰς ἄλλους ὡς ὠραία κυρία· φεῦ! με αὐτὰ δίδεις
 ὑποψία, κυρία μου, ὅτι διὰ τὴν ψυχὴν δὲν
 φροντίζεις τελείως, ἀλλὰ σήμερον, ἐν ὧσιν εἶσαι
 νέα, ζοχάζεσαι νὰ χαρῆς, ἢ ἀπολαύσης, ὡς θέ-
 λεις ἢ ἀρέσης τὸν κόσμον, καὶ ὅπως εἶναι τὰ με-
 τὰ θάνατον· καὶ ὅν ὡς ἀληθῶς ἔχῃς τοιοῦτου σκο-
 πόν, ἀλλοίμονον! αὐτὸ σου καταμαρτυρεῖ μίαν
 προφανῆ ἀγνωσίαν! Καὶ ποῦ ἄλλη μεγαλητέρ' ἀ-
 νοησί' ἀπ' αὐτῆς; νὰ καταγίνεσαι πῶς νὰ ζολίσῃς
 τὸ σῶμα, ἢ ἀρέσης ἀνθρώπους ὁμοιοπαθεῖς καὶ
 οὐτιδανούς, καὶ νὰ παραμελῆς ἀκαλλώπιςον τὴν
 ἀθάνατόν σου ψυχὴν, ἣτις εὐρίσκεται πάντοτε ὑπο-
 κάτω εἰς τὸ φοβερὸν ὄμμα τοῦ πλάσους, καὶ σήμε-
 ρον, ἢ αὔριον ἔχει νὰ παρρησιασθῆ ἔμπροσθεν εἰς
 τὸ τρομερὸν του κριτήριον, νὰ λάβῃ ἢ μίαν ἀθά-
 νατον δόξαν, ἢ μίαν αἰωνίαν κατάκρισιν. Ὅθεν
 τολμῶ νὰ σ' εἰπῶ, καὶ ἂν δὲν ἦσαι, ὡς μερικαί,
 τελείως ἀνόητος, ἐλπίζω, νὰ σ' ἀρέσῃ ἢ γνώμη
 μου, ὅτι ἐν ᾧ ζολίζεις τὸ γαιῶδες σῶμα οὕτω
 λαμπροπρεπῶς, τί σ' ἐνοχλεῖ νὰ ἐνθυμηθῆς καὶ τὴν
 ἀθάνατόν σου ψυχὴν ἐν ὀλίγου; νὰ ζολίσῃς καὶ

αὐτήν, ὡς εἶναι πρέπει, καὶ μάλιστα ἀναγκασιότατον; εἰς τρόπον νὰ μὴ ἔχῃς ἢ τὸ σῶμα διὰ τὴν ψυχὴν, ὡς δὲν ἐμπορεῖς, ἢ ὡς δὲν πρέπει, τὴν ψυχὴν διὰ τὸ σῶμα ἀκαλλώπιζον. Δύω εἶναι τοῦ σώματος οἱ καλλώπισμοί, τοὺς ἐπαίους φυσικᾶ ἐπιθυμεῖ μία εὐγενεστάτη κυρία, πρῶτον ἡ ὠραιότης, ἣτις εἶν' ἓνα δῶρον τῆς φύσεως, καὶ δευτέρου ἡ λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς φορεσιά, ἣτις εἶν' ἓνα δῶρον τῆς τύχης. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ οἱ δύο αὐτοὶ εἰς τὴν εὐγενεῖαν σου συνέτρεξαν εὐτυχῶς, καθὼς ἤθελες. Ἰδοὺ ἡ φύσις σ' ἐξόλισε μ' ἐκεῖνα τὰ κάλλη, τὰ ὁποῖα σὲ παριστάνουσιν εἰς τὸν κόσμον ὡς ἓν ὀληθῶς τοῦ κάλλους πρωτότυπον. Ἰδοὺ καὶ ἡ πρόνοια τοῦ ἁγίου Θεοῦ σ' ἔφερεν εἰς μίαν τύχην λαμπράν, ὡς ἔχῃς τὸν τρόπον νὰ φορέσῃς, ὡς καὶ φορεῖς, φορέματα τὰ πλέον πολυτιμώτερα· λοιπὸν εἰς ὅλ' αὐτὰ δὲν σὲ λείπεται ἄλλο, εἰμὴ νὰ ζολίσῃς ἀκόμη καὶ τὴν ἀθάνατόν σου ψυχὴν μ' ἐκεῖνοὺς τοὺς ζολισμοὺς, οἷτινες φυσικᾶ ζολίζου τὴν ψυχὴν μιᾶς εὐγενεστάτης κυρίας· ὥσε ζολισμένη τοιοῦτοτρόπως ἡ εὐγενεία σου μὲ τοιοῦτους ἀθανάτους καλλώπισμοὺς, τοὺς ὁποίους δὲν ἐμπορεῖ καθεμία νὰ φθῶσῃ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, θελ' ὑπερβῆς κάθε μεγαλοπρεπεστάτην Ἀρχόντισσαν. Μὴ ὑποπτέυσῃς ὅμως, Κυρία! ὅτι αὐτοὶ εἶναι δύσκολοι· ὄχι! ὄχι! δὲν εἶναι δύσκολοι· δὲν εἶναι

πολλοὶ καὶ διάφοροι, δὲν εἶν' αἱ μεγάλαι νησεῖαι, δὲν εἶν' αἱ πολλαὶ προσευχαί, μήτ' αἱ ἐλεημοσύναι εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ αἱ πλουσιοπάροχοι βοήθειαι εἰς τᾶγια μονασήρια. Αὐτὰ εἶν' ἔργα καλὰ, καὶ τολίζουσι κοινῶς κάθε ἀνθρώπου ψυχὴν, ἀλλ' ἔχει μερικῶς καὶ καθ' αὐτὸ μιᾶς εὐγενεστάτης Κυρίας. Μάλιστα ἡ ἐλπίς καὶ τὸ παράκαιρον θάρρος, τὸ ὁποῖον δι' αὐτῶν συνηθίζουσι νὰ ἐμπνέωσι οἱ ἀμαθεῖς πνευματικοὶ εἰς ἑσᾶς, σφύρουσι πολλάκις πολλὰς νὰ παραβλέπουσι καὶ νὰ παραμελοῦσι τοὺς ἀληθεῖς καὶ φυσικοὺς καλλωπισμοὺς τῆς ψυχῆς των. Οἱ κυρίως καὶ ὄντως καὶ οὐσεῶδεις ψυχικοὶ καλλωπισμοὶ μιᾶς εὐγενεστάτης Κυρίας εἶναι δύο, πρῶτον ἡ χαριεστάτη ταπεινώσις· καὶ δεύτερον ἡ λαμπροτάτη σεμνότης. Ἡ ταπεινώσις εἶν' ἓνα χόρισμα τῆς φρονίμου καὶ ἐπεικουῦς συνειδήσεως, καὶ ἀναλογεῖ μὲ τὴν εὐμορφίαν τοῦ σώματος. Ἡ Σεμνότης εἶν' ἓν ἀπόκτημα μιᾶς ἀγαθῆς καὶ τιμίας ἀνατροφῆς, καὶ ἀναλογεῖ μὲ τῶν λαμπρῶν φορεμάτων τὴν ἐνδυμασίαν. Οὕτω βέβαι' ἀσφάπτει καὶ φαίνεται ὡραία καὶ εἰς Θεὸν καὶ εἰς ἀνθρώπους μία ψυχὴ, ὅταν ἔχῃ φυσικᾶ τὴν χαριτωμένην ταπεινώσιν. Καθὼς λάμπει καὶ φαίνεται ἀρετῶν εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ ὄμματα ἓνα εὐμορφου σώμα, ὅταν ἔχῃ φυσικᾶ τὸ ἔλκυστικὸν τοῦ κάλλους προτέρημα· καὶ πάλιν καθὼς μία Κυρία ἐνδεδυμένη λαμπρῶς, ὅπου

παρόρησιασθῆ, θεωρεῖται ὅπ' ὅλους μὲ σέβας· οὕτω καὶ μία ψυχὴ ἐξολισμένη σεμνοπρεπῶς μὲ τὰ πολύτιμα καὶ λαμπρὰ τίμια ἦθη, ἀσράπτει παντοῦ καὶ φατοβολεῖ, καὶ θεωρεῖται ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μ' εὐλόβειαν, κ' ἐξόχως ἀπὸ τοῦ ὑψίστου πλόσῃν μ' εὐμένειαν. Ἴδού αὐτοὶ εἶναι ἅλ' οἱ κυρίως καὶ ὄντως καὶ οὐσιώδεις ψυχικοὶ καλλωπισμοὶ μιᾶς εὐγενεστάτης Κυρίας, μὲ τοὺς ὁποίους, ἂν θέλης, πρέπει καὶ ἡ εὐγενία σου, ὧ εὐγενεστότη ἀρχόντισσα! νὰ ζολίσῃς τὴν ἀθάνατόν σου ψυχὴν, ὡσε νὰ κηήσῃς ἓνα Θεὸν παντοκράτορα, νὰ σὲ προτιμήσῃ ἀπ' ὅλα του τὰ ὠραῖα δημιουργήματα. Πρῶτον λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ νύψῃς τὸ ἀθάνατον πρόσωπόν της, ὡς πρέπει, μὲ τὸ Θεῖον ἐκεῖνο κοσμητικὸν ὕδωρ τῆς φρονήμου κ' ἐπεικουῦς συνειδήσεως, τὸ ὁποῖον ἔχει χάριν καὶ δύναμιν φυσικὴν νὰ ἐκπλύῃ τὴν ἀσθῆ καὶ συγχαμερὰν μελανίαν κάθε δυσειδοῦς καὶ τερατώδους οἰήσεως· οὕτως εἰς αὐτὴν θέλει βέβαια λάμψει τὸ ἐξοχον τῆς ταπεινώσεως κάλλος. Δεύτερον εἶναι χρεῖα νὰ τὴν ἐκδύσῃς ὅλ' αὐτὰ τὰ χαμερπῆ καὶ κτηνώδη κ' ἐμπαθῆ ἐνθυμήματα, τὰ ὁποῖα τὴν παριστανοῦν τόσον οὐτανόσαν ἢ καὶ πενιχρὰν καὶ ταλαίπωρον, καὶ αὐτ' αὐτῶν νὰ τὴν ἐκδύσῃς ἐκεῖνα τὰ λαμπρὰ καὶ τίμια καὶ γευναῖα καὶ μεγαλοπρεπῆ φρονήματα, πρὸς τὰ ὁποῖα δὲν ἔμποροῦν νὰ συμπαραβληθοῦν καὶ εἶναι

μηδὲν ὄλ' οἱ πολυάρθμοι ἰθυσσαυροὶ καὶ ὅλα τὰ πλείον πολύτιμα σκευή τοῦ Κόσμου. Οὕτως εἰς αὐτὴν θείει ἀσράφει καὶ ἡ ἀξιοσέβαστος τῆς σεμνότητος μεγαλοπρέπεια. Εἰς τρόπον θείει θεωρεῖται ἀπὸ τὸ παντέφορον ὄμμα τοῦ Παντοκράτορος, ὡς ἐν ἄστρον λαμπρὸν, τὸ ὁποῖον φωταβολεῖ καὶ ἀσράπτει, ὡς εἶναι πρέπον, εἰς τὸν νοητὸν τῆς ὑψηλῆς του οἰκονομίας διάκοσμον. Ἀλλ' οἴμοι! ποῦ εἶν' ἐκεῖνος ὁ ψυχικὸς καθρέπτης, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπορεῖς νὰ ἰδῆς τὴν ψυχὴν σου; καὶ νὰ ζυχασθῆς ἕλας τὰς συγχαμερὰς μελανίας τῶν τόσων τερατωδῶν οἰήσεων τοῦ προσώπου τῆς; ἢ τοὺς βρωμεροὺς καὶ δυσώδεις μολυσμοὺς τῶν ἐμπαθειῶν καὶ αἰσχυρῶν τῆς ἐνθυμημάτων, καὶ ὄλ' αὐτὰ τὰ κακόχροα σίγματα; τὰ ὁποῖα καταχρειώνουσι τὸ λεπτὸν τῆς σεμνότητος ἔνδυμα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἦναι ὁ καθαρὸς τοῦ ὀρθοῦ λόγου καθρέπτης, πότε τὸν κυτᾶξεις ἢ εὐγενείᾳ σου; καὶ ἂν τὸν κυτᾶξης, ἀλλ' ὡς κυτᾶξῃσαι πάντοτε τειλεγμένη εἰς τῆς φιλαυτίας τὸ παραπέτασμα, πῶς ἐμπορεῖς νὰ διακρίνης τῆς ψυχῆς σου τὰς ἀσχημίας; Ἄν εἰς αὐτὸν τὸν καθρέπτην τὸν ὑλικὸν δὲν ἐμπορῶσι πολλαὶ νὰ διακρίνουσι καλῶς, ὁποῖον εἶναι αὐτὸ τοῦ σώματός των τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἂν ἦναι ἀσχημον, τὸ βλέπουσι μετρίως ὠραῖον· ἂν ἦναι μετρίως ὠραῖον, τὸ βλέπουσιν ὠραιότερον· καὶ ἂν ἦναι ἀπ' ἄλλα μερικὰ ὠραιότε-

ρου, τὸ βλέπουν ὡς τέρας τῆς φύσεως· πολλῶ
 μᾶλλον ἢ εὐγενία σου θεῖλ' ἰδῆς τὴν ψυχὴν σου εἰς
 τὸν νοητὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου καθρέπτην, καὶ θεῖλε
 διακρίνεις καλῶς, ἂν ἔχη οἰήσεως σίγματα εἰς τὸ
 πρόσωπό της, ἢ εἰς τὸ λεπτὸν ἔνδυμα τῆς σεμνό-
 τητός της κόνενα βρομερὸν μολυσμὸν ἀχρειότητος.
 Βέβαια ἢ εὐγενία σου, ὅταν ἐνθυμηθῆς ποτὶ, ἐὰ
 θεωρήσης τῆς ψυχῆς σου τὸν σολισμὸν εἰς τὸν νοη-
 τὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου καθρέπτην· ἐπειδὴ κυτάξουσαι
 πάντοτε τειλεγμένη μέσα εἰς τῆς φιλαυτίας τὸ πα-
 ραπέτασμα, δὲν ἐμπορεῖς ἐὰ διακρίνης καλῶς, ὅ-
 ποῖα εἶσαι, εἰμὴ ὅπως σε παρασαίνει ἢ φιλαυτία,
 ἢ τις σε δείχνει, πῶς εἶσαι ἢ πλεον ταπεινῶρων τοῦ
 κόσμου, καὶ ἢ πλεον σεμνοτέρα τῆς οἰκουμένης,
 καὶ ἂν εἰς τὴν κατόρασίν σου ἦτον ἄλλη κόμμια,
 δὲν ἤθελε κρατῆται τελείως ἢ ἤθελε πετᾶ εἰς τὰ
 σύγνεφα. Αἱ ἄλλαι ὅμως, ἐπειδὴ σε παρασαίνονται
 γυμναί κ' ἔξω ἀπὸ τῆς φιλαυτίας τὸ παραπέτασμα,
 σὲ φαίνονται ἄσχημοι καὶ ῥυπαραί, ὅποῖαι εἶναι
 καὶ κατ' ἀλήθειαν. Δὲν σὲ λανθάνει κόμμια, πῶς
 φαντάζεται, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἢ πλεον μεγαλωτάτη
 ἀρχόντισσα, καὶ θεῖλε νὰ προτιμῶται ἀπ' ὄλαις.
 Ἐξείρεις μάλιχα, ποῖον καὶ ποῖον ὀρέγεται ἢ ἀ-
 ρέση, ὅτου φορῆ ἐκεῖνα τὰ λαμπρὰ καὶ μεγαλο-
 πρεπῆ της φορέματα, καὶ πῶσον τὴν συγχίξει μί'
 ἄλλη ὁμοίως καλὴ καὶ λαμπρῶς ἐνδυμένη, καὶ πῶσον

τὴν βάνει εἰς ὑποψίαν, μήπως προτιμηθῆ ἑκείνη
 καλήτερα· ὅθεν βλέπεις καθαρᾶ, οὐδ' ἔχεις κάμ-
 μίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι καθεμί' ἀπὸ αὐτὰς ἔχει κα-
 τερῶν ῥυπωμένον τὸ πρόσωπον τῆς ψυχῆς ἀπὸ πολλὰ
 καὶ διάφορα εἴγματα ὑπερηφανείας, καὶ τὸ λεπτό-
 τατον τῆς σεμνότητος ἔνδυμα κατεσπιλωμένον ἀπὸ
 χιλίους βρωμεροὺς μολυσμοὺς ἀχρειότητος. Ἀλλ'
 οὕτω κ' αἱ ἄλλαι πάλιν, ὅσαι θεωροῦν τὴν εὐγε-
 νίαν σου γυμνὴν κ' ἔξω ἀπὸ τῆς φιλαυτίας τὸ πα-
 ραπέτασμα, σὲ βλέπουν καλῶς, ὅποια εἶσαι κα-
 τὰ ἀλήθειαν. Δὲν ταῖς λανθάνεις τελείως, πῶς ὁ-
 μοίως φαντόζεσαι καὶ ἡ εὐγενία σου, ὅτι εἶσαι ἢ
 πλέον μεγάλη ἀρχόντισσα, καὶ θέλεις νὰ προτι-
 μάσαι ἀπ' ὅλαις. Ἐξεύρου μάλιστα καὶ ποῖον ὀ-
 ρέγεις ἢ ἀρέσῃς, ὅταν φορῆς ἐκεῖνα τὰ λαμπρὰ
 καὶ μεγαλοπρεπῆ σου φορέματα, καὶ πόσον σὲ συγ-
 χίζει μί' ἄλλη ὁμοίως καλῆ, καὶ λαμπρῶς ἐνδυ-
 μένη, καὶ πόσον σὲ βάνει εἰς ὑποψίαν, μήπως
 προτιμηθῆ ἑκείνη καλήτερα, ὅθεν σ' ἐξεύρουσι κα-
 θαρῶ, οὐδ' ἔχουν εἰς τοῦτο κάμμίαν ἀμφιβολίαν,
 ὅτι ἔχεις καὶ ἡ εὐγενία σου κατερῶν ῥυπωμένον τὸ πρό-
 σωπον τῆς ψυχῆς ἀπὸ διαφόρους καπνοὺς ὑπερηφα-
 νείας, καὶ τὸ λεπτότατον τῆς σεμνότητος ἔνδυμα
 κατεσπιλωμένον ἀπὸ κτηνώδεις καὶ βρωμεροὺς μο-
 λυσμοὺς ἀχρειότητος. Καὶ ὡς δὲν σφάλλεις ἡ εὐ-
 γενία σου, ὅταν κρίνης ταῖς ἄλλαις, οὕτω δὲν σφάλ-

λου κ' ἐκείναι, ὅταν κρίνουν τὴν εὐγενίαν σου. Ἴδου λοιπὸν, ὦ Κυρία! τί εἶσαι καὶ ἡ εὐγενία σου κατ' ἀλήθειαν, καὶ εἰς μάτην σὲ πλανᾷ ἡ φιλαυτία, ὅτι εἶσαι ἡ πλείον σεμνή τοῦ κόσμου καὶ ταπεινόφρων. Τοῦτο ὁμῶς δὲν προέρχεται ἀπὸ κακίαν τῆς γνώμης σου, ἀλλ' ἀπ' ἀδυναμίαν τῆς φύσεως. Ἡ εὐγενία σου εἶσαι ἀγαθὴ, διὰ καὶ ἀγαπᾷς τὰ ἥσασαι, ἢ καὶ τὰ φαίνεσαι, ὅποια πρέπει τὰ ἥσασαι. Σὲ ἠπάτησαν ὁμῶς οἱ ὑπερμετροὶ τοῦ σώματος ζολισμοὶ, κ' ἔγνευες ἑλλειπῆς εἰς τοὺς οὕτως καλλωπισμοὺς τῆς ψυχῆς σου. Καθὼς τὸ σῶμ' ἀντίκειται εἰς τὴν ψυχὴν, οὕτως ἀντίκεινται καὶ ἀντιπρατεύονται οἱ ζολισμοὶ τοῦ σώματος εἰς τοὺς καλλωπισμοὺς τῆς ψυχῆς· ὥς εἶναι ἀδύνατον εἰς μίαν Κυρίαν, ὅποια καὶ ἂν ἦναι, ἀφ' οὗ ἦναι προσηλωμένῃ εἰς τοὺς ὑπερμέτρους τοῦ σώματος ζολισμοὺς, τὰ διαφυλάξῃ ἐντελεῖς τοὺς καλλωπισμοὺς τῆς ψυχῆς, καθὼς πρέπει. Ἴδου ἡ ταπεινωσις, ἣτις εἶναι ὁ φυσικὸς καλλωπισμὸς τῆς ψυχῆς μίαν εὐγενεσφόρης Κυρίας, ἀντιπολεμεῖται ἀπὸ τὸ κάλλος, τὸ ὅποιον εἶναι ὁ φυσικὸς τοῦ σώματος ζολισμὸς. Βέβαια τὸ κάλλος χύνει φυσικῶς εἰς τὴν ψυχὴν μίαν οἴησιν, καθὼς εἶναι καὶ λόγος κοινός, ὅτι τὸ κάλλος εἶναι φυσικῶς ὑπερέφανον· ὅθεν ἀγαπᾷ τὰ καπνίζεσθαι ἀπὸ κῆποιαις ὕλαις οὐτίδαναις καὶ ἀλόγοις, ἀπὸ ταῖς ὅποιαις προέρχεται ἕνας

μαῦρος καὶ ζοφερός καπνός, ὅσις μαυρίζει καὶ διαφθείρει τὸν λαμπρὸν αὐτὸν τῆς ψυχῆς καλλίωπισμὸν, τὴν ταπεινώσει. Ἀλλ' ὅταν τύχη καὶ πλοῦτος, καὶ ὁ πλοῦτος καπνίζει τὴν ψυχὴν περισσότερον. Ἀλλ' ὅταν τύχη καὶ εὐγένεια, καὶ ἡ εὐγένεια καπνίζει τὴν ψυχὴν περισσότερον· ὥστε ἀπ' ὅλων αὐτῶν τῶν γαιωδῶν ὑλῶν τοὺς μαύρους καὶ ζοφώδεις ἀτμούς καπνίζομένη ἡ ψυχὴ καθ' ἡμέραν, χάνει τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ωραιότητα, καὶ λαμβάνει τῆς ὑπερηφανείας τὴν μελανίαν καὶ αἰσχροτήτα· ὡσαύτως πάλιν καὶ ἡ σεμνότης, ἥτις εἶναι τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἔνδυμα τῆς ψυχῆς μιᾶς εὐγενεστάτης κυρίας, ἀντιπολεμεῖται φυσικῶς ἀπὸ τῶν πολυξόδων σωματικῶν ἔνδυμάτων τὴν πολυτέλειαν. Ὁ ὑπέρμετρος βέβαια τοῦ σώματος εὐλισμὸς προέρχεται ἀπὸ ἕνα αἴθρον ἐρεσκειᾶς χαμερπῆ καὶ παράλογον, ὅσις, ἀφ' οὗ ἐπιτύχη τοῦ σκηποῦ, ἀπώθει τὴν ψυχὴν νὰ ἐκπέσῃ χαμαί, νὰ σοχασθῇ τὸ παράλογον τοῦτο κατόρθωμα, ὡς ἴδιον ἀνδραγαθήμα. Καὶ οὕτως ἡ δυσυχῆς ἀπωθουμένη σφοδρῶς, ἐκπίπτει κατὰ γῆς εἰς τὸν βόρβορον, καὶ καταμολύνει τὸ λευκὸν ἐκεῖνο τῆς σεμνότητος ἔνδυμα. Ἀλλ' ὅταν τύχη καὶ πλοῦτος, καὶ ὁ πλοῦτος ἀπώθει τὴν ψυχὴν ἀκόμη σφοδρώτερα. Ἀλλ' ὅταν τύχη καὶ εὐγένεια, καὶ ἡ εὐγένεια ἀπώθει τὴν ψυχὴν ἀκόμη σφοδρώτερα· ὡς ἔμπορεῖς νὰ σο-

χασθῆς, ὦ εὐγενεστάτη κυρία! πόσον δύσκολον εἶ-
 ναι εἰς μίαν νέαν καὶ ὠραίαν κ' εὐγενῆ καὶ πλου-
 σίαν Ἀρχόντισσαν, ἀφ' οὗ προσέγῃ ὅλως δι' ὅλου
 εἰς τοῦ σώματος τῆς τοὺς σολισμοὺς, νὰ διαφυλά-
 ξῃ σώους, ὡς πρέπει, καὶ ἀβλαβεῖς τοὺς καλλω-
 πισμοὺς τῆς ψυχῆς τῆς. Δὲν ἔχει βέβαια ἢ δυσυ-
 χῆς ν' ἀντιπολεμήσῃ μόνον εἰς ἐξωτερικοὺς ἀντι-
 κειμένους, ἀλλ' ἔχει ν' ἀντισταθῇ μέσα εἰς τὸ ἴδιον
 σῶμα τῆς τοὺς πλείον ἐναντίους ἐχθροὺς κ' ἐπιβου-
 λους, οἵ τινες κάθε ὥραν, κάθε στιγμήν καὶ μὲ
 κάθε τρόπον τὴν ἐπιβουλεύονται τῆς ψυχῆς τοὺς
 καλλωπισμοὺς καὶ τὰ κάλλη. Λοιπὸν ὦ κυρία! ἂν
 δὲν ἀλησμόνησες ἀκόμη Θεὸν, ἂν ἀκόμη ἐνθυμᾶ-
 σαι πῶς ἔχεις ψυχὴν, καὶ ἂν σοχάζεσαι ὡς φρό-
 νιμος συμφερούτερον νὰ σολίσῃς τὴν ἀθάνατόν σου
 ψυχὴν, παρά τὸ φθαρτὸν καὶ πῆλαιον σῶμα σου,
 ἀνάγκη νὰ παραβλέψῃς ἐν ὀλίγον τοὺς περιττοὺς
 αὐτοὺς τοῦ σώματος σολισμοὺς, καὶ νὰ φροντίσῃς,
 ὅσον ἐμπορεῖς, τοὺς καλλωπισμοὺς τῆς ψυχῆς σου·
 ἄλλοῶς εἶναι ἀδύνατον. Ἴδου ἂν θέλῃς νὰ φυλά-
 ξῃς καθαρὴν τὴν χαριεστάτην ταπεινώσειν, ἥτις εἶ-
 ναι τὸ λαμπρότατον κάλλος τῆς Θεοειδεστάτης ψυ-
 χῆς σου, ἀνάγκη ν' ἀποδάλῃς τὴν βδελυρὰν οἴη-
 σιν, καὶ νὰ σοχασθῆς τὴν ἑαυτὴν σου, ὅτι εἶσαι
 κατὰ πάντα ἢ πλείον εὐτελεστέρα τοῦ κόσμου· οὕ-
 τω θέλει ἀπορρέψῃς ἀπὸ τοὺς λόγους, ἀπὸ τὰ

κινήματα τὴν ὑπερκφύνησιν καὶ πρὸ πάντων μάλιστα ἀπὸ τὰ φορέματα, τὰ ὅποι', ἀφ' οὗ ἐμποδίζουσι καὶ τὰ φυσικὰ κάλλησιν ἀπὸ τὸ νὰ φανοῦν, καπνίζουσι ἀκόμη καὶ τὴν ψυχὴν σου μὲ γαιώδεις καπνοὺς καὶ ἀχρεΐους. Καὶ τότε βέβαια θέλει μαρτυρεῖς, ὅτι εἶσαι ὄντως ταπεινόφρων, καὶ ὅτι ἀπέρριψες ἀπὸ τὴν ιδέαν σου κάθε ζοφερόν καπνὸν τῆς βδελυρᾶς ὑπερηφανείας, καὶ δὲν φαντάζεσαι, ὡς αἱ μωραὶ ἐκεῖναι φαντασιώδεις, πῶς ἡ εὐγενεῖα σου εἶσαι μόνη ἄγαλμα ξεχωριστὸν ἀπ' ὅλα τὰλλα τὰγάλματα. Ἄν θέλῃς ἀκόμη νὰ διατηρήσῃς ἀδιάφθορον καὶ τὴν λαμπροτάτην σεμνότητα, ἣτις εἶναι τῆς ἀθανάτου σου ψυχῆς τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἔνδυμα, ἀνάγκη ν' ἀποδώξῃς τὸν χαμερπὴ ἐκεῖνου οἴκρον τῆς ἀρεσκείας, καὶ νὰ σοχασθῇς, πῶς ν' ἀρέσῃς ἓνα μόνον, τὸν δημιουργόν σου καὶ πλάστην· οὕτω θέλει ἀποβάλλῃς τὸ ἄσεμνον ἐκεῖνο καὶ ἀναιδὲς ἀπὸ τοὺς λόγους, ἀπὸ τὰ κινήματα, καὶ πρὸ πάντων μάλιστα ἀπὸ τὰ φορέματα, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἐμπορεῖ νὰ συμπεράνη ἄλλο τινας, εἰμὴ, ἢ ὅτι εἶσαι παράφορος, ἢ ὅτι σκοπὸν ἔχεις ν' ἀρέσῃς πολλοὺς, καὶ τὰ δύο ἀνάρμοστα εἰς μίαν εὐγενεστάτην κυρίαν. Ἄν ὅμως φορῆς μέτρια κατὰ τὸ εἶναι σου, λιτὰ, καὶ τίμι', ἀπλᾶ ἔνδυματα, θέλει μαρτυρεῖς, πῶς εἶσαι ὄντως σεμνὴ, καὶ ἔχεις σκοπὸν ν' ἀρέσῃς τὸν πλάστην σου. Καὶ ἄς μὴ σε

επατήσῃ κατὰ τοῦτο ἡ φαντασία σου, ὅτι μία τοιαύτη μεγάλη ἀρχόντισσα, ἀφ' οὗ φορέσῃς ὀλίγον τί ταπεινότερα, θέλει ἐκπέσει ἀπὸ τὸ ὑπέρλαμπρον εἶναι σου ἐπ' ἀληθείας, κυρία! μὰ τὰ κάλλη τῆς Θεοειδεσάτης ψυχῆς σου! τότε μάστιγα θεῖ' εἶσαι ἀληθινᾶ εὐγενῆς, τότε θεῖ' εἶσαι ὡραία, τότε θεῖ' εἶσαι ἀξιόβραχος, τότε θεῖ' εἶσαι ἀξιοσέβαστος. Ἡ λιτότης τῶν φορεμάτων σου θέλει δείχνει τῆς Θεοειδεσάτης ψυχῆς σου τὴν ὡραιότητα ἢ σεμνότης τῶν ρολισμῶν σου θέλει μαρτυρεῖ τῶν καθαρωτάτων σου ἡθῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀληθῆ, καὶ ὡραιότητα σεβασμίου, ὅποια πρέπει εἰς μίαν εὐγενεσάτην κυρίαν, εἰς μίαν λαμπροτάτην Ἀρχόντισσαν, εἰς μίαν μεγαλόφρονα Ἑλληνίδα, ὅποια εἶσαι ἡ εὐγενία σου, καὶ ὅχι μόνου θεῖ' ὑπερβαίνεις κάθε μεγαλοπρεπεσάτην κυρίαν, ἀλλὰ καὶ θέλει ἀσράπτεις ὅντως ὡς ἄστρου, θέλει λάμπεις ὅντως ὡς ἥλιος, θέλει συγχωρεῖς κ' ἐμένα, ὅτι ἐτόλμησα νὰ ἐλέγξω τὴν πολυτέλειαν.

Ἴδου αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ κατὰ μέρος ἀπολογία μου εἰς κάθε τάξιν κ' ἐπάγγελμα. Ἀλλ' ἴσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀπολογίαν αὐτὴν ἐρεθισμένοι πολλοὶ θέλει φωνάζουσι μ' ἀγανάκτησιν. „Δεῦ κυτάζεις τὰ ἰδικά σου κακά; ὦ ἀνύχτε! ἀλλὰ θέλεις νὰ ἐλέγξῃς τὸν κόσμον; τίς σε κατέστησεν ἀρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; ὁ κόσμος δὲν ἐπαίσθη εἰς προφή-

τας, δὲν ἐπέισθη εἰς ἀποστόλους, δὲν ἐπέισθη εἰς
 διδασκάλους, δὲν ἐπέισθη εἰς τὴν ἰδίαν Θεὸν, καὶ
 σὺ φραυτόζεσαι, πῶς θέλει καταπεισθῆ εἰς ταῖς
 φλυαρίαις σου; ὦ πόσον εἰς ἐπ' ἀληθείας μωρὸς καὶ
 ἀνόητος; Ἀλλ' ὦ ἐλεεινότατοι καὶ ἀξιοτάκτοι
 ἄνθρωποι; τί παραξενεύεσθε καὶ παραπονείσθε ἀπὸ
 τὴν ἰδικίν μου ἀνοησίαν; Δὲν ἐξεύριστε; ὅτι κάθε
 ἄνθρωπος φυσικῶς ἔχει τὴν ἀνοησίαν του, καὶ τὴν
 ὑπολαμβάνει ὡς φρόνησιν, κ' ἐκείνην τοῦ ἄλλου κα-
 ταφρονεῖ, καὶ σαχάζεται ὡς εὐήθειαν; Ἴδου ὅτι
 καθεὶς νομίζει καλόν, θέλει νὰ τὸ νομίσουν οἱ πᾶν-
 τες ὅτι γνωρίζει συμφέρον, θέλει νὰ τὸ γνωρί-
 σουν οἱ πᾶντες ὅτι ἀποφεύγει ὡς βλαβερόν, θέ-
 λει νὰ τὸ ἀπορύγουν οἱ πᾶντες, καὶ δὲ αὐτὸ ὀγω-
 μίζεται, πολεμεῖ, κινδυνεύει καὶ ὑποφέρει καθ' ἐν-
 ναυτίωσιν, μόνον νὰ συστήσῃ τὴν δόξαν του ὅθεν
 παντοῦ διαφοραὶ, παντοῦ διχόνοιαι ὅθεν παντοῦ τα-
 ραχαὶ, παντοῦ ἀμφισβητήσεις καὶ πόλεμοι, καὶ ὅ-
 λη αὕτη ἡ ἀταξία καὶ ὁ μέγας θόρυβος εἰς τὸν
 κόσμον αὐτ' εὐρέθη ἄνωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς, οὔτε
 θέλει εὐρεθῆ ποτὲ ἐν ἀληθείας, ἕνα δίκαιον, ἕνα
 τίμιον, ἕνα πρόπον, ἕνα εὐλογον νὰ ὁμολογήσων
 ἐκ συμφώνου ὅλ' οἱ ἄνθρωποι, καθὼς ἄνθρωποι
 καθὼς οὔτε μί' ἀνθρωπίνῃ διάλεκτος νὰ ἐκφράσῃ
 ἀνθρωπίνως τῆς ψυχῆς τὰ βουλευόμενα, καὶ νὰ
 σημάνη ἐκ συμφώνου τὰ πράγματα ὡς δυσυχῆς

ἀληθινᾶ καὶ ταλαιπώρος ἀνθρωπότης; ὦ πόσον εἶσαι ἀξιοδάκρυτος; Ἀλλὰ πῶς δὲν ἐνθυμᾶσαι κἄν μίαν φοράν, ὅτι ἐξέπεσες ἀπὸ τὴν πρώτην ἐκείνην κατάσασιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχῆς σ' ἔπλασεν ὁ παντοδύναμος Δημιουργός σου καὶ πλάσης; βέβαια ἕνας τοιοῦτος πάνσοφος καὶ πανάγαθος ποιητῆς, ἀφ' οὗ σ' ἔπλασε Νοῦν, καὶ Θεωρητὴν τῶν δημιουργημάτων του, ἡτοῦ ἀδύνατον νὰ σὲ πλάσῃ εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάσασιν. Ἀλλὰ σὺ, ὅτ' ἐπλάσθης κατὰ φύσιν διὰ τὴν γῆν, παρὰ λόγου ἐφαντάσθης τὸν οὐρανὸν, καὶ ὠρέχθης νὰ γένῃς Θεός, καὶ ὅτε προσεκλήθης κατὰ χάριν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐπέθυμεις παρὰ λόγον τὴν γῆν, καὶ θέλεις εἰς αὐτὴν νὰ ζήσῃς ὡς κτήνος· ὁ μέγας βέβαια τῶν ἀπάντων δημιουργός ἀπ' ἄκραυ του ὀγαθότητα ἠθέλησε κατ' ἀρχῆς νὰ κάμῃ μεγάλην δημιουργίαν, καθὼς ἕνας μέγας βασιλεὺς, ὅταν θέλῃ νὰ κάμῃ μεγάλην καὶ βασιλικὴν εὐωχίαν, καὶ προσκαλέσῃ φίλους πολλοὺς, νὰ τοὺς συγκοινώσῃ ἀπὸ τὴν ὀύξαν του. Οὕτω προητοίμασε πολλὰ καὶ μεγάλα παλάτια, καὶ ὡς πάνσοφος καὶ παντοδύναμος Νοῦς προσκαλεῖ ἀπὸ τὸ χάος τοῦ μηδενὸς καὶ ἄλλους Νόας ἀπείρους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἔβαλε καθέν' ἀπ' αὐτοὺς, ὅπου εὗρεν εὐλογουή πάνσοφός του σοφία. Ἔφερε καὶ ἡμᾶς εἰς αὐτὴν τὴν μεγαλοπρεπεστάτην σφαῖραν τῆς γῆς, μὲ

σκοπὸν νὰ ζῶμεν αἰῶνιοι εἰς μίαν τοιαύτην αὐτάρ-
 κη μακαριότητα. Ἀλλ' ἡμεῖς, ἀφ' οὗ ἐχορτάσα-
 μεν ἀπὸ τὰ φαγητὰ του καλῶς, κ' ἐμεθύσαμεν
 ἀπὸ τὴν μεγάλην του δόξαν, δὲν ἠρκέσθημεν νὰ
 καταφρονήσωμεν μόνον τὸς πλουσιοπαρόχους του
 ἐκεῖνας τραπέζας, ἀλλ' αὐθαδιάσαμεν ἀκόμη νὰ
 τὸν ἄρπάξωμεν καὶ αὐτὸ τὸ βασιλικὸν του διάδη-
 μα. Μὲ ὅλον τοῦτο ὁ πανάγαθος ἐσιώπων καὶ βα-
 σιλεὺς δὲν εὗρεν εὐλογον, ἀφ' οὗ μᾶς ἐπροσκάλε-
 σεν εἰς τὸ συμπέσιόν του ὡς φίλους, νὰ μᾶς ἐ-
 ξορίσῃ ὡς ἀναξίους εἰς τῆς ἀβύσσου πάλιν τὸ σκο-
 τευνότατον χάος· ἄλλα ἑσχαζόμενος, ὅτι τὸ
 σφάλμ' αὐτὸ προῆλθεν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν μέθην
 τῆς πολλῆς δόξης, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχε τιμή-
 σῃ, καθὼς ἀνῆκεν εἰς τὴν ἰδικίην του μεγαλειότη-
 τα, εὐχαριστήθη νὰ μᾶς σωφρονίσῃ μόνον μὲ μίαν
 παιδείαν παραμικράν, καὶ πάλιν νὰ μᾶς ἀποδεχ-
 θῇ, πάλιν νὰ μᾶς τιμήσῃ, πάλιν νὰ μᾶς ὀξιώ-
 σῃ καὶ εἰς βαθμὸν ὑψηλότερον, νὰ μᾶς καταστή-
 σῃ δηλαδὴ υἱοὺς καὶ συγκληρονόμους τῆς βασιλεί-
 ας του· οὕτως ἀφ' οὗ μᾶς ἐγύμνωσεν ὡς ἀναξίους
 ὑβριστὰς τῆς ὑψηλῆς του μεγαλειότητος ἀπὸ τὰ
 λαμπρὰ καὶ βασιλικὰ ἐκεῖνα φορέματα, καὶ μᾶς
 ἐδῶξεν ὅπῃ τὰ ὑψηλὰ τῆς βασιλικῆς του τραπέ-
 ζης παλάτια, μᾶς καταβιβάζει κάτω εἰς τὴν αὐλὴν
 μὲ τοὺς δούλους, καὶ μᾶς κόμνει μίαν συμφωνίαν

τοιαύτην ὅτι ἐπειδὴ μετεμελήθημεν εἰς τὴν πα-
 ραφροσύνην μας, ὅς τις σαθὴ ἐφρέξῃ εἰς τὴν αὐλήν
 αὐτὴν τεθλιμμένος, διότι ἐφάνη εἰς ἕνα τοιοῦτου
 εἰεργέτην ἀχάριστος, καὶ δὲν ἐκτελείσῃ κἀνὲν ἄτο-
 που, ἀπ' ἑσα ἤθελε τὴν καήσῃ τῆς μέθης του ἢ
 ὄρμη, θέλει τιμηθῇ ἀπὸ τὴν βασιλείαν του ὡς
 υἱός, καὶ ὅς τις ἐξ ἑναντίας ἀκολουθήσῃ τῆς μέθης
 του τὴν ὄρμην καὶ ἀτακτῆσῃ ὡς μεθυσμένος, θέ-
 λει παιδευθῇ ὡς ἀνάξιος. Εἰς τοῦτο κατ' ἀρχὰς
 εὐχαριστήθημεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὸ ἐδέχθημεν μετα-
 πόθου, ἀλλ' ὕστερον ἀλησμονήσαμεν κατ' ὀλίγου
 τὸ σφάλμα μας καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀρχίσασμεν
 θαρρέτᾳ νὰ ἐκτελοῦμεν ὅ,τι μᾶς διδάσκει ἡ μέ-
 θη μας. Ὅθεν ὁ καλοκἀγαθος βασιλεὺς λυπούμενος
 εἰς τὴν ἀναγκίαν μας, ἐπεμψεν ὑπηρετάς ἐπὶ τού-
 τῳ νὰ μᾶς ἐπιπλήξῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνθυμίσῃ τὴν
 προσαγὴν του. Ἀλλ' ἡμεῖς, ὄντι νὰ τοὺς συσαλ-
 θῶμεν καὶ νὰ τοὺς ἀκούσωμεν, τοὺς ἐξυλίσασμεν,
 καὶ ὡς πακοὺς κακῶς τοὺς ἀπεδοκῶξασμεν. Μὲ ὅλον
 τοῦτο ὁ βασιλεὺς πάλιν δὲν μᾶς ὠργίσθη, πάλιν μᾶς
 σέλλει καὶ ἄλλους καὶ πρὸς αὐτοὺς μᾶς σέλλει καὶ τὸν
 μονογενῆ του υἱόν, ἐν μὲν διὰ νὰ μᾶς πληροφο-
 ρήσῃ εἰς τὸν ὑψηλόν του σκοπὸν δι' ἡμᾶς, ἄλλο
 δὲ καὶ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τῆς βασιλικῆς προσαγῆς
 του παράδειγμα· οἷτω πάλιν μᾶς εἶπαν οἱ βασι-
 λικοὶ ὑπηρεταὶ τὴν προσαγὴν, μᾶς παρέσῃσαν καὶ

τὸν υἱόν, ὅτι ἔρχεται ἐπὶ τούτῳ, καθὼς κ' ἐφάνη
 βέβαια ὁ υἱός, ὡς ἐμβῆκεν εἰς τὴν αὐλήν, ἐστάθη
 κατὰ τὴν προσαγὴν τοῦ πατρός του καὶ βασιλέως
 ὡς ὑπεύθυνος εἰς τὸ ἰδικόν μας μέγα παράπτωμα,
 χωρὶς να' δεῖξη καὶ τὸ παραμικρόν, ἀπ' ὅσα διδά-
 σκει τοὺς ἄλλους ἢ μέθη. Ἀλλ' ἡμεῖς αἱ γεννάδες,
 βλέποντες τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν βασιλικούς ὑπη-
 ρέτας ἐδιώξαμεν ὡς ἀπατεῶνας, τὴν δὲ υἱόν ὡς
 κακοῦργον ἐρρίψαμεν εἰς φυλακὴν τὴν πλείου σκο-
 τεωτοτάτην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ
 τὸν ἐλύτρωσε· κ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἐφύλαξε τὴν βασι-
 λικὴν καὶ πατρικὴν προσαγὴν, κ' ἐστάθη εἰς αὐτὴν
 τὴν αὐλήν ὡς ὑπεύθυνος, τὸν ὕψωσε καὶ τὸν ἐκά-
 θισεν εἰς τὰ δεξιὰ τῆς μεγαλωσύνης του, κ' ἔσειλε
 μάρτυρας ἐπὶ τούτῳ ἀξιοπίστους, να' μᾶς τὸ ἀναγ-
 γείλη καὶ να' μᾶς τὸ βεβαιώσῃ μὲ μαρτυρίας τὰς
 πλείου ἀναμφισβόλους, μὲ σκοπὸν να' παρακινήσῃ
 καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ ἴδιον. Ἡμεῖς ὅμως, ὡς χρήσιμα
 ὑποκείμενα, ἂν καὶ γνωρίζωμεν πολλὰ καλὰ τὴν
 προσαγὴν τοῦ βασιλέως καὶ τὴν ὑπόσχεσιν, μὲ ὅ-
 λου τοῦτο δὲν ἐμποροῦμεν να' σταθῶμεν εἰς τὴν αὐ-
 λὴν αὐτὴν μ' εὐταξίαν, ὡς πρέπει, ἀλλ' ἀκολου-
 θοῦμεν να' κάμνωμεν καθ' ἡμέραν ὅ,τι κατὰ νοῦν
 μᾶς φέρει ἢ μέθη μας. Καθεὶς, ὅπως φθάσῃ, ἀ-
 τακτεῖ, φωνάζει, ψάλλει, χορεύει, καὶ ψάλλει
 τὸν ἰδικόν του ἦχον, καὶ χορεύει τὸν ἰδικόν του

χορὸν, καὶ θέλει νὰ δείξῃ, ὅτι αὐτὸς χορεύει καὶ ψάλλει ἀπὸ κάθε ἄλλον καλῆτερα, διὸ φωνάζει, ὅσον ἐμπόρει, καὶ τανύζεται, ὅσον δύναται, νὰ ὑπερσχύσῃ αὐτὸς μὲ τὸν ἰδικόν του χορὸν, καὶ ἄκουσῆ ἢ ἰδικὸς του ἤχος καὶ ἢ ἰδική του φωνή πεισισότερον. Ἀλλ' ὅσοι εἶναι εἰς τὸ μεταξύ κ' ἐγκριτώτεροι, ὡσὰν Ἄρχοντες, Ἀρχιερεῖς, Μοισαχοί, Ἡγεμόνες, ὡς χειρότερό ἀπὸ τοὺς καινοὺς μεθυσμένοι, δὲν ὀρκουῦνται, ὅτι φωνάζουν, ὅπως φλάσουν, καὶ ψάλλουν τραβᾶ, καὶ χορεύουν τραβώτερα, ἀλλ' ὀρμουσι καὶ ὡς λυσσασμένοι εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ ἄλλον ἐκβάλλουν τὸ μᾶτι, ἄλλον συντριβουν τὴν κεφαλὴν, ἄλλον ἀρπάζουν τὸ φόρημα, ὡς ἀποτελοῦν μέσα εἰς αὐτοῦ τοῦ ὑπερτότου βασιλείως τὴν μεγαλοπρεπεστάτην αἰλὴν, ὡς αὐ ἤθελεν ἦναι εἰς κένενα κοινὸν καπηλεῖον, μίαν χασμοδίαν τὴν πλείου τερατώδη, καὶ μίαν ἀταξίαν τὴν πλείου ἀξιογέλασον. Ἀλλ' εἰς τοῦτο τὸ μεταξύ ἴδου ἐμβαίνουσι εἰς αὐτὴν τὴν αὐλὴν καὶ οἱ περιελεῖς τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας σοφοί, ὡσὰν οἱ Κολλύριοι, Χόββιοι, Ρουσσαί, Μιραβοί. Τώρα καθεὶς προσμένει κ' ἐλπίζει, ὅτι αὐτοὶ ὡς φιλόσοφοι θέλει ἐλέγξου τοὺς μεθυσμένους ἐκείνους διὰ τὰς ἀταξίας των. Ἀλλ' αὐτοὶ, ὡς χειρότερό ἀπὸ τοὺς πολλοὺς μεθυσμένοι, ἀντὶ νὰ ἐλέγξου τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ τοὺς ἐνθυμίσουν, πόσον εἶναι εἰς ἓνα τοιοῦτον

βασιλέα ὑπεύθυνοι, καὶ πόσον εἶναι εἰς ἕνα τοιοῦ-
 του εὐεργέτην ὑπόχρεοι, ἀρχίζουσιν οἱ μιᾶροι νὰ
 φωνάζουν ὡς τελείως ἀνόητοι, ὅτι δὲν εἶναι τῆς αὐ-
 λῆς αὐτῆς Κυριάρχης, ἢ ἂν ἤναι κἀνεὺνας Κυριάρχης,
 ἀλλ' ἡμᾶς ἄνωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς ἐδῶ μὲ τοὺς δούλους
 μᾶς ἔβαλεν, ὡς ὅ,τι ἂν κἀμῶμεν, δὲν ἔχομεν
 μήτε κἀμμίαν τιμωρίαν περισσοτέραν, μήτε κἀμ-
 μίαν ἄλλην ὠφέλειαν. Ναι! οἱ τοιοῦτοι σκοπὸν ἔ-
 χουσι μ' αὐτὰ νὰ ἐλέγχωσι τοὺς μεθυσμένους διὰ
 τὰς ἀτοπίαις των, ὅτι ἂν καὶ φαντάζονται, πῶς
 σέβονται τὸν βασιλέα, καὶ πῶς τιμᾶσι τὴν προ-
 σαγήν του, μὲ ὅλον τοῦτο τοιαύτας ἀταξίας καὶ
 τοιαῦτα παράξενα κἀμνύουσιν, ὡς ἂν δὲν ἤθελε πι-
 ρεύουν, πῶς εἶναι εἰς τὴν αὐλὴν σὺτὴν Κυριάρ-
 χης· βέβαια ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ οὕτως ἐκλαμβάνω
 τὰς φλυαρίας των. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ δὲν ἐννοοῦσι τὸν
 σκοπὸν των, καὶ τοὺς σοχάζονται, πῶς ὀμιλοῦσιν
 ἀληθινὰ, καὶ ἀποδέχονται τὰς μωρολογίας των ὡς
 μίαν νέαν τῆς μεγάλης των ξυλοσοφίας ἐφεύρεσιν.
 Διὸ ἀρχίζουσιν καὶ αὐτοὶ νὰ φλυαροῦν τὰ ἴδια, καὶ
 νὰ παρακινῶν, ὅσον ἐμποροῦν, καὶ τοὺς ἄλλους,
 μὲ σκοπὸν νὰ φανοῦν καὶ αὐτοὶ, ὅτι τάχα εἶναι
 ξυλόσοφοι· νὰ ἐμπνεύσουν καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς
 τὴν ἀθείαν καὶ τὴν ἀσέβειαν. Ποῖος λοιπὸν, ἂν ἔ-
 χῃ ἀκόμη Ἑλληνικὴν τὴν ψυχὴν, κ' αἰσθάνεται εἰς
 τὴν καρδίαν του ὅλον τὸ χρέος, ὅσον χρεώσεται καθὼ

ἄνθρωπος πρὸς ἓνα τοιοῦτον εὐεργέτην Θεόν, δὲν
 ἤθελε φωνάζῃ σχεδὸν μ' ἑκατὸν χρόνια ἐναντίον
 καὶ εἰς ἑσᾶς τῶνθρωπόμορφα τέρατα, λέγω τοὺς
Μισαβολότρας διὰ τὰς βλασφημίας σας, καὶ εἰς τοὺς
 μεθυσμένους ἑσᾶς, λέγω τοὺς ἀναξίους Χριστιανοὺς,
 διὰ τὰς ἀταξίας σας; ἴσως ἐνθυμηθῆτε, ἂν ἤσθαι
 ἄνθρωποι, πῶς ἔλθετε εἰς τὸν κόσμον, καὶ πῶς
 ἔχετε ν' ἀποκατασταθῆτε μετὰ θάνατου; εἰδὲ εἴσθε
 ἀπάνθρωποι, καὶ θελετε νὰ ἐπιμένετε εἰς τὴν κα-
 κίαν, ὡς οἱ σκύληκες εἰς τὴν κόπρον, καὶ δὲν κα-
 ταπεισθῆτε εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, καθὼς δὲν ἐπίσ-
 θητε εἰς προφῆτας, εἰς Ἀποστόλους, εἰς διδασκά-
 λους, οὐδ' εἰς τὸν ἰδίον Θεόν, ἀλλὰ κῶν νὰ ἐ-
 λεγχθῆ, ὡς εἶναι πρέπον, ἢ κακία καὶ ἢ ἀσεβεία.
 Τί λοιπὸν παραποιεῖσθε ἀπὸ ἐμένα, ὅποιος εἶμαι,
 ἂν κατ' αὐτὸ σᾶς ἐλέγχω, κ' ἐπιθυμῶ ὄχι τὸν ὀ-
 νεϊδισμὸν σας, ἀλλὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν σωτηρίαν
 σας, καὶ διὰ τοῦτο μὲ σοχάζεσθε ὡς μωρὸν καὶ ἀ-
 νόητον; Ἀλλ' ἑσεῖς, ὧ μωρότατοι ὄνθρωποι, οἷ-
 ταις καυχᾶσθε ὡς Ἕλληνες, καὶ μάλιστα Χριστιανοὶ
 καὶ τὸ πλεον ἐρθόδοξοι, ἀφ' οὗ οὕτως ἀφρόνως
 ἐμπαιζετε τὴν εὐλογοτάτην ἐνὸς παντοδυνάμου Θεοῦ
 οἰκονομίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἢ οὕτως ἀσεβῶς κα-
 ταπατῆτε τὰ ὑψηλὰ ἐνὸς Θεοῦ Σωτῆρος
 προσάγματα, καθὼς ἄλλοι μὲν ἀκολουθεῖτε τοὺς τυ-
 φλοὺς ἐκείνους τῆς Γαλλίας ἢ Ἀγγλίας σοφοὺς,

να λάβετε τάχα φῶς εἰς μίαν ὕλην, ἣτις δὲν ὑποπίπτει εἰς ἄλγεδραν, ἄλλοι δὲ ἐξεπέσατε εἰς τῶν ἔθνῶν τὴν ἐπιβλαστὴν πολυτέλειαν, καὶ αἰσχροῦν ἠδουπάθειαν, ὥστε οἱ ὅλ' αὐτὰ ἐφθάσατε εἰς μίαν ἐλεεινὴν καὶ ἀθλίαν κατάστασιν, πῶς θέλετε νὰ μὴ σᾶς ἐλέγξῃ τις, ἢ καὶ νὰ μὴ σᾶς εἰπῇ, εἰς ποῖον ὄλεθρον τρέχετε; ὦ πόσον εἶσθ' ἐφεῖς ἐπ' ἀληθείας μωροὶ καὶ ἀνόητοι! Ἴδου αὐτὴ ἡ ἰδοκῆ σας εἶναι ἀνοησία ἢ πλέου μεγάλη, ἢ πλέου μεγάλη εὐήθεια, ἢ μᾶλλον μανία ἢ πλέου ἐλεεινή. Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ κάκιστα ζῶα! δὲν σᾶς προβάλλω κανένα νέου τῆς φαντασίας μου δόγμα, ὡς ὁ Μαραβὸς, ἢ ὁ Ἐλδέτιος, οὔτε θέλω νὰ σᾶς διακωμωδήσω ἀπλῶς διὰ μίαν μου παράλογον ὄρεξιν, ἀλλὰ θέλω μόνον νὰ ἐνθυμίσω τοὺς πολλοὺς, τί ἐπρόσβαζεν ὁ πλάσῃς Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, νὰ δεῖξω, καὶ πῶς ἐσάθησαν ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς εἰς αὐτὴν τὴν αὐλὴν καὶ πῶς ζέχονται μέχρι τῆς σήμερον οἱ πλέου φρονιμώτεροι ἄνθρωποι, καὶ νὰ παρασηύσω, πῶς ἀτακτοῦσιν οἱ μεθυσμένοι ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἀνόητοι. Ἀλλ' ἂν σας κακοφαινεται, ἢ διορθωθῆτε, ἢ πάλιν κάμετε, ὅ,τι θέλετε. Ζητῶ κύριος ὁ Θεός! ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἐσαυρωμένου Θεοῦ καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους μου, εἶμ' ἔτοιμος εἰς τὰ πάντα

οὔτε σᾶς φοβοῦμαι, οὔτε σᾶς τοχάζομαι τίποτε, ἂν ὀρμήσετε νὰ μὲ κατατρώξετε καὶ εἰς θάνατον. Μάλιστα δὲ αὐτὸ θέλει σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος, καὶ ἰδοὺ σᾶς προσφέρω τὸν ἑμαυτὸν μου· κάμτε, ὅτι θέλετε.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ.

Ὅλα τὰ πλέον ζωηρότερα ποιήματα εἶναι βέλ-
 βαια ὠνυφελῆ, ἂν κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ γένους
 δευ ἔχουν βάσιν τὸ ἠθικόν· ὅλα τὰ πλέον εὐλο-
 γώτατα ἠθικὰ εἶναι ἀσύστατα, ἂν δὲν ἔχουν θεμέ-
 λιον τὴν θρησκείαν. Ὅθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληες
 ποιηταί, ὡς ὁ Ὀρφεὺς, ὁ Λίνος, ὁ Μίμνερος,
 ὁ Ἡσίοδος καὶ ἄλλοι, ὅτε κατ' ἀρχὰς τῶν Ἑλλήνων
 τὸ γένος ἐκινδύνευε νὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς
 θεότητος, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων, καὶ νὰ
 καταυτήσῃ εἰς παντελῆ θρησιότητα, ἔψαλλον, ὡς
 τόσοι ἱεροὶ τοῦ αἰῶνος των θεολόγοι, τὴν ἀρχαι-
 ότητα καὶ παντοδυναμίαν τῶν θεῶν, τὴν πρώτην
 τοῦ ἀνθρώπου κατάστασιν εἰς τοὺς χρυσοὺς αἰῶνας,
 καὶ πῶς διὰ μίαν ἄφρονα τόλμην τοῦ Προμηθέως
 ἠργίσθη ὁ Ζεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔπλασε
 τὴν Πανδώραν γυναῖκα, ἣτις ἀνοίξε τὸν πέθον,
 κ' ἐσκόρπισε τὰ κακὰ εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ τὰ ὅποια
 δευ ἠμπορεῖ νὰ λυτρωθῇ ταύς, εἰμὴ μετὰ θάνα-
 του, ἀφ' οὗ ζήσῃ εἰς τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν ἐυ-
 σεβῆς πρὸς τοὺς μεγάλους θεοὺς, καὶ πρὸς τοὺς

ὁμοιοπαθεῖς ἀνθρώπους ἐπεικῆς καὶ φιλόθροπος ὕπερου πάλιν, ὅτε ἄρχισαν νὰ σοχασθοῦν τὴν ληθείαν ὡς ἓνα ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν ὄρπαγὴν τῶν ξένων γυναικῶν ὡς μὲγ' ἀνδραγάθημα, ὃ Ὅμηρος ἐξωγράφισε τὴν εἰκόνα τοῦ ὄντως Ἡρώος, μὲ σκοπὸν ν' ἀποσύρῃ τοὺς μικρολόγους καὶ κακοτρόπους ἐκείνους ληστὰς ἀπὸ τοὺς ληστρικοὺς καὶ παραλόγους πολέμους, ὡς ν' ἀποβλέψουν εἰς τὸν ὄντως ἡρωϊσμὸν, νὰ γένουν ἥρωες, ὡς πρέπει, ἐσολισμένοι μὲ φρόνησιν πολιτικὴν καὶ μὲ φιλόκαλον ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ δικαίων ἀνδρείαν. Οὕτως ἀφ' οὗ ἐπολιτεύθησαν κατ' ὀλίγον, ἄρχισαν νὰ πολιτευθοῦν ὀπίσωσιν καὶ οἱ ἐρωτῆτες τῶν, καὶ ἀπὸ βίαιοι καὶ δυναστικοὶ νὰ γένουν θελκτικοὶ καὶ ἀνθρωπικότεροι· τίτ' ἐφάνη οὐχ ἤττον ὠφέλιμος καὶ ὁ ἠδὺς Ἀνακρέων, καθὼς ἐφώναζε.

„Θέλω λέγειν Ἀτρείδας.

Θέλω δὲ Κάδμον ἄδειν

Ἄβάρβιτος δὲ χορδαῖς

Ἐρωτα μῦνον ἠχεῖ.

Εἰς τοὺς παρόντας ὁμοῦς καιροὺς ἂν ἔλθῃ ἓνας Ὅμηρος νὰ ψάλλῃ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος, ἢ τοῦ Ὀδυσσεύος τὴν περιπλάνησιν, οἱ Ἕλληες θέλει τὸν ἀκούσουν, μερικοὶ, καθὼς οἱ μεθυσμένοι ἤθελον ἀκούσουν τῆς Πεντεσιλείας τὸν θούριον,

καὶ οἱ περισσότεροι, καθὼς οἱ φυλακωμένοι δεσμώ-
ται τοῦ Θαυμαστοῦ Λεωνίδου τὰ ἔπαθλα. "Αὐ-
ἔλθη κ' ἕνας τερπνὸς Ἀνακρέων νὰ τραγωδήσῃ
τοὺς πεπολιτευμένους τοῦ ἔρωτος, θέλει τὸν ἀκού-
σουν μ' εὐχαρίστησιν σχεδὸν ὅλοι, καθὼς μὲ καθ'
εὐχαρίστησιν ἀκούουν κ' αἱ πόρνοι τὰ αἰσχρὰ ποιή-
ματα τοῦ Πάφου, ἢ *la pucelle de Voltaire*
ἢ *la meretrice Inglese* καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Βέ-
βαι' ἀπὸ τὰ καιρικὰ περιστασιακά διεσθείραμεν ἐκεῖνα
τὰ εὐγενῆ τίμια ἤθη καὶ τὸν ὑψηλὸν Ἑλληνικὸν
χαρακτῆρα, εἰς τρόπον ἀπὸ μὲν τὰ Ἡρωϊκὰ δὲν
ἤμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν βεβαίως κάμμειαν ὠφέ-
λειαν, ἀλλ' οὔτε παρηγορίαν· ἀπὸ δὲ τὰ Ἐρωτι-
κὰ δὲν ἔχομεν νὰ προσμεινόμεν παρὰ περισσοτέ-
ραν καὶ ἀναμφίβολον τοῦ ἠθους τὴν ἀχρειότητα.
Διὸ κατὰ τὴν κατάστασίν μας μὲ φαίνεται, ὅτι ὠ-
φελιμώτερα μᾶς εἶναι τὰ ἠθικὰ, ὅσα διορθώνουν
τὰ ἤθη, κ' ἐμπνέουν εἰς τοὺς πολλοὺς ἕνα τίμιον
καὶ φιλόανθρωπον χαρακτῆρα. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ
ἠθος τῶν πολλῶν κατὰ τὸ παρὸν κλίνει εἰς τὸ ἀ-
σειότερον, καὶ φυσικᾶ ἐπιθυμεῖ καὶ ὀρέγεται τὰ
τερπνὰ καὶ γελοῖα, ἂν ἔλθῃ κανένας Ἡσίοδος νὰ
ψάλῃ τὸν ὄντως Δία,

„Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμοῦς ἄφατοί τε φατοί τε
ἠήτοί τ' ἄρρητοί τε . . . . .

ἢ τὸν ἀληθῆ Προμηθεά, ὅστις ἠθέλησε νὰ κλέψῃ τὸ

πῦρ, καὶ ὁποῖου πῦρ ἀληθῶς; ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
 πῶς ὁ Ζεὺς, ἀφ' οὗ ὠργίσθη δι' αὐτὸ, ἐπλασε κ'
 ἔσειλε εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν Πανδώραν, καὶ τίς ἡ
 Πανδώρα; ἥτις ἄνοιξε τὸν πέθον, κ' ἐξῆλθαν ὅλα
 τὰ κακὰ εἰς τὸν κόσμον· βίβαια μὲ αὐτὰ ὁ ποιη-
 τῆς δὲν ἤθελε κάμη κάμμιαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς
 πολλοὺς, μάλις ἤθελε λάβῃ ἀπ' ὅλους καὶ πολ-
 λὴν καταφρόνησιν, ὥστε διὰ τὴν διδασκίαν εἰς
 τοὺς παρόντας καιροὺς ἐν καλὸν ἠθικὸν, μὲ σκο-
 πὸν ὅτι ἀνακαλέσῃ τὸ ἥθος εἰς τὸ σεμνότερον, ἀ-
 νάγκη δὲ τὸ ἐνώσῃ μὲ τὸ τερπνὸν καὶ ἄσειον, εἰς
 τρόπον τὸ φέρῃ ἀπὸ τοῦ ἐν μέρος τοῦ Δημοκρίτου
 τὴν περιπαίξῃ ἄσειως τὰ κακὰ ἦθη, καὶ ἀπὸ τᾶλλο
 πάλου τὴν ἔχῃ τοῦ Ἡράκλειτου τὴν κλαίῃ τὴν ὀ-
 θλιότητα, καὶ τὴν διδάσκῃ τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο
 πρὸς τὸ παρὸν ἀνέβαλα κ' ἐγὼ ὅλα μου τᾶλλα καὶ
 ἡρωικὰ κ' ἐρωτικὰ καὶ ἠθικὰ ποιήματα, καὶ προ-
 βάλλω ἐν πρώτοις εἰς τὸ καιρὸν τοῦ Ἑρμῆλου, ὡς
 ἐν ἀληθῶς Δημοκρίτη-Ἡράκλειτον, μὲ σκοπὸν τὸ ἐ-
 λέγξω ἄσειως καὶ τὰ κακὰ τοῦ αἰῶνος, τὸ ἐνθυμί-
 σω καὶ τοὺς πολλοὺς τᾶληθῆτων συμφέροντα· ὥστε
 ἂν δὲν γένη κάμμία διορθωσις, καὶ τὸ ἐλεγχθῇ ἡ
 ὀσφθορὰ τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀσέβεια, καὶ τὸ ἐ-
 λεγχθῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖου καὶ
 ἡ ἀσέβεια ἐπιβουλεύθῃ τὴν ἀρετὴν, καὶ κατέτρεξε
 τὴν θειοτάτην Θρησκείαν. Τοῦτο ὁμῶς τὸ Δημο-

κρίθηρα κλείτειον πλάσμα ἠμποροῦσα, καὶ ἴσως ἤθελε φανῆ ἀρεζότερον, νὰ συγγραφῆ συντομώτερον εἰς ἓνα τόμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ κακὰ τοῦ αἰῶνος εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, ἐσοχάσθη ἀναγκαιότερον νὰ γένη εἰς τόμους τρεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἰδοὺ τὸν μὲν πρῶτον συνίγραψα καὶ εἶναι αὐτὸς, τοὺς δὲ ἄλλους δύο, ἂν λάβω τὸν καιρὸν, θέλει συγγράψω μετέπειτα. Εἰς τὸν πρῶτον ἰδοὺ ὁμιλῶ περὶ ἀθείων, ἢ θεϊῶν, περὶ διαφθαρμένων Χριστιανῶν, περὶ ἱατρῶν, περὶ ἀρχόντων, περὶ πραγματευτῶν, ὅτι ὅλοι προδιδόζονται, ἢ πλουτοῦν κατὰ τύχην· καὶ οἱ μὲν ὄξιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταφρονοῦνται καὶ δυσυχοῦν, οἱ δὲ ἀνάξιοι εὐτυχοῦν καὶ τιμῶνται. Εἰς τὸν δεῦτερον θέλει ὁμιλῆσαι περὶ τῶν Μυσηκοχυμικῶν, ὅσοι καταγίνονται εἰς τὴν ὑπερφυῆ μεταβολὴν τῶν μετάλλων· περὶ τῶν εὐθουσιασμίων εἰς τὰς ἀρχαιότητας ἀνοήτων, οἵτινες, ὡς ἔχουν τὴν πρόληψιν, θάρρους, πῶς ἔχουν μέγαν θησαυρὸν, καὶ καυχῶνται, ὡς εὐτυχέστατοι, ἂν εὔρουσιν τὸ αὐτὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ἢ τὸ ἀδράχτι τῆς Ἀριάδνης, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· τέλος, περὶ τῶν ματαιῶν συγγραφέων, ὅσοι καταγίνονται εἰς τὰνωρελῆ καὶ συγγράφουσι τὰ μάταια, ὅποια εἶναι τὸ Βραχμανικὸν Δοξασάριον! ἢ Γοργόνη Τερψιθία! Ἀθηνᾶ χορεύουσα, ἢ Ἡρα πωλοῦσα ἀδράχτια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὅσα οἱ κριτικοὶ συνηθίζουσι νὰ ἀντι-

μάζου κοροφίξαλα τῆς Σμαράγδους· καὶ πῶς ὅ-
 λοι αὐτοὶ εἶναι τρελοὶ καὶ ἀνόητοι, ἀλλ' ὁ καθείς
 φαντάζεται τὴν ὀνομασίαν του ὡς μίαν μεγάλην ἀ-
 ρετήν, καὶ οἰκτεῖρει τὸν ἄλλον διὰ τὴν τρέλαν του.
 Εἰς τὸν τρίτον τόμον θέλει παραστήσω ὅλα τὰ αἰ-
 τία, ὅσα ἐμποδίζουν ἓνα γένος ἀπὸ τὸ νὰ γνωρί-
 σῃ τ'ἀληθῆ του συμφέροντα, καὶ τὸ κρατοῦν πάν-
 τα εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δυσειδαιμο-
 νίας, διὰ τὰς ὁποίας αὐτὸ καὶ ψυχικῶς καὶ σω-
 ματικῶς τρέχει καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἀπίσθειαν. Εἰς
 αὐτὰ τελειώνει τὴν ἱστορίαν του ὁ Ἑρμῆλος, καὶ ἐν
 ταύτῳ λαμβάνει παραδόξως τὴν πρῶτην φυσικὴν του
 μορφὴν. Ἄλλα· περὶ μὲν τῶν ἄλλων δύο, τοῖς
 ὁποῖους δὲν ἄρχισ' ἀκόμη, ἔτου περιττὸν ν' ἀνα-
 φέρω καὶ τόσον, περὶ δὲ τοῦ πρώτου, τὸν ὁποῖον
 μόλις μὲ μυστίους κινδύνους καὶ ἀπείρους ταλαιπω-
 ρίας καὶ ἄλλεπαλλήλους διακοπὰς ἐνταῦθα εἰς τὴν
 βουλγαρωτάτην Ἀχρίδα ἐτελεύτωσα, ὡς ἐξηγήσω
 καὶ τὴν ἀλληγορίαν του.

Κάθε ποίημα ἐλεγκτικοδιδασκτικὸν πρέπει νὰ
 ᾖναι σύνθετον ἀπὸ μίμησιν καὶ ἀπὸ ἀλληγορίας, κα-
 θὼς καὶ ἐν ζῶον εἶναι σύνθετον ἀπὸ ψυχῆν καὶ ἀπὸ
 σώμα· εἰς τρόπον μὲ τὴν μίμησιν νὰ τέρπῃ τοὺς
 ἀνθρώπους καὶ νὰ ἡδύνη, μὲ τὴν ἀλληγορίαν νὰ
 ὁδηγῇ εἰς τὴν ἀρετήν καὶ εἰς τὴν διορθωσιν· ὡσε
 καὶ ὁ Ἑρμῆλος αὐτὸς, ὡς ἐν τοιοῦτον ἐλεγκτικο-

διδασκτικὸν ποίημα ἐξισορεῖ ἕλ' αὐτὰ τὰς εἴα συμπεδωχότα ὡς μίαν μίμησιν κατὰ τὸ πθανώτερον, ἀλλ' εἰς ὅλ' αὐτὰ αὐτὸς ὑποκρύπτει μίαν ἄλλην ἔννοιαν πλέον ὑψηλοτέραν καὶ πλέον ἠθικωτέραν ἀπ' ὅ,τι δείχνει εἰς τὸ φαινόμενον, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει ὑποβλέπειν καθεὶς, ὅταν ἀκούῃ τὴν ἀξείαν του αὐτὴν ἰσορίαν, εἰς τρόπον νὰ λάβῃ καὶ ἀπὸ τῆς ἀξειότητός του κῆποιαν ἡδονήν, ὑπολαύσῃ καὶ ἀπὸ τῶν ἀξειοτήτων του τὴν ἀλληγορίαν κῆμμίαν ὠφέλειαν. Ἡ πλάσις τῆς ἰσορίας του καὶ ἡ μίμησις εἶναι φανερά, ἡ δὲ ἀλληγορία εἶναι αὐτή. Δύο πράγματα εἶναι, εἰς τὰ ἑποῖα συνίσταται ἀπλῶς τοῦ ἀνθρώπου ἡ τελειότης, ὡς νὰ ζῇ ὡς ἄνθρωπος κατὰ λόγον, καὶ ὄχι κατὰ τύχην ὡσαν θεῖον· πρῶτον ἡ ἀληθῆς γνῶσις τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ δεῦτερον τὸ ἐπιεικὲς καὶ καλοκῆγαθὸν ἦθος, τὰ ὅποι' αὐτὰ καὶ τὰ δύο δὲν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον μῆτε φυσικὰ μῆτε παρὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξωθεν ἀποκτῶνται διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Ὅθεν ὅσον μὲν διὰ ὑποκλήσῃ τινὰς τὴν γνῶσιν τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, χρειάζεται μίαν θρησκείαν τὴν πλέον ἀληθῆ, χρειάζεται καὶ μίαν φιλοσοφίαν τὴν πλέον εὐλογον· τὴν θρησκείαν, διὰ νὰ τὸν διδάξῃ τὰ θεῖ' ἀληθῶς, τὴν φιλοσοφίαν, διὰ νὰ τὸν ἀποδείξῃ εὐλογοφανῶς τὰ ἀνθρώπινα· ὅσον δὲ καὶ διὰ

ἢ ἀποκτήσῃ ἓνα ἦθος ἐπιεικὲς, χρειάζεται μίαν ἀ-
 γαθὴν καὶ εὐγενῆ ὀνατροφίην, διαὶ ναὶ τὸν ὀδηγήσῃ
 κατὰ τοὺς ἀπλανεῖς κανόνας καὶ τῆς ἀληθεστάτης
 θρησκείας καὶ τῆς εὐλογωτάτης φιλοσοφίας εἰς τὰ
 ὄντως καλὰ καὶ συμφέροντα· οὕτω τελειοῦται ὁ
 ἄνθρωπος, καὶ ζῆ ὡς ἄνθρωπος κατὰ λόγον, ἀλλ'
 ὄχι κατὰ τύχην ὡσαν θηρίου. Εἰς τοιαύτην ἐντέ-
 λειαν, ἀφ' οὗ φθίασῃ σχεδὸν καὶ ἓνα γένος ὀλόκλη-
 ρου, εἴτε αὐτένομον εἶναι, εἴτε εἰς ἄλλο ὑπόδου-
 λου, πολιτεύεται κατὰ λόγον, καὶ δὲν περιφέρε-
 ται κατὰ τύχην· ποτὲ δὲν εὐδοκίμου ἐἰς αὐτὸ οἱ
 κακοὶ, ἀλλ' ὅσον ἐγχωρεῖ, οὕτως ἢ ἄλλως παι-
 δεύονται· ποτὲ δὲν πάσχουν οἱ ἀγαθοὶ, ἀλλ' ὅσον
 τὸ δυνατόν, μάλις καὶ τιμῶνται καὶ προσατεύου-
 ται. Εἰς τὰ κοινὰ εἴτε πολιτικά, εἴτ' ἐκκλησιασ-
 τικὰ ἀξιώματα εἶναι ἀδύνατον ναὶ προδρασθῆ^ν ποῖος
 φθίασῃ, καὶ ὅπως φθίασῃ, κατὰ χάριν, ἢ μὲ βί-
 αν, ἢ μὲ ἀργύρια· ἀλλ' ὅστις εἶναι ἄξιος προδι-
 βάσεται εἰς τὸ ἀξίωμα κατὰ τὴν ἀρετὴν του, εἰς
 τρόπον ὁ προδιδασμὸς του γίνεσθαι ὡς μί' ἀντιμισ-
 θία τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ ἀξίωμα ὡς μέσου εἰς με-
 γαλύνεσθαι ἄνδραγαθήματα· οὕτω κροτεῖται καὶ εἰς
 τὸ πολιτικὸν μία εὐτακτος ὀρμονία, καθὼς εἶναι
 καὶ εἰς ὄλον αὐτὸν τὸν ὀρατὸν κόσμον τῆς φύσεως.
 Εἰς ἐναντίας ὀνω πρῶγματα εἶναι πόλιν, εἰς τὰ
 ἐποῖα συνίσταται τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐλλειπὴ ἀθλιότης,

ὥς ἐνὰ ζῆ ὁ δυσυχῆς κατὰ τύχην ὡσαύτην θηρίον, καὶ ὅχι ὡς ἄνθρωπος κατὰ λόγον, πρῶτον ἢ κτηνώδους ἀγνοία τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ δεύτερον τὸ θηρωδὲς καὶ μισάνθρωπον ἦθος, τὰ ὅποι' αὐτὰ καὶ τὰ δύο δὲν εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον μῆτε παρὰ φύσιν, μῆτε φυσικὰ, ὡς φλυαρεῖ ὁ θηρωδέστατος Χόσδιος, ἀλλὰ προέρχονται εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆν δυσυχῆ ἔλλειψιν τῆς προσκοῦσης διδασκαλίας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Δὲν ἔτυχε ὁ ἀκούσῃ ὁ δυσυχῆς μίαν εὐλόγον φιλοσοφίαν, δὲν συνέβη ἐν εὐρεθῆ καὶ εἰς μίαν ἀληθεστάτην θρησκείαν, ἢ ἂν εὐρέθῃ, ἀλλὰ δὲν ἐδιδόχθη καλῶς, καθὼς πρέπει· ὅθεν δὲν ἐπληροφορήθη ἀληθῶς εἰς τὰ θεῖα, ἔμεινε τυφλὸς καὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα. Ἐτυχε ἐνὰ λόβῃ καὶ μίαν ἀχρεϊστάτην ἀνατροφὴν, ἣτις ὠδηγοῦσε πάντοτε τὰς κτηνώδεις τοῦ ἐπίθυμίας μὲ τὰς ψευδεῖς περὶ τὸ πρέπον προλήψεις καὶ σφαλέραις περὶ τὸ συμφέρον ιδέαις εἰς τὰ χαμερπῆ καὶ τὰ ἄδικα· ὅθεν κ' ἐθηρωώθη τελείως· οὕτως ἀχρεϊοῦται ὁ ἄθλιος, καὶ ζῆ κατὰ τύχην ὡσαύτην θηρίον, ἀλλ' ὅχι ὡς ἄνθρωπος κατὰ λόγον. Εἰς τοιαύτην διαφθορὰν ἀφ' οὗ κατανήσῃ κ' ἕνα γένος ὀλόκληρον, ἀδύνατον εἶναι δια' παντὸς ἐνὰ ζῆσιν αὐτόνομον. Ἄλλ' εἴτε αὐτόνομον τύχη, εἴτε εἰς ἄλλο ὑπόδουλον, πάντοτε περιφέρεται κατὰ τύχην. Ποτὲ δὲν παιδεύονται εἰς αὐτὸ οἱ κακοί, ἀλλὰ τι-

μῶνται μάλιστα ὡς ἄξιοι καὶ ἀγγίνοες· σπαικῶς
 εὐδοκίμου οἱ ἀγαθοί, καὶ ἂν εὐδοκίμησούν, δὲν
 ἀργεὶ νὰ καταφρονηθοῦν ὡς ἀνάξιοι, πολλάκις
 καὶ νὰ παιδευθοῦν ὡς κακώτροποι. Εἰς τὰ κοινὰ
 εἴτ' ἐκκλησιαστικά εἴτε πολιτικά ἀξιώματα εἰν' εὐ-
 κολώτατον νὰ προδισαθῆ ποῖος φθᾶση καὶ ὅπως
 φθᾶση ἢ κατὰ χάριν, ἢ κατὰ βίαν, μὲ κολακείας
 ἢ μ' ἀργύρια, καὶ μάλιστα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πα-
 ραβλέπεται ὁ ἄξιος ὡς ἀνάξιος, καὶ ὁ ἀνάξιος προ-
 τιμᾶται ὡς ἀξιώτατος· οὕτως εἰς τὸ πολιτικὸν γί-
 νεται μία παράξενος κ' ἐλλεινὴ ἀταξία· καὶ πάσχει
 ὅλον τὸ σύστημα, καθὸ διοικεῖται εἰς τὰ τυφλά
 ἀπὸ μίαν τυφλὴν καὶ ἀκατάστατον τύχην. Δύο βέ-
 θαια, καὶ μεγάλας ἀταξίας προξενεῖ ἡ τύχη εἰς
 ἓνα τοιοῦτον διεφθαρμένον γένος, πρῶτον, ὅτι ἐξ
 ἴσου χωρὶς κἄμμίαν διαφορὰν κρεμνίζει καὶ ἀγαθοὺς
 καὶ κακοὺς, καὶ πεπαιδευμένους καὶ ἀμαθεῖς εἰς οὐ-
 τιδανὴν καὶ ἀθλίαν κατάστασιν. Δεύτερον, ὅτι ἐξ
 ἴσου πάλιν προδιδάξει χωρὶς κἄμμίαν διαφορὰν καὶ
 ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς, καὶ πεπαιδευμένους καὶ ἀμαθεῖς,
 ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ἀμαθεῖς, ἢ κακοὺς εἰς
 τὰ πλεον μεγάλα καὶ ὑψηλά ἀξιώματα, τῶν ὁ-
 ποιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δύο ἀταξιῶν τὰ ἀποτελέσ-
 ματα εἶναι εἰς τὸ γένος αὐτὸ κακὰ καὶ ἐλέθρια·
 ἐκ τούτων βέβαι' ἀκολουθεῖ μία κοινὴ παρακίνησις
 καὶ τρόπου τινὰ μί' ὁμιλία πρὸς τὰ κακὰ, μία

νέκρωσις παντελὴς τῆς ἀρετῆς, θάνατος τῆς φιλοσοφίας, διὰ τὰ ὅποια τὸ διεφθαρμένον γένος αὐτὸ μετεκπίπτει ἀπὸ μίαν δουλείαν κακῆν εἰς μίαν χειροτέραν αἰχμαλωσίαν· ἐπειδὴ οἱ φρόνιμοι κ' ἐπιεικεῖς, ὅσοι κακῆ τύχῃ εὐρέθησαν εἰς ἓνα τοιοῦτον γένος, ἂν καὶ ὅσον τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἐξεύρωσι νὰ ζοῦν κατα λόγον, καὶ δὲν παρεκτρέπονται ἀπὸ τὸν ἔρθρον δρόμον τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ὅσοι μὲν εἶναι καταδικασμένοι ἀπὸ τὴν τύχην εἰς οὐτιδανὴν καὶ ἀθλίαν κατάσασιν, αὐτοὶ πάσχουν, ὅσοι δὲ κατα τύχην εὐρέθησαν προδιδασμένοι εἰς κἀνένα μεγάλου ἀξίωμα, ἀνάμεσα εἰς ἓνα τόσον πλῆθος κακῶν δὲν ἐμπροσθὺν νὰ προξενήσουν εἰς τὸ γένος κἀμμίαν ὠφέλειαν, οὔτε μὲ τὴν συμβουλῆν των, οὔτε μὲ τὸ χρησόν των παράδειγμα· εἰς τοιαύτην ἀθλίαν διαφθορὰν κατα τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐξώκειλαν περὶ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιροὺς καὶ ὅλα τᾶλλα γένη τῆς Εὐρώπης, κ' ἐξόχως οἱ δυσυχεῖς ἡμεῖς Ἕλληνες, οἵτινες εἴμεθα κ' ἐξ ὀρχῆς προδιδασμένοι· καὶ αὐτὴν τὴν ἔλεεινὴν τοῦ αἰῶνος κατάσασιν περιγράφει ὁ δυσυχῆς Ἑρμῆλος ὡς Δημοκριτηράκλειτος.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἱστορίας του αὐτὸς παριστάνει τὴν πρώτην ἀταξίαν τῆς τύχης. Ἑρμῆλος δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κατ' ἀλήθειαν, ἀλλ' εἰν' ἓνας Νουὺς δεξιὸς, ἀναθρεμμένος καλῶς, ἐξησχημένος

ὀρθῶς εἰς κάθε θεωρητικὴν παιδείαν καὶ μάθησιν, ἐλεύθερος κριτικὸς καὶ παλαιῶν καὶ νεωτέρων σοφῶν εἰς κάθε εἶδος φιλοσοφίας. Κοκκύνα Ταρσίτσα εἶναι ἡ ὀρθὴ Φιλοσοφία, ἣτις, ἀφ' οὗ ἀπέθαναν ἱκεῖνοι οἱ Θεσπίσιοι ἄνδρες, εἴτε παλαιοὶ, εἴτε νεώτεροι, κ' ἔμειναν αὐτὰ τάνθρωπόμορφα τέρατα, ὡς οἱ Ἑλβίτιοι καὶ οἱ Μιραβόι, δὲν καταδέχεται κανένα μῆτε ὡς ἔρασην, μῆτε νυμφίον· κοκκύνα Ἐλενίτσα, θυγάτηρ τῆς Κοκκύνας Ταρσίτσας, εἶναι ἡ εὐδοξὸς Ἰατρικὴ τέχνη καὶ ὠραιότατη τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας θυγάτηρ, ἣτις διὰ τὰ παράλογα συστήματα τῶν Ἰατρῶν ἔπεσεν εἰς φθίσιν. Διὸ ἡ Φιλοσοφία προσκαλεῖ τὸν Ἑρμῆλον εἰς Θεραπείαν τῆς. Ἀλλ' ὁ Ἑρμῆλος, ἐν ᾧ Θεραπεύει τὴν θυγατέρα ἱατρικὴν ἀπὸ τῆς φθίσιν, πίπτει εἰς ἔρωτα τῆς φιλοσοφίας μητρὸς, πίπτει ὡσαύτως καὶ ἡ Φιλοσοφία εἰς ἀντέρωτα τοῦ Ἑρμῆλου, καὶ τὸν ἀποκαλύπτει τὰ πλέον ὑψηλότερά της μυσῆρια. Τοῦτου τοῦ σφοδρῶν ἔρωτα τῆς Φιλοσοφίας κ' Ἑρμῆλου ἐνόησε κ' ἐξήλευσεν ἡ φθονερά καὶ βάσκανος Τύχη. Βέβαια παρθενία μοναχὴ δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κατ' ἀλήθειαν, ἀλλ' εἶναι ἡ τύχη, ἣτις ἀγαπᾷ τὸν τυχόντα, δὲν νυμφεύεται κανένα, προσκυνεῖται ἀπ' ὅλους, καὶ οἰκειοποιεῖται ἀπὸ τοῦ κῆρ Μελέτιου ἁγίου Νεοκαισαρείας, ὅστις εἰν' ἓνας Νοῦς πολιτικὸς, εὐεπῆβολος, καὶ πάντοτ' ἐπιθυμεῖ προσιδασμοὺς εἰς ὑψηλὰ

αἴτε πολιτικά εἴτ' ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα, εἰς ὅσα
 προβιδάξει τοὺς τοιούτους ἢ τύχη· ὅθεν αὐτὴ Θέ-
 λουσα ν' ἀποσπάσῃ καὶ τὸν Ἑρμῆλον ἀπὸ τὸν ἔρω-
 τα τῆς φιλοσοφίας, ὑποκρίνεται ὡς ἐρωμένη καὶ
 τὸν προσκαλεῖ εἰς τὸν ἔρωτά της μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ
 θέλγητρα, τὰ ὅποια ἐμποροῦν νὰ κινήσουν καλὴ-
 να εἰς τὸ νὰ ὀρεχθῆ τὰ λαμπρὰ, ἀλλὰ μύταια
 δῶρα της· ὁ Ἑρμῆλος ὅμως ἀδιάσειστος ἀπὸ τὸν ἔ-
 ρωτα τῆς φιλοσοφίας, δὲν καταδέχεται νὰ γένη
 τόσον χαμερπῆς, ὡς ν' ὀρνηθῆ τὴν φιλοσοφίαν,
 καὶ προσκολληθῆ εἰς τὴν ἀκατάστατον τύχην, κα-
 θὼς τὰ χαμερπίσματα κινώδαλα· εἰς τοῦτο δευνο-
 παθεῖ καὶ ἡ Τύχη, καὶ μ' ἐν ὄγγειον γλυκοῦ μαγι-
 κοῦ, δηλαδὴ μὲ μίαν ἀπατηλὴν κ' ἐναντίαν περι-
 ρασιν μετασχηματίζει τὸν Ἑρμῆλον εἰς τὴν ἐλεισηνὴν
 τοῦ ὄνου μορφήν, καθὼς βέβαια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 κρεμιρίζει ἐν' ἀληθῆ ἔρασιν τῆς φιλοσοφίας εἰς μί-
 αν ἐπόδουλον καὶ ἀθλίαν κατάστασιν· καὶ τὸ κα-
 κόν, ἀφ' οὗ κρεμιρίζει ἓνα Ἑρμῆλον, κρεμιρίζει
 μὲ αὐτὸν κ' ἓνα κῆρ Σέργιον, ὅστις εἶν' ἓνας Νοῦς
 ἐπιστήμων, εὐσεβῆς, ἐπιεικῆς, φιλογενῆς, φι-
 λόκαλος, ἀλλὰ προληπτικὸς ἢ εἰς τοὺς παλαιούς
 ἢ εἰς τοὺς νεωτέρους σοφοὺς, καὶ διὰ νὰ φωτίσῃ
 τάχα τὸ γένος συγγράφει ἢ μεταφράζει, ὅσα δὲν
 ἐμπορεῖ ἀκόμη τὸ γένος εὐρισκόμενον οὕτως εἰς κα-
 χεξίαν νὰ μασσήσῃ καὶ νὰ χωλεύσῃ καλῶς, διὰ νὰ

λάβῃ τὴν προσήκουσαν δύναμιν· κρεμμύζει κ' εὐ-
 ἁγίου νέων Πατρῶν κῦρ Πολύκαρπον, ὅς τις εἶν' ἕνας
 νοῦς ἐκκλησιαστικὸς κ' ἐξολισμένος μὲ ἰκανὰς ἰδέας
 καὶ γραμματικῆς καὶ φιλοσοφίας, πλὴν δὲν ἠδύνε-
 ται εἰς τὰς ἱεράς μελέτας τῶν ἁγίων γραφῶν, οὐδ'
 ἔχει τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔθνη, αὐτὸ φυλάττει τὴν ἐκ-
 κλησιαστικὴν σεμνοπρέπειαν, ἀλλ' ἀρίσκειται εἰς τὰ
 ἐξωτερικὰ κ' ἐθνικὰ ἔθνη κ' ἐπιτηδεύματα· κρε-
 μμύζει κ' ἕνα κῦρ Τλέμονα, ὅς τις εἶν' ἕνας Νοῦς δε-
 ξιὸς, εἰδήμων, ἐξολισμένος μ' ἐπιστήμας, μὲ δια-
 λέκτους, ἀλλὰ χωρὶς ἔθνος, χωρὶς χαρακτήρα,
 ἔκδοτος εἰς τὰ πάθη, ἀσεβῆς κατὰ τὸ φρόνημα,
 κῆρυξ τῆς ἀθείας καὶ διδάσκαλος τῆς ὀχιειότητος,
 ὡς εἶν' ἐκεῖνα τὰ ἔλεεινά τοῦ γένους ξυλοσοφάρια·
 κρεμμύζει κ' εὐ' ἁγίου Μιραίων κῦρ Μαθαίου,
 ὅς τις εἶν' ἕνας Νοῦς ἀμαθῆς, βάρβαρος, ἀμαθέ-
 ρατος, πραγματευτῆς, ἢ τεχνίτης, ἐξ ἀπαλῶν
 οὐόχων ἀναθρεμμένος κακῶς, ἔκδοτος εἰς τὰς αἰ-
 σχρότητας, κ' ἐξ ἀκοῆς διδαγμένος ἀπὸ τὰ ξυλο-
 σοφάρια τὴν ἀθείαν, ἀρχίζει νὰ ξυλοσοφῇ καὶ φλυ-
 αρῇ ὅ, τι φθίασῃ, νὰ δεῖξῃ, ὅτι εἶναι ξυλόσοφος.
 Κρεμμυσιμένοι ἕμως ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὴν Τύχην εἰς
 μίαν τοιαύτην ὑπὲρδουλον καὶ ἀθλίαν κατάστασιν,
 μόνον ἕνας ὄντως ἐραστῆς τῆς Φιλοσοφίας, ὡς εἶ-
 ναι ὁ Ἑρμῆλος, Φρημεῖ, καὶ ἕνας ὄντως εὐσεβῆς
 καὶ ἐπιεικῆς φιλογενῆς, ὡς εἶναι ὁ κῦρ Σέργιος,

κόπτεται· οἱ δὲ ἄλλοι ὄλοι, ὄχι μόνου δὲν λιποῦνται τελείως, ἀλλὰ μόλις καὶ χαίρονται, καθὼς εἰς τοιαύτην ἔλθειν τῷ γένους κατάσαι αὐτοὶ ἔχουν τὸν καιρὸν, ἢ ὀπολαμβάνουσι ἀδελῶς, ὅ,τι ἐπιθυμοῦν, καὶ νὰ πράττουσι ἀνυποσώλως, ὅ,τι ὀρέγονται· καὶ ἂν ἐλέγχῃ ὁ κῆρ Σέργιος, εἰς μάτην λαλεῖ. Κινδυνεύει μάλιστα καὶ ὁ Ἑρμῆλος ἀπὸ τὸν Μυραίων νὰ πάθῃ ἄλλο χειρότερον. Οὕτως ἢ Τύχη, ἀφ' οὗ κρεμνίσῃ εἰς ποταπὴν καὶ ἀθλίαν κατάσαι ἐξ ἴσου χωρὶς κῆμμίαν διαφορὰν καὶ τὸν σοφὸν καὶ τὸν ἀμαθῆ καὶ τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν φαῦλον, ἐξ ἴσου καὶ τοὺς πωλεῖ, νὰ ζοῦν ὑπακείμενοι ἄλλος εἰς ψαρῶν, καὶ ἄλλος εἰς κηπουρῶν, ἄλλος εἰς κτηνοτρόφον, καὶ ἄλλος εἰς καμηλάτην. Ἀλλὰ κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ κόσμου, εἴθε ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τὸν Κόσμον νὰ μὴ τὸν ὑποτάξῃ ἢ Τύχη εἰς τὸν ὑψιστοῦ Κτηνοκτόνου, καὶ τότε θεῖν' εἶναι ἀληθινῶς ὁ Θρηῆνος τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀπώλεια.

Εἰς τὸ δευτέρου μέρος παριστάνει τὴν δευτέραν ἀταξίαν τῆς τύχης. Ἡωσάκης Μελιρᾶς δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κατ' ἀλήθειαν· ἀλλ' εἶναι κάθε υἱὸς τῆς τύχης, ὅςτις ψαρῶς ὀμαθῆς, χυδαῖος, ποταπὸς, εἰς ὅλ' ἀνάξιος, ἀλλ' οὕτως ἀνάξιος βοηθεῖται ἀπὸ τὴν τύχην, ὅταν ἦναι εἰς ἓνα γένος διεφθαρμένον, καὶ προδιδάξεται παρ' ὀξίαν εἰς ὅ,τι τοῦ

κοινοῦ βίου ἐξωτερικὸν μέγαλον ἐπάγγελμα, καὶ εὐθὺς γίνεται ἀπὸ ψαρῶν οὐτιδανὸς καὶ ἀχρεῖος, ἢ ἱατρὸς, ἢ ὑπέρπλουτος μεγαλέμπορος, ἢ ἄρχων, ἢ προεσῶς, ἢ Ἀρχιερεὺς, ἢ Ἡγεμῶν ἢ Μονάρχης. Εἰς μάτην ἀγωνίζονται κατ' αὐτοῦ οἱ κύριοι Τηπάλδοι καὶ οἱ γέροντες Φέσαι, οἱ ἄξιοι δηλαδὴ ἐκείνου τοῦ ἀξιώματος, καὶ ἐφάμελλοι τοῦ Μελιρᾶ ἀνταγωνισαί νὰ ἐμποδίσουν μὲ κάθε τρόπον, ὡς ἐμποροῦν, τοῦ ἀναξίου ἐκείνου καὶ χαμερποῦς τὰς προσόδους. Βέβαια δὲν δύνανται νὰ κατορθώσωσι τίποτε. Τὸ γένος τυφλόν, τὸ ψεῦδος ὑπερσχύει, ἢ τύχη τοὺς ἀνθίσταται, καὶ μένουσιν πάντα κατησχυμένοι. Εἰς μάτην φωνάζει ἡ ἐκλαμπροτάτη Δομνέσα, δηλαδὴ ἡ ἐπισκευάτη πατρὶς νὰ παύσουν τὰς ἐπιβλαβεῖς ἀλληλομαχίας, καὶ τοῖς ὀλεθρίοις πολέμοις, τίς νὰ θριαμβεύσῃ, καὶ ν' ἀρπάξῃ τῆς νίκης τὸ τρόπαιον· δὲν εἰσακούεται. Ὅλοι ἐπίμονοι καὶ ὀρμητικοὶ ἀνταγωνισαί πολεμοῦν νὰ τὸν κρεμνίσουν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐνώνουνται νὰ τὸν πολεμήσουν ὅλοι ὁμοῦ ἐκ συμφώνου μὲ μίαν δύναμιν, αὐτοὶ μάλιστα φέρουν ὅλα τὰ περιστατικὰ, καὶ προετοιμάζουσιν ὅλα τὰ μέσα, τὰ ὅποια εὕρισκε ἕτοιμα ὁ υἱὸς τῆς τύχης, ὡς θελεῖ, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τὴν τύχην καὶ ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν τῶν ἀνταγωνιστῶν, κτυπᾷ, συντρίβει, ἀφανίζει, νικᾷ, καὶ ἀντὶ τούτου ταπεινωθῆ ὡς ψα-

ρῶς, λαμβάνει περισσοτέραν δόξαν καὶ θρίαμβον. Τότε καὶ ὁ ἅγιος Ἐφέσου, ὅστις εἶναι ὁ πολυδύναμος δαίμων τῆς τυφλοτυχοπροδλήτου δυνάμεως ἢ ἐκ μέρους τοῦ πλούτου, ἢ κἀνεὺς λαμπροῦ ἀξιώματος, ἀξιώνει τὸν υἱοδανὸν ἐκεῖνου υἱὸν τῆς τύχης κύρ Μελιρῶν, ἀφ' οὗ δοξασθῆ ὡς μίγκτος Μελιρῶς, νὰ υμψευθῆ τὴν Ἐλευτίσαν θυγατέρα τῆς Κοκῶνας Ταρσίτσας, δηλαδὴ ἢ νὰ λάβῃ γυναῖκα τὴν πλείον ὠραιότατην καὶ εὐγενεστάτην κόρην τῆς ἐπαρχίας ἂν ἔφθασε νὰ ᾔν' ὑπέρπλουτος μεγαλέμπορος, ἢ ἂν ἤξιώθη εἰς κἀνεὺ ἄλλο μεγαλήτερον ἀξίωμα, ὡς ἡγεμῶν, ἢ μονάρχης, νὰ ὑποτάξῃ μίαν ἐπαρχίαν τὴν πλείον καρποροωτάτην καὶ ὠραιότατην τῆς Εὐρώπης, ἢ τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις κατ' οὐδένα τρίπον δὲν ἀνῆκεν οὔτε ἡρμοξευ εἰς αὐτὸν, ἢ νὰ υμψευθῆ, ἢ νὰ ὑποτάξῃ καὶ νὰ ἔχῃ ἰπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὀκακοποιὸς ἐκεῖνος καὶ χαμερπῆς, καὶ δι' ὅλα ταῦτα ἐκεῖνης ἀνάξιος. Καθὼς βλέπομεν τὴν σήμερον παντοῦ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου, καὶ μερικῶς κατὰ χώρας καὶ πόλεις εἰς κόβη τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀφ' οὗ πλουτήσῃ κατὰ τύχην ἓνας υἱοδανὸς Μελιρῶς, μετὰ μεγάλην εὐκολίαν υμψεύεται τὴν πλείον εὐγενεστέρα καὶ ὠραιότεραν κόρην τῆς πολιτείας καὶ γενικῶς εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰ βασίλεια, ὅτι ἀφ' οὗ κατὰ τύχην ἓνας Μονάρχης τυραννικὸς αὐξήσῃ μετὰ τὰς ἐργασίας του τὰς

δυνάμεις, ἔμπορεῖ εὐκόλως ἢ ἀξιώθῃ ἀπὸ τὸν πολυδύναμον αὐτὸν τῆς τυφλοτυχοπροβλήτου δυνάμεως δαίμονα, καὶ ὄχι μὲ τὴν εὐμένειαν ὡς ὁ Κῦρος, ὄχι μὲ τὴν ἐπιείκειαν, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος, ὄχι μὲ τὴν εὐσέδειαν ὡς οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλὰ μὲ τὴν πλέον ἀσεβεςάτην καὶ ὠμοτάτην τυραννίαν καὶ δυναστείαν ἢ ἀρπόξην καὶ τὴν μοναρχίαν ὅλης τῆς Οἰκουμένης, ἐκ τῶν ὁποίων ἔμπορεῖ νὰ συμπεράνῃ καθεὶς τὴν ἔλθεινὴν τοῦ αἰῶνος κατάστασιν.

Εἰς τὸ τρίτον μέρος παριστάνει τὰ ἐκ τούτων ἀποτελέσματα, ὁπλαδὲ, ἀφ' οὗ εἰς ἓνα γένος διεφθαρμένον ἀξιώθῃ κατὰ τύχην ἓνας Μελιρᾶς νὰ νυμφευθῇ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐπαρχίας, τότε βέβ' αὐτὸς κροτεῖ μέγαν καὶ λαμπρὸν γάμον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ματαιότητα. Τότε καὶ κάθε ἄλλος Μελιρᾶς, ὅθεν καὶ ἂν ἦναι, παρρησιάζεται σοβαρὸς, κ' ἐκλέγεται ὡς ἀξιότατος εἰς τὴν τυχερὰν τοῦ νυμφίου ἐκδούλευσιν. Τότε ὁ πατριάρχης, ὅλος ὁ κλῆρος, ὅλ' οἱ Ἄρχοντες, ὅλ' οἱ μεγάλοι πραγματευταί, ἄλλοι ἐξ ἀνάγκης, ἄλλοι διὰ φόβον, καὶ ἄλλοι μ' ἐλπίδα συνέρχονται νὰ συνηφραθοῦν καὶ νὰ συμμεθύσουν ἀπὸ τὴν δόξαν του. Ποῖοι μόνου δὲν προσκαλοῦνται, οὐδ' ἔρχονται εἰς τοιοῦτον γάμον; οἱ Φέσαι μόνου καὶ οἱ Τηπάλδοι, οἱ φρόνιμοι ὁπλαδὲ καὶ οἱ ζηλωταὶ τῆς πατρίδος, καὶ ὁ Ἑρμῆλος μάλιστα, ὁ ὄντως ἔρι-

της τῆς φιλοσοφίας εὐρίσκειται εἰς ἀθλίαν μορφήν, καὶ ζέκεται καταφρονημένος εἰς τὴν ταπεινὴν φάτην ὡς ὄνος. Οὕτως αὐτοὶ μόνον μακρόθεν ἀκούουσι καὶ οἰκτεῖρουσι τὴν παρ' ἀξίαν εὐτυχίαν τοῦ Μελιρᾶ, ἀλλ' οἱ ἄλλοι ὅλοι ἐορτάζουσι, εὐθυμοῦν, πίνουσι, μεθοῦν, χορεύουσι, ἀλησμονοῦσι τῆς ἐπαγγελίας των τὰ καθήκοντα καὶ παρακιννοῦνται εἰς ὅλα τὰ ἄτοπα. Ἀλλ' ἀφ' αὐτῶν ἐκτελέσουσι ἀφρόνως ὅλα αὐτὰ καὶ διαφθαροῦν περισσότερον, ἰδοὺ ἐξαίφνης ἐπισυμβαίνει ὁ θάνατος τῆς κυρίας Φιλοσοφίας εἰς τὴν ἐπαρχίαν, μένει τὸ γένος τυφλόν, καὶ ὅπου ἂν κυτάξῃ τινὰς εἰς καθ' ἐπάγγελμα βίου, βλέπει κακίας καὶ ἀσεβείας ἐλεεινὰ παραδείγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν ἐμπορεῖ νὰ προμαντεύσῃ ἄλλο παρὰ καταφροφήν καὶ ἀθλιότητα, καὶ νέας ταλαιπωρίας. Πρὸς τοῦτοις ὅμως παριστάνει κ' ἓνα νῦν φρόνιμον πεφωτισμένον καὶ ἀπὸ τὴν ἀληθῆ Ἐρησκειάν καὶ ἀπὸ τὴν ὀρθὴν φιλοσοφίαν, ὅστις εὐρισκόμενος κακῆ τύχῃ εἰς ἓνα ταιούτεον γένος οὕτω διεφθαρμένον, πῶς ἔρχεται κάθε στιγμήν εἰς περίσασιν καὶ κινεῖται ὡς ἄνθρωπος ἀπὸ παράλογον ὀρμῆν, νὰ πράξῃ κἀνένα ἔργον ἀνοίκειον, καὶ πάλιν ἀναχαιτίζεται ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον· ὁποῖαν πάλιν δοκιμάζει καθ' ἑαυτὸν; πῶς ζυγοςατεῖται; τώρα συρόμενος ἀπὸ τὸ πάθος εἰς τὴν αἰσχροὴν ἡδονήν, τῶρ' ἀνασπώμενος ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον εἰς τὸ καλὸν καὶ

τὸ δίκαιον. Νικᾷ πρὸς καιρὸν εἰς αὐτὸν ὁ ὀρθὸς λό-
 γος μὲ τὰρχαῖα τῆς ὀρετῆς ὑπομνήματα· νικᾷ πάλιν
 τὸ πάθος μὲ τὰ προκείμενα τῆς κοινῆς διαφθο-
 ρᾶς παραδείγματα· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐτοιμάζεται εἰς τὴν
 ἐκτέλεσιν τοῦ κακοῦ, τὸν ἔρχεται κατὰ νοῦν, καὶ
 βάνει πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν φοβεράν τοῦ θανάτου ἰ-
 δέαν, ἣτις εἰς κάθε πάθος ψυχῆς εἶναι τὸ μόνον
 ἀληθὲς ἀντιφάρμακον· οὕτω σοχάζεται τὴν μαται-
 ὄτητα τῆς προσκαίρου ζωῆς, ἐνθυμᾶται τὴν μετὰ
 θανάτου ἀφρευκτὸν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, θριαμ-
 βεύει εἰς τὸ πάθος, νεκρῶνει τὴν ἡδονήν, βδε-
 λυττεται τὴν κακίαν, κ' ἐπιμένει στερεὸς εἰς τὴν ὀ-
 ρετήν, καθὼς ὑπαγυρεύει ὁ ὀρθὸς λόγος εἰς κάθε
 ἄνθρωπον· καὶ οὕτω παρηγορημένος καθ' ἑαυτὸν,
 ρίπτει ἓνα περίεργον ὄμμα εἰς ὅλα τοῦ κοινοῦ βίου
 τὰ ἐπαγγέλματα· ὅπου βλέπει μὲ χαρὰν τοὺς ἀ-
 γαθοὺς, καὶ τοὺς μακαρίζει, βλέπει ἀπὸ τᾶλλο μέρος
 καὶ τοὺς κακοὺς μ' ἀγανάκτησιν, καὶ τοὺς οἰκτεῖρει
 διὰ τὴν ἀνοησίαν των. Ἐνθυμᾶται ὅμως, ὅτι ἄ-
 κωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς οἱ κακοὶ δὲν ἐξέλιπαν εἰς τὸν
 κόσμον, διὰ τὴν παρασύρη, ὅτι δὲν εἶν' αἰτία τῆς
 κακίας, ἢ τῆς ἀρετῆς τὰ περιστατικὰ τοῦ αἰῶνος,
 ἀλλὰ πάντοτε εἶν' αἰτία ἢ μόνη προαίρεσις· ὥστε
 καθὼς πάλαι ποτὲ εἰς καθ' αἰῶνα, οὕτω καὶ τὴν
 σήμερον, ὅστις ἐνθυμᾶται τὴν ἀρχὴν, πῶς ἦλθεν
 εἰς τὴν ζωὴν, καὶ τὸ τέλος ποῦ θέλει ἀποκατα-

σαθῆ μετὰ θάνατον, ὅπως καὶ ἂν ᾔνοι, ἂν ᾔνοι
 ἄνθρωπος, πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ γένη καὶ ὅπω-
 σοῦν ἀγαθός. Διὸ εἰς τοῦτο προσκαλεῖ τὸν καθένα,
 κ' ἐλπίζει, ὅτι ὅσες σερευθῆ εἰς τοῦτου τοῦ ὑψηλοῦ
 σκοποῦ, ὅπως οὖν διορθοῦται, καὶ ὡς τέλειος Χοι-
 ριανός, γίνεται τέλειος ἄνθρωπος· σωφροάζονται
 κατ' ὀλίγου οἱ ἀφρονέστατοι ἄθεοι· συσέλλονται ὅ-
 πως οὖν οἱ ἐνδεδηγημένοι Ἄρχιερεῖς, διορθοῦνται
 οἱ ζωντοβολοῖατροὶ Μελιράδες, γίνονται ἄνθρωποι
 οἱ ἀπάνθρωποι Ἄρχοντες, ταπεινοῦνται αἱ ὑπερή-
 φανοι ἀρχόντισσαι· οὕτω τὸ γένος φωτίζεται· οὕ-
 τως ἀνθεῖ, αἶτω προκόπτει· οὕτω ζῆ καὶ σήμερον
 ἡσύχως καὶ ἀταράχως, ἐλπίζει καὶ αὔριον μίαν τε-
 λειοτέραν ζωὴν μ' ἐνδοξοτέραν λαμπρότητα.

ΕΙΔΗΣΙΣ

διὰ τὴν προθύερον ἔκδοσιν τοῦ Νο-
ητοῦ Διακόσμου.

Τὰ καιρικὰ περιστατικά, καθὼς πάντοτε εἰς κά-
θε μου ἐπιχείρησιν ἐσάθησαν ἐναντία, οὕτω μ' ἐ-
ναντιώθησαν καὶ εἰς τὴν ἔντακτον τῶν συγγραμμάτων
μου ἔκδοσιν. Ἐγὼ ἕως τοῦ νῦν, (ὡς εἶπα καὶ εἰς
τὴν γενικὴν μου ἀπολογίαν) κατὰ τὰς δευὰς μου
περιστάσεις οὐκ ἔλαβα ποτὲ μήτ' εὐκαιρίαν, μήτε
ἡσυχίαν νὰ συγγράψω κάμμίαν Πραγματείαν ἐπι-
σημονικὴν, ἢ νὰ πραγματευθῶ ἰκάμμίαν ὕλην φι-
λόσοφου· ὅθεν δι' ἓνα οἴζρον ἀπλῶς, καθ' ὅσον ὑ-
πέκλεπτα τὸν καιρὸν, ἤρκισθην νὰ φανῶ ὀπωσοῦν
χρήσιμος εἰς τὸ γένος μὲ ὅ,τι ἐσοχάσθην καὶ ὡς
πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μικρὸν ὅσον ὠφέλιμον, καὶ ὡς
πρὸς τὸν τρόπον τοῦ ζῆν μου ὀλίγον τί εὐκολώ-
τερον.

Ἐἰς τοὺς παρόντας καιροὺς, ἐν ᾧ λέγουσι με-
ρικοὶ, πῶς τάχ' ἀναγεννάται ἡ Ἑλλάς, ὅσον τὸ

κατ' ἐμὲ, ἐγὼ σοχαζομαι τὸν ναυτίον! Καὶ ἰδοὺ προφανῶς ἡ αἰτία! Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ἰδοὺ ἄρχισε νὰ εἰσχωρῇ ἡ μυσαρὰ καὶ κατάπτυστος ἀδουλεσχία τῆς Γαλλικῆς Φιλοσοφίας, ἣτις μ' ἐν' ἀλαζονικὸν τύπον, ὡς μία νέα τάχα Φιλοσοφία ἐξαπλώνεται καθ' ἡμέραν, κ' ἐξαπατᾷ καὶ διαφθείρει πολλοὺς εἰς καθ' ἐπάγγελμα βίου, σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἱερά καὶ σεβάσματα. Ἀπὸ τ' ἄλλο, ἰδοὺ εἰς τὰς ἀγίας μας ἐκκλησίας ἔπαυσε τὸ κήρυγμα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ μόνη τροφή τῶν λογικῶν, ἡ μόνη τοῦ ἀνθρωπίνου ἦθους ἀνόρθωσις· οὕτως οἱ δυσυχεῖς Γραικοὶ, μὴ ὄντες πληροφορημένοι καλῶς εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας των, εὐκόλως ἐκπέπτουν, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος εἰς δυσειδαιμονίαν, καὶ ἀπὸ τ' ἄλλο, εἰς ἀσέβειαν· κακὰ καὶ τὰ δύο εἰς κάθε πολιτικὴν κοινωνίαν ὀλεθριώτατα! ἀπὸ τὰ ἑποῖ' ἀναπηγάζει πάντοτε ὅλη τῶν ἠθῶν ἡ διαφθορά καὶ ἡ ἀχρειότης, κ' ἔρχεται τὸ γένος εἰς παρακμὴν, καὶ καταντᾷ εἰς ἔσχατον ὀλεθρον, καθὼς ἐφάνησαν καὶ πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστοῦ πολλὰ καὶ διάφορα ἔθνη, τὰ ὅποια, ἐν ὅσῳ ἦσαν καλῶς πληροφορημένα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας των, ἐφύλατταν καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους των ὀκριθῶς, ὅθεν καὶ ἤκμασαν· ἀλλ' ἔπειτα κατ' ὀλίγον, ἀφ' οὗ ἐξέπεσαν, ἢ εἰς δυσειδαιμονίαν, ἢ εἰς ἀσέβειαν, ἀχρειώθησαν, παρήκμασαν, καὶ

ἠφανίσθησαν κατὰ κράτος. Διὰ τοῦτο, ἂν ἀληθῶς
 διὰ τὰς ἄλλας μαθήσεις φαίνεται, πῶς ἀναγευ-
 νῶται τὴν σήμερον ἢ Ἑλλάς, ἠθέλησα κ' ἐγὼ μὲ ὄ-
 λην μου τὴν ἀτέλειαν νὰ προβάλω τὴν γνώμην μου
 εἰς τὴν εὐχταιοτάτην αὐτὴν ἀναγέννησιν, καὶ ν' ἀ-
 ποδείξω, ὅτι τότε μόνον ἢ Ἑλλάς ἀναγευνᾶται βε-
 βαίως, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀποβλέψουν, ὡς πρέπει,
 εἰς τῶν ἠθῶν τὴν ἀνόρθωσιν, ἥτις νὰ μὴ ἔμπο-
 ρῆ νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας μαθήσεις· ἀλλ'
 ὡς δὲν εἶναι τρόπος, ὅλ' οἱ ἄνθρωποι εἰς ἓνα γέ-
 νος νὰ γένουν φιλόσοφοι, εὐκολώτερα ἢμπορεῖ νὰ
 προέλθῃ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς θειοτάτης Θρη-
 σκείας· ὥστε διὰ νὰ παραστήσω πλέον προφανῶς
 τὰς ὑψηλὰς τῆς θείας αὐτῆς θρησκείας ἀρχάς, αἱ
 ὁποῖαι εἶναι ἡ μύνη ἀκράδαντος βάσις κάθε ἀνθρω-
 πίνης ἀρετῆς, καὶ κάθε ἠθικῆς τελειότητος τὸ θε-
 μέλιον, μ' ἐχρειάσθη νὰ συγγράψω, καὶ συνέγρα-
 ψα τὰ δύο αὐτὰ συγγράμματα, τὸν Νοητὸν Διά-
 κοσμον καὶ τὸν Ἑρμηῆλον· τὸν Νοητὸν Διάκοσμον
 διδασκαλικῶς καὶ ἀποδεικτικῶς, τὸν Ἑρμηῆλον ποιη-
 τικῶς καὶ ἀσειῶς· εἰς μὲν τὸν Νοητὸν Διάκοσμον
 ἀρχίζω ἀποδεικτικῶς ἀπὸ τὴν πρώτην καὶ μακαρί-
 αν κατάστασιν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν διὰ μίαν παράδα-
 σιν ἐξέπεσε κατ' ἀρχὰς τὸ δυσυχές τοῦτο ζῶον ὁ
 ἄνθρωπος· καὶ ἀφ' οὗ ἀποδείξω μὲ τὰς πλέον
 (καθ' ὅσον μὲ φαίνεται) προφανεῖς ἀποδείξεις τὰ

εὐλογώτατα δίκαια, δια' τα' ἑπιπύα ἢ πάνσοφος τοῦ Πλάτωνα δικαιοσύνη εὖρεν εὐλογον καὶ πρότερον να' τὸν καταδικάσῃ ὡς πταίσην, κ' ἔπειτα να' τὸν ἀθωώσῃ μὲ τὴν πλῆθον ὑπερφυῆ καὶ παράδοξον οἰκουομίαν, ἣτις εὐλόγως ἀνήκε καὶ εἰς ἓνα πλάσμα ὑπεύθυνον καὶ εἰς ἓνα Πλάσῃν πάνσοφον καὶ ἀπειροδίκαιον. Καὶ ὄφ' οὗ ἐκθέσω λεπτομερῶς, πῶς ἀπ' ἀρχῆς οἰκουομήθη ἐκ μέρους Θεοῦ τὸ τρομερὸν αὐτὸ καὶ μέγα Μυστήριον, κ' ἐσυστήθη εἰς τὸν αἰσθητὸν τοῦτου κόσμου ὁ Νοητὸς τῆς ἀγίας ἐκκλησίας Διάκωσμος, ἔρχομαι να' παραστήσω κ' ἐξ ἐναντίας, πῶς αὐτὸς ἐπολεμήθη ἀρχήθεν ἀπὸ τὸν μέγαν τοῦ αἰῶνος κοσμοκράτορα, ὅσις καὶ πρότερον ἐκίνησεν ἐναντίου του τῶσους φοβεροὺς δωγμους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐπέτισε τὴν γῆν μὲ τόσα αἵματ' ἀθῶα, καὶ ὑσερον τόσας κατηραμένας αἰρέσεις, μὲ τὰς ἐποίας διέσχισε τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τόσα σχίσματα, κ' ἐκρέμνισε τοὺς ἀθλίους Χοιριανούς, ἄλλους εἰς δογματῶν διαφθορᾶν, καὶ ἄλλους εἰς ἡθῶν ἀχρειότητα· ὡσε ἄντι να' ἦναι κατὰ τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τῆς Θεῆας ἐν σάρκου οἰκουομίας ἐπίγειοι Ἄγγελοι, διεφθάρησαν, ἡχρειώθησαν, ἔγνωαν σχεδὸν τόσα κτήνη, κ' εὐρέθησαν προδιατεθειμένοι τὴν σήμερον εἰς τὸ να' δέχωνται μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τῆς Γαλλικῆς φιλοσοφίας τὴν κτηνωδεσάτην καὶ μισανθρωποτάτην διδα-

σκαλίαν, τῆς ὁποίας βέβαια ἐκείνος πάλιν ὁ ἀρ-
 χαῖος ἀνάρτης ἐσώθη ὁ πρῶτος ἐφευρετῆς καὶ δι-
 δάσκαλος· οὕτω τελειῶνω, εἰς τὸ ναὶ παρακαη-
 σῶ, ὡς δυνατὸν, τοὺς δυσυχεῖς τοῦ Ἀδάμ ἀπο-
 γόνους, ἢ ἀποβλέψου εἰς τὸν ζωηφόρου σαυρὸν,
 ὅστις ὡς ἄλλο νέον ξύλου τῆς γνώσεως εἰσὶ ἐνδό-
 ξως πεφυτευμένος ἐν μέσῳ εἰς τὸν Νοητὸν τοῦτου
 τῆς Θεῆας οἰκονομίας Διάκοσμον, καὶ τοὺς προσκα-
 λεῖ ἀληθῶς εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς Θεότη-
 τος. Εἰς δὲ τὸν Ἑρμῆλου ἀρχίζω ἀνόπαλιν ἀπὸ
 τὴν παροῦσαν τοῦ αἰῶνος διαφθοράν, εἰς τὴν ὁποί-
 αν ὁ ὀρχέκακος τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς ἐκρίμισε κα-
 τὰ τὸ παρὸν τὸ γένος τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀφ'
 οὗ παρασῆσω ἀσειῶς καὶ γλαφυρῶς ἀπὸ τὸ ἐν μέ-
 ρος τὰς ἀναξίους καὶ αἰσχροὺς πράξεις τῆς Δυσειδα-
 μανίας, καὶ ἀπὸ τᾶλλο τὰ αἰσχιζα ἤθη τῆς Ἀ-
 σεθείας καὶ τὰ κτηνώδη φρονήματα, ἔρχομαι ναὶ
 διαζωγραφίσω τὴν παροῦσαν τῆς Ἑλλάδος κατάστα-
 σιν, καὶ ὅσα παρόλογα προξενεῖ ἡ ἀμάθεια, διὰ
 τὴν ὁποίαν εἰς κάθε πόλιν καὶ χώραν, ὡς πολλά-
 κες ἐπισυμβαίνει, οἱ μὲν ἄξιοι καὶ νουνεχεῖς κατα-
 φρονοῦνται καὶ ἀτιμάζονται, οἱ δ' ἀνάξιοι καὶ ἀ-
 μαθεῖς εὐδοκιμοῦν καὶ τιμῶνται· οὕτω μεταβαίνω
 εἰς τὸ ναὶ ἐνθυμίσω τὸν ἀκρατῆ μου, εἰς ποίαν
 μακαρίαν κατάστασιν ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρ-
 χάς; πῶς ὑσερον δὲ ἀμαρτίαν κατεκρῆθη εἰς θύνα

του; ποίαν ὑπερφυῖ μέθοδον μετεχειρίσθη ὁ ἀπειροδίκαιος Πλάσης εἰς τὸ νὰ τὸν ἀναβιδιάσῃ πάλιν εἰς ἄλλην μεγαλητέραν μακαριότητα; τί τὸ χρέος τῆς προσκαίρου καὶ ὑπευθύνου ταύτης ζωῆς; τί τὸ τέλος τὸ μετὰ θάνατου; καὶ τέλος πάντων καταπτώω εἰς τὸ νὰ ἐλ' γέω τοὺς κακοὺς εἰς καὶ ἑπάγγελμα βίου ἀνωσύμως, καὶ νὰ ἐπαινέσω ὀνομασί τοὺς ἀγαθοὺς τοῦ αἰῶνος, ὅσοι σοχάζονται τὸ μετὰ θάνατου τέλος, κ' ἐκπληροῦν εἰς τὸν ὑπεύθυνον τοῦτου βίου, ὡς εἶναι πρέπον, τὸ χρέος των ἐκ τῶν ὁποίων εὐκέλως ἔμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ καθεὶς, ὅτι καὶ εἰς τὰ δύο αὐτὰ συγγράμματα εἰς ἕνα καὶ ὁ αὐτὸς σκοπὸς, ἀλλὰ διαφόρως ἐκτεθειμένος· ὡς εἴη ἂν ἦτον νὰ ἐκδοθοῦν κατὰ τάξιν, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐκδοθῆ ὁ Νοητὸς Διάκοσμος, κ' ἔπειτα ὁ Ἑρμῆλος, εἰς τρόπον τὸ εἶν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὸ ἄλλο· τοιοῦτου σκοποῦ εἶχα κ' ἐγὼ, καὶ ἠγωνίσθην, ὅσον ἠμπόρεσα, ἀλλ' ἢ ἐναντία περισσας ἔφερεν ὅλον τὸ ἐναντίον.

Ὁ Νοητὸς Διάκοσμος, ὅτε κατ' ἀρχὰς συνεγράφη, συνεγράφη μὲ βίαν μεγαλωτάτην εἰς τριῶν μηνῶν διάστημα, καὶ εἶναι ὅλος σχεδὸν αὐτοσχέδιος. Μόλις τὸν ἐτελείωσα, καὶ πάλιν ἡ κατηραμένη περίσασις, ὡς δὲν ἠθελα, μ' ἐρράψεν εἰς τὰ Ἰωάννα. Ἐκεῖ τὸν ἔδωκα τὸν ἐπισημονικώτατον κ' εὐσεδέστατον ἀρχιδιδάσκαλον κύριον Κων-

σαντίνου Μπαλαυίδην να τὸν θεωρήσῃ, καὶ ὡς ἔμπειρος τῶν Γραφῶν, καὶ ἄριστος Θεολόγος, καὶ διὰ τοσοῦτων χρόνων Θεολογίας διδάσκαλος να τὸν συνακρίνῃ καλῶς, μήπως ἐξ ἀπροσεξίας, ἢ ἀπὸ τὴν βίαν ἔχῃ κανένα λάθος· ὡς ἂν οὐ κριθῇ ἐκδόσεως ἄξιος, να σαλθῇ εἰς Μόσχαν πρὸς τοὺς ἀσπιδίμους κυρίους Ζωσιμόδας, να ἐκδοθῇ· ὁ Διδάσκαλος τὸν ἐθεώρησεν ἀκριβῶς, τὸν ἔκραυεν ἄξιου ἐκδόσεως, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν τότε σκοπὸν μου δὲν εὔρεν εὐλογου να σαλθῇ τόσου μακρὰν εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἐν ᾗ ἦτον τρόπος να ἐκδοθῇ εἰς Ἐνετίαν πλεονσιμώτερα. Διὸ καὶ ὠμίλησε δύω, τρεῖς φιλογενεῖς συμπατριώτας του, οἳ τινες ἔδωκαν ὑπόσχεσιν μετὰ χαρᾶς, πῶς τὸν ἐκδίδουν, ὡς εἶναι εἰς τὰ καλά οἱ Ἰωαννίται φυσικὰ προθυμώτατοι· προθυμῶς λοιπὸν καὶ ὁ Διδάσκαλος μετὸν ἐζήτησεν, ἔκαμε να τὸν ἀντιγράψουν, τὸν ἠτοίμασε κατὰ πάντα, κ' ἐμελλε να τὸν πέμψῃ εἰς Ἐνετίαν να ἐκδοθῇ· ἀλλ' εἰς τὸ μεταξὺ, τίς ἐξεύρει; τίποτε συνέβῃ εἰς τοὺς εὐλογημένους ἐκείνους συνδρομητάς, καὶ ἀπὸ ποίαν μεταβολὴν, ἢ ἐναντίαν περισσασμ μετέβαλαν σκοπὸν, ἢ ἀνέβαλαν, καὶ δὲν τὸν ἐξέδωκαν! Εἰς τοῦτο ἐχάρην κ' ἐγὼ, κ' ἐσοχάσθην, ὅτι μ' ἔκαμαν χάρην, ὡς δὲν τὸν ἐξέδωκαν οὕτως ὀτελῆ καὶ ταλαίπωρον, ἀλλὰ μ' ἔδωκαν καιρὸν καὶ τὸν ἀναθεωρήσω, καὶ να τὸν ἀπαρτί-

σω καλύτερα, ὡς ἐὼς ἔπειτα ἐκδοθῆ, νὰ ἐκδοθῆ καθὼς πρέπει, καὶ νὰ κόμη τὴν σκοπούμενην ἐντύπωσιν. Φεῦ! οὕτως ἐχρηιάζεται δευτέραν ἀναθεώρησιν καὶ ὁ Ἑρμῆλος! Διότι καὶ αὐτὸς ὁ δυσυχῆς οὐδὲν ἤττον εἶναι κατ' ἀρχὰς συγγεγραμμένος μὲ συνεχεῖς διακοπὰς, μὲ μεγάλας ψυχῆς ἀνησυχίας, καὶ μὲ ὄχι ὀλίγας ταλαιπωρίας τοῦ σώματος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν μὲν πανταχόθεν ἐφύναζαν οἱ φιλογενεῖς, ὅσοι ἐφθασαν νὰ τὸν ἰδοῦν, ἢ νὰ τὸν ἀκούσουν· ἄλλο δὲ ἦλθε καὶ ὁ ἐκδότης τυραννικῶς, καὶ τὸν ἐπῆρε βιαίως, ἐκὼν ἀέκων ἐδίσσθη νὰ τὸν δώσω εἰς ἐκδοσιν, καὶ ὄχι μὲ ὀλίγην μου δυσαρέσκειαν, ὅτι θίλει ἐκδοθῆ αὐτὸς πρῶτον, κ' ἔπειτα ὁ Νοητὸς Διάκοσμος. Διότι ἂν ἤθελεν ἐκδοθῆ ὁ Νοητὸς Διάκοσμος πρῶτον, βέβαια ὁ Ἑρμῆλος δὲν ἤθελε φανῆ ἕνας ἀπλῶς Δημοκροθηρόκλειτος, ἀλλ' ἕνας ἱεροκῆρυξ σοφὸς, ὅστις ἐρχόμενος εἰς ἕνα διεφθαρμένον λαὸν νὰ διδάξῃ, ἀρχίζει πρῶτον νὰ τερετίξῃ, καὶ νὰ παρασαίνῃ τὰρέσκοντα, ἕως οὗ νὰ ἐφελκύσῃ καλῶς τοὺς ἀκρατοὺς, κ' ἔπειτα εὐθύς ἀπ' αὐτὰ μεταβαίνει εἰς τὴν σοφίην καὶ ἱερού του διδασκαλίαν.

Διὰ τοῦτο εἰς τοὺς περισσοτέρους καὶ φρονιμωτέρους καὶ κριτικωτέρους καὶ ὄντως φιλογενεῖς καὶ τοῦ καλοῦ ζηλωτὰς καὶ φιλόλογίας εἰδήμονας ὁ

Ἑρμῆλος ἐφάνη ἐν ποιήμα νεοφανές, διδακτικὸν τῆς ἀρετῆς, ἐλεγκτικὸν τῆς κακίας, καὶ κατὰ τὴν παρούσαν τοῦ γένους κατάστασιν μάλιστα ἁρμοδικώτατον· καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοῖς μ' ἐλπίδα τάχα φιλοδωρίας ἀδράς μ' ἐσυμβούλευσαν νὰ τὸν ἀφιερῶσω εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἀλλ' ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, τοῦτο μ' ἐφάνη πάντῃ χ' ἡμερπές, ν' ἀφιερῶσω πρῶτον σύγγραμμά μου εἰς ἄλλογενεῖς, καὶ μάλιστα αὐτὸ, διὰ τοῦ ὁποίου, ἂν κ' ἐπαιῶ τὰς ἀρετὰς, ἀλλ' ἐλέγχω καὶ τὰς κακίας τοῦ γένους μου· ὄχι! μὴ γένοιτο! Ἀκόμη ζῆ, δεῦ ἀπέθανεν ἡ Ἑλλάς! Ἐγὼ δὲν κατέβαλα τὸν κόπον νὰ τὸ συγγράψω μῦτε πρὸς παιδαρικῶδη ἐπίδειξιν, μῆτε μὲ φιλοκερδῆ ἐλπίδα φιλοδωρίας, ἀλλὰ διὰ τῶν ὁμογενῶν τὴν ὠφέλειαν· ὅθεν καὶ προθύμως τὸν ἀφιέρωσα εἰς τοὺς φιλογενεῖς καὶ ἔντως φιλέλληνας· εἰς φιλανθρώπους Ἀρχοντας, ὅσοι δὲν ἀφοροῦν εἰς τὸ νὰ καταθλίβουν τοὺς ἀθλίους συμπατριώτας, ἀλλ' ὅσον ἐμποροῦν, προσκατεύουν τὰ δίκαια τῆς πατρίδος τῶν· εἰς σεβασμίους Ἀρχιερεῖς, ὅσοι δὲν ἀνέρχονται μ' ἐξωτερικοὺς μεσότητας εἰς τὸ φρικτὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, ἀλλ' ἐκκλησιαστικῶς διὰ τῆς θύρας, καὶ φυλάττουν ἱεροπρεπῶς τοῦ θειοτάτου βαθμοῦ τὰ καθήκοντα· εἰς πεπαιδευμένους, ἢ καὶ ἐναρέτους Μοναχοὺς, ὅσοι δὲν δίδουσι σκάνδαλον μὲ τὴν φαυλίδιόντων ζωὴν εἰς τοὺς Χρισ-

ζιανούς, ἀλλὰ σέβονται ὁσίως τοῦ μοναχικοῦ τάγματος τὰ ἱερά παραγγέλματα· εἰς ἀξιολόγους Ἰατρούς, ὅσοι δὲν ἐγκομβοῦνται ἀπλῶς εἰς κάποια ἐξωτερικὰ ἐπουσιώδη παράσημα, οὐδὲ κηρύττου εἰς πολλοὺς τὴν ἀθείαν τοῦ Μιραβοῦ κ' Ἐλβετίου, ἀλλὰ μετέρχονται τὴν ἱεράν αὐτὴν τέχνην με φόβου Θεοῦ καὶ συνειδήσιν πρὸς κοινὴν τῶν ἀνθρώπων ὠφέλειαν· εἰς ἐντιμοτάτους Πραγματευτὰς, ὅσοι δὲν φειδωλεύονται κακῶς, μὴτ' ἐξοδεῖουν ἀφρόνως εἰς τὰς αἰσχράς τῶν ὀρέξεις, ἀλλὰ μεταχειρίζονται Θεοσεβῶς τὸ εὐτελὲς τοῦτο χῶμα τοῦ χρυσαίου, ὡς πιστοὶ καὶ φρόνιμοι τοῦ Θεοῦ οἰκονόμοι πρὸς εὐποιίαν τῶν ἄλλων ὁμοίων τῶν· εἰς τοιοῦτους γενναϊόφρονας Ἡρώας τοῦ αἰῶνος ἀφιέρωσα τὸν Ἑρμῆλον, με σκοπὸν, ὅσοι λάμπουν εἰς καθ' ἐπάγγελμα βίου με τὰς ἀρετὰς τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ ἀνορθώσουσι καὶ τοὺς λοιποὺς, καὶ νὰ ὀδηγήσουσι εἰς τὰ ληθῆτων συμφέροντα, ὡς εὖ ἀνθήσῃ πάλιν ἢ Ἑλλάς με ἔθη χρῆσα, με πράξεις ἀξιολόγους, καὶ με γενναῖα φρονήματα· εἴθε γένοιτο!

Ἄλλοι ὅμως χαντροὶ τὸν νοῦν, χαντράτεροι τὴν διάνοιαν, με καλπᾶκι τρανόν, με μῆτον τετραγώνου, φυσικῆς μωρίας αὐτοσχέδια ξόανα! ἐσαχάσθησαν τὸ ποίημ' αὐτὸ ὡς ἓν ποίημα κωμικὸν καὶ ἀσειον· ὅθεν καὶ μερικοὶ, ἴσως φοβούμενοι, μήπως ἐλεγχθῆ ἢ ἰδία τῶν ἀχρεϊότης, ἐφθασαν

καὶ νὰ μὲ ἀποτρέψουν ἀπὸ τὸ νὰ τὸ ἐκδώσω εἰς
 φῶς, προβλέποντες τάχα, ὡς προβλεπτικά ὑπο-
 κείμενα, πῶς, ἐπειδὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐλέγχω καὶ
 μερικῶν ἀναξίων Ἀρχιερέων τὰς καταχρήσεις, ἡ
 μεγάλη ἐκκλησία θέλει μὲ ὀργισθῆ ὡς ἀσεβῆ καὶ
 τρισαλιτήριον· ἐπ' ἀληθείας μεγάλα πνεύματα!
 Ἴδου πῶς δείχνουν αὐτοὶ καὶ τὸ βαθύ των προβλε-
 πτικόν, καὶ ἐποῖαν ὑπόληψιν ἔχουν πρὸς τὴν ἀγί-
 αὺ ἐκκλησίαν! ὅσον ὅμως τὸ κατ' ἐμὲ, ναί μην! ὁ-
 μολογῶ, ὅτι εἰς αὐτὸ ἔχω κάποιον σφάλμα, ἀλλ'
 ὄχι καὶ τοιοῦτου σφάλμα, ὥστε νὰ με σοχασθῆ ἡ
 ἀγία Ἐκκλησία ὡς ἀσεβῆ καὶ τρισαλιτήριον. Τοι-
 αύτην κακὴν ἰδέαν δὲν ἐμπορῶ νὰ προσλόβω πο-
 τὲ διὰ τὴν μητέρα καὶ τῆτην ἐκκλησίαν! Εἶναι
 εἰς ὅλους γνωστὸν, ὅτι ἄνωθεν κ' ἐξ ἀρχῆς ἡ Ἀνα-
 τολικὴ ἐκκλησία δὲν ἐπροσάτευσεν ποτὲ καταχρή-
 σεις, οὐτ' ἐφάνη παράδειγμα, πῶς μετεχειρίσθη
 τρόπους οἰκονομίας, καθὼς ἡ Παπικὴ αὐλή, νὰ
 σκεπάζῃ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ τὰ ἐλαττώματα
 καὶ τὰ φανερά ἀτοπήματα τῶν σεσηπότεων με-
 λῶν της, ἂν κακῆ τύχῃ καὶ εἰς αὐτὴν εὐρεθῶσιν,
 ἀλλ' ἀγωνίζεται πρῶτον ὡς μήτηρ μὲ παραεισεῖς
 πνευματικᾶς, μὲ συμβουλὰς μητρικᾶς νὰ σωφρο-
 κίσῃ· κ' ἔπειτ' ἂν ἐθελοκακοῦν, κ' ἐπιμένουν εἰς τὴν
 κακίαν των, αὐτὴ πλέον δευοπαθεῖ κατ' αὐτῶν καὶ
 ὀργίζεται, καὶ καθ' ὅσον τὴν συγχωροῦν τὰ καιρικά

περισσιν, καὶ κάθε λίθου ναὶ τὰ ἐλέγχῃ καὶ ναὶ τὰ παραδειγματίσῃ κατὰ τὸ ἔγκλημα, καθὼς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἄπειρα παραδείγματα. Καὶ κατ' ἐκείνων μόνου δεινοπαθεῖ καὶ ὀργίζεται, ὅσοι, ἢ φρουροῦν, ἢ πράττουσιν, ἢ διδάσκουσιν ἐναντία εἰς τὰς ἱεράς γραφάς, εἰς τοὺς ἱεροὺς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας κανόνας, καὶ μάλιστα εἰς τὰ δόγματα· ὅθεν ἂν ἐγὼ ἤθελε προδύλω εἰς τὸν Ἑρμῆλου κάμμιαν βλασφημίαν, ἢ κανένα ἐναντίου εἰς τὰς ἱεράς Γραφάς πρὸς ἠθους διασθορὰν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, ἢ δόγματος· ἂν ἤθελεν ἐμπαίξω ὑσεβῶς καὶ ἀφορίως τὸ φρικτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα· ἂν ἤθελε διαβάλλω ἀσυνειδήτως καὶ ἐχθροπαθῶς Ἀρχιερεῖς σεβασμίους, ὅσοι γίνονται διὰ τῆς θύρας ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ζῶσιν ἀρχιερατικῶς ὡς ἱεροὶ ποιμένες καὶ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, τίς ἀμφισβολία! ὅτι ἔχει μόνου ἡ ἁγία ἐκκλησία, ὅλα καὶ ὅλος ὁ ἱερός σύλλογος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος μὲ κάθε δίκαιον ἤθελεν ὀργισθῆναι ἐναντίου μου, καὶ ἡμῶν ὡς ἀληθῶς δυσσεβῆς καὶ τρισαλιτήριος· καὶ πρὸ πάντων ἤθελεν ἔχω αὐτῶν τοῦ μέγαυ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς τὴν ψυχὴν μου ἀντίδικον· ἀλλ' ἐγὼ ἐλέγχω ἐκείνας μόνου τὰς καταχρήσεις, καὶ ἐκεῖνα μόνου τὰ κακά, διὰ τὰ ὁποῖα πλέον παραπονεῖται ἡ ἰδία ἐκκλησία, καὶ δεινοπαθεῖ καὶ παντοίως ἀγωνίζεται ναὶ τὰπορύγη, ἢ

κἄν νὰ τὰ διορθώσῃ, καθ' ὅσον δύναται· κ' ἐν
 κείνους μόνον ζηλιτεύω καὶ θεατριῶν ὀνομασί, ὅσοι
 ἤδη παρρησιάζθησαν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς μὲ τὰς φα-
 νεράς βλασφημίας των, μὲ τὰ διαδεδομημένα των
 αἰσχρουργήματα ὡς ὑβρισεῖς τοῦ θειοτάτου τούτου
 βιβλίου, ὡς καταφρονεῖται τῶν ἱερῶν τῆς ἁγίας
 ἐκκλησίας κανόνων, καὶ μάλιστα ὡς Βολταιρολάτραι
 καὶ ὄθεοι, οἷτινες, ἢ θεία παραχωρήσει, ἢ ἐχ-
 θροῦ συνεργεία εἰσέφρησαν κατὰ τοὺς ἐσχάτους καὶ
 δυστυχεῖς τούτους καιροὺς εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν,
 καθὼς καὶ πάλαι οἱ Ἄρειοι ἐκεῖνοι· καὶ οἱ Ἀπολλυῶ-
 ριοι· ὡς πῶς νὰ ὑποπτεύσω! ὅτι ἡ ἁγία ἐκκλη-
 σία, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ κατ' ἐκείνων τῶν μιαρῶν,
 καὶ νὰ με δώσῃ τὰ δίκαια, θέλει ὀργισθῇ κατ' ἐ-
 μου, καὶ θέλει με ροχασθῇ ὡς ἀσεθῆ καὶ τρισα-
 λιτῆριον! Ἄρα θέλει κτάξῃ ἀπλῶς, πῶς ἐλέγ-
 χω ἄρχιερεῖς! καὶ δὲν θέλει ἐξετάσει βαθύτερον καὶ
 ποίους ἄρχιερεῖς; καὶ εἰς τί; καὶ μὲ τί γνώμην;
 καὶ μὲ τί σκοπὸν τοὺς ἐλέγχω! Ἐχω ὅραγ' ἐγὼ
 κόμμίαν ἔχθραν κατ' αὐτῶν, ἢ ξεχωριστὴν ἀντιπά-
 θειαν! ἢ ἀπάνθρωπον ἔρεξεν νὰ διακωμωδῶ ἀν-
 θρώπους ὁμοιοπαθεῖς, καὶ ὑποκείμενα μάλιστα τοῦ
 ἱεροῦ καταλόγου! Ἡ ἀπ' ὅσους ἐξ ἐναντίας ἐπαι-
 νῶ ὡς ὄντως ποιμένας, ἔχω ἄραγε κόμμίαν ἐλπί-
 δα, κἀνείνα κέρδος, ἢ συμφέρον ἀνθρώπου! Μὴ
 γένοιτο! Ἄλλ' ἄς ἦναι μάρτυς ὁ κύριος! ὅτι κα-

θῶς μὲ ἄκουσ μου χαρὰν καὶ καύχησιν ἐπαινω κ' ἐκ-
 θειάζω τοὺς ἔντως ἀρχιερεῖς, τοὺς σεβασμίους δια-
 δόχους τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων τοῦ αἰῶνος μας, οὐ-
 τῶ μὲ ἄκουσ ἐντροπὴν μου, καὶ μὲ πολλὴν δυσαρ-
 ρέσκειαν καὶ ἀνεύκαστον τῆς καρδίας μου θλίψιν ἐλέγ-
 χω καὶ ζηλιτεύω τάχρεια ἐκεῖνα καὶ ἀσεβῆ ὑποκεί-
 μενα, τὰ ὅποια, ὅχι ἀρχιερεῖς, νὰ ἐπιφέρουν τύ-
 που χριστοῦ! ἀλλ' οὔτε χριστιανοὶ ἀπλῶς δὲν ἦσαν
 ἄξια νὰ ἦναι, ν' ἀτιμάζουσαν μίαν τοιαύτην θειο-
 τάτην θρησκείαν! Ἐπιθυμοῦσα βέβαια νὰ ἦναι
 ὅλοι σεβάσμιοι καὶ σεμνοπρεπεῖς, καὶ ὡς εἶναι τύ-
 πος Χριστοῦ, νὰ ἦναι κ' εὐαγγελικῆς ἀρετῆς κ' ἐ-
 πιεικείας παράδειγμα· ἢ καὶ νὰ ἦναι μετριώτερον
 τὸ κακόν, ὥστε καθεὶς νὰ ἐσχασθῆ τὸν ἑαυτόν του
 χρεώσῃ, νὰ ἐπικαλύψῃ μᾶλλον, ἢ νὰ παρῶσαι-
 ἀσῇ καὶ κύνειός μεθυσμένου πατρὸς τὴν αἰσχύνην.
 Μὲ ὅλον τοῦτο ὅς ἦσαν αὐτοὶ καὶ τόσον ἀσεβεῖς καὶ
 ἄθεοι· αὐτοὶ θεῖλει δώσουσαν ἀπολογίαν εἰς τὸ τρο-
 μερὸν τῆς ἐσχάτης ἡμέρας κριτήριον, καὶ δι' ὅσα
 φρουοῦν ἀσεβῶς, καὶ δι' ὅσα πράττουσιν παρανόμως·
 τί πρὸς ἐμὲ νὰ τοὺς ἐλέγξω! Μάλιστα κατὰ τὸν
 ἠθικόν μου χαρακτήρα δὲν ἤθελα ποτὲ νὰ κάμω
 μίαν τοιαύτην πικρὰν καὶ δυσάρεστον ὕλην ὡς ὑπό-
 θεσιν συγγραφῆς μου καὶ θεωρίας· ἀλλ' ὅμοιόν τὸ
 κακόν τρέχει καθ' ἡμέραν εἰς αὐξήσιν· τὸ μόλυσ-
 μα εὐκόλα διαδίδεται. Μικρὰ ζύμη ἔλον τὸ φύρα-
 μα ζημιῶν· τὰ δυσσεβῆτων φρονήματα κηρύττον

ται παρρησία· τὰ κτηνώδη των αίσχουρογήματα,
 ὡς ενεργοῦνται ἀνυποσλήως, δίδουν τὸ σκύνδαλον
 πανταχοῦ· ὅπ' αὐτὰ οἱ πικροὶ χάνουν κατ' ὀλίγον
 τὸ σέβας πρὸς τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίω-
 μα, καὶ ψυχραίνονται πρὸς τὴν πίσιν· ὅπ' αὐτὰ
 οἱ ἄθεοι λαμβάνουσιν ὀφορμὴν νὰ διαβύλουν τὸ
 ἱερατεῖον ἀπλῶς, καὶ νὰ βεβασώσουν εἰς τοὺς πολ-
 λούς τὴν ἀσέβειαν· ἀπ' αὐτὰ εὐρίσκουν καὶ τὰ
 ἔθνη αἰτίαν νὰ ἐμπαίζου τὴν ὑψηλοτάτην ταύτην
 θρησκείαν, τὴν ὁποίαν κατ' ἄλλον τρόπον ἴθιλε
 τιμῶσι καὶ σέβωνται· δι' ὅλα ταῦτα, ὁμολογῶ τὴν
 ἀλήθειαν! ἠναγκάσθη κ' ἐγὼ νὰ σηκώσω ἀπ'
 αὐτοὺς κάθε σέβας καὶ πᾶσαν εὐλάβειαν· καὶ ἀπέ-
 βαλα κάθε συζολήν, καὶ δὴν τοὺς ἐσχατάσθη ὡς
 ἀρχιερεῖς, ὡς ποιμένες, ὡς διαδοχοὺς τῶν ἱερῶν
 Ἀποστόλων, οὔτε ὡς Χριστιανοὺς ὀπλῶς, ἀλλ' ὡς
 Ἀρείους, ὡς Ἀπολλιναρίους, ὡς Μιραβούς, ὡς
 Βολταίρους αὐτόχρομα, καὶ διὰ τοῦτο ὡς κτῆνη,
 κ' ἐβίασα τὸν ἑαυτὸν μου εἰς μίαν τοιαύτην λυπηρὰν
 καὶ δυσάρεστον ὑλὴν, καὶ ἀθαδίασα νὰ τοὺς ἐ-
 λίγξω κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς διαφθορᾶς των, ἄλ-
 λους μετριώτερα, καὶ ἄλλους ὀνομασί, καὶ ἄλλους
 ὀνομαύμως, σοχαζόμενος, ὅτι ἡ πληγὴ των κατήν-
 τησεν εἰς γάγγραιναν, καὶ δὲν ὠφελεῖται πλέον ἀπ'
 ἀλοιφῆς, ἀλλὰ χρειάζεται μάχαιραν νὰ ἐκκόψῃ
 καὶ τὸ πάντη σσηπὸς, νὰ προλάβῃ ἀπὸ τὴν σῆ-
 ψιν καὶ τὸ ἤδη ὑποσηπόμενον· ὡσεὶ ἀπ' ἕτι βλάτ

θην καὶ σκάνδαλον ἔμπορεῖ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς πι-
 ζοὺς ὁ δίκαιότατος οὗτος κ' εὐλογιώτατος ἔλεγχος
 τῶν ἀναξίων ἐκείνων Ἀρειῶν, νὰ γένη μεγαλητέρα
 καὶ ἀναμφίβουλος ἢ ὠφέλεια, ἀφ' οὗ ἀποδειχθοῦν
 παρρησία, ποῖοι εἶναι οἱ Βασίλειοι καὶ οἱ Γρηγό-
 ριοι τοῦ αἰῶνος μας, καὶ ποῖοι εἶν' ἐξ ἐναντίας οἱ
 Ἀπολλωνάριοι; ποῖοι εἶναι οἱ ὄντως διάδοχοι τῶν
 ἱερῶν Ἀποστόλων; καὶ ποῖοι εἶναι ἄχθη ἀρούρης,
 ἢ μᾶλλον Ἀντίχριστοι· εἰς τρόπον, ἂν σοχασθῆ
 καθεὶς κ' ἐξετάσῃ βαθύτερον, ὁ ἔλεγχος ἐκείνων
 τῶν μιαρῶν δὲν εἶναι ἀτιμία τοῦ ἱερατείου, ἢ κα-
 ταφροῦνησις, ἀλλὰ σύσσεις μάλις καὶ τιμῆ. Διό-
 τι μὲ αὐτὸν γνωρίζονται καὶ οἱ Βασίλειοι τοῦ αἰῶ-
 νος, καὶ δὲν συγκαταριθμοῦνται ἀδίκως μὲ τοὺς Ἀ-
 ρεῖους· διακρίνονται καὶ οἱ Ἀρειοὶ, καὶ δὲν τιμῶν-
 ται ἀναξίως ὡς οἱ Βασίλειοι· καὶ τὸ χρησιμώτερον!
 ἴσως μερικοὶ ἀπ' αὐτοῦ, ὅσοι δὲν εἶναι ἀκόμη παν-
 τελῶς ἐφθαρμένοι, κ' ἐλέγχονται ἀκωνύμως, γνω-
 ρίσουν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ σασιν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς
 ἐκρέμισεν ὁ ἀρχέκακος τῆς ἐγίας ἐκκλησίας ἐχθρὸς,
 καὶ ἀποστραφοῦν τὴν κακίαν, καὶ φιλοτιμηθοῦν νὰ
 μιμηθοῦν τοὺς ὄντως ἀρχιερεῖς, τοὺς ὄντως ποιμέ-
 νας, καὶ γίνουν ὡσαύτως καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς παρόν-
 τας καιροὺς εὐαγγελικῆς ἀρετῆς παραδείγματα· ἐ-
 κείνοι ὁμως, οἳ τιμῆς ἠχρεώθησαν εἰς τὸ ἄχρον, κ'
 ἐλέγχονται ὀνομασί, καὶ παρασαινοῦνται εἰς τὸ ὄρα-
 μα ὡς κτήνη, ὡσὰν Ματθαῖος προπρώην Μυραίων

ὁ Πάτριος· Πολύκαρπος ὁ νέων πατρῶν· ἀπέβαλαν παντελῶς καὶ φόβον Θεοῦ, καὶ ἰδέαν Θεότητος καὶ κόσμου ἐντροπῆν καὶ κάθε ἀνθρωπίνην συνείδησιν, καὶ μήτε μὲ λόγον διορθοῦνται, μήτε μὲ ἔλεγχον σωφρονίζονται· ἀλλ' ὡς πάντῃ ἄθεοι, εἶναι καὶ αὐτόχρομα κτήνη· φεῦ! οἱ τοιοῦτοι δὲν ἐχρειαζοῦτο ἔλεγχον! ἀλλ' ἐχρειαζοῦτο ἐπὶ Συνόδου σκλητέωσα, καὶ μετὰ τὴν σκλητέωσα, καθαίρεσιν, καὶ μετὰ τὴν καθαίρεσιν εὐλογημένην ρομφαίαν! Καθὼς εἰς Βουκορέσι μὲ κάθε δίκαιον ἕνας ὑψηλότητος καὶ Θεοσεδέσματος αὐθέντης ὀλίγον ἔλειψε νὰ φέρῃ τὴν καθαίρεσιν, καὶ νὰ κόψῃ τὴν μιανὰν κεφαλὴν, τὸν ἄθεον ἐκεῖνον Ματθαῖον προπρωῖην Μυραίων τὸν Πάτριον, ὅστις δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τὸ νὰ ξερονᾶ καθ' ἡμέραν ἀναφανδὸν τόσας τρομερὰς βλασφημίας ἐναντίον τῆς πίστεως· ἀλλ' ἕως οὐ νὰ ἔλθῃ ἡ καθαίρεσις, ἐπρόλαβεν ἡ Θεία δίκη, καὶ τὸν ἔκοψε τὴν ζωὴν, καθὼς καὶ τὸν ἀσεδέσματον Ἀρειον. Ὅθεν κατὰ τοῦτο κ' ἐγὼ γνωρίζω τὸ σφάλμα μου, καὶ ὁμολογῶ τὸν ἑαυτὸν μου ὑπεύθυνον. Τί γ' του βέβαια νὰ τοὺς ἐλέγξω ἐγὼ εἰς τοιοῦτου τρόπου διὰ τὴν ἀθείαν των; Ἐπρεπε ν' ἀφήσω, ἢ νὰ τοὺς φθάσῃ ἡ Θεία δίκη, ἢ νὰ τοὺς ἐλέγξῃ ἡ ἁγία Ἐκκλησία, καθὼς ἤδη πρότριων, ἢ τεσσάρων χρόνων ἤλεγξε καὶ τὸν ἀσεδέσματον ἐκεῖνον Μητροφάνην! Κ' ἐπ' ἀληθείας τοῦτο ἐπρόσμενα ἕως νῦν. Ἠλπίζα κατ' ἀρχάς, ὅτι ὁ ἅγιος Θεὸς θέλει τοὺς κατακαύσει μὲ κεραυνούς, καθὼς

τὴν Πεντάπολιν ἢ θέλει προσάξει ἢ ἀνοσχθῆ ἢ γῆ
 νὰ τοὺς καταπέη, ὡς καὶ πάλαι τὸν Δαθὸν καὶ τὸν
 Ἀβηρόν. Ἐθαῤῥούσα, ὅτι ἡ ἁγία Ἐκκλησία θέλει
 τοὺς ὀργισθῆ, καὶ θέλει τοὺς καθήρη, καθὼς καὶ ἄλ-
 λους τοιοῦτους ἀθέους πολλούς. Εἶδα ὅμως, πῶς ὁ
 Θεὸς μακροθυμεῖ, καὶ ἡ προσμένει μετάνοιαν, ἢ προε-
 τοιμάζει χειροτέρα παιδείαν. Ἡ ἁγία Ἐκκλησία,
 ἡ δὲν ἰσθεδακώθη τὴν ἀθείαν των, ἡ διὰ τὰ καιρικά
 περιστατικά δὲν ἔχει τὴν εὐκαιρίαν, καὶ παραβλέπει.
 Αὐτοὶ ἀντὶ νὰ ἔλθουν ὀπισσοῦν εἰς συναίσθησιν, ἀχρει-
 οῦνται χειρότερα, καὶ μὲ τὸ κακὸν των παράδειγμα
 διαφθείρουν καὶ ἄλλους. Ἡ ἀσέβεια ἐνομίσθη ὡς ἀρε-
 τή! Ἡ ἀθεία ἐτιμήθη ὡς φιλοσοφία! Ἡ ἀνθρώπων
 συστολή κατ' ὀλίγον ἐξέλιπε! Καὶ ἰδοὺ τῶρ' ἀληθῶς,
 καθὼς ἐθρηνοῦσε καὶ πάλαι ὁ Θεῖος Γρηγόριος, „Ἐρ-
 ρεῖ τὰ καλά, γυμνά τὰ κακά,“ καὶ ἂν τότε ἦταν
 τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀποίμαντα, τῶρα εἶναι χειρότερα!
 Ἐφαρπάζονται ἀλλαχόθεν ποιμαίνονται κακῶς, καὶ
 διαφθείρονται καθ' ἡμέραν!“ Χριστὸς καθεῖδει! ὁ
 πλοῦς ἐν νυκτί! πυρσὸς αὐδαμοῦ“ Ἴσως τότε ἦτον
 τὸ κακὸν μετρωότερον, διὸ κ' ἔλεγεν ὁ Θεῖος ἐκεῖνος
 τῆς ἐκκλησίας φωστῆρ' „μία τῶν τοιοῦτων κακῶν
 ἢ λύσις ὁ θάνατος.“ Τῶρα ὅμως ἔφθασεν εἰς τὸ ἄ-
 κρον! ὡς καὶ ὁ ἀνόξιος σκώληξ ἐγὼ δὲν ἠμπόρῃσα
 πλεον νὰ ὑποφέρω! Ἀλλ' ἂν ἦναι ἢ ἀποθάνω, εἶπα
 νὰ φωνάξω πρῶτον, ὡς χριστιανὸς νὰ κάμω τὸ
 χρῖος μου, κ' ἔπειτ' ἂν ἀποθάνω, ἢ ἀποθάνω καὶ μὲ

κάποιαν εὐχαρίστησιν. Καὶ ἰδοὺ διὰ τὴν διαφθορὴν τοῦ αἰῶνος μου μὲ τοιοῦτον τρόπον ἀσεΐον καὶ κωμικὸν κατὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς διαφθορᾶς ἀκωνύμως καὶ ἐνομασίαι ἀθαδίασα νὰ ἐλέγξω εἰς καθ' ἑπάγγελμα βίου ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἢ ἀσεβεῖς βλασφημοῦν τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος τὸ πανόγιον ὄνομα, ἢ ἀκρατεῖς καταπατοῦν τὰ ὑψηλά του προσάγματα.

Τώρα λοιπὸν δὲ αὐτό μου τὸ σφάλμα, διότι ἀθαδίασα νὰ ἐλέγξω παρ' ἄξιαν ἐγὼ τοὺς ὁθείους καὶ ποιηροὺς, καὶ δὲν ἐπρόσμενα, ἕως οὗ νὰ τοὺς καύσῃ ὁ ἅγιος Θεός, καὶ δὲν ὑπέφερα, ἕως οὗ νὰ τοὺς ἐλέγξῃ ἡ ἁγία Ἐκκλησία, γνωρίζω τὸ σφάλμα μου, καὶ ἄς με καύσῃ! Θέλει; ἄς προσέξῃ ἢ ἀνοιχθῇ ἡ γῆ νὰ με καταπῇ! Θέλει; ἄς με ὀργισθῇ, ὅπως θέλει, καὶ ἡ ἁγία Ἐκκλησία! Εἶη τὸ ἔνομα κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας· ἐν τούτῳ μὲ λυπεῖ, ὅτι ἐκδίδεται πρῶτον ὁ Ἑρμῆλος, ποίημα κωμικὸν καὶ ἀσεΐον· ὅθεν παρακαλῶ τοὺς ὁμογενεῖς ἀπ' αὐτὸ μόνον νὰ μὴ με κρίνουν ὡς εὐ' ἀσεΐον Σατυρικόν, ἀλλ' ἄς ἀποβλέψουν εἰς τὸ ἠθικόν, εἰς τὰς ὑρχὰς τῆς θρησκείας, τὰ ὅποι' ἀγωνίζομαι νὰ ἐμπνεύσω οὕτως εἰς τὸν ἀκροατὴν μου, καὶ κατ' ἐκεῖν' ἄς με κρίνουν καὶ ὡς Ἕλληνας εὐγενεῖς, καὶ ὡς Χριστιανοὶ Θεοσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι.

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ

τῶν

Φιλοκάλων καὶ φιλομουσῶν Συυδρομητῶν, τῆς τοῦ Ἑρμῆλου ἐκδόσεως.

Ἐν Βιέννῃ.

Ὁ	Εὐγενές.	Ἄρχων Ἰωάννης Μαυρογένης, Σώματα	2
Ὁ	τιμωτ.	κύριος Σταύρος Ἰωάννου ἐξ Ἰωαννίνων	2
Ὁ	τιμωτ.	κύριος Ζ. Παπ	1
—	—	Ἰωάν. Δ. Πέτροβιτς	1
—	—	Ἰωάννης Πάντραβος	1
—	—	Κωνσ. Βιτάλης, χιός	1
—	—	Γεώργ. Στούπη	1
—	—	Κωνσ. Παππά ἐκ Κασορίας	1
—	—	Ἄνκς. Δουδούμη	1
—	—	Δημητρ. Γε Κοκάλη, χιός	1
—	—	Ἰωάν. Τομπακάκης, χιός	1
—	—	Κωνσ. Τσέτσηπαζ, ἐκ Κασορίας	1
—	—	Κωνσ. Μ. Δούκα, ἐκ Σιατίσης	1
—	—	Νικόλ. Δ. Χ. Μιχαηλ, ἐκ Σιατίσης	1
—	—	Ἰωάν. Δ. Βουρμάκης	1
—	—	Ἀντώνιος Δούμου, ἐκ Θεσσαλ.	1
—	—	Γεώργ. Παιρόπουλος, Ζακύνθ.	1
—	—	Νικόλ. Ἀθ. Γάκα, ἐκ Μπλατσίου	1
—	—	Σταμ. Κ. Βούρος, χιός	3
—	—	Ἀνδρέας Λαγώνικος, χιός	1
—	—	Ἀθαν. Γεζέλας, ἐκ Ραφάνης	1
—	—	Νικόλ. Χρυσόχοι	1

Ο τιμιώτ. κυρ. Νικολ. Ἀργέντης, χιός	1
— — Δημήτρ. Μπετλής, ἐκ Κασορίας	1
Ο Πανσιώτ. Ἀρσένιος Ἀρχιμανδρίτης	5
— — Θεόκλητος Φαρμακίδης	5
— — Γρηγόριος Ἱεροδιάκονος	5
— — Διονύσιος Σύγγελοσ	5
Οἱ ἐλλογιμώτατοι Αὐτάδελφοι Καπιτανάκη	5
Ο τιμιώτ. κύρ. Γεώργ. Πετροκόκινος, χιός	1
— — Δρόσος Κομηνός, ἐξ Ἀμπελ.	1
— — Ἀναστάσιος καὶ οἱ ἀδελ. αὐτοῦ Κορδέλα, ἐξ Ἀμπελακίων	2
— — Κωνσ. Ἰαντζούλη, ἐκ Κοζάνης	2
— — Χριστόδ. Ἰαντζούλη, ἐκ Κοζάνης	2
— — Ἰωάνν. Μπηλιάρης, ἐξ Ἰωννίνων	1
— — Ἀθ. Ν. Λεονάρδου ἐξ Ἀμπελακ.	1
— — Ζαχαρίας Ν. Λεονάρδου, ἐξ Ἀμπελ.	1
— — Δημήτριος Φιλιππίδης	1
— — Δημήτριος, Κ. Ἀθανασίου	1

ΕΝ ΒΟΥΚΟΡΕΣΤΙΩ.

Οἱ Εὐγενέστατοι Ἀρχόντες.

Ἀνώνυμος τις Ἀνηρ φιλογενέστατος	8
Ο Ἅγιος πρόσην Λυδορικού Διονύσιος	2
Ο Ἐκλαμπρ. Παῖζαδὲς Γρηγόρ. Γκίκας	2
Ο Μέγας Μπάνος, Γρηγ. Μπραγκοβάνος	3
— — Γεώργ. Ἀργυρέπουλος Βυζάντιος	4
— — Ποστέλικος Κ. Βλαχούτση, ἐξ Ἰωανν.	5
— — Ποστέλν. Ἰακωβάκης Ρίζος Βυζάντιος	2
— — Βόρικοσ Γρηγόρ. Φιλιππέσκος	2
— — Δημήτρ. Ράκοβίτσας	2

Ο' Μέγας Βόρικός Πέτρος, Ῥητορίδης	2
— Λογοθέτης Γεώργ. Φιλιππέσκος μετὰ τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ Κωνσ. καὶ Μανολ.	5
— Λογοθέτης Μιχαὴλ Ῥακοβίτσας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλέκου	3
— Ποσειδώνιος Δημήτριος Μάνος	2
— — Γεώργιος Μιχαὴλ	2
— Λογοθέτης Ἀθανάσιος Χρηστίδης, ἐκ Κασορίας	3
— Ἅγιος Νικολάκης Φιλιππέσκος	2
— Παχάρικος Κωνσ. Φιλκλήθης	1
— Καμινάρης Κωνσ. Μάνος	2
— — Ἰωάννης Μάνος	1
Ο' Εὐγενής. Μπάραπα Στυρμπάις	2
— Σερδάσης Κ. Σαϊτσῆς Ζαγορίσις	3
— — Παλυζοῦνης Κ. Π. Ζαγορίσις	3
— — Ποσειδώνιος Νικόλ. Γορνάνος	1
— Μεδαλιτισκῆς Ἀθανάσιος Π. Γκίνος Ζοα γορίσις	2
— Βατάχος Κωνσ. Μπουζῆς, ἐκ Σαλώνων	3
Ο' Μέγας Γρηγοριανός Ἀλέξανδρος Μ.	2
Οἱ Ἐξοχώτατοι Ἴατροὶ, καὶ οἱ Ἐλλογιμώτατοι Διδά σκαλοι	
Ο' Ἀρχιμανδρέτης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, Γαβριήλ	3
— — Βακαρεσίου Γαβριήλ	2
Ο' Ἠγούμενος Κομάνος Ἀνθιμος	2
— Πλαταρεσίου Ἰγνάτιος	2
Ο' Ῥάλλης Ἀρχιεπὶς	3
— Σεραφὴμ Βρατινῶν	3
— Μιχαὴλ Χρηστίδης	2
— Κωνσταντ. Καρακάσης, ἐκ Κοζάνης	2

Ο Κωνσταντ. Φλέβας Ναουσαίος	2
— Κωνσταντ. Φιλήτης Ήπειρώτης	2
— Ιωάννης Ραφής	1
— Μουσικολογικ. Ρίζο; Ρεφεπάνου, εξ' Ιωαννίων	5
— Γεώργ. Γενάδιος Ανάστασιου Ζαγορίσιος	6
— Χριστόδουλος Κλουνάρης Ζαγορίσιος	5
— Ιωάννης Μακρής, εξ' άμπελακίων	3
— Ν. Σ. Πάκοι	2
— Δημήτρ. Ν. Φωτίλας Θεσσαλός	2
— Στέφανος Ιωάννου Πιόπποβιτς	2
— Ιωάνν. Αναστασιου Ζαγορίσιος	3
— Δημητρ. Σταυρινός Κύπριος	1
— Κωνσταντίνος Μουνδανιώτης	1
— Κωνσταντίνος Κορδέλας, εξ' άμπελ.	1
— Ζαχαρίας Κ. εκ νέας Πάτρας	1
— Ιωάννης Κυνώφης	1
— Ιωσήφ Επιδάμιος	1
Οί Χρησιμώτατοι Πραγματευταί και Άλλοι.	
Ο Γεώργιος Σακελάριος	3
— Ιωάννης Γεωρ. Νικολόπουλος, σμυρναίος	2
— Σταμάτης Νικολόπουλος	2
— Στεφανάκης Μεσσηνέζης Βυζάντιος	1
— Κυριάκης Δομάντος	1
— Κωνσταντ. Ζαπανιώτης	1
— Λάμπρος Ρέσου Ζαγορίσιος	1
— Δημήτριος Καραγιαννόπουλος, Ζαγορ.	1
— Α. Στ. Ρούσης, εκ Τυρνάβου Λαρίσσης	3
— Γεωργ. Τριανταφύλλου Ζυτωιάτης	1
— Βελισσάριος Παυλίδης Σμυρναίος	1
— Γεωργ. Τσακίρογλου Ζαγορίσιος	1
— Θεόδωρ. Αθανασίου	2

Ο' Ιωάνν. Χριστοδούλου Ναουσακίος	2
— Ιωάν. Νικολαΐδης, ἐκ Σαλόνων	2
— Δούκας Κωνσταντίνου, ἐξ Ἰωαννίνων	5
— Κωνσταντ. Μανάρης, ἐξ Ἰωαννίνων	1
— Γεώργ. Χατσόγλου	1
— Ανδρέας Χ. Κυριατίου, ἐκ Τσαριτσάνης	1
— Ιωάννης Βενέτης, ἐξ Ἰωαννίνων	1
— Αδάμ Δούκας, ἐξ Ἰωαννίνων	1
— Θεόδωρος Ἰωάννου, ἐκ Συροβίου	1
— Δημήτριος Στεφάνου Κανουση Ἡπειρώτης	1
— Δημήτριος Ἀλέκου Ρουσσέτου	1
— Πασχάλης Σαβύπουλος	1
— Δανάτος Κολοβός, ἐξ Ἰωαννίνων	1

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Ο' Εκκλημ. πρώτ. Κόνσολος τῆς Βρετανικῆς Δυναμείας κύριος φραγκίσκος Σιαρνὸς	3
Ο' κύριος Θεόδωρ. Μαγιοράνης, Σμυρναῖος	2
Ο' Εὐγενές, Κύριος Χριστόδουλ. Βαλάνος	5
Ἡ Εὐγενες, Κυρία Ἀνέτα Βαλάνου	5
Ο' Κύριος Κωστής Φωκῆς, χιός	1
— — Αντώνιος Τσηφος, χιός	1
Ο' Εξοχ. Κύριος Ἀθανάσι. Μιδικρέσης, ἐκ Ηεφαλληνίας	2
Ο' Κύριος Νικόλ. Ρογότης, ἐξ Ἰωαννίνων	4
— Γεώργιος Μεξεδίτης, ἐξ ἄμπολ	2
— Νικόλ. Στέριου, ἐκ Μπιτολίου	3
— Δημήτρ. Καπούδας	2
— Ιωάννης Ρίζος	5
— Ιωάννης Πολιζώης	1
Ο' Εξοχότ. Κύρ. Σέργιος Καραπέτσης, ἐξ Ἄμπολ	1

Ο' Κύριος; Ἰωάννης Γ. Ἰβου	1
— Ζαφειρης Θεοδοσίου	1
— Γεώργιος Πασγαλιᾶς;	1
— Θεόδωρος Χοϊδᾶς;	1
— Ματθαῖ; Ἀβραῆμ	2
— Ἀθανάσιος Γεωργίου	1

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΕΙ.

Ο' Ἐπιμ. Κύριος; Ἀσημάκης Κροκιδας	2
— — Χριστόδουλος Οἰκονόμος;	1
— — Γεώργ. Φεαρόντης;	1
— — Ἐμμαν. Ἀντωνιάδης Κρήτης;	5
— — Ἰσκαντάρης ὁ Πρεσβύτερος;	3
— — Κυριάκ. Στάμου, ἐκ Μεσσοῦ	1
— — Δρό. Ἰβου Δροσίου, ἐξ Ἀμπελ.	2
— — Ἰωάνν. Ἀνακασιάδης	1
— — Δημήτρ. Μποκαρτσάνης, ἐκ Μηλέας;	2
— — Παῦλ. Σταυροῦ, ἐκ Μεσσοῦ	1
— — Βασίλ. Ἀνακασιάδης, Βυζάντιος;	2
— — Ἰωάννης Μιχαήλ Κρήτης;	1
— — Ἀνώνυμος; τις Βυζάντιος;	1
— — Κυριάκης Τζέτζου	1
— — Ἄθων. Νικολόπουλος;	1
— — Ἰωάνν. Ζοφιάνης;	1
— — Γεώργ. Κυπριανός, Πάριος;	1
— — Γεώργ. Τζικουῦ;	1
— — Ἰωάνν. Οἰκονόμος;	1
— — Ἰωάνν. Μαγαλιός, ἐξ Ἀπελακίου;	1
— — Κυριάκ. Βιτάλης, ἐκ Μεσσοῦ	1
— — Στέφανος Πότσος, ἐκ Μεσσοῦ	1

Ο' Εντιμ. Κύριος Νικόλ. Τσίμης, ἐκ Μελέας	1
— — Ἀλεξαν. Λαζ. Σίμου, Βυζάντιος	4
— — Δημήτρ. Καπάκης	1
— — Γεώργ. Μπόμπολης	1
— — Κανέλος Θεοδόπουλος	1
— — Θεόδωρ. Δούμκας, ἐξ Ἰωαννίνων	2
— — Ἄνας. Μανδῆς, ἐξ Ἀμπελακίων	1
— — Ἀντώνιος Γεωργιάδης	1
— — Γεωργ. Μην. Βενετᾶκης	1
— — Κυριακός Κουμπάρης	3
— — Ἰωάννης Μπάρμπας	2
— — Γεώργιος Ξένης	1
— — Ἄνας. Θεοδώρου Ζακόλη	1
— — Γεώργιος Πλάσσος	1
— — Κωνσ. Καβέτσας, ἐξ Ἰωαννίνων	1
— — Κωνσ. Κρομούδας, ἐξ Ἰωανν.	1
— — Σπυριδων Οἰκονόμος	1
— — Σπυριδων Β. Μαυρός	2
— — Ἰωάννης Κυπριανός	1
Ο' Κύρ. Ἰωάν. Εκατσούλας Βιβλιοπώλης	20
— Γρηγόρ. Ανακασίου Βιβλιοπώλης	10
— Κωνσ. Ζωτόφ Παχάρηκος	1
— Παναγ. Βασιλείου Γούναρης	1
— Κωνσ. Καμπούρογλου, Γούναρης	1
— Θεόδωρ. Μανούδου, Γούναρης	1
— Νικόλ. Κωρωναῖος	2
— Δημητρ. Ἀλεξίου, ἐκ τοῦ Πηλίου Ὄρους	1
— Χ. Κυριακ. Διαμαντόγλου	1
— Παναγ. Λαμπρινού, Μεσημέρ.	1
— Θεόδωρ. Κελαγδινού Ἀγγιμαῖτης	1
— Κωνσ. Σχιουρκάσης	1

Ο Πόρ.	Ιεροθέος Κρής	1
—	Αντώνιος Αγγελόπουλος	2
—	Αναστάσιος Κόνιαρης	1
—	Θεόδωρ. Παππά Αναστασίου	1
—	Απόστολος Βαρατασής	1
—	Γεώργιος Χριστοδούλου	1
—	Δημήτ. Πατσάνος	1
—	Εμμανουήλ Δανέζης	1
—	Σπυρίδιον Κωστακιάς	1
—	Δημήτ. Άπος. Παππά	2
—	Παναγιώτης Γιαντάκης	1
—	Αλέξανδ. Τζέρος	2
—	Γεώργ. Μάξιμος	1
—	Βαλάνος Πάλης	1
Ο Έκ' αμ. πρότ.	Μπαϊζαδάς Κωστακιάς	3
Ο Κύρ.	Γεώργ. Δράκος	1
—	Δημήτριος καὶ Βασίλειος Σχινῶς	2
—	Απόστολος Αλεξόπουλος	1
—	Χρήστος Γεωργαντόπουλος	1
—	Ευσάθ. Γεωργαντόπουλος	1
—	Δημήτριος Σάρρος	1
—	Απόστολος Δούμα	1
—	Δημήτριος Ζίζος	1
—	Μανούσος Φενδούλης	1
—	Ιωάννης Ξένος	1
—	Κωνσ. Δρακῆς	1
—	Γεώργ. Μαμάρας	1
—	Μιχ. Μαυρογορδάτος	1
—	Γεώργ. Μελάς	1
—	Μιχ. Βασιλείου	2
—	Ευσάθ. Σουλγούρης	1

Ο Πικρος, Αρχιμ. κύρ Γρηγόριος	I
Ο Σοφολεγιώτ Διδάσκαλος Βερόσιας κύριος Άγγε- λάκης Ναυσσακίος	I
Ο Έλλαγιμώτ. κύρ. Ιωάννης Βερόσιακός	I
Ο Έξοχ. κύριος Μανουλάκης Ανασταίου	I
Ο Έξοχ. κύριος Ιωάννης Βερόσιακός	I
Ο Έξοχ. κύριος Αναστάσιος Ιωάννου	I
Ο Λογιώτ. κύριος Ιωάννης Κωνσταντ. Πρωτοφάλτου	I
Ο Πικρος, Σακελάριος Βερόσιας	I

Ε Ν Ν Α Ο Τ Σ Η.

Ο Σοφολ. Διδ. τῆς Νεούσης κύριος Κ. Βαρθάντας	I
Ο Έ Τιμώ, κύριος Δικμ. Δραγατζής Άντ. Παιμπέλουμαρ	I
Ο Έυγ. κύριος Θεόδωρ. Γεωργίου	I
Ο Έξοχ. κύριος Άνας. Αντωνίου	I
Ο Έυγενές. κύριος Κωνσ. Διαμάντου	I
Ο Έ Τιμ. κύριος Δικμ. Χ. Πωπ. Μηνά	I
Ο Έυγ. κύριος Ζαφείρης Φιλίππου	I
Ο Λογιώτ. Ζαφείρης Γεωργίου	I

Ε Ν Σ Ε Ρ Ρ Α Ι Σ.

Ο Πικροώτ. Άγ. Σερόων κύριος Χρυσάνθος	2
Ο Έμμανουήλ Καρπουζόγλου	I
Ο του Άγιου Σερόων Αρχιδ. Άσθιμος	I
Ο εκ τῆς Χώρας των Γανοχώρων Ιεροδ. Πανάρατος	I
Ο του Άγ. Σερόων Ιεροδ. Βενέδικτος εκ Διδυμοτυχ.	I
Ο Σοφολ. εν Σερόραις Διδ. Κωνσ. Μηνιάτης Κοττιακός	I
Ο Βασίλ. Δημητριάδης Έλλογ. κεί Έύγενής εκ Ιωαν.	I
Ο Κύριος Νικολ. Γερμάνη Έμπορος	I

Ο Κύριος Άναγ. Πάλης ἢ Πανάκεικ, Ἰατροφίλοσ.	1
— Νικόλ. Ράλης τοῦ Ἀντωνίου, χίος, ἔντιμ.	1
— Δημ. Κωνσ. Βεραβαλλῆς Λογιώτ.	1
— Κυριάκ. Στ. Ζαπέκος, Μεσοῦ. Λογιώτ.	1
— Δημ. Χ. Ζαφειράκης Θεσσαλ. Λογιώτ.	1
— Ἰωάνν. Ζιώτας Ζαγορ. ἔντιμος	1
— Ἰωάννης Πολιζώη, Ζαγορ. ἔντιμος	1
— Κωνσ. Μανολτζου, ὁ ἐκ Μελενίκου ἔντιμος	1
— Εὐσθ. Δημητριάδης Θεσσαλ. Λογιώτ.	1
— Κωνσ. Θεμελῆ. Θεσσαλ. Λογιώτατος	1

ΕΝ ΤΡΙΕΣΤΙΩ.

Ο Κύριος Προκόπ. Καρτσιώτης Ἐπιστάτης τῶν Ἑλληνικῶν

Σχολεῖον	1
— Νικόλ. Ζωγράφος Ἀθην. ἔμπορος	1
— Ἰακώφος Ρούτας	1
— Δημ. Γουζέλας Ζακύνθιος	1
— Χρήστος Ρενιέρη	1
— Παναγ. Χ. Γούσιου, Θεσσαλ.	1
— Σταμ. Ῥοδοκονάκης χίος	2
— Ἀλέξανδ. Γαλάτης	2
— Παντέας Ῥάλης	1
— Μιχαήλ Ῥοδοκονάκης	1
— Θεόδωρος Ἀμοιρος	1
— Γεώργιος Σκυλίτσης	1
— Γεώργιος Σκύφας, Θεσσαλ.	1
— Ἀνδρέας Ἀνδρουλῆς, Ψαριανός	1
— Ἰωανν. Βασιλειάδης, Σμυρναῖος	1

ΕΝ ὉΔΕΣΣΗ.

	Ζώματα
Ο' Κύριος Ἀθανάσιος Σεκέρης	2
— Δημήτριος Δούμας	2
— Κοζής Χρύσανθος	2
— Κωνσ. Ἀνδρεάδης	2
— Κουροπλάτης Χρυσοβέργης	2
— Νικόλαος Σαουφάς	2
— Νικόλαος Σπηλιάδης	2
— Ἰωάννης Κρόκλιας	2
— Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος	2
— Νικόλαος Μαλανδράκης	2
— Γεώργιος Κρασιός	8
— Ἀλέξανδρος Κουμπάρης	5
— Ἀνδρέας Καψάλης	2
— Κωνσ. Μαραμπούτης	2
— Ἰωάννης Βοκαοριάδης	3
— Ἰωάννης Ὀμηρος	2
— Ἀριστέδης Γεωργίου Χαζάκου	2
— Φώτιος Μημῆς	2
— Γεώργιος Συναδινός	3
— Ἰωάννης Λαζαρέδης	3
— Μιχαὴλ Καλημέρης	3
— Καπτ. Εὐάγγελος	2
— Σπυρίδων Μπούγας	2
— Χ. Πέτρος Μπασιγιάνογλος	2
— Δημήτριος Σπανομάρκος	2
— Νικόλαος Σχορδίλης	3
— Μικὴς Λαδάκης	2
— Θεόδωρος Καρασιώτης	2
— Δημήτριος Θεοδώρου	2
— Μιχαὴλ Ξαυθόπουλος	2

Ο Κύριος Μιχαήλ Γεωργίου Τζοζοφας	2
— Χριστόδουλος Σαχηνόπουλος	3
— Γεώργιος Μοναχός	2
— Κωνσταντίνος Γεωργίου	2
— Κοσμάς Φιλίππου	2
— Δημήτριος Βαλιτσίου	2
— Δημήτριος του Καπ. Ευαγγελή	2
— Ιωάννης Αβονταρής	2
— Κωνσταντίνος Ζήσου Λουίτζος	2
— 'Αλέξανδ. Κωνσταντίνου Τενέδιος	2
— Κωνσ. Θεοδώρου, εκ Νηνίου	2
— Γενρ. Δημ. Κανέκης	2
— Ιωάννης Τσαγάροφ	2
— 'Αντώνιος Τιμοθέου, εκ Μοιλοβίου	5
— 'Αναστάσιος Δημητρίου Τενέδιος	2
— Βασίλειος 'Ανδρεάδης	2
— Σπυρίδων Μεγάλης	10
— 'Ηλία Κοκκινάκης	5
— Νικόλαος Μουτσόπουλος	2
— Ματθαίος Καλαφάτης	2
— Σκαρλάτος Μάξιμος	1
— Κωνσταντίνος Γεωργίου 'Αρτινός	1
— Ιωάννης 'Αμβροσίου	1
— Μιχαήλ Μαργέλης	1
— 'Απόστολος Μενταπείρης	1
— Ιωάννης Σταμελόπουλος	1
— Μιχαήλ Σαφειάς	1
— Δημήτριος Κοσμελάς	1
— Ιωάννης Ξένης	1
— Γεώργιος 'Αποσαλίδης	1
— 'Αλέξανδρος Μαύρος	1

Ο' Κύρ.	Θεόδωρος Σαρκερήνος	-	-	-	1
—	Γεώργιος Κουρουνέλης	-	-	-	1
—	Ἰωάννης Νέδοβικ	-	-	-	1
—	Ἠλίας Νικολάου	-	-	-	1
—	Ἀθανάσιος Ἰωάννου	-	-	-	1
—	Νικόλαος Φωτόπουλος	-	-	-	1
—	Παναγιώτης Ραφτόπουλος	-	-	-	1
—	Νικόλαος Οἰκονόμου	-	-	-	1
—	Ἰωάννης Ρενιέρης	-	-	-	1
—	Κοσμάς Παππαδόπουλος	-	-	-	1
—	Γεώργιος Χωρπράς	-	-	-	1
—	Παναγιώτης Ζώτοφ	-	-	-	1
—	Ἀναστασιός Δημητρίου	-	-	-	1
—	Ἀλέξανδρος Σαχυπεδέρης	-	-	-	1
—	Γαβριὴλ Σεντουκάκης	-	-	-	1
—	Ἰωάννης Χιονᾶς	-	-	-	1
—	Γεώργιος Κουρούτας	-	-	-	1
—	Δημήτριος Βαλιάνος	-	-	-	1
—	Ἠλίας Κατσάκας	-	-	-	1
—	Ἰωάννης Κωνσταντινοβίτζ	-	-	-	1
—	Θεόδωρος Παλαιολόγος	-	-	-	1
—	Γεώργιος Ροδάκης	-	-	-	1
—	Θεόδωρος Κωνσταντινίου	-	-	-	1
—	Νικόλαος Καρπούτης	-	-	-	1
—	Σπύρος Κόκκινος	-	-	-	1